T.C.
ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZİN ADI:

ÂŞIK VEYSEL'İN ŞİİRLERİNİN SÖZ DİZİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

TEZİN TÜRÜ:

YÜKSEK LİSANS

ANABİLİM DALI:

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

TEZİ HAZIRLAYAN:

MERYEM KAYA

ADIYAMAN / 2017

ÂŞIK VEYSEL'İN ŞİİRLERİNİN SÖZ DİZİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Meryem KAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Şehrabanı ALLAHVERDİYEVA

Adıyaman

Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ocak, 2017

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Şehrabanı ALLAHVERDİYEVA danışmanlığında, Meryem Kaya tarafından hazırlanan "ÂŞIK VEYSEL'İN ŞİİRLERİNİN SÖZ DİZİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ" başlıklı çalışma 25/01/2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Şehrabanı ALLAHVERDİYEVA İmza:

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Serdar YAVUZ İmza:

Jüri Üyesi : Yrd. Doç.Dr. Bekir KAYABAŞI İmza:

25/01/2017

Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK
Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak Sunduğum "Âşık Veysel'in Şiirlerinin Söz Dizimi Açısından İncelenmesi" başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

25/01 /2017

Meryem KAYA

ÖZET

ÂŞIK VEYSEL'İN ŞİİRLERİNİN SÖZ DİZİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Meryem KAYA

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ocak 2017

Danışman: Prof. Dr. Şehrabanı ALLAHVERDİYEVA

Söz dizimi, dilin yapı taşlarını kapsar. Dili meydana getiren ses ve kelime, söz dizimi içerisinde yer alır. Söz dizimi, bir dilin cümlelerini bütün yönleriyle ele alan ve bunun çeşitli kullanımlarını gösteren bir daldır. Bu bağlamda yaptığımız çalışmayla, Âşık Veysel'in şiirlerinde kurduğu cümlelerin yapısını değerlendirdik ve sınıflandırdık. Az söz ile çok şey anlatmayı amaçlayan bu anlatımda, dilimiz için önemli bulunan, etkili olan cümle kurulumları ele alınmıştır. Cümlelerin türleri ile detaylı bir sınıflandırma yaptık. Çalışma ile Âşık Veysel'in şiirlerinde anlatımı zenginleştirmek için hangi ifadeleri seçtiğini gördük. Âşık Veysel'in yaşadığı dönemin, yaşadığı yörenin dil özelliklerinin şiirlerine yansımasını gördük. Cumhuriyet dönemiyle birlikte yaşadığı coğrafyada modernleşme yolunda ilerleyen yeni bir toplum oluşturma çabalarının, köy enstitüsü kültürünün, kırsal bölge özelliklerinin Âşık Veysel'in diline etkilerini ele aldık. Cümlelerin yapısında veya kullanımında yapmış olduğu değişiklikleri gözlemledik. Anadolu'nun orta yerinde yetişmiş olan Âşık Veysel'in sadece bireysel değil yaşadığı toplumun dilini yansıtması bakımından ele aldık. Söz dizimi açısından kapsamlı bir sınıflandırma yaparak, söz dizimi unsurlarını değerlendirdik.

Anahtar kelimeler: Âşık Veysel, Dil, Şiir, Söz dizimi, Cümle.

ABSTRACT

EXAMINATION OF VEYSEL'S POEMS IN TERMS OF SYNTAX

Meryem KAYA

Department of Turkish Language and Literature

Adıyaman University Graduate School of Social Studies

January 2017

Advisor: Prof. Dr. Şehrabanı ALLAHVERDİYEVA

Syntax covers the building blocks of language. The voice and word that form the language are contained in the syntax. Syntax is a branch that deals with all aspects of a language's phrases and shows its various uses.We have evaluated and classified the structure of the phrases he created in Aşık Veysel's poems with the work we have done in this context. In this narrative aiming to tell a lot with little words, the sentence structures that are important and effective for our language are discussed. We have made a detailed classification with the types of sentences. We have seen which expressions he has chosen to enrich his narration in Aşık Veysel's poems. We have seen the reflection of Aşık Veysel's life on the poetry of the place where he lived. We have discussed the effects of the efforts of creating a new society that is progressing on the way of modernization in the geography that we lived together with the Republican period, the culture of the village institute, the characteristics of the rural areas to Aşık Veysel's language. We have observed changes in the structure or use of the sentences. We discussed the fact that Aşık Veysel, who was raised in the middle of Anatolia, reflects the language of the society in which he lives individual. We evaluated the syntax elements by making a comprehensive classification in terms of syntax.

Keywords: Âşık Veysel, Language, Poem, Syntax, Sentence.

ÖN SÖZ

Âşıklık geleneğinin yakın geçmişteki önemli temsilcilerinden biri olan Âşık Veysel, kültürümüzde ve edebiyatımızda önemli bir yere sahiptir. Anadolu'nun çeşitli yörelerinde Âşık Veysel gibi birçok ozan var olmuştur. Özellikle Erzurum-Kars Bölgesinde uzun kış gecelerinin vazgeçilmezi olan Âşıklar, teknolojini getirileriyle büyüyen nesiller tarafından çok da bilinmemekte, kendi alanlarında eriyerek azalmaktadırlar. Bunun yanında "moda, popüler kültür" gibi adlandırmalarla yürüyen yeni oluşumlar kitlelere sunulmaktadır. Sunumu yapılan bu unsurlar kısa süre içerisinde unutulup yerine yenileri getirilirken; "klasik" diye adlandırılan, hiçbir zaman değerini yitirmeyen, geçmişten günümüze kadar gelmiş ve sürekliliği yitirmeyecek olan değerlerimiz ise Âşık Veysel'in söylediği: "Uzun ince bir yoldayım, gidiyorum gündüz gece" gibi eserlerdir. Bu ve bunun gibi eserleri ihtiyaç duyulduğunda kültür heybemizden çıkararak, aslında neleri barındırdığımızı gösteriyoruz.

Bu çalışmamızda kültür heybemizin içinden seçtiğimiz Âşık Veysel'in şiirlerinde kullandığı dili ele aldık. Söz dizimi bakımından şiirlerinin incelemesini yaptık. Âşık Veysel'in Anadolu'nun içinde yaşamış, yöresel kültürün özelliklerini kaybetmeden oluşturmuş olduğu şiirler, Anadolu insanının ağzından dökülebilecek sözlerin bir derlemesi mahiyetini taşımaktadır. Bu bakımdan şiirler Âşık Veysel'in duygu dünyasının yanında, yaşadığı dönemde ve çevrede olup bitenleri yansıtırken, kendi köy ahalisinin de gönlünden diline dökülen cümleleri aktarması bakımından önemlidir. Halkın içinden gelen Veysel'in kurduğu cümleleri, şiir diline aktarması sonucunda elde ettiği metinleri çözümledik.

Bu çalışmamda bu güne kadar yanımda olan aileme, bana yol gösteren, desteklerini esirgemeyen saygıdeğer hocalarıma ve tez danışmanım Prof. Dr. Şehrabanı Allahverdiyeva'ya çok teşekkür ederim.

Adıyaman-2017 **Meryem KAYA**

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....i

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....ii

ÖZET.....iii

ABSTRACT.....iv

ÖN SÖZ v

İÇİNDEKİLER.....vi

TABLOLAR LİSTESİ.....xiii

KISALTMALAR LİSTESİ.....xxi

BİRİNCİ BÖLÜM

1.Giriş 1

1.1. Âşık Veysel Şatıroğlu'nun Hayatı 2

1.2. Cümle 6

1.3. Cümlenin Ögeleri.....6

1.3.1. Yüklem.....7

1.3.2. Özne.....7

1.3.3 Nesne.....8

1.3.3.1 Belirtili nesne (Belirli Nesne) 8

1.3.3.2. Belirtisiz nesne (Belirsiz Nesne) 9

1.3.4. Yer Tamlayıcısı.....9

1.3.5. Zarf.....10

1.3.6. Cümle dışı ögeler.....10

1.4. Kelime Grupları.....11

1.4.1. İsim tamlaması.....11

1.4.2. Sıfat tamlaması.....12

1.4.3. Sıfat-fiil grubu.....12

1.4.4. İsim-fiil grubu.....13

1.4.5. Zarf-fiil grubu.....14

1.4.6. Tekrar grubu.....15

1.4.7. Edat grubu.....16

1.4.8. Bağlama grubu.....17

1.4.9. Unvan grubu.....18

1.4.10. Birleşik isim grubu.....18

1.4.11. Ünlem Grubu.....18

1.4.12.Sayı grubu.....19

1.4.13. Birleşik fiil.....20

1.4.14. Kısaltma grupları.....21

1.5. Cümle Çeşitleri.....21

1.5.1. Yüklemin türüne göre cümleler.....21

1.5.1.1. İsim cümleleri.....22

1.5.1.2. Fiil cümleleri.....22

1.5.2. Yüklemin yerine göre cümleler 23

1.5.2.1. Kurallı cümle 23

1.5.2.2. Devrik cümle 24

1.5.2.3. Eksiltili cümle.....24

1.5.3. Cümlenin anlamına göre cümleler.....25

1.5.3.1. Olumlu cümle.....25

1.5.3.2. Olumsuz cümle.....25

1.5.3.3. Soru cümlesi 26

1.5.3.4. Ünlem cümlesi.....26

1.5.4. Yapısına göre cümleler.....27

1.5.4.1. Basit cümleler.....27

1.5.4.2. Birleşik cümleler.....28

1.5.4.2.1. Girişik birleşik cümleler.....28

1.5.4.2.2 Şartlı birleşik cümleler.....28

1.5.4.2.3. İç içe birleşik cümleler.....29

1.5.4.2.4 Ki'li birleşik cümle.....30

1.5.4.3. Sıralı cümle.....30

1.5.4.3.1. Bağımlı sıralı cümle.....30

1.5.4.3.2 Bağımsız sıralı cümle.....31

1.5.4.4. Bağlı cümle.....31

İKİNCİ BÖLÜM

2. Şiirlerin İncelenmesi.....33

2.1. Yurt Ürünleri.....34

2.2. Mevlana'yı Ziyaret.....38

2.3. Girdim Dostun Bahçesine.....42

2.4. Güzelliğin On Para Etmez.....45

2.5. Uzun İnce Bir Yoldayım.....49

2.6. Sabahtan Bir Güzel Gördüm.....52

2.7. Ağlayalım Atatürk'e.....55

2.8. Güzel Seni Sarmak İçin.....61

2.9. Deli Gönül Ne Gezersin.....65

2.10. Senlik Benlik Nedir Bırak.....68

2.11. Memlekete Destan Oldum.....73

2.12. Kızılırmak.....77

2.13. Orman.....81

2.14. Gönül Sana Nasihatim.....88

2.15. Eşin Yoktur Bulamadım.....92

2.16. Sen Olmasan.....95

2.17. Neler Yaptı Bana Kader.....99

2.18. Çok Yalvardım Çok Yakardım.....103

2.19. Beni Hor Görme Kardeşim.....106

2.20. Ağlar Veysel Çıkmaz Sesi.....110

2.21. Böyle Düşmüş Payım Benim.....113

2.22. Yarin Beyaz Gerdanında.....116

2.23. Şaşma Gönül Doğru Yoldan.....119

2.24. Dostlar Beni Hatırlasın.....122

2.25. Taşlama.....127

2.26. Bu Alemi Gören Sensin.....130

2.27. Turnam Senin Sunam Senin.....135

2.28. Nerde Görsem Yan Yan Kaçar.....139

2.29. Benim Sevdiğim Dilberin.....142

2.30. Mimar.....145

2.31. Ala Gözlü Benli Dilber.....150

2.32. Türküz Türkü Çağırırız.....153

2.33. Ayrılık Günleri Geldi Dayandı.....157

2.34. Talih Çile Kader Sözü Bir Etmiş.....160

2.35. Saklarım Gözümde Güzelliğini.....166

2.36. Şu Dünyaya Geldim Ne Oldu Karım.....170

2.37. Sazıma.....173

2.38. Benden Selam Söylen Vefasız Yare.....177

2.39. Dalgın Dalgın Seyreyledim Alemi.....181

2.40. Durum.....185

2.41. Dumlupınar Denizaltısına.....190

2.42. Salınıp Giderken Boyunu Gördüm.....193

2.43. 19 Mayıs'ta Parlayan Zafer.....197

2.44. Genç Yaşımda Felek Vurdu Başıma.....202

2.45. Mecnûn Gibi Dolanıyom Çöllerde.....207

2.46. Yeter Gayrı Yumma Gözün Kör Gibi.....211

2.47. Gezerken Aklımın Evine Vardım.....215

2.48. İşittim Dünyaya Gelin Diyorlar.....222

2.49. Yıllarca Aradım Ben Beni.....226

2.50. Sen Bir Ceylan Olsan Ben De Bir Avcı.....229

2.51. Her Türlü Nesneye Aşıksın Gönül.....231

2.52. Vatan Sevgisi İçten Duyanlar.....234

2.53. Bir Kökte Uzanmış Sarmaşık Gibi.....238

2.54. Dünya Geniş İdi Şimdi Daraldı.....242

2.55. Galiba Dünyanın Sonuna Kaldık.....248

2.56. İstanbul.....252

2.57. Okul.....257

2.58. Anama.....262

2.59. Sen Çiçek Olsan Ben Bir Yaz Olsa.....267

2.60. Çamlıbel.....268

2.61. Göklerden Süzüldüm Tertemiz İndim.....272

2.62. Asırlar Elinde Bir Tesbih Gibi.....277

2.63. Siz Sağ Olun Biz Selamet Gidelim.....280

2.64. Emeklerim Zay'eyledi Sel Benim.....284

2.65. Mevsimler İçinde Baharsın Yarim.....291

2.66. Aslıma Karışıp Toprak Olunca.....294

2.67. Türk Adı Babamdan Bana Mirastır.....298

2.68. Dünya Tükenmez Bir Murad İmiş.....301

2.69. Erzincan.....304

2.70. Ziyaret Eyledim Koca Sivası.....308

2.71. Göz Gezdirdim Dört Köşeyi Aradım.....312

2.72. Türlü Türlü Sada Verir Ağaçlar.....317

2.73. Kükredi Çimenler Açıldı Güller.....321

2.74. Dağlar.....325

2.75. Aşıklar.....330

2.76. Sular.....336

2.77. Köy Enstitülerine.....339

2.78. Tarlam.....345

2.79. Kader.....349

2.80. Derdimi Dökersem Derin Dereye.....355

2.81. Çiftçiler.....358

2.82. Hastane.....364

2.83. Aldanma Cahilin Kuru Lafına.....368

2.84. Sevdayı Gönlümde Yar Uyandırır.....374

2.85. Kara Toprak.....374

2.86. Mektup Yare Selamımı Ulaştır.....382

2.87. Seherde Yuvada Uyanır Kuşlar.....386

2.88. Seksen Yıllık Yolu Biraz Düşünek.....390

2.89. Deli Gönül Değme Çaydan Bulanmaz.....398

2.90. Gel Birlik Kavline Girelim Kardaş.....401

2.91. Hacı Bektaş.....405

2.92. Uyan Bu Gafletten.....409

2.93.Yeni Mektup Aldım Gül Yüzlü Yardan.....417

2.94. Neyzen Teyfik.....421

2.95. Beserek Dağı.....424

2.96.Anlatamam Derdimi Derdsiz İnsana.....427

2.97. Kûşe-i Vahdete çekilsem Dursam.....430

2.98. Hepimiz Bu Yurdun Evladlarıyız.....434

2.99. Çarık-Mes Konuşması.....438

Sonuç.....443

Kaynakça.....444

EKLER.....446

ÖZ GEÇMİŞ.....452

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Yurt Ürünleri-Cümle Çeşitleri.....37

Tablo 2. Yurt Ürünleri-Kelime Grupları.....37

Tablo 3. Mevlana'yı Ziyaret-Cümle Çeşitleri.....41

Tablo 4. Mevlana'yı Ziyaret- Kelime Grupları.....41

Tablo 5. Girdim Dostun Bahçesine-Cümle Çeşitleri.....45

Tablo 6. Girdim Dostun Bahçesine-Kelime Grupları.....45

Tablo 7. Güzelliğin On Para Etmez-Cümle Çeşitleri.....48

Tablo 8. Güzelliğin On Para Etmez-Kelime Grupları.....48

Tablo 9. Uzun İnce Bir Yoldayım-Cümle Çeşitleri.....51

Tablo 10. Uzun İnce Bir Yoldayım-Kelime Grupları.....51

Tablo 11. Sabahtan Bir Güzel Gördüm-Cümle Çeşitleri.....54

Tablo 12. Sabahtan Bir Güzel Gördüm-Kelime Grupları.....54

Tablo 13. Ağlayalım Atatürk'e-Cümle Çeşitleri.....60

Tablo 14. Ağlayalım Atatürk'e-Kelime Grupları.....61

Tablo 15. Güzel Seni Sarmak İçin-Cümle Çeşitler.....64

Tablo 16. Güzel Seni Sarmak İçin-Kelime Grupları.....65

Tablo 17. Deli Gönül Ne Gezersin-Cümle Çeşitleri.....67

Tablo 18. Deli Gönül Ne Gezersin-Kelime Grupları.....68

Tablo 19. Senlik Benlik Nedir Bırak-Cümle Çeşitleri.....72

Tablo 20. Senlik Benlik Nedir Bırak-Kelime Grupları.....73

Tablo 21. Memlekete Destan Oldum-Cümle Çeşitleri.....76

Tablo 22. Memlekete Destan Oldum-Kelime Grupları.....77

Tablo 23. Kızılırmak-Cümle Çeşitleri.....80

Tablo 24. Kızılırmak-Kelime Grupları.....80
Tablo 25. Orman-Cümle Çeşitleri.....87
Tablo 26. Orman-Kelime Grupları.....88
Tablo 27. Gönül Sana Nasihatim-Cümle Çeşitleri.....91
Tablo 28. Gönül Sana Nasihatim-Kelime Grupları.....92
Tablo 29. Eşin Yoktur Bulamadım-Cümle Çeşitleri.....94
Tablo 30. Eşin Yoktur Bulamadım-Kelime Grupları.....95
Tablo 31. Sen Olmasan-Cümle Çeşitleri.....98
Tablo 32. Sen Olmasan-Kelime Grupları.....98
Tablo 33. Neler Yaptı Bana Kader-Cümle Çeşitleri.....102
Tablo 34. Neler Yaptı Bana Kader-Kelime Grupları.....103
Tablo 35. Çok Yalvardım Çok Yakardım-Cümle Çeşitleri.....106
Tablo 36. Çok Yalvardım Çok Yakardım-Kelime Grupları.....106
Tablo 37. Beni Hor Görme Kardeşim-Cümle Çeşitleri.....109
Tablo 38. Beni Hor Görme Kardeşim-Kelime Grupları.....110
Tablo 39. Ağlar Veysel Çıkmaz Sesi-Cümle Çeşitleri.....112
Tablo 40. Ağlar Veysel Çıkmaz Sesi-Kelime Grupları.....113
Tablo 41. Böyle Düşmüş Payım Benim-Cümle Çeşitleri.....116
Tablo 42. Böyle Düşmüş Payım Benim-Kelime Grupları.....116
Tablo 43. Yarin Beyaz Gerdanında-Cümle Çeşitleri.....119
Tablo 44. Yarin Beyaz Gerdanına-Kelime Grupları.....119
Tablo 45. Şaşma Gönül Doğru Yoldan-Cümle Çeşitleri.....122
Tablo 46. Şaşma Gönül Doğru Yoldan Kelime Grupları.....122
Tablo 47. Dostlar Beni Hatırlasın-Cümle Çeşitleri.....126
Tablo 48. Dostlar Beni Hatırlasın-Kelime Grupları.....126

Tablo 49. Taşlama-Cümle Çeşitleri.....129
Tablo 50.Taşlama-Kelime Grupları.....130
Tablo 51. Bu Alemi Gören Sensin-Cümle Çeşitleri.....134
Tablo 52. Bu Alemi Gören Sensin-Kelime Grupları.....135
Tablo 53. Turnam Senin Sunam Senin-Cümle Çeşitleri.....138
Tablo 54. Turnam Senin Sunam Senin-Kelime Grupları.....138
Tablo 55. Nerde Görsem Yan Yan Kaçar-Cümle Çeşitleri.....141
Tablo 56. Nerde Görsem Yan Yan Kaçar Kelime Grupları.....142
Tablo 57. Benim Sevdiğim Dilberin-Cümle Çeşitleri.....144
Tablo 58. Benim Sevdiğim Dilberin-Kelime Grupları.....145
Tablo 59. Mimar-Cümle Çeşitleri.....149
Tablo 60. Mimar-Kelime Grupları.....150
Tablo 61. Ala Gözlü Benli Dilber-Cümle Çeşitleri.....153
Tablo 62. Ala Gözlü Benli Dilber-Kelime Grupları.....153
Tablo 63. Türküz Türkü Çağırırız-Cümle Çeşitleri.....157
Tablo 64. Türküz Türkü Çağırırız-Kelime Grupları.....157
Tablo 65. Ayrılık Günleri Geldi Dayandı-Cümle Çeşitleri.....160
Tablo 66. Ayrılık Günleri Geldi Dayandı-Kelime Grupları.....160
Tablo 67. Talih Çile Kader Sözü Bir Etmiş-Cümle Çeşitleri.....165
Tablo 68. Talih Çile Kader Sözü Bir Etmiş-Kelime Grupları.....165
Tablo 69. Saklarım Gözümde Güzelliğini-Cümle Çeşitleri.....169
Tablo 70. Saklarım Gözümde Güzelliğini-Kelime Grupları.....170
Tablo 71. Şu Dünyaya Geldim Ne Oldu Karım-Cümle Çeşitleri.....172
Tablo 72. Şu Dünyaya Geldim Ne Oldu Karım-Kelime Grupları.....173
Tablo 73. Sazıma-Cümle Çeşitleri.....177

Tablo 74. Sazıma-Kelime Grupları.....177

Tablo 75. Benden Selam Söylen Vefasız Yare-Cümle Çeşitleri.....180

Tablo 76. Benden Selam Söylen Vefasız Yare-Kelime Grupları.....181

Tablo 77. Dalgın Dalgın Seyreyledim Alemi-Cümle Çeşitleri.....184

Tablo 78. Dalgın Dalgın Seyreyledim Alemi-Kelime Grupları.....185

Tablo 79. Durum-Cümle Çeşitleri.....189

Tablo 80. Durum-Kelime Grupları.....189

Tablo 81. Dumlupınar Denizaltısına-Cümle Çeşitleri.....192

Tablo 82. Dumlupınar Denizaltısına Kelime Grupları.....193

Tablo 83. Salınıp Giderken Boyunu Gördüm-Cümle Çeşitleri.....196

Tablo 84. Salınıp Giderken Boyunu Gördüm-Kelime Grupları.....197

Tablo 85. 19 Mayıs'ta Parlayan Zafer-Cümle Çeşitleri.....201

Tablo 86. 19 Mayıs'ta Parlayan Zafer-Kelime Grupları.....202

Tablo 87. Genç Yaşımda Felek Vurdu Başıma-Cümle Çeşitleri.....206

Tablo 88. Genç Yaşımda Felek Vurdu Başıma-Kelime Grupları.....207

Tablo 89. Mecnûn Gibi Dolanıyom Çöllerde-Cümle Çeşitleri.....210

Tablo 90. Mecnûn Gibi Dolanıyom Çöllerde-Kelime Grupları.....211

Tablo 91. Yeter Gayrı Yumma Gözün Kör Gibi-Cümle Çeşitleri.....215

Tablo 92. Yeter Gayrı Yumma Gözün Kör Gibi-Kelime Grupları.....215

Tablo 93. Gezerken Aklımın Evine Vardım-Cümle Çeşitleri.....221

Tablo 94. Gezerken Aklımın Evine Vardım-Kelime Grupları.....222

Tablo 95. İşittim Dünyaya Gelin Diyorlar-Cümle Çeşitleri.....225

Tablo 96. İşittim Dünyaya Gelin Diyorlar-Kelime Grupları.....226

Tablo 97. Yıllarca Aradım Ben Beni-Cümle Çeşitleri.....228

Tablo 98. Yıllarca Aradım Ben Beni-Kelime Grupları.....229

Tablo 99. Sen Bir Ceylan Olsan Ben De Bir Avcı-Cümle Çeşitleri.....231
Tablo 100. Sen Bir Ceylan Olsan Ben De Bir Avcı-Kelime Grupları.....231
Tablo 101. Her Türlü Nesneye Aşıksın Gönül-Cümle Çeşitleri.....234
Tablo 102. Her Türlü Nesneye Aşıksın Gönül-Kelime Grupları.....234
Tablo 103. Vatan Sevgisi İçten Duyanlar-Cümle Çeşitleri.....237
Tablo 104. Vatan Sevgisi İçten Duyanlar-Kelime Grupları.....238
Tablo 105. Bir Kökte Uzanmış Sarmaşık Gibi-Cümle Çeşitleri.....241
Tablo 106. Bir Kökte Uzanmış Sarmaşık Gibi-Kelime Grupları.....242
Tablo 107. Dünya Geniş İdi Şimdi Daraldı-Cümle Çeşitleri.....248
Tablo 108. Dünya Geniş İdi Şimdi Daraldı-Kelime Grupları.....248
Tablo 109. Galiba Dünyanın Sonuna Kaldık-Cümle Çeşitleri.....251
Tablo 110. Galiba Dünyanın Sonuna Kaldık-Kelime Grupları.....251
Tablo 111. İstanbul-Cümle Çeşitleri.....256
Tablo 112. İstanbul-Kelime Grupları.....256
Tablo 113. Okul-Cümle Çeşitleri.....261
Tablo 114. Okul-Kelime Grupları.....261
Tablo 115. Anama-Cümle Çeşitleri.....266
Tablo 116. Anama-Kelime Grupları.....266
Tablo 117. Sen Çiçek Olsan Ben Bir Yaz Olsa-Cümle Çeşitleri.....268
Tablo 118. Sen Çiçek Olsan Ben Bir Yaz Olsa-Kelime Grupları.....268
Tablo 119. Çamlıbel-Cümle Çeşitleri.....272
Tablo 120. Çamlıbel-Kelime Grupları.....272
Tablo 121. Göklerden Süzüldüm Tertemiz İndim-Cümle Çeşitleri.....277
Tablo 122. Göklerden Süzüldüm Tertemiz İndim-Kelime Grupları.....277
Tablo 123. Asırlar Elinde Bir Tesbih Gibi-Cümle Çeşitleri.....280

Tablo 124. Asırlar Elinde Bir Tesbih Gibi-Kelime Grupları.....280
Tablo 125. Siz Sağ Olun Biz Selamet Gidelim-Cümle Çeşitleri.....284
Tablo 126. Siz Sağ Olun Biz Selamet Gidelim-Kelime Grupları.....284
Tablo 127. Emeklerim Zay'eyledi Sel Benim-Cümle Çeşitleri.....290
Tablo 128. Emeklerim Zay'eyledi Sel Benim-Kelime Grupları.....291
Tablo 129. Mevsimler İçinde Baharsın Yarim-Cümle Çeşitleri.....293
Tablo 130. Mevsimler İçinde Baharsın Yarim-Kelime Grupları.....294
Tablo 131. Aslıma Karışıp Toprak Olunca-Cümle Çeşitleri.....297
Tablo 132. Aslıma Karışıp Toprak Olunca-Kelime Grupları.....297
Tablo 133. Türk Adı Babamdan Bana Mirastır-Cümle Çeşitleri.....300
Tablo 134. Türk Adı Babamdan Bana Mirastır-Kelime Grupları.....300
Tablo 135. Dünya Tükenmez Bir Murad İmiş-Cümle Çeşitleri.....304
Tablo 136. Dünya Tükenmez Bir Murad İmiş-Kelime Grupları.....304
Tablo 137. Erzincan-Cümle Çeşitleri.....307
Tablo 138. Erzincan-Kelime Grupları.....308
Tablo 139. Ziyaret Eyledim Koca Sivası-Cümle Çeşitleri.....311
Tablo 140. Ziyaret Eyledim Koca Sivası-Kelime Grupları.....312
Tablo 141. Göz Gezdirdim Dört Köşeyi Aradım-Cümle Çeşitleri.....316
Tablo 142. Göz Gezdirdim Dört Köşeyi Aradım-Kelime Grupları.....317
Tablo 143. Türlü Türlü Sada Verir Ağaçlar-Cümle Çeşitleri.....321
Tablo 144. Türlü Türlü Sada Verir Ağaçlar-Kelime Grupları.....322
Tablo 145. Kükredi Çimenler Açıldı Güller-Cümle Çeşitleri.....325
Tablo 146. Kükredi Çimenler Açıldı Güller-Kelime Grupları.....325
Tablo 147. Dağlar-Cümle Çeşitleri.....329
Tablo 148. Dağlar-Kelime Grupları.....329

Tablo 149. Aşıklar-Cümle Çeşitleri....336
Tablo 150. Aşıklar-Kelime Grupları....336
Tablo 151. Sular-Cümle Çeşitleri....338
Tablo 152. Sular-Kelime Grupları....339
Tablo 153. Köy Enstitülerine Cümle Çeşitleri....345
Tablo 154. Köy Enstitülerine Kelime Grupları....345
Tablo 155. Tarlam-Cümle Çeşitleri....349
Tablo 156. Tarlam-Kelime Grupları....349
Tablo 157. Kader-Cümle Çeşitleri....354
Tablo 158. Kader-Kelime Grupları....354
Tablo 159. Derdimi Dökersem Derin Dereye-Cümle Çeşitleri....357
Tablo 160. Derdimi Dökersem Derin Dereye-Kelime Grupları....358
Tablo 161. Çiftçiler-Cümle Çeşitleri....363
Tablo 162. Çiftçiler-Kelime Grupları....363
Tablo 163. Hastane-Cümle Çeşitleri....367
Tablo 164. Hastane-Kelime Grupları....368
Tablo 165. Aldanma Cahilin Kuru Lafına-Cümle Çeşitleri....370
Tablo 166. Aldanma Cahilin Kuru Lafına-Kelime Grupları....371
Tablo 167. Sevdayı Gönlümde Yar Uyandırır-Cümle Çeşitleri....373
Tablo 168. Sevdayı Gönlümde Yar Uyandırır-Kelime Grupları....374
Tablo 169. Kara Toprak-Cümle Çeşitleri....381
Tablo 170. Kara Toprak-Kelime Grupları....382
Tablo 171. Mektup Yare Selamımı Ulaştır-Cümle Çeşitleri....386
Tablo 172. Mektup Yare Selamımı Ulaştır-Kelime Grupları....386
Tablo 173. Seherde Yuvada Uyanır Kuşlar-Cümle Çeşitleri....389

Tablo 174. Seherde Yuvada Uyanır Kuşlar-Kelime Grupları.....389

Tablo 175. Seksen Yıllık Yolu Biraz Düşünek-Cümle Çeşitleri.....397

Tablo 176. Seksen Yıllık Yolu Biraz Düşünek-Kelime Grupları.....398

Tablo 177. Deli Gönül Değme Çaydan Bulanmaz Cümle Çeşitleri.....432

Tablo 178. Deli Gönül Değme Çaydan Bulanmaz-Kelime Grupları.....432

Tablo 179. Gel Birlik Kavline Girelim Kardaş-Cümle Çeşitleri.....404

Tablo 180. Gel Birlik Kavline Girelim Kardaş-Kelime Grupları.....405

Tablo 181. Hacı Bektaş-Cümle Çeşitleri.....440

Tablo 182. Hacı Bektaş-Kelime Grupları.....408

Tablo 183. Uyan Bu Gafletten-Cümle Çeşitleri.....416

Tablo 184. Uyan Bu Gafletten- Kelime Grupları.....417

Tablo 185. Yeni Mektup Aldım Gül Yüzlü Yardan-Cümle Çeşitleri.....420

Tablo 186. Yeni Mektup Aldım Gül Yüzlü Yardan-Kelime Grupları.....420

Tablo 187. Neyzen Teyfik-Cümle Çeşitleri.....423

Tablo 188. Neyzen Teyfik-Kelime Grupları.....423

Tablo 189. Beserek Dağı-Cümle Çeşitleri.....426

Tablo 190. Beserek Dağı-Kelime Grupları.....427

Tablo 191. Anlatamam Derdimi Derdsiz İnsana-Cümle Çeşitleri.....430

Tablo 192. Anlatamam Derdimi Derdsiz İnsana-Kelime Grupları.....430

Tablo 193. Kûşe-İ Vahdete Çekilsem Dursam-Cümle Çeşitleri.....433

Tablo 194. Kûşe-İ Vahdete Çekilsem Dursam-Kelime Grupları.....434

Tablo 195. Hepimiz Bu Yurdun Evladlarıyız-Cümle Çeşitleri.....437

Tablo 196. Hepimiz Bu Yurdun Evladlarıyız-Kelime Grupları.....437

Tablo 197. Çarık-Mes Konuşması-Cümle Çeşitleri.....422

Tablo 198. Çarık-Mes Konuşması-Kelime Grupları.....422

KISALTMALAR LİSTESİ

age. : Adı geçen eser

bk. : Bakınız

blin. : Belirtili Nesne

bsizn.: Belirtisiz Nesne

cdu. : Cümle Dışı Unsur

ö. : Özne

s. : Sayfa

TDK : Türk Dil Kurumu

yt. : Yer Tamlayıcısı

zf. : Zarf

BİRİNCİ BÖLÜM

1.Giriş

"Âşıklık" gelenek olarak halkın içinde gelişen, sözlü edebiyatın ortaya çıkardığı, geçmişten günümüze kadar gelerek, edebiyatımızda önemli bir yere sahiptir.

Mevcut belgeler, İslamiyet'ten önceki Türk devletlerinde askeri mızıkaların ve halk şairlerinin bulunduğunu, genel ve özel toplantılarda, ziyafetlerde ölüm merasimlerinde ve av törenlerinde bu şairlerin önemli bir yer işgal ettiklerini göstermektedir.[1]

Âşık Veysel'de Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde dünyaya gözlerini açmış Cumhuriyetin doğumunu, ve gelişimini izleyen yıllarda yaşamını sürdürmüştür. Şiirlerinde yer alan atıflarda hayattan kopuk değil de hayatı takip eden bir Âşık yer almaktadır.

Çalışmamızda Âşık Veysel'in gözünden, hayatın yansımaları olan şiirlerinin dilini incelemiş olacağız. Şiirleri adeta toprak kokan, insan kokan dahası Anadolu kokan Âşık Veysel'i dillendirdiklerini kuruluş bakımından değerlendireceğiz.

Öncelikle Âşık Veysel'in hayatı çalışmamızın şekillendirilmesi, ve hangi unsurların inceleneceği birinci bölüm dahilinde alt başlıklar halinde verilmiş şekildedir. İkinci bölümde ise şiirler öncelikle bütün halinde verilmiş daha sonra tek tek cümleler halinde incelenmiştir. Bu cümleler ögelerine ayrılmış, cümle çeşitleri ve kelime grupları ise tablolar halinde verilmiştir. Çalışmamızın sonunda ise daha çok yerel unsurları barındıran bir sözlük yer alır.

İncelediğimiz cümleler bazen tek bir dize bazen de dörtlük olabilmektedir. Bazı cümleler ise sıralı ya da birleşik cümlelerdir. Bu durumlarda yüklemler ve özneler daha açık bir şekilde anlaşılması için: Yüklem-1, yüklem-2... Özne-1, özne-2... gibi ayrıştırılmıştır. Bazı eksiltili yapılarda ise cümlenin gidişatına uygun ifadeler parantez içine yerleştirilmiştir. "Tabiata Veysel aşık(dır)" gibi. Bazı devrik cümleler

[1] Dilaver Düzgün, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı* Ed: M. Öcal Oğuz: (6. Baskı), Grafiker Yayınları, Ankara, 2008, s.235.

daha anlaşılır olabilmesi için parantez içinde düz şekli de verilmiştir. Şiirleri aldığımız kaynak, "Âşık Veysel – Hayatı ve Şiirleri"dir. Hazırlayan, H. Ali Küçükakın'dır. Şiirlerden örnek verdiğimiz birinci bölümde, dize sonlarında parantez içinde, sayfa numarası ve kaçıncı dörtlükte olduğu belirtilmiştir. Ayrıca "Kaynakça" bölümünde de gerek alıntılar yaptığımız, gerekse okuyarak bakış açımızı genişletmede istifade ettiğimiz eserlere yer verdik. Çalışmamızın genel yapısı bu şekildedir.

1.1. Âşık Veysel Şatıroğlu'nun Hayatı

Şiirlerinde hayatından kesitler sunmuştur. Anlattıkları şu şekildedir:

Doğurdu beni Sivas ilinde
Sivralan Köyünde tarla yolunda
Azığı sırtında orak elinde
Taşlı tarlalarda avuttu Anam
...
Bir vefasız zalim yara bağlandım
Bağlandım köşede kaldım bir zaman
Tarih üçyüz otuzbeşte evlendim
Nice kimselere dedim el'aman
Sekiz sene bir arada eğlendim
On onbeş yaşıma girince heman
Zalim kafir yetim kodu kuzumu
Yavaş yavaş düzen ettim sazımı
...
Genç yaşımda felek vurdu başıma
Üç yüz onda gelmiş idim cihana
Aldırdım elimden iki gözümü
Dünyaya bakmadım ben kana kana
Yeni değmiş idim yedi yaşıma
Kader böyle imiş çiçek mahana
Kayıbettim baharımı yazımı
Levh i Kalem kara yazmış yazım

Şatıroğlu soyuna mensup olan Âşık Veysel'in aile büyükleri Kars'tan ayrıldıktan sonra Erzurum, Malatya, Konya, Trabzon gibi illerimize yerleşmişlerdir. Âşık Veysel'in dedesi Kars'tan ayrıldıktan sonra Sivas ilimizin Divriği ilçesinin Kaledibi köyüne yerleşir. Bir müddet sonra oradan da ayrılan Dede Ali Ağa, Şarkışla'nın Söbealın (Sivrialan) Köyünü kendisine yurt edinir.

Veysel 1894 yılında Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Sivrialan köyünde dünyaya geldi. Babası "Karaca" lakaplı, Ahmet adında bir çiftçidir. Veysel'in

dünyaya geldiği dönemde, çiçek hastalığı Sivas yöresinde yaygındır. Veysel'den önce, iki kız kardeşi çiçek yüzünden yaşamlarını yitirmiştir. Yedi yaşına girdiği 1901'de Sivas'ta çiçek salgını yeniden yaygınlaşır; o da yakalanır bu hastalığa. Hastalık sonucu sağ gözünü kaybeder. Daha sonra ise talihsiz bir kaza sonrası sol gözünü de kaybeder.Veysel ile yapılan röportajlarda bu durumu şöyle anlatır: "Yedi yaşımda (1901) çiçek hastalığına yakalandım. Çok zor günler yaşadım. Canımı zor kurtardım. Çiçek hastalığı yüzünden sağ gözümü tamamen kaybettim; sol gözüme ise perde indi. Babam beni Akdağmadeni'ndeki bir sağlıkçıya götürüp, sol gözümdeki perdeyi aldırmak istiyordu. Bir gün ağabeyim Ali ile ahıra gittim. Ağabeyim hayvanların altını çalıyor, süpürüyor ben de musuru temizliyordum. Saman artıklarını dökmek için yere eğildim. Eğilmemle birlikte çıtak gözüme saplandı. Bayılıp kalmışım... Gözüm de akıp gitmiş..." Bu sebeplerden ötürü Veysel görme yeteneğini kaybeder. Veysel'in Ali adında bir ağabeyi, Elif adında da bir kız kardeşi vardır. Veysel'e ellerinden geldiğince yardımcı olmaya çalışırlar ancak Veysel gittikçe içine kapanır.

Emlek yöresi olarak adlandırılan Sivas'ın bu âşığı/ozanı bol diyarında, Veysel'in babası da şiire meraklı, tekkeyle içli-dışlı biriymiş. Veysel'in dertlerini birazcık da olsa unutacağı bir uğraş olsun diye üç telli bir saz vermiş eline.

Üç telli sazıyla köylüsü Molla Hüseyin'e saz derslerine giden Veysel'in ilk yıllarında ümit yoktur. Veysel bu durumu şöyle anlatır: "Saz öğrenme merakım arttı amma bir türlü öğrenemiyorum. Hüseyin Dayının yanından ayrılınca sazı bir tarafa atıyorum. Rahmetli babam öğrenmemde ısrar ediyor; hatta beni dövüyordu."

Veysel'in asıl saz ustası Çamışıhlı Ali Ağa'dır. Kendini de iyice saza vermiş; usta malı şiirlerden çalıp söylemeye başlamıştır. Veysel'in karanlık dünyasını aydınlatan ozanlar dünyasıyla Çamışıhlı Ali tanıştırıyor. Pir Sultan Abdal, Karacaoğlan, Dertli, Ruhsati gibi usta ozanların dünyalarıyla tanışıyor böylece.

Âşık Veysel'in hayatında ikinci mühim değişiklik seferberlikte başlamıştır. Kardeşi Ali de cepheye gitmiş, küçük Veysel kırık telli sazıyla yalnız kalmıştır. Harp patladıktan sonra Veysel'in bütün arkadaşları, emsalleri cepheye gitmişlerdir. Veysel bundan da mahrum... Böylece münzevi olan ruhunda ikinci bir inziva da açılmıştır.

Arkadaşsızlık acısı, sefalet, onu çok bedbin, umutsuz ve mahzun ediyor. Artık küçük bahçesindeki armut ağacının altında yatıp kalkmakta, geceleri ağaçların ta tepelerine çıkarak içindeki derdini göklere ve karanlıklara bırakmaktadır. O günlerini Âşık Veysel şöyle anlatır Enver Gökçe'ye; "Eve girerim, yüzüm asık: anam babam halimi bilmez. Ben onlara derdimi, dokunmasın diye, açamam. Onlar benim kafa tuttuğumu zannederler, bense derdimi dökmekten çekinirim, öyle ki, sazdan bile farır gibi oldum" demiştir.

Veysel'in annesi ve babası seferberlik sonlarına doğru "belki biz ölürüz ve kardeşi Veysel'e bakamaz" düşüncesiyle Veysel'i Esma adında, akrabalarından bir kızla evlendiriyorlar. Esma'dan bir kız, bir oğlu oluyor Veysel'in. Oğlan çocuğu daha on günlükken annesinin memesi ağzında kalarak ölüyor... Veysel'in acıları bununla da bitmiyor; aksilikler, talihsizlikler üst üste gelmeye başlıyor. 1921'in 24 Şubat'ında annesi, ondan 18 ay sonra da babası ölüyor. Bu arada bağ, bostan işleriyle uğraşıyor.

Köye de birçok âşık gelip gitmekte, Karacaoğlan'dan, Emrah'tan, Âşık Sıtkı, Âşık Veli gibi saz şairlerinden çalıp söylemektedirler. Köy odalarındaki bu âşık fasıllarından Veysel de geri kalmamaktadır.

Ağabeyi Ali'nin bir kız çocuğu daha olunca çocuklara ve işlere bakması için bir azap (hizmetkar) tutuyorlar. Bu hizmetkar ileride Veysel'in bağrında açılacak başka yaranın sebebi olacaktır. Bir gün Veysel hasta yatarken, kardeşi Ali de keven toplamakta iken, Veysel'in ilk eşi olan Esma'yı kandırarak kaçırıyor bu yanaşma. Veysel'in acılı yaşamına bir acı daha ekleniyor böylece. Karısı bir başına bırakıp gittiğinde Veysel'in kucağında henüz altı aylık kızı varmış. Veysel İki yıl kucağında gezdirmiş onu, ne çare o da yaşamamış. Daha sonra Gülizar adlı bir hanımla dostlarının da yardımıyla evlenir. Veysel'in bu evlilikten altı çocuğu olmuştur.

1931 yılında Sivas Lisesi edebiyat öğretmeni olan Ahmet Kutsi Tecer ve arkadaşları "Halk Şairlerini Koruma Derneği"ni kurarlar. 5 Aralık 1931 tarihinde de üç gün süren Halk Şairleri Bayramı'nı düzenlerler. Böylece Veysel'in yaşamında önemli bir dönüm noktası işlemeye başlıyor. Denebilir ki, Veysel için Ahmet Kutsi Tecer'le tanışması hayatında yeni bir başlangıcı işaretliyor.

1933'e kadar usta ozanlarından şiirlerinden çalıp söylüyor. Cumhuriyet'in onuncu yıldönümünde Ahmet Kutsi Tecer'in direktifleriyle bütün halk ozanları Cumhuriyet ve Gazi Mustafa Kemal üzerine şiirler düzmüşlerdir. Bunlar arasında Veysel de var. Veysel'in günışığına çıkan ilk şiiri böylece "Atatürk'tür Türkiye'nin ihyası"...dizesiyle başlayan şiir oluyor. Bu şiirin gün yüzüne çıkışı, Veysel'in de köyünden dışarıya çıkması oluyor. O zaman Sivrialan'ın bağlı olduğu Ağacakışla nahiyesi müdürü Ali Rıza Bey, Veysel'in bu destanını çok beğeniyor, "Ankara'ya gönderelim" diye istiyor. Veysel de "Ata'ya ben giderim" diye vefalı arkadaşı İbrahim ile yayan yola düşüyor. Karakışta yalınayak, başı kabak yola çıkan bu iki arı gönül, bu iki insan örneği, üç ay yol çiğneyerek Ankara'ya geliyorlar. Veysel Ankara'da konuksever tanıdıkların evlerinde 45 gün misafir kalıyor. Destanı Atatürk'e getirmek hevesiyle geldiğini söylüyorsa da destanı Atatürk'e okumak kısmet olmuyor. Eşi Gülizar Ana: "Ata'ya gidemediğine bir, askere gidemediğine iki; yanardı ki o kadar olur..." diyor. Ancak, Hakimiyet-i Milliye (Ulus) basımevinde destanı gazeteye veriliyor. Destan gazetede üç gün boyunca yayınlanıyor. Bundan sonra da bütün yurdu dolaşmaya, dolaştığı yerlerde çalıp söylemeye başlıyor, seviliyor, saygı görüyor.

Ümmi bir âşık olan Veysel, sağlığında pek çok şehir gezmiştir, ancak şiirlerinde ağız özelliklerini muhafaza etmiştir. Şiirlerinde ölçü söz konusu olduğunda bilhassa buna dikkat etmek gerekir.[2]

Âşık Veysel'in şiirleri mecmualarda yayımlanıyor. Bununla birlikte Âşık Veysel İstanbul'a geliyor. İstanbul radyosunda programlar yapıyor. Türkiye genelinde tanınan bir ozan haline geliyor ve türkülerini plaklara okumaya başlıyor.

Köy Enstitüleri'nin kurulmasıyla birlikte, yine Ahmet Kutsi Tecer'in katkılarıyla, sırasıyla Arifiye, Hasanoğlan, Çifteler, Kastamonu, Yıldızeli ve Akpınar Köy Enstitüleri'nde saz öğretmenliği yapıyor. Bu okullarda Türkiye'nin kültür yaşamına damgasını vurmuş birçok aydın sanatçıyla tanışma olanağı buluyor, şiirini iyiden iyiye geliştiriyor. 1965 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi, özel bir kanunla Âşık Veysel'e, "Anadilimize ve milli birliğimize yaptığı hizmetlerden ötürü" 500 lira

[2] Doğan Kaya, "Âşık Veysel'in Şiirlerinde Yöresel Kelimeler Ve Deyimler", *Türk Dili, TDK'nin 70. Yılı Özel Sayısı*, Sayı: 607, (Temmuz 2002), s. 259-262.

aylık bağlanmıştır. 21 Mart 1973 günü, sabaha karşı saat 3.30'da doğduğu köy olan Sivrialan'da, şimdi adına müze olarak düzenlenen evde yaşama gözlerini yumdu.

1.2. Cümle

İletişimi değerli ve anlamlı kılan, anlatılmak istenen düşüncenin en iyi şekilde yansıtılması amacıyla, kapsamını; özne, yüklem, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf gibi ögelerin oluşturduğu, kelime kümelerine cümle denir. Leyla Karahan cümle tanımını şöyle yapmıştır: "Bir düşünceyi, bir duyguyu, bir durumu, bir olayı yargı bildirerek anlatan kelime veya kelime dizisine cümle denir.[3]" Cümle yerine bazı araştırıcılar tümsöz ve tümce terimlerini de kullanmışlardır.[4]

Âşık Veysel tüm cümle türlerini şiirlerinde başarıyla kullanmıştır. Kısa cümlelerle etkileyici bir anlatım yakalamıştır.

Şiirlerden örnek:

Sabahtan bir güzel gördüm.(s.18-1)

Kader kedere eş oldu. (s.33-3)

Vatan bizim, ülke bizim, el bizim. (s.68-5)

Deli gönül değme çaydan bulanmaz. (s.109-1)

1.3. Cümlenin Ögeleri

Cümleyi oluşturan kelimelerin ve kelime gruplarının, cümle içinde çeşitli yönlerden sınıflandırılmasıyla oluşan adlandırmalardır. Özne, yüklem, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf cümlenin ögelerine verilen adlardır.

Cümlenin yapısında bir yüklem ile yüklemin anlamını çeşitli bakımlardan tamamlayan başka ögeler bulunur. "Özne, nesne, yer tamlayıcısı, zarf" adı verilen bu ögelerin varlığı, sayısı ve yeri, yüklemin anlamına, soy ve çatı bakımından niteliğine

[3] Leyla Karahan, *Türkçede Söz Dizimi*, (15. Baskı), Akçağ Yayınları, Ankara, 2010, s.9.

[4]H. İbrahim Delice, *Türkçe Söz Dizimi*, Kitabevi Yayınları, Sivas, 2012, s.150.

ve ihtiyaca göre değişir. Ögeler, cümle içinde zorunlu veya yardımcı öge olarak görev yaparlar.[5]

1.3.1. Yüklem

Yüklem, cümlenin ana ögesidir. Diğer ögeler, yüklemi anlamını çeşitli bakımlardan tamamlamak üzere cümlede yer alır.[6] Cümlede öncelike yüklem bulunur. Sorular yükleme sorulur. Yüklem çekimlenmiş fiil veya isim soylu sözcüklerden oluşabilir. Yüklem, cümlenin herhangi bir yerinde bulunabilir.

Âşık Veysel yüklem olarak isim türü kelimeleri, kısa fiilleri ve yardımcı fiilleri ağırlıklı olarak kullanmıştır. Basit çekimli fiiller şiirlerde ön plandadır.

Şiirlerden örnekler:

Girdim dostun bahçesine. (s.15-1)

Yüklem: Girdim

Gezerken aklımın evine vardım (s.63-1)

Yüklem: Vardım

Benim sadık yarim kara topraktır (s.103-1)

Yüklem: Kara topraktır

Türlü türlü seda verir ağaçlar (s.89-1)

Yüklem: Verir

1.3.2. Özne

Yükleme sorulan “kim, ne” sorularına yanıt verir.

---

[5] Karahan, age., s.13.

[6] Karahan, age., s.14.

Özne; yüklemi isim olan cümlelerde, edilgen fiilli cümlelerde ve yüklemi oluş bildiren fiil cümlelerinde *"olan"ı,* diğer cümlelerde *"yapan"*ı karşılayan ögedir.[7]

Şiirlerde genellikle seslenme söz konusu olduğundan özne pek kullanılmamıştır. En yaygın kullanılan özneler "ben" ve "sen"dir.

Şiirlerden örnekler:

Mes söylüyor (s.120-2)

Özne: Mes

Hiç razı değilim ben bu kaderden (s.50-2)

Özne: Ben

Alimler Alemi ölçer biçerler (83-5)

Özne: Alimler

1.3.3. Nesne

Cümlede öznenin yaptığı işten etkilenen ögedir. Nesneler iki şekilde bulunur. Belirtili nesne ve belirtisiz nesne şeklinde yapılan adlandırma bazı kaynaklarda belirli nesne veya belirsiz nesne şeklinde bulunmaktadır.[8]

Şairin görme engeli olmasına rağmen hem soyut hem de somut nesnelerin cümlelerde oldukça fazla kullanıldığını görmekteyiz.

1.3.3.1 Belirtili nesne (Belirli Nesne)

Belirtme (yükleme) hal eki (-ı,-i,-u,-ü) almış nesneler belirtili nesnedir. Yükleme sorulan "neyi, kimi, nereyi" sorularına yanıt verir.

Şiirlerden örnekler:

Çiçek olur mezarımı süslerim (s.83-1)

---

[7] Karahan, age., s.18.

[8] Kaynak için bk. Günay Karaağaç, *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2013, s.227.

Belirtili Nesne: Mezarımı

Nice dilsizleri getirir dile (s.75-3)

Belirtili Nesne: Nice dilsizleri

Tellerini yoldurmazdım hoyrata (s.66-3)

Belirtili Nesne: Tellerini

1.3.3.2. Belirtisiz nesne (Belirsiz Nesne)

Belirtme (yükleme) hal eki (-ı,-i,-u,-ü) almamış nesneler belirtisiz nesnedir. Yükleme ve özneye birlikte sorulan "ne" sorusuna yanıt verir.

Ad cümlesi, bir bildirme cümlesi olduğu için, bu cümlede bir olma veya yapma söz konusu olmadığı için nesnesizdir. Olma bildiren edilgen çatılı eylemle kurulmuş cümlelerde de nesnellik durum söz konusu olamaz.[9]

Şiirlerden örnekler:

Yar mendil göndermiş yadigar deyi (s.114-4)

Belirtisiz Nesne: Mendil

Sevgi muhabbet yaratmış (s.46-4)

Belirtisiz Nesne: Sevgi muhabbet

1.3.4. Yer Tamlayıcısı

Cümlede yönelme, bulunma ve uzaklaşma bildirerek yüklemi tamamlayan öge yer tamlayıcısıdır.[10] "-e", "-de", "-den" hal eklerinden birini alır. "Kime, nereye, neye; kimde, nerede, neyde; kimden, nereden, neyden" sorularına yanıt verir.

Şiirlerden örnekler:

Uğradım Muş'a Van'a. (s.13-12)

[9] Karaağaç, age., s.227.

[10] Karahan, age., s.29.

Yer Tamlayıcısı: Muş'a Van'a

Yataklardan gelir hastanın sesi. (s.96-4)

Yer Tamlayıcısı: Yataklardan

Ansızın kalbime girdin (s.31-3)

Yer Tamlayıcısı: Kalbime

1.3.5. Zarf

Yüklemin anlamını zaman, durum, nicelik, miktar, sebep gibi durumlar bakımından tamamlayan ögedir. Yükleme sorulan "ne zaman, nereye, neden, nasıl, niçin, ne kadar vb." sorulara yanıt verir.

Şiirlerden örnekler:

Günden güne arttı derdim (s.39-4)

Zarf: Günden güne

Çok uzatma ayağını (s.40-1)

Zarf: Çok

Pek severim boğazımı (s.12-7)

Zarf: Pek

Her zaman ayak üzeri(dir) (s.15-2)

Zarf: Her zaman

1.3.6. Cümle dışı ögeler

Cümlenin herhangi bir yerinde bulunan, ancak kuruluşuna katılmayan ve dolaylı olarak cümlenin anlamına yardımcı olan ögelerdir. Ünlemler, ünlem grupları, hitaplar, bağlama edatları cümle dışı ögelerdir. Açıklama cümleleri ve ara sözler de cümle dışı unsurdur.[11] Şiirlerde cümle dışı unsurlara sıklıkla rastlanır.

[11] Karahan, age., s.36.

Şiirlerden örnekler:

Gah içerde, gah dışarıda (s.121-8)

CDU.: Gah

Siz sağ olun

Türk gençliği (s.20-8)

CDU.: Türk gençliği

1.4. Kelime Grupları

Kelime grubu, bir varlığı, bir kavramı, bir niteliği, bir durumu, bir hareketi karşılamak veya belirtmek, pekiştirmek ve nitelemek üzere belirli kurallar içinde yan yana dizilmiş kelimelerden oluşan yargısız dil birimidir.[12] Başlıca kelime grupları şunlardır:

1.4.1. İsim tamlaması

En az iki ismin bir ilgi ile birbirine bağlanması sonucu oluşan kelime gruplarıdır. İyelik bağlantısı ile biribirine bağlanmış iki veya daha çok isimden oluşan tamlama.[13] Tamlayan ve tamlananın ek aldığı durumlarda belirtili isim tamlaması oluşur. Yanlızca tamlananın iyelik eki aldığı tamlamalara belirtisiz isim tamlaması denir. Birden çok ilişkilendirmenin ve dolayısıyla birden fazla ilgi hali çekiminin yer aldığı söz öbeğidir.[14]

Şiirlerden Örnekler:

Amasya'nın elması... (s.12-2) "Belirtili İsim Tamlaması"

Mevla'nın kulu (s.14-3) "Belirtili İsim Tamlaması"

Aşığın temeli (s.37-5) "Belirtili İsim Tamlaması"

[12] Karahan, age., s.39.

[13] Zeynep Korkmaz, *Gramer Terimleri sözlüğü* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2008, s.90.

[14] Günay Karaağaç, *Türkçenin Söz Dizimi* Kesit Yayınları, İstanbul, 2009, s.210.

Vatan sevgisi ... (s.74-5) “Belirtisiz İsim Tamlaması”

Yayla çağı ... (s.82-3) “Belirtisiz İsim Tamlaması”

Köy pınarı... (s.93-3) “Belirtisiz İsim Tamlaması”

1.4.2. Sıfat tamlaması

İsimleri nitelemek veya belirtmek maksadıyla isim ve ona bağlı sıfatın tamlama dizilişinde oluşturdukları kelime grubu. Bu dizilişte sıfat tamlayan, sıfat tarafından nitelenen veya belirtilen isim tamlanan görevindedir.[15]

Âşık Veysel en çok sayı sıfatlarıyla tamlamalar yapmıştır. Renklerle kurduğu tamlamalar ise dikkat çekicidir.

Şiirlerden Örnekler:

Al şal ... (s.90-1)

Sefil baykuş ... (s.90-2)

Yüce dağlar ... (s.91-4)

On üç sefer ... (s.96-2)

Enişli yokuşlu yollar... (s.107-1)

Nice kahramanlar (s.115-4)

Gümüş takım (s.13-12)

Sade yağ (s.13-12)

1.4.3. Sıfat-fiil grubu

Bir sıfat-fiil ile bu sıfat fiile bağlı tamlayıcı veya tamlayıcılardan kurulan kelime grubudur.[16] Sıfat-fiiler bir yanları ile sıfat, diğer yanları ile fiillerdir. Sıfat-fiiler, fiil

[15] Korkmaz, age., s.133.

[16] Karahan, age., s.53.

kök ve gövdelerine -An, -AsI, -mAz, -Ar, dIk, -AcAk, -mIş ekleri getirilerek yapılır.[17] Şair en çok –An ekiyle sıfat-fiil grubu kurmuştur.

Şiirlerden Örnekler:

Bağrımdaki açan çiçek. (s.31-5)

Bu bir sır ki açıklanmaz

Diyen bilmez, bilen demez

Öyle bir yol giden gelmez

Uzar gider ara bahtım. (s.32-5)

Bütün gazeteler yazar oldu

İsimler dillerde hep gezer oldu. (s.57-3)

Üstüme düşmedik söz neme gerek. (s.67-2)

Hakka halka yarayacak bir iş tut. (s.68-4)

1.4.4. İsim-fiil grubu

Bir hareket ismi ile ona bağlı tamlayıcı veya tamlayıcılardan kurulan kelime grubudur. Hareket ismi, -mAk, -mA ve -ış ekleri ile yapılır. Grubun ana unsuru hareket ismidir, genellikle sonda bulunur.[18]

Şair en çok –mAk ekini kullanarak bu grubu oluşturmuştur.

Şiirlerden Örnekler:

Güzel seni sarmak için

Yürüdü gönlüm yürüdü

Yar uğrunda ölmek için

Varıdı gönlüm varıdı. (s.21-1)

Yetişmek için menzile. (s.17-6)

[17] Bilal Aktan, *Türkiye Türkçesinin Söz Dizimi*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2009, s.68

[18] Leyla Karahan, age., s.55.

Haykırdı orduya:<< Yürümek gerek

Zafer bizim haydi yürü>> diyerek. (s.59-6)

Olmak istiyorsan dünyada mesut

Hakka halka yarayacak bir iş tut

Çalıştır oğlunu, kızını okut

İnsan olmak için okumak gerek. (s. 68-4)

1.4.5. Zarf-fiil grubu

Bir zarf fiil ile bu zarf fiile bağlı unsur veya unsurlardan kurulan kelime grubudur.[19] Zarf-fiileri, eklerinin temel işlevleri, eylemlerin adlarını asıl eyleme bağlamaktır. Bu yüzden, asıl görevleri zarf yapmaktır. Bugün Türkiye Türkçesinde zarf-fiil olarak kullanılabilen başlıca ekler şunlardır: -a/-e; -ı/-i; -u/-ü; -ıp/-ip/-up/-üp; -arak/-erek ve -araktan/-erekten; -ınca/-ince/-unca/-ünce; -alı/-eli ve -alıdan/-eliden; -madan/-meden; -ken; -dıkça/-dikçe/-dukça/-dükçe/-tıkça/-tikçe/-tukça/-tükçe; -maksızın/-meksizin; -dığında/-diğinde/-duğunda/-düğünde/-tığında/-tiğinde/-tuğunda/-tüğünde; -casına/-cesine; -anda/-ende.[20] Şair zarf-fiil örneklerini oldukça fazla kullanmıştır.

Şiirlerden Örnekler:

Hakir görüp ırk ayırmak

Hakikatte yüz karası. (s.23-3)

Yel değdikçe erir gider

Karşı dağda kara bahtım. (s.32-2)

Gah uslu gahi deli

Sunam senden ayrılalı

Garip halim görmeli

Benzim sarı solar gider. (s.44-4)

[19] Leyla Karahan, age., s.57.

[20] Günay Karaağaç, age., s.172-173

İnanıp kalmışım sen varsın orda (s.51-4)

İşlediği suçun farkına varmaz

Ne yüzle varacağız ahirete" (s.56-4)

Samsun'a çıkınca bir asker idi. (s. 59-3)

1.4.6. Tekrar grubu

Bir nesneyi, bir hareketi karşılamak üzere eş görevli iki kelimenin meydana getirdiği kelime grubudur.[21]

Tekrarlanan unsurların türüne göre beş çeşit tekrar vardır: Aynen tekrarlar, eş anlamlı tekrarlar, zıt anlamlı tekrarlar, eklemeli tekrarlar, bağlama edatları ile tekrarlar.[22]

Şiirlerde şiirin ahengini sağlamak için şair tekrarlardan yararlanmıştır. Özellikle dörtlüklerin son dizesi tekrarlanmıştır.

Şiirlerden Örnekler:

Gahi uslu gahi deli (s.13-13)

Sarsam amma sarsam amma (s.13-13)

Yel estikçe hışır hışır

Olan yapraklar titreşir. (s.15-4)

Uzun ince bir yoldayım

Gidiyorum gündüz gece. (s.17-1)

Varım yoğum bir Veysel'im. (s.30-5)

Kısmet beni diyar diyar

Dolandırır bilmem ne var. (s.33-5)

Her sabah her sabah suya giderken

[21] Karahan, age., s.60

[22] Sadettin Özçelik, Münir Erten, *Türkiye Türkçesi Dilbigisi,* Diyarbakır, 2005, s.198

Yar yolunda toprak olsam toz olsam.(s.75-1)

Çeşit çeşit çiçek takmış döşüne

Çekilir göçleri peşi peşine. (s.91-2)

1.4.7. Edat grubu

Bir isim unsuru ile bir çekim edatından kurulan kelime grubudur.[23]

Gruptaki isim unsuru tek bir kelime olabileceği gibi, isim yerine geçen bir kelime grubu veya cümle de olabilir. Edatın isimle birleşmesi ekli ya da eksiz olabilir. Ancak zamirler çekim edatlarına mutlaka ilgi hâlinde bağlanırlar. Vurgu isim unsuru üzerindedir. Edat grupları anlamca kaynaşarak birleşik kelime hâline de gelebilirler, ama herhangi bir kavramı karşılamazlar ve çekim eki de almazlar.[24]

Şiirlerden Örnekler:

Yetişmek için menzile

Gidiyorum gündüz gece. (s.17-6)

Sıralanmış her yanında

Yıldız gibi benler gördüm. (s.37-1)

Sohbet etme kötü ile

Güreş etme katı ile

Gitme hırsın atı ile

Sakın hileden tuzaktan. (s.38-4)

Ceylan gibi iner göle. (s.44-2)

Evvel benim idi şimdi kaçıyor. (s.61-3)

---

[23] Karahan, age., s.62

[24] Mustafa Özkan, Veysi Sevinçli, *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*, Akademik Kitaplar, İstanbul, 2011, s.50.

1.4.8. Bağlama grubu

Bağlama edatlarıyla ile birbirine bağlanmış iki veya daha fazla isim unsurunun meydana getirdiği kelime grubudur.[25]

Bağlama Grubunun Kuruluşu: 1. İsim + Bağlama Edatı + 2.. İsim

Bağlama grubu karşılaştırma edatları kullanıldığında şöyle kurulur:

Bağlama Grubu: Bağlama Edatı + 1. İsim + Bağlama Edatı + 2. İsim[26]

Şiirlerden Örnekler:

Kişi ne çeker dilinden

Hem belinden hem elinden

Hayır ve şer emelinden

Hakikat bunun burası. (s.23-6)

Orman memleketin süsü

Hem ufağı hem irisi

Her dalında bir kuş sesi

Ormandaki varlığa bak.(s.27-2)

Sabır ile teskin ettim özümü. (s.60-7)

Rüzgar ile mektuplaşır naz eder. (s.91-4)

Bol gelirse dane ile samanı

O sene irahat kışlar çiftçiler. (s.99-1)

Ben bir çoban olsam sen de bir koyun

Beslesem elimde tuz ile seni.(s.66-2)

Ya bir şahin olsam ya bir baz olsam. (s.75-3)

---

[25] Karahan, age., s.65.

[26] Özçelik, Erten, age., s.196.

1.4.9. Unvan grubu

Bir şahıs ismiyle, bir unvan veya akrabalık isminden kurulan kelime grubudur.[27] Eklendiği isme has özellik barındıran unvanlar; aynı zamanda kişiye karşı bir saygı veya kibarlık göstergesi olarak da kullanılmaktadır.

Şiirlerden Örnekler:

Meryem Ana neyin imiş. (s.41-4)

Fatih Mehmet Sultan temeli kurdu. (s.72-4)

Veysel Şatır ayrı düştüm eşimden.(s.82-4)

1.4.10. Birleşik isim grubu

Bir şahsa özel ad olmak üzere bir araya gelen kelimeler topluluğudur. Birleşik isimlerin vurgusu sonda, unvan gruplarının vurgusu başta bulunur.[28] Bir veya birden çok isim bir araya gelerek kişinin adını tanımlar.

Şiirlerden Örnekler:

Alisin velisin pirlerin piri

Galma kusurlara Pir Hacı Bektaş. (s.111-2)

Neyzen Teyfik dünyasını değişti. (s. 115-1)

1.4.11. Ünlem Grubu

Ünlem: Konuşanın korku, sevinç, acıma, şaşkınlık gibi her türlü duygu ve heyecanını etkili ve kısa bir biçimde anlatmaya, seslenmeye, çağırmaya yarayan kelime veya kelimeler.[29]

[27] Karahan, age., s.68.

[28] Karahan, age., s.69.

[29] Korkmaz, age., s.157.

Şiirlerden Örnekler:

Yüce dağın menekşesi

Sesin güzeller neşesi

Gönlümün billur şişesi

Taşa çalsam kırılman mı?(s.22-4)

Kürt'ü Türk'ü ve Çerkeş'i

Hep Adem'in oğlu kızı

Beraberce şehit gazi

Yanlış var mı ve neresi" (s.23-2)

Vatan sevgisini içten duyanlar

Sıtkı ile çalışır benimseyerek

Milletine, ulusuna uyanlar (s.68-1)

1.4.12.Sayı grubu

Sayı: Bir kelimenin karşıladığı kavramın teklik-çokluk yani sayı bakımından görünümünü yansıtan dil bilgisi kategorisi.[30] Basamak sistemine göre sıralanmış sayı isimleri topluluğudur.[31] Sayılar sıralanırken isim unsuru aldıkları takdirde sıfat tamlaması oluştururlar.

Şiirlerden Örnekler:

Yeni değmiş idim yedi yaşıma (s.60-1)

Tarih üç yüz otuz beşte evlendim

Sekiz sene bir arada eğlendim (s.60-5)

Elli üç yıl kendi kendim aradım" (s.65-4)

Dokuz ay koynunda gezdirdi beni. (s.74-1)

[30] Korkmaz, age., s.127.

[31] Karahan, age., s.72.

1.4.13. Birleşik fiil

İsim soylu bir kelimeyle etmek, eylemek, olmak yardımcı fiillerinin birleşmesinden veya iki ayrı fiil şeklinin anlamca kaynaşmasından oluşmuş fiil türü.[32]

Birleşik fiiller, "bir hareketi karşılayan birleşik fiiller" ve "bir hareketi tasvir eden birleşik fiiller" olmak üzere iki grupta incelenebilir.

A. Bir Hareketi Karşılayan Birleşik Fiiller

Ana Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller:

Bu tip birleşik fiilerde "et-, ol-, yap-, eyle-, kıl-, bulun-"yardımcı fiilleri kullanılır. Asıl unsur olan isim başta, yardımcı fiil sonda bulunur

Bazı birleşik fiillerde "ol-, et-, kıl-, yap-, bulun-, başla-" yardımcı fiilleri yerine asıl fiiller kullanılır. "Yol al-, para ye-, boş ver-..."örneklerinde olduğu gibi bu yapıda yer alan kelimelerden biri veya hepsi, ya sözlük anlamlarını kaybetmiş, ya da deyimleşmiştir.

Diğer Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller:

Bazı birleşik fiillerde, "ol-, et-, kıl-, yap-, bulun-, başla-" yardımcı fiilleri yerine asıl fiiller kullanılır. "Yol al-, para ye-, boş ver-, baş kaldır-, yol ver-, şehit düş-, kan kustur-, türkü tuttur-, el koy-, diş bile-, yatağa düş- " örneklerinde olduğu gibi bu yapıda yer alan kelimelerden biri veya hepsi, ya sözlük anlamlarının kaybetmiş, ya da deyimleşmiştir.

B. Bir Hareketi Tasvir Eden Birleşik Fiiller

Bu birleşik fiiller, zarf-fiil eki taşıyan bir fiil ile bir tasvir fiilinin birleşmesinden meydana gelmiştir. Tasvir Fiili, asıl fiile yeterlik, ihtimal, tezlik, yaklaşma vb. anlamlar katar. [33]

Şiirlerden Örnekler:

Kabul et Allah aşkına. (s.14-1)

Affeyle Allah aşkına. (s.14-4)

Hayran oldum o dallara (s.15-1)

Gözlerinden kan ağladı (s.19-7)

Siz sağ olun biz selamet gidelim (s.79-1)

---

[32] Korkmaz, age., s.27.

[33] Karahan, age., s.73.

1.4.14. Kısaltma grupları

Kelime grupları ve cümlelerden yıpranma ve kalıplaşma yoluyla ortaya çıkan gruplardır. Bu gruplar genellikle isim fiil, sıfat fiil veya zarf fiil gruplarından kısalmış ve bunların bir kısmı kalıplaşmıştır.[34] Bir nevi en az çaba ilkesi doğrultusunda oluşturulmuş kelime gruplarıdır. İlgi durumu grubu, yükleme durumu grubu, yönelme durumu grubu, bulunma durumu grubu, ayrılma durumu grubu, isnat grubu, eşitlik grubu, vasıta grubu gibi aldıkları ekler doğrultusunda adlandırılabilirler.

Şiirlerden Örnekler:

Bizim eller yaylasına göçtü mü (s.116-1) – İlgi durumu grubu

Aşkımın temeli sen bir Alemsin (s.51-2) – Yükleme durumu grubu

Benim her derdime ortak sen oldun (s.53-4) – Yönelme durumu grubu

Can kafeste durmaz uçar (s.39-2) – Bulunma durumu grubu

Kar suyundan süzen çeşme göl olmaz (s.101-2) – Ayrılma durumu grubu

"Eğer zengin isen paraca malca

Yabancılar sana kardeş bac'olur" (s.197-7) – Eşitlik grubu

Vicdanla yalan bir kavralaştı (s.63-6) –Vasıta grubu

1.5. Cümle Çeşitleri

Yüklemin türüne göre cümleler, yüklemin yerine göre cümleler, cümlenin anlamına göre cümleler, cümlenin yapısına göre cümleler olmak üzere cümle çeşitleri ele alınmıştır.

1.5.1. Yüklemin türüne göre cümleler

Yüklemin türüne göre cümleler; isim cümleleri ve fiil cümleleridir.

[34] Karahan, age., s.79.

1.5.1.1. İsim cümleleri

Yüklemi, isim soyundan bir kelime veya kelime grubu ile, ona ilâve edilmiş ek fiilden meydana gelen cümlelere, isim cümlesi denir.[35] İsim ve isim grupları, "i-" ek fiili ile görülen geçmiş ve öğrenilen geçmiş zaman kipinde çekime girerek yüklem görevi yaparlar. İsim cümlelerinde, kip eki taşımayan yüklemler, geniş zaman kipindedir.[36] Şiirlerde şiirin uyumu için bazen yüklem olan isimlere bazen –dIr bildirme eki konulmamıştır. Âşık Veysel yaygın olarak isim cümlelerini de kullanmıştır.

Şiirlerden Örnekler:

Derdin dermandır yareme (s.16-2)

Orman yurdun temeldir. (s.27-1)

Aşkımın temeli bir Alemsin (s.51-2)

Asıl Aşıkların arzu cemaldir (s.92-7)

1.5.1.2. Fiil cümleleri

Yüklemi, basit, türemiş veya birleşik yapıda olan bir fiilin basit veya birleşik çekimli şeklinden oluşan cümlelere fiil cümleleri denir.[37]

> Kip ve kişi bildiren bütün fiiller yargı taşır. Yargı emir kipinin 2. kişi dışında daima ekle yapılır. Her türlü oluş ve kılış, fiil cümleleri ile karşılanır. Fiil cümlesini yüklemi, bildirme kipleri ile şart kipinin dışında kalan bütün tasarlama (dilek) kiplerinden herhangi biri olabilir.[38]

Şiirlerde genelde basit çekimli fiil cümleleri kullanılmıştır.

Şiirlerden Örnekler:

Koyun kurt ile gezerdi (s.16-3)

---

[35] Kaya Bilgegil, *Türkçe Dilbilgisi*, Salkımsöğüt Yayınları, Erzurum, 2010, s.56.

[36] Karahan, age., s.96.

[37] Özçelik, Erten age., s.217.

[38] Aktan age., s.117.

Sabahtan bir güzel gördüm. (s.18-1)

Memur mebusan ağladı. (s.19-2)

Can bedenden ayrılacak. (s.39-3)

Ben giderim adım kalır. (s.39-1)

Bu nizamı böyle kurmuş. (s.46-7)

Dünyanın en zengin aklını gördüm. (s.73-1)

Mart ayında sarı çiğdem açılır. (s.90-3)

Kalem olup her lisandan okuyor. (s.89-6)

1.5.2. Yüklemin yerine göre cümleler

Yüklemin, cümlede yer aldığı konuma göre yapılan sınıflandırmada, cümlenin; kurallı, devrik ya da eksiltili olarak adlandırıldığı yapılar bu grupta incelenmektedir.

1.5.2.1. Kurallı cümle

İster isim olsun ister fiil olsun yüklemi sonda bulunan cümleye kurallı cümle denir. Cümlenin temel ögesi olarak yüklem de sonda yer alır. Bu cümle yapısı Türkçeye uygun bir yapıdır.[39] Şiirlerde ahenkli kurallı cümleler yaygın olarak kullanılmıştır.

Şiirlerden Örnekler:

Koyun kurt ile gezerdi (s.16-3)

Sabahtan bir güzel gördüm (s.18-1)

Memur mebusan ağladı (s.19-2)

Can bedenden ayrılacak (s.39-3)

Anaların hakkı kolay ödenmez (s.74-2)

[39] Özkan, Sevinçli, age., s.155.

1.5.2.2. Devrik cümle

Yüklemi sonda yer almayan, yüklemin cümlenin ögeleri arasında kendine başka bir yer bulduğu cümlelerdir. Bir anlamı öne çıkarma, belirtme, vurgulama ihtiyacı, özellikle şiirde ahenk endişesi diğer ögelerin olduğu gibi yüklemin de yerini değiştirebilmektedir. Devrik cümleler, sözlü dilde yazılı dile oranla daha fazla kullanılmıştır. Şiir dilinde de devrik cümle çok görülür.[40] Şiirilerde yüklemde olan vurgunun etkisini artıkmak için şair devrik cümleler kullanmıştır.

Şiirlerden Örnekler:

Ağlayalım Atatürk'e (s.19-1)

Var idi bunda bir hikmet (s.19-7)

Merd insanın sözü uyar özüne (s.67-3)

Kırılmaz Veysel'i bağlatan bağlar (s.90-5)

1.5.2.3. Eksiltili cümle

Genellikle yüklemi, bazen de diğer ögeleri belirtilmeden kurulan cümlelerdir. Bundan amaç, anlamı daha etkili kılmak, dikkat çekmektir.[41]Yargının kesin bir netlik kazanamadığı, muhattabın cümleyi kendine göre anlamasını gerektirecek cümlelerdir. Şair sözü daha fazla uzatmamak için eksiltili cümleler kullanmıştır.

Şiirlerden Örnekler:

Kürt'ü Türk'ü ve Çerkes'i

Hep Adem'in oğlu kızı

Beraberce şehit gazi. (s.23-2)

İğne, ilaç, muayene gerçekler. (s.100-5)

Doğusu Beyyurdu, Şahinkayası

---

[40] Karahan, age., s.85.

[41] Özçelik, Erten, age., s.228.

Batısı aşılık taşır boyası. (s.116-3)

Elin yüzün çamur bu ne. (s.120-2)

1.5.3.Cümlenin anlamına göre cümleler

Bir cümle hangi anlam özelliğine sahip olursa olsun, mutlaka ya olumlu ya da olumsuz bir anlam taşır. O hâlde cümlelerin temel anlam özelliği olumluluk veya olumsuzluktur. Bu arada olumlu ve olumsuz cümleler ayrıca soru, emir, istek, ünlem vb. anlamları taşıyabilir.

1.5.3.1. Olumlu cümle

Yüklemi olumlu yargı bildiren cümle.[42] Yargının gerçekleştiğini anlatan cümle, olumlu cümledir. Bu cümlenin yüklemi, bulunma veya yapma ve olma bildirir.[43]

Şiirlerden Örnekler:

Memlekete destan oldum (s.25-1)

Yıldız gibi benler gördüm (s.37-1)

Ben giderim adım kalır (s.39-1)

Türküz türkü çağırırız (s.48-1)

Okuttu öğretti büyüttü anam (s.74-7)

1.5.3.2. Olumsuz cümle

Yüklemi olumsuz yargı bildiren cümle. Fiil cümlesinin olumsuzu, -mA olumsuzluk ekiyle, isim cümlesinin olumsuzu değil kelimesiyle kurulur.[44] Bu cümlenin yüklemi bulunmama ve var olmama ile yapmama ve olmama bildirir.[45]

---

[42] Korkmaz, age., s.113.

[43] Karaağaç, age., s.250.

[44] Korkmaz, age. s.113.

[45] Karaağaç, age., s.250.

Şiirlerden Örnekler:

Karun beni beğenmedi (s.25-1)

Dalım beni beğenmedi (s.24-5)

Kusurumu bilemedim(s.30-3)

Eşin yoktur bulamadım (s.30-5)

İki gözüm görmez benim (s.38-2)

1.5.3.3. Soru cümlesi

Olumlu ve olumsuz bir işi, oluşu, kılışı soran: soru yoluyla bilgi edinmeyi amaçlayan cümlelerdir. Soru eki –mI'dan başka soru zarfları, soru zamirleri, soru sıfatları, soru edatları cümleyi soru cümlesi yapabilirler.[46]

Şiirlerden Örnekler:

Kişi ne çeker dilinden? (s.23-6)

Evli misin ergen misin?

Eşin yok bir sen misin? (s.41-3)

Topraktan ayrılsam nerde kalırım? (s.103-7)

Ağlar mı güler mi gör benim sunam? (s.105-3)

1.5.3.4. Ünlem cümlesi

İçinde ünlem bulunan veya ünlem kavramı veren cümle.[47] Bu cümleler insanların duygularını, çoşkularını, hayretlerini anlatan cümlelerdir.[48] Şiirlerde anlatımı zenginleştirmek, okuyucuya seslenmek adına ünlem cümleleri kullanılır.

Şiirlerden Örnekler:

---

[46] Özçelik, Erten, age., s.228.

[47] Korkmaz age., s.158.

[48] Özkan, Sevinçli, age.,s.153.

Ah çektikçe erir gider (s.35-1)

Ah belimi büken oldu (s.35-3)

Ah çekti gözünden sel etti yaşı (s.58-4)

Ah çeker ağlarım gurbet ellerde (s.61-1)

1.5.4. Yapısına göre cümleler

Cümleler kuruluş itibari ile tek bir yargı bildirebilir. Bazen de yargı sayısı artabilir. Cümle içerisinde yargı sayısının artığı durumlarda cümle çeşitli yapılarla kurulur. Şiirlerde yapısına göre cümle çeşitlerinin tümüne ait örnekler mevcuttur. Şair şiirlerinde değişik yapılarda cümle kullanmaktan çekinmemiştir. Cümlenin yapısı dolayısıyla sınıflandırılması şu şekildedir.

1.5.4.1. Basit cümleler

İçerisinde bir yargı bulunan tek bir çekimli fiile/yükleme sahip olan cümle basit cümledir. Yüklem ek fiil almış bir isim veya çekimlenmiş (zaman ve şahsa bağlanmış) bir fiil olabilir.[49]

Şiirlerden Örnekler:

Güzelliğin on para etmez. (s.16-1)

Gidiyorum gündüz gece. (s.17-1)

Bütün dünya kan ağladı. (s.19-1)

Muallakta bina çatmış. (s.46-3)

Mektup yare selamımı ulaştır. (s.105-1)

Benim sadık yarim kara topraktır. (s.103-1)

[49] Nurettin Demir, Emine Yılmaz, *Türk Dili Yazılı Anlatım-Sözlü Anlatım*, Nobel Yayınevi, Ankara, 2013 s.125-126.

1.5.4.2. Birleşik cümleler

Birden fazla yargının bulunduğu cümlelerdir. İçerisinde yan cümleler, yardımcı yargılar barındırabilir ancak bütün yargıları kapsayan tek bir yargı ile ortak paydada buluşulur. Birleşik cümlelerin sınıflandırılması şu şekildedir:

Şiirlerden Örnekler:

Veysel yoktan geldim yok olup geçtim (s.77-6)

Ne sen var ne ben var bir tane Gaffar (s.88-1)

Karışır toprağa toz olur gider (s.97-4)

1.5.4.2.1. Girişik birleşik cümleler

Temel yargının dışında, hangi türden olursa olsun, en az bir fiilimsi grubunu yan yargı olarak alan birleşik cümleye girişik birleşik cümle denir. Yan yargı sayısı ve filimsi grubu türü için bir sınırlama yoktur. [50]

Şiirlerden Örnekler:

Lodos değmiş kara döndüm (s.25-6)

Durmaz ismin dilde döner (s.43-4)

Bu dünyaya gelen gülmez (s.46-6)

Durmadan derman aratmış (s.46-7)

Önünde gülmeyen sonunda güler mi (s.50-6)

1.5.4.2.2 Şartlı birleşik cümleler

Bir temel cümle ile ona bağlı şart ifade eden yan cümlenin birleşmesinden oluşur. Türkçede -Sa şart eki almış olan yan cümle, temel cümlenin yargısının oluşması için gerekli olan şartı ifade eder.[51]

---

[50] Özçelik, Erten, age., s.220.

[51] Demir, Yılmaz, age., s.126.

Şiirlerden Örnekler:

Yalvarsam kadere yardım etmez mi? (s.50-4)

Ben gidersem sazım sen kal bu dünyada. (s.53-1)

Arasan dünyayı bulunmaz eşi. (s.58-4)

Koyun olsan otlatırdım yaylada. (s.66-3)

Aleme yar olsam yar bana küser. (s.84-1)

Sen olmasan ben olmazdım. (s.31-1)

1.5.4.2.3. İç içe birleşik cümleler

Bir cümlenin herhangi bir görevle başka bir cümlenin içinde yer aldığı cümledir. Yardımcı cümle, ana cümlenin bir ögesi veya o ögenin bir parçasıdır. Ana cümle sonda bulunur. Türkçenin söz dizimi yapısına uygun olarak, ana cümle sonda bulunur.[52]

Şiirlerden Örnekler:

Ne söylesem "deli" dedi

"Meyva vermez çalı" dedi

"Açma bana kolu" dedi." (s.25-2)

"Memleket uğrunda can veren hasta

"Vatan Sağol" demiş en son nefeste" (s.57-2)

"Haykırdı orduya: "Yürümek gerek

Zafer bizim haydi yürü" diyerek

Akdeniz'den Trakya'dan geçerek

Hudutlara çaktı şanlı bayrağı (s.59-6)

[52] Karaağaç, age., s.239.

1.5.4.2.4 Ki'li birleşik cümle

"Ki" bağlacı ile oluşturulmuş birleşik cümlelerdir. Türkçenin yapısına aykırı olan bu kullanım, Türkçeye komşu dillerden alınmıştır. Eski Uygur Türkçesinden başlayarak, Türkçenin *kim* soru zamirinin bu *ki* bağlama zamiri yerine kullanıldığı görülür.[53]

Şiirlerden Örnekler:

Az kaldı ki ola helak

Kızılırmak seni seni (s.26.5)

Bir yol var ki giden gelmez (s.46-6)

Bakarın ki bir tel kırmış çat eder (s.39-4)

Yel değdikçe sor ki dallar ne çeker (s.95-6)

1.5.4.3. Sıralı cümle

Aralarında anlam ilişkisi bulunduğu için birbirine bağlanan cümlelerdir. Her cümle kendi başına bir yargı bildirmekle birlikte, öteki cümlelerle aralarında bir anlam ilişkisi olup, birbirlerine sıralama bağlacıyla veya virgül (,) ya da noktalı virgülle (;) bağlanırlar.[54]

1.5.4.3.1. Bağımlı sıralı cümle

Hem anlam yönünden, hem de ögelerinin ortak olmaları yönünden birbirleriyle bağlı olan cümlelerdir. Sıralı cümleler yalnız başına kullanıldıkları zaman bir anlama sahiptir; ancak ögelerinden bazıları ortaktır.[55]

Şiirlerden Örnekler:

Delisin gönül delisin

---

[53] Karaağaç, age., s.239.

[54] Özkan, Sevinçli, age., s.169.

[55] Aktan, age., s.135

Güzellere cilvelisin

Bu işleri bilmelisin

Çiçek olsan derilmen mi ? (s.22-2)

“Kürt’ü Türk’ü ve Çerkeş’i

Beraberce Şehit gazi

Yanlış var mı ve neresi. (s.115-3)

1.5.4.3.2 Bağımsız sıralı cümle

Aralarında belli bir anlam ilgisi bulunmayan bağımsız cümlelerin oluşturduğu cümleler dizisine *bağımsız sıralı cümle* denir. Bağımsız sıralı cümleler birbirlerine virgül (,) veya noktalı virgül (;) ile bağlanırlar.[56] Ögeleri ortak olmadığı için yalnız kullanıldıklarında da anlamlı bir şekildedirler.

Şiirlerden Örnekler:

Bülbül bağlıdır kafeste

Kavuşursak son nefeste

Gül bahçede bülbül seste

Veysel yapış zülf-i yare. (s.18-5)

Saz iniler Veysel ağlar tel coşar (s.95-6)

Siz sağ olun biz selamet gidelim (s.79-5)

1.5.4.4. Bağlı cümle

Cümle başı bağlaçları ile birbirine bağlanan cümlelere *bağlı cümle* adı verilir. Cümle başı bağlaçları başlarında bulundukları cümleleri ya kendilerinden önce ya da kendilerinden sonra gelen cümlelere bağlarlar.[57] Bu yapıda bağlama edatları

[56] Aktan, age., s.137.

[57] Özkan, Sevinçli, age., s.175.

bağımsız unsurlara sahip bir temel cümleyi yapısal bağımsızlığı ile anlamsal olarak başka bir cümleye bağlama amacıyla kullanıldığı zaman-ister basit ister birleşik olsun-bağlı cümleler ortaya çıkar[58]

Şiirlerden Örnekler:

Milletine bağlı ol da dur derdi (s.74-5)

Cahil okur amma alim olamaz (s.101-4)

Ne yanlış söyledim ne yalan kattan (s.108-4)

Ne dünyaya tapmış ne mala tapmış (s.115-3)

[58] Delice, age., s.168.

İKİNCİ BÖLÜM

2. Şiirlerin İncelenmesi

Şiirin sözlük anlamı: Zengin sembollerle ritimli sözlerle, seslerin uyumlu kullanımıyla ortaya çıkan, ve durak bakımından denk ve kendi başına bir bütün olan edebî anlatım biçimi, manzume, nazım, koşuk[59] demektir.

Şiir yapı bakımından temel cümlelere gereksinimi az olan bir türdür. Bu türde, şair şiirini bazen eksiltili cümlelerle, bazen de sadece kelimelerle dahi kurabilmektedir. Şair anlatmak istediğini bu bağlamda daha etkili ve kalıcı kılmaktadır. Şiir; okuyucuyu sembol anlatımlarla sayfalar dolusu düşünmeye sürüklerken, ritimsel ögelerle kulağa da hitap etmeyi amaçlayarak oluşturulur. Âşık Veysel de şiirlerinde bu yolları kullanmıştır. Bu nedenle incelememizde temel cümle vasfını taşımayan yapılar karşımıza sıklıkla çıkmaktadır. Biz cümle ögelerini incelerken cümle vasfı taşıyan yapılar üzerinde duracağız. Bu durum bazen bir şiirde incelediğimiz cümle sayısını aşağıya çekmiştir. İncelememizde, önce şiirler daha sonra şiirlerin çözümlenmesi şeklinde bir yol izlenmiştir. Bunun yanında her şiir çözümlenmesi ardında cümle türleri ve kelime grupları tablo olarak verilmiştir

Bu bölümde Âşık Veysel'e ait şiirler tek tek incelenmiştir.

[59]http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.57641f92e83b68.77444802

2.1. Yurt Ürünleri

Bu dünyanın meyvesini
Yesem amma yesem amma
Arasam bulsam hasını
Yesem amma yesem amma

Amasya'nın elmasını
Zile pekmez çalmasını
Sivas'ın da kıymasını
Yesem amma yesem amma

Gezsem Tokat'ın bağını
Emleğ'in taze yağını
Erzurum'un kaymağını
Yesem amma yesem amma

Konya'nın güzel buğdası
Sivas'ta Çorum'da hası
Ayıntab'ın çiğ köftesi
Yesem amma yesem amma

Güzel olur Türkmen kızı
Yanakları kıpkırmızı
Diyarbakır'ın karpuzu
Yesem amma yesem amma

Mersin Dörtyol portakalı
Maraş'tan da pirinç gelir
Malatya'da dut zerdali
Yesem amma yesem amma

Ah İzmir'in kuş üzümü
Pek severim boğazımı
Kazova'nın yaş üzümü
Yesem amma yesem amma

Kastamonu'nun kendiri
Bursa'nın ipek mendili
Edirne'nin boş pendiri
Yesem amma yesem amma

İstanbul Ankara ayar
Her ne dersen bunlarda var
Şarap pirzolayı sever
Yesem amma yesem amma

Samsun ve Bafra tütünü
Alsam Urfa'nın atını
Avlarda keklik etini
Yesem amma yesem amma

Adana'da biter pamuk
Geze geze hep usandık
Trabzon'da çoktur fındık
Yesem amma yesem amma

Uğradım Muş'a Van'a
Gümüş takım lüzum buna
Sade yağdan bir kaygana
Yesem amma yesem amma

Gahi uslu gahi deli
Çirkinleri neylemeli
Bulsam bir Gürcü güzeli
Sarsam amma sarsam amma

Veysel niden sözü savı
Yedin içten aldı tavı
Gönlünden hayal pilavı
Yedim amma yedim amma.

1. Güzel olur Türkmen kızı

Yüklem: Güzel olur

Özne: Türkmen kızı

2. Yanakları kıpkırmızı(dır)

Yüklem: Kıpkırmızı(dır.)

Belirtili Nesne: Yanakları

3. Maraş'tan da pirinç gelir

Yüklem: Gelir

Özne: Pirinç

Yer Tamlayıcısı: Maraş'tan

4. Pek severim boğazımı

Yüklem: Severim

Zarf: Pek

Belirtili Nesne: Boğazımı

5. İstanbul Ankara ayar(dır.)

Yüklem: Ayardır.

Özne: İstanbul Ankara

6. Her ne dersen bunlarda var

Yüklem: Var

Özne: Her ne dersen

Yer Tamlayıcısı: Bunlarda

7. Şarap pirzolayı sever

Yüklem: Sever

Özne: Şarap

Belirtili Nesne: Pirzolayı

8. Adana'da biter pamuk

Yüklem: Biter

Özne: Pamuk

Yer Tamlayıcısı: Adana'da

9. Geze geze hep usandık

Yüklem: Usandık

Zarf: Geze geze hep

10. Trabzon'da çoktur fındık

Yüklem: Çoktur

Özne: Fındık

Yer Tamlayıcısı: Trabzon'da

11. Uğradım Muş'a Van'a

Yüklem: Uğradım

Yer Tamlayıcısı: Muş'a Van'a

12. Gümüş takım lüzum buna

Yüklem: Lüzum(dur.)

Belirtisiz Nesne: Gümüş takım

Yer Tamlayıcısı: Buna

13. Veysel niden sözü savı

Yüklem: Niden (ne yapacaksın)

Özne: Veysel

Belirtili Nesne: Sözü savı

14. Yedin içten aldı tavı[60][Yedin, tavı içten aldı (Yiyince, içinde kıvam aldı demlendi)]

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Yedin

Yüklem-2: Aldı

Belirtili Nesne: Tavı

Yer Tamlayıcısı: İçten

15. Gönlünden hayal pilavı

Yedim amma yedim amma

Yüklem: Yedim amma yedim amma

Belirtili Nesne: Hayal pilavı

Yer Tamlayıcısı: Gönlünden

[60] Tav: 1. Besi durumu. 2. Kıvam. Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.56d767a92b40f3.94867742

Tablo 1.

Yurt Ürünleri-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Soru	Devrik	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 2.

Yurt Ürünleri-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Amasya'nın elması, Tokat'ın bağı, Emleğ'in taze yağı, Konya'nın güzel buğdası, Ayıntab'ın çiğ köftesi, Türkmen kızı, Diyarbakır'ın karpuzu, Mersin Dörtyol portakalı, Kazova'nın yaş üzümü, Kastamonu'nun kendiri, Bursa'nın ipek mendili, Edirne'nin boş pendiri, Urfa'nın atı, Keklik eti
Sıfat Tamlaması	Bu dünyanın meyvesi, Yanakları kıpkırmızı (devrik), Gümüş takım, Sade yağ, Bir kaygana,
Tekrar Grubu	Yesem amma yesem amma, Geze geze, Gahi uslu gahi deli, Sarsam amma sarsam amma,Yedim amma yedim amma
Ünlem Grubu	Ah İzmir'in kuş üzümü
Bağlama Grubu	Samsun ve Bafra tütünü
Birleşik Fiil Grubu	Çirkinleri neylemeli
Sıfat-Fiil Grubu	Her ne dersen
Zarf-Fiil Grubu	Geze geze

2.2. Mevlana'yı Ziyaret

Ziyaretim Mevlana'yı
Kabul et Allah aşkına
Bu fakiri divaneyi
Kabul et Allah aşkına

Eşiğine yüzüm sürem
El bağlayıp divan kuram
Büyük lütfun eyle kerem
Kabul et Allah aşkına

Mevlana Mevla'nın kulu
Doğru hakka gider yolu
Deryası ırahmet dolu
Kabul et Allah aşkına

Yalvarırım akşam sabah
Kul olanda olur günah
Merhamet et halime bak
Affeyle Allah aşkına

Sana sundum arzuhalim
Size ayan benim halim
Irahmeti bol sultanım
Kabul et Allah aşkına

Veysel adım budalayım
Size yalvarırım daim
Türk oğluyum Türk'tür soyum
Kabul et Allah aşkına

1. Ziyaretim Mevlana'yı
Kabul et Allah aşkına
Yüklem: Kabul et
Zarf: Allah aşkına
CDU.: Ziyaretim Mevlana'yı

2. Bu fakiri divaneyi
Kabul et Allah aşkına
Yüklem: Kabul et
Belirtili Nesne: Bu fakiri divaneyi
Zarf: Allah aşkına

3. Eşiğine yüzüm sürem
Yüklem: Sürem
Belirtili Nesne: Yüzüm
Yer Tamlayıcısı: Eşiğine

4. El bağlayıp divan kuram
"Girişik Birleşik Cümle"
Yüklem: Divan kuram
Zarf: El bağlayıp

5. Büyük lütfun eyle kerem
Yüklem: Eyle kerem
Belirtili Nesne: Büyük lütfun

6. Kabul et Allah aşkına

Yüklem: Kabul et

Zarf: Allah aşkına

7. Mevlana Mevla'nın kulu(dur)

Yüklem: Mevla'nın kuludur

Özne: Mevlana

8. Yüklem: Gider

Belirtili Nesne: Yolu

Zarf: Doğru hakka

9. Deryası ırahmet dolu(dur)

Yüklem: Doludur

Özne: Deryası

Belirtisiz Nesne: Irahmet

10. Kabul et Allah aşkına

Yüklem: Kabul et

Zarf: Allah aşkına

11.Yalvarırım akşam sabah

Yüklem: Yalvarırım

Zarf: Akşam sabah

12. Kul olanda olur günah

Yüklem: olur

Belirtisiz Nesne: Günah

Yer Tamlayıcısı: Kul olanda

13. Merhamet et halime bak

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Merhamet et

Yüklem-2: Bak

Yer Tamlayıcısı: Halime

14. Affeyle Allah aşkına

Yüklem: Affeyle

Zarf: Allah aşkına

15. Sana sundum arzuhalim

Yüklem: Sundum

Yer Tamlayıcısı: Sana

Belirtili Nesne: Arzuhalim

16. Size ayan(dır) benim halim

Yüklem: Ayan(dır)

Özne: Benim halim

Yer Tamlayıcısı: Size

17. Irahmeti bol sultanım

Kabul et Allah aşkına

Yüklem: Kabul et

Özne: Irahmeti bol sultanım

Zarf: Allah aşkına

18. Veysel(dir) adım budalayım

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Veysel(dir)

Özne: Adım

Yüklem-2: Budalayım(dır)

19. Size yalvarırım daim

Yüklem: Yalvarrırım

Yer Tamlayıcısı: Size

Zarf: Daim

20. Türk oğluyum Türk’tür soyum

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Türk oğluyum

Yüklem-2: Türk’tür

Özne: Soyum

21. Kabul et Allah aşkına

Yüklem Kabul et

Zarf: Allah aşkına

Tablo 3.

Mevlana'yı Ziyaret-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
18.	İsim	Devrik	Olumlu	Sıralı
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
20.	İsim	Devrik	Olumlu	Sıralı
21.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 4.

Mevlana'yı Ziyaret-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Allah aşkı, Mevla'nın kulu, Türk oğlu, Benim halim
Sıfat Tamlaması	Irahmeti bol sultan, Bu fakir, Büyük lütfun
Tekrar Grubu	Yalvarırım akşam sabah
Unvan Grubu	Mevlana Mevla'nın kulu, Türk oğluyum Türk'tür soyum
Birleşik Fiil Grubu	Kabul et, Affeyle
Zarf-Fiil Grubu	El bağlayıp

2.3. Girdim Dostun Bahçesine

Girdim dostun bahçesine
Hayran oldum o dallara
Çiçeklerin rayhasına
Hayran oldum o dallara

Kimi ufak kimi iri
Her biri tutmuş bir yeri
Her zaman ayak üzeri
Hayran oldum o dallara

Baktım acıdım halına
Kuşlar kondurmuş dalına
Yaprak sesi kuş diline
Hayran oldum o dallara

Yel estikçe hışır hışır
Olan yaprak titireşir
Seher yeliyle koklaşır
Hayran oldum o dallara

Kimi sulu kimi susuz
Yatmaz uyumaz uykusuz
Hayal bilmez ürüyasız
Hayran oldum o dallara

İsyan bilmez olmaz asi
Dalda güzeldir meyvası
Boyun büküp dal eğmesi
Hayran oldum o dallara

Uyanırlar bahar çağı
Güzün dökerler yaprağı
Veysel gezdim dağı bağı
Hayran oldum o dallara

1. Girdim dostun bahçesine

Yüklem: Girdim

Yer Tamlayıcısı: Dostun bahçesine

2. Hayran oldum o dallara

Yüklem: Hayran oldum

Yer Tamlayıcısı: O dallara

3. Çiçeklerin rayhasına
Hayran oldum o dallara

Yüklem: Hayran oldum

Yer Tamlayıcısı: Çiçeklerin rayhasına

Yer Tamlayıcısı: O dallara

4. Kimi ufak kimi iri

Her biri tutmuş bir yeri

Yüklem: Tutmuş

Özne: Her biri

Belirtili Nesne: Bir yeri

Cümle Dışı Unsur: Kimi ufak kimi iri

5. Her zaman ayak üzeri(dir)

Yüklem: Ayak üzeridir

Zarf: Her zaman

6. Hayran oldum o dallara

Yüklem: Hayran oldum

Yer Tamlayıcısı: O dallara

7. Baktım acıdım halına

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem: Baktım acıdım

Yer Tamlayıcısı: halına

8. Kuşlar kondurmuş dalına

Yüklem: Kondurmuş

Belirtisiz Nesne: Kuşlar

Yer Tamlayıcısı: Dalına

9. Yaprak sesi kuş diline

Hayran oldum o dallara

Yüklem: Hayran oldum

YT.: Yaprak sesi kuş diline

Yer Tamlayıcısı: O dallara

10. Yel estikçe hışır hışır

Olan yaprak titireşir

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Titireşir

Ö: Yel estikçe hışır hışır olan yaprak

11. Seher yeliyle koklaşır

Yüklem: Koklaşır

Zarf: Seher yeliyle

12. Hayran oldum o dallara

Yüklem: Hayran oldum

Yer Tamlayıcısı: O dallara

13. Kimi sulu(dur) kimi susuz(dur)

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Kimi sulu(dur)

Yüklem-2: Kimi susuz(dur)

14. Yatmaz uyumaz uykusuz(dur)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Uykusuzdur

Özne: Yatmaz uyumaz

15. Hayal bilmez ürüyasız(dır)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Ürüyasız(dır)

Özne: Hayal bilmez

16. Hayran oldum o dallara

Yüklem: Hayran oldum

Yer Tamlayıcısı: O dallara

17. İsyan bilmez olmaz asi

Yüklem: Olmaz asi

Özne: İsyan bilmez

18. Dalda güzeldir meyvası

Boyun büküp dal eğmesi

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Güzeldir

Belirtili Nesne: Meyvası

Blin.: Boyun büküp dal eğmesi

Yer Tamlayıcısı: Dalda

19. Hayran oldum o dallara

Yüklem: Hayran oldum

Yer Tamlayıcısı: O dallara

20. Uyanırlar bahar çağı

Yüklem: Uyanırlar

Zarf: Bahar çağı

21. Güzün dökerler yaprağı

Yüklem: Dökerler

Belirtili Nesne:Yaprağı

Zarf: Güzün

22. Veysel gezdim dağı bağı

Yüklem: Gezdim

Belirtili Nesne: Dağı bağı

Cümle Dışı Unsur: Veysel

23. Hayran oldum o dallara

Yüklem: Hayran oldum

Yer Tamlayıcısı: O dallara

Tablo 5.

Girdim Dostun Bahçesine-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
14.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
15.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
18.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
20.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
21.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
22.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
23.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 6.

Girdim Dostun Bahçesine-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Dostun bahçesi, Çiçeklerin rayhası, Yaprak sesi, kuş dili,
Sıfat Tamlaması	O dallar, Bahar çağı
Tekrar Grubu	Hışır hışır, Gezdim dağı bağı
Ünlem Grubu	Veysel gezdim dağı bağı
Sıfat-Fiil Grubu	İsyan bilmez, Yatmaz uyumaz, Boyun büküp, Hayal bilmez
Zarf-Fiil Grubu	Yel estikçe

2.4. Güzelliğin On Para Etmez

Güzelliğin on para etmez
Bu bendeki aşk olmasa
Eğlenecek yer bulaman
Gönlümdeki köşk olmasa

Tabirin sığmaz kaleme
Derdin dermandır yareme
İsmin yayılmaz aleme
Aşıklarda meşk olmasa

Kim okurdu kim yazardı
Bu düğümü kim çözerdi
Koyun kurt ile gezerdi
Fikir başka başka olmasa.

Güzel yüzün görülmezdi
Bu aşk bende dirilmezdi
Güle kıymet verilmezdi
Aşık ve maşuk olmasa.

Senden aldım bu feryadı
Bu imiş dünyanın tadı
Anılmazdı Veysel adı
O sana aşık olmasa

1. Güzelliğin on para etmez
Bu bendeki aşk olmasa
"Şartlı Birleşik Cümle"
Yüklem: On para etmez
Özne: Güzelliğin
Zarf: Bu bendeki aşk olmasa

2. Eğlenecek yer bulaman(bulamazsın)
Gönlümdeki köşk olmasa
"Şartlı Birleşik Cümle"
Yüklem: Bulaman
Belirtisiz Nesne: Eğlenecek yer
Zarf: Gönlümdeki köşk olmasa

3. Tabirin sığmaz kaleme
Yüklem: Sığmaz
Özne: Tabirin
Yer Tamlayıcısı: Kaleme

4. Derdin dermandır yareme
Yüklem: Dermandır
Özne: Derdin
Yer Tamlayıcısı: Yareme

5. İsmin yayılmaz aleme
Aşıklarda meşk olmasa
"Şartlı Birleşik Cümle"
Yüklem: Yayılmaz
Özne: İsmin
Yer Tamlayıcısı: Aleme
Zarf: Aşıklarda meşk olmasa

6. Kim okurdu kim yazardı
"Bağımsız Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Kim okurdu
Yüklem-2: Kim yazardı

7. Bu düğümü kim çözerdi

Yüklem: Kim çözerdi

Belirtili Nesne: Bu düğümü

8. Koyun kurt ile gezerdi

Fikir başka başka olmasa

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Gezerdi

Özne: Koyun

Zarf: Kurt ile

Zarf: Fikir başka başka olmasa

9. Güzel yüzün görülmezdi

Yüklem: Görülmezdi

Özne: Güzel yüzün

10. Bu aşk bende dirilmezdi

Yüklem: Dirilmezdi

Özne: Bu aşk

Yer Tamlayıcısı: Bende

11. Güle kıymet verilmezdi

Aşık ve maşuk olmasa

Yüklem: Verilmezdi

Belirtisiz Nesne: Kıymet

Yer Tamlayıcısı: Güle

Zarf: Aşık ve maşuk olmasa

12. Senden aldım bu feryadı

Yüklem: Aldım

Belirtili Nesne: Bu feryadı

Yer Tamlayıcısı: Senden

13. Bu imiş dünyanın tadı

Yüklem: Bu imiş

Özne: Dünyanın tadı

14. Anılmazdı Veysel adı

O sana aşık olmasa

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Anılmazdı

Belirtili Nesne: Veysel adı

14. Anılmazdı Veysel adı

O sana aşık olmasa

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Anılmazdı

Belirtili Nesne: Veysel adı

Tablo 7.

Güzelliğin On Para Etmez-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1. Cümle	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
2. Cümle	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
3. Cümle	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
4. Cümle	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
5. Cümle	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
6. Cümle	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7. Cümle	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8. Cümle	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
9. Cümle	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
10. Cümle	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
11. Cümle	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
12. Cümle	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13. Cümle	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
14. Cümle	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik

Tablo 8.

Güzelliğin On Para Etmez-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Dünyanın tadı, Veysel adı
Sıfat Tamlaması	Bu feryadı, Güzel yüz, Bu düğümü, Bu aşk
Tekrar Grubu	Fikir başka başka, Koyun kurt, Aşık ve maşuk
Sayı Grubu	On para
Bağlama Grubu	Aşık ve maşuk, Koyun kurt ile gezerdi
Birleşik Fiil Grubu	On para etmez
Sıfat-Fiil Grubu	Eğlenecek yer

2.5. Uzun İnce Bir Yoldayım

Uzun ince bir yoldayım
Gidiyorum gündüz gece
Bilmiyorum ne haldeyim
Gidiyorum gündüz gece

Dünyaya geldiğim anda
Yürüdüm aynı zamanda
İki kapılı bir handa
Gidiyorum gündüz gece

Uykuda dahi yürüyom
Kalmaya sebeb arıyom
Gidenleri hep görüyom
Gidiyorum gündüz gece

Düşünülürse derince
Irak görünür görünce
Yol bir dakka miktarınca
Gidiyorum gündüz gece

Kırkdokuz yıl bu yollarda
Ovada dağda çöllerde
Düşmüşüm gurbet ellerde
Gidiyorum gündüz gece

Şaşar Veysel işbu hale
Gah ağlayan gahi güle
Yetişmek için menzile
Gidiyorum gündüz gece

1. Uzun ince bir yoldayım

Yüklem: Uzun ince bir Yoldayım

2. Gidiyorum gündüz gece

Yüklem: Gidiyorum

Zarf: Gündüz gece

3. Bilmiyorum ne haldeyim

Yüklem: Bilmiyorum

Belirtisiz Nesne: Ne haldeyim

4. Gidiyorum gündüz gece

Yüklem: Gidiyorum

Zarf: Gündüz gece

5. Dünyaya geldiğim anda

Yürüdüm aynı zamanda

Yüklem: Yürüdüm

Zarf: Dünyaya geldiğim anda

Zarf: Aynı zamanda

6. İki kapılı bir handa

Gidiyorum gündüz gece

Yüklem: Gidiyorum

Yer Tamlayıcısı: İki kapılı bir handa

Zarf: Gündüz gece

7. Uykuda dahi yürüyom

Yüklem: Yürüyom

Yer Tamlayıcısı: Uykuda

Cümle Dışı Unsur: Dahi

8. Kalmaya sebeb arıyorum

Yüklem: Arıyorum

Belirtisiz Nesne: Kalmaya sebep

9. Gidenleri hep görüyom

Yüklem: Görüyom

Belirtili Nesne: Gidenleri

Zarf: Hep

10. Gidiyorum gündüz gece

Yüklem: Gidiyorum

Zarf: Gündüz gece

11. Düşünülürse derince

Irak görünür görünce

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Irak görünür

Zarf: Düşünülürse derince

Zarf: Görünce

12. Yol bir dakka miktarınca

Gidiyorum gündüz gece

Yüklem: Gidiyorum

Zarf: Gündüz gece

Zarf: Yol bir dakka miktarınca

13. Kırk dokuz yıl bu yollarda

Ovada dağda çöllerde

Düşmüşüm gurbet ellerde

Yüklem: Düşmüşüm

YT.: Bu yollarda

YT.: Ovada dağda çöllerde

YT.: Gurbet ellerde

Zarf: Kırk dokuz yıl

14. Gidiyorum gündüz gece

Yüklem: Gidiyorum

Zarf: Gündüz gece

15. Şaşar Veysel iş bu hale

Gah ağlayan gahi güle

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Şaşar

Özne: Veysel

Yer Tamlayıcısı: İş bu hale

CDU.: Gah ağlayan gahi güle

16. Yetişmek için menzile

Gidiyorum gündüz gece

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Gidiyorum

Yer Tamlayıcısı: Menzile

Zarf: Yetişmek için

Zarf: Gündüz gece

Tablo 9.

Uzun İnce Bir Yoldayım-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik

Tablo 10.

Uzun İnce Bir Yoldayım-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Uzun ince bir yol, İki kapılı bir han, Bir dakka,
Tekrar Grubu	Gündüz gece, Gah ağlayan gahi güle
Sayı Grubu	Kırk dokuz yıl, İki kapılı bir han, Bir dakka
Edat Grubu	Yetişmek için menzile, Uykuda dahi yürüyom
İsim-Fiil Grubu	Yetişmek için menzile
Sıfat-Fiil Grubu	Gidenleri hep görüyom
Zarf-Fiil Grubu	Düşünülürse derince

2.6. Sabahtan Bir Güzel Gördüm

Sabahtan bir güzel gördüm
Suya gelmişti pınara
Aradım aslını sordum
Aşıkım hüsn-ü dilbere

Bahçedeki taze fidan
Seherde kalkmış uykudan
Salınarak suya giden
Ala gözlü kaşı kara

Gider yolda üğrünerek
Sandım aslı huri melek
Cilveli nazlı gülerek
Benleri var sıra sıra

Boyu selvi çınar gibi
Gökte turna döner gibi
Dala bülbül konar gibi
Avaz veriyor kuşlara

Bülbül bağlıdır kafeste
Kavuşursak son nefeste
Gül bahçede bülbül seste
Veysel yapış zülf-ü yare

1. Sabahtan bir güzel gördüm

Yüklem: Gördüm

Belirtisiz Nesne: Bir güzel

Zarf: Sabahtan

2. Suya gelmişti pınara

Yüklem: Suya gelmişti

Yer Tamlayıcısı: Pınara

3. Aradım aslını sordum

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Aradım

Yüklem-2: Sordum

Belirtili Nesne: Aslını

4. Aşıkım(dır) hüsn-ü dilbere

Yüklem: Aşıkım(dır)

Yer Tamlayıcısı: Hüsn-ü dilbere

5. Bahçedeki taze fidan
Seherde kalkmış uykudan

Yüklem: Kalkmış

Özne: Bahçedeki taze fidan

Yer Tamlayıcısı: Uykudan

Zarf: Seherde

6. Salınarak suya giden

Ala gözlü kaşı kara(dır)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Ala gözlü kaşı kara(dır)

Özne: Salınarak suya giden

7. Gider yolda üğrünerek

Sandım aslı huri melek

Cilveli nazlı gülerek

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gider

Yer Tamlayıcısı: Yolda

Zarf: Üğrünerek

Zarf: Cilveli nazlı gülerek

Yüklem-2: Sandım

Belirtisiz Nesne: Aslı huri Melek

8. Benleri var sıra sıra

Yüklem: Benleri var

Zarf: Sıra sıra

9. Boyu selvi çınar gibi

Gökte turna döner gibi

Dala bülbül konar gibi

Avaz veriyor kuşlara

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Avaz veriyor

Yer Tamlayıcısı: Kuşlara

Zarf: Boyu selvi çınar gibi

Gökte turna döner gibi

Dala bülbül konar gibi

10. Bülbül bağlıdır kafeste

Yüklem: Bağlıdır

Özne: Bülbül

Yer Tamlayıcısı: Kafeste

11. Kavuşursak son nefeste

Gül bahçede(dir) bülbül seste(dir)

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bahçede(dir)

Özne-1: Gül

Yüklem-2: Seste(dir)

Özne-2: Bülbül

Zarf: Kavuşursak son nefeste

12. Veysel yapış zülf-ü yare

Yüklem: Yapış

Yer Tamlayıcısı: Zülf-ü yare

Cümle Dışı Unsur: Veysel

Tablo 11.

Sabahtan Bir Güzel Gördüm-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
4.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 12.

Sabahtan Bir Güzel Gördüm-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Zülf-ü yare, Hüsn-ü dilbere
Sıfat Tamlaması	Bir güzel, Taze fidan, Ala gözlü
Tekrar Grubu	Sıra sıra, Huri melek
Edat Grubu	"Boyu selvi çınar gibi Gökte turna döner gibi Dala bülbül konar gibi"
Sıfat-Fiil Grubu	Gökte turna döner gibi, Dala bülbül konar gibi, Salınarak suya giden
Zarf-Fiil Grubu	Gider yolda üğrünerek, Salınarak suya giden

2.7. Ağlayalım Atatürk'e

Ağlayalım Atatürk'e
Bütün dünya kan ağladı
Başbuğ olmuştu mülke
Geldi ecel can ağladı

Şüphesiz bu dünya fani
Tanrı'nın aslanı hani
İnsi cinsi cem'i mahluk
Hepsi birden ağladı

Doğu batı cenup şimal
Aman tanrım bu nasıl hal
Atatürk'e erdi zeval
Amir memur altın kürsü
Yas çekip mebsan ağladı

İskender-i Zülkarneyin
Çalışmadı bunca leğin
Her millet Atatürk deyin
Cemiyet-i akvam ağladı

Atatürk'ün eserleri
Söylenecek bundan geri
Bütün dünyanın her yeri
Ah çekti vatan ağladı

Fabrikalar icat etti
Atalığın ispat etti
Varlığın Türk'e terk etti
Döndü çark devran ağladı

Bu ne kuvvet bu ne kudret
Vardı bunda bir hikmet
Bütün Türkler İnönü İsmet
Gözlerinden kan ağladı

Tren hattı tayyareler
Türkler giydi hep karalar
Semerkand'ı Buhara'lar
İşitti her yan ağladı

Siz sağ olun Türk gençleri
Çalışanlar kalmaz geri
Mareşal Fevzi'nin askerleri
Ordular teğmen ağladı

Zannetme ağlayan gülmez
Aslan yatağı boş kalmaz
Yalınız gidenler gelmez
Felek-el mevt'in elinden
Her gelen insan ağladı

Uzatma Veysel bu sözü
Dayanmaz herkesin özü
Koruyalım yurdumuzu
Dost değil düşman ağladı[61]

[61] Şiir Kültür Bakanlığı resmi sitesinden alınmıştır. http://www.kultur.gov.tr/TR,96410/ataturke-agit--asik-veysel.html

1. Ağlayalım Atatürk'e

Yüklem: Ağlayalım

Yer Tamlayıcısı: Atatürk'e

2. Bütün dünya kan ağladı

Yüklem: Kan ağladı

Özne: Bütün dünya

3. Başbuğ olmuştu mülke

Yüklem: Başbuğ olmuştu

Yer Tamlayıcısı: Mülke

4. Geldi ecel can ağladı

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Geldi

Özne-1: Ecel

Yüklem-2: Ağladı

Özne-2: Can

5. Şüphesiz bu dünya fani(dir)

Yüklem: Fani(dir)

Özne Bu dünya

Cümle Dışı Unsur: Şüphesiz

6. İnsi cinsi cem'i mahluk

Hepsi birden ağladı

Yüklem: Ağladı

Özne: İnsi cinsi cem'i mahluk hepsi

Zarf: Birden

7. Doğu batı cenup şimal

Aman tanrım bu nasıl hal(dir)

Yüklem: Bu nasıl hal(dir)

CDU.: Doğu batı cenup şimal

CDU.: Aman tanrım

8. Atatürk'e erdi zeval

Yüklem: Erdi zeval

Yer Tamlayıcısı: Atatürk'e

9. Amir memur altın kürsü

Yas çekip mebsan ağladı

Yüklem: Ağladı

Özne: Mebsan

Zarf: Yas çekip

CDU.: Amir memur altın kürsü

10. İskender-i Zülkarneyin

Çalışmadı buncalayın

Yüklem: Çalışmadı

Özne: İskender-i Zülkarneyin

Zarf: Buncalayın

11. Her millet Atatürk deyin

Yüklem: Deyin

Özne: Her millet

Belirtisiz Nesne: Atatürk

12. Cemiyet-i akvam ağladı

Yüklem: Ağladı

Özne: Cemiyet-i akvam

13. Atatürk'ün eserleri

Söylenecek bundan geri

Yüklem: Söylenecek

Belirtili Nesne: Atatürk'ün eserleri

Zarf: bundan geri

14. Bütün dünyanın her yeri

Ah çekti vatan ağladı

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Ah çekti

Özne: Bütün dünyanın her yeri

Yüklem-2: Ağladı

Özne: Vatan

15. Fabrikalar icat etti

Yüklem: icat etti

Belirtisiz Nesne: Fabrikalar

16. Atalığın ispat etti

Yüklem: İspat etti

Belirtili Nesne: Atalığın

17. Varlığın Türk'e terk etti

Yüklem: Terk etti

Belirtili Nesne: Varlığın

Yer Tamlayıcısı: Türk'e

18. Döndü çark

Yüklem: Döndü

Özne: Çark

19. Devran ağladı

Yüklem: Ağladı

Özne: Devran

20. Bu ne kuvvet(tir) bu ne kudret(tir)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklme-1: Bu ne kuvvet(tir)

21. Vardı bunda bir hikmet

Yüklem: Vardı

Belirtisiz Nesne: Bir hikmet

Yer Tamlayıcısı: Bunda

22. Bütün Türkler İnönü İsmet(dir)

Yüklem: İnönü İsmet(dir)

Özne: Bütün Türkler

23. Gözlerinden kan ağladı

Yüklem: Kan ağladı

Yer Tamlayıcısı: Gözlerinden

24. Türkler giydi hep karalar

Yüklem: Giydi

Özne: Türkler

Belirtisiz Nesne: Hep karalar

25. Semerkand’ı Buhara’lar

İşitti her yan ağladı

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Ağladı

Özne-1: Her yan

Yüklem-2: İşitti

Özne-2: Buharalar

Belirtili Nesne: Semerkand’ı

26. Siz sağ olun Türk gençleri

Yüklem: sağ olun

Özne: Siz

Cümle Dışı Unsur: Türk gençleri

27. Çalışanlar kalmaz geri

Yüklem: Geri kalmaz

Özne: Çalışanlar

28. Mareşal Fevzi’nin askerleri

Ordular teğmen ağladı

Yüklem: Ağladı

Özne: Mareşal Fevzi’nin askerler

Ordular teğmen

29. Zannetme ağlayan gülmez

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Zannetme

Belirtisiz Nesne: Ağlayan gülmez

30. Aslan yatağı boş kalmaz

Yüklem: Boş kalmaz

Özne: Aslan yatağı

31. Yalınız gidenler gelmez

Yüklem: Gelmez

Özne: Gidenler

Cümle Dışı Unsur: Yalınız

32. Felek-el mevt’in elinden

Her gelen insan ağladı

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Ağladı

Özne: Her gelen insan

YT: Felek-el mevt’in elinden

33. Uzatma Veysel bu sözü

Yüklem: Uzatma

Özne: Veysel

Belirtili Nesne: Bu sözü

34. Dayanmaz herkesin özü

Yüklem: Dayanmaz

Özne: Herkesin özü

35. Koruyalım yurdumuzu

Yüklem: Koruyalım

Belirtili Nesne: Yurdumuzu

36. Dost değil düşman ağladı

Yüklem: Ağladı

Özne: Dost değil düşman

Tablo 13.

Ağlayalım Atatürk'e-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
5.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
20.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
21.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
22.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
23.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
24.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
25.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
26.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
27.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
28.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
29.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
30.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
31.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
32.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
33.	Fiil	Devrik	Ünlem	Basit
34.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
35.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
36.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 14.

Ağlayalım Atatürk'e-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Atatürk'ün eserleri, Herkesin özü
Sıfat Tamlaması	Bütün dünya, Cem'i mahluk, Bütün dünyanın her yeri, Bu dünya, Altın kürsü, Bütün Türkler , Aslan yatağı, Bu sözü
Tekrar Grubu	Doğu batı cenup şimal
Unvan Grubu	Cemiyet-i akvam ağladı, Türk gençleri, Mareşal Fevzi'nin askerleri
Ünlem Grubu	Aman tanrım, Ah çekti, Uzatma, Zannetme, Türk gençleri
Birleşik İsim Grubu	İnönü İsmet
Birleşik Fiil Grubu	Vatan ağladı, Kan ağladı, Sağ olun
Sıfat-Fiil Grubu	Yalınız gidenler, Her gelen insan

2.8. Güzel Seni Sarmak İçin

Güzel seni sarmak için
Yürüdü gönlüm yürüdü
Yar uğrunda ölmek için
Varıdı gönlüm varıdı

Seni sevmem umum gibi
Sevgin ayrı zulüm gibi
Ateşlenmiş bir mum gibi
Eridi gönlüm eridi

Bir kerece görsem seni
Küllü ateşin dumanı
Diyar diyar saldı beni
Sürüdü gönlüm sürüdü

Her gördüğü Leyla olsa
Kayıs Mecnun olamazdı
Sevda yakın hedef uzak
Zarıdı gönlüm zarıdı

Aşka mani ar ve namus
Asla gerekmez aşıka
Bu perdeyi yırtabilsem
Durudu gönlüm durudu

Yandı Veysel canım yandı
Vakit geçti yar uyandı
Yolum yokuşa dayandı
Farıdı gönlüm farıdı

1. Güzel seni sarmak için

Yürüdü gönlüm yürüdü

Yüklem-1: Yürüdü

Yüklem-2: Yürüdü

Özne: Gönlüm

Zarf: Seni sarmak için

Cümle Dışı Unsur: Güzel

2. Yar uğrunda ölmek için

Varıdı gönlüm varıdı

Yüklem-1: Varıdı

Yüklem-1: Varıdı

Özne: Gönlüm

Zarf: Yar uğrunda ölmek için

3. Seni sevmem umum gibi(dir)

Yüklem: Umum gibi(dir)

Özne: Seni sevmem

4. Sevgin ayrı zulum gibi(dir)

Yüklem: Zulum gibi(dir)

Özne: Sevgin

Zarf: Ayrı

5. Ateşlenmiş bir mum gibi

Eridi gönlüm eridi

Yüklem-1: Eridi

Yüklem-2: Eridi

Özne: Gönlüm

Zarf: Ateşlenmiş bir mum gibi

6. Bir kerece görsem seni

Küllü ateşin dumanı

Diyar diyar saldı beni

Yüklem: Saldı

Özne: Küllü ateşin dumanı

Zarf: Diyar diyar

Belirtili Nesne: Beni

CDU.: Bir kerece görsem seni

7. Sürüdü gönlüm sürüdü

Yüklem-1: Sürüdü

Yüklem-2: Sürüdü

Özne: Gönlüm

8. Her gördüğü Leyla olsa

Kayıs Mecnun olamazdı

Yüklem: Mecnun olamazdı

Özne: Kayıs

Zarf: Her gördüğü Leyla olsa

9. Sevda yakın(dır) hedef uzak(tır)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yakın(dır)

Özne-1: Sevda

Yüklem-2: Uzak(tır)

Özne-2: Hedef

10. Zarıdı gönlüm zarıdı

Yüklem-1: Zarıdı

Yüklem-2: Zarıdı

Özne: Gönlüm

11. Aşka mani(dir) ar ve namus

Asla gerekmez aşıka

Yüklem-1: Gerekmez

Yüklem-2: Manidir

Özne: Ar ve Namus

Yer Tamlayıcısı: Aşka

Yer Tamlayıcısı: Aşıka

Zarf: Asla

12. Bu perdeyi yırtabilsem

Durudu gönlüm durudu

Yüklem-1: Durudu

Yüklem-2: Durudu

Özne: Gönlüm

Zarf: Bu perdeyi yırtabilsem

13. Yandı Veysel canım yandı

Yüklem-1: Yandı

Yüklem-2: Yandı

Özne: Canım

Cümle Dışı Unsur: Veysel

14. Vakit geçti yar uyandı

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Geçti

Özne-1: Vakit

Yüklem-2: Uyandı

Özne-2: Yar

16. Farıdı gönlüm farıdı

Yüklem-1: Farıdı

Yüklem-2: Farıdı

Özne: Gönlüm

15. Yolum yokuşa dayandı

Yüklem: Dayandı

Özne: Yolum

Yer Tamlayıcısı: Yokuşa

Tablo 15.

Güzel Seni Sarmak İçin-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fill	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 16.

Güzel Seni Sarmak İçin-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Herkesin özü, Küllü ateşin dumanı
Sıfat Tamlaması	Bu perde, Bir kerece görsem seni, Küllü ateşin dumanı
Tekrar Grubu	Diyar diyar, Ar ve namus , Yürüdü gönlüm yürüdü, Farıdı gönlüm farıdı, Zarıdı gönlüm zarıdı, Durudu gönlüm durudu
Edat Grubu	Güzel seni sarmak için, Sevgin ayrı zulum gibi, Yar uğrunda ölmek için, Ateşlenmiş bir mum gibi, Seni sevmem umum gibi
Bağlama Grubu	Ar ve namus
Unvan Grubu	Kayıs Mecnun olamazdı , Her gördüğü Leyla olsa
İsim-Fiil Grubu	Yar uğrunda ölmek için
Sıfat-Fiil Grubu	Her gördüğü Leyla olsa

2.9. Deli Gönül Ne Gezersin

Deli gönül ne gezersin
Geze geze yorulman mı?
Ne kazandın bu sevdadan
Vazgeç desem darılman mı?

Delisin gönül delisin
Güzellere cilvelisin
Bu işleri bilmelisin
Çiçek olsan derilmen mi?

İnce elekten elenirsin
Diyar diyar dolanırsın
Akar çağlar bulanırsın
Hiç bir zaman durulman mı?

Yüce dağın menekşesi
Sesin güzeller neşesi
Gönlümün billur şişesi
Taşa çalsam kırılman mı?

Söyletme garip Veysel'i
Kahi uslu kahi deli
Candan sevdiği güzeli
Tenha bulsan sarılman mı?

1. Deli gönül ne gezersin?

Geze geze yorulman mı?

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yolulman mı

Özne: Deli gönül

Yüklem-2: Ne gezersin

Zarf: Geze geze

2. Ne kazandın bu sevdadan?

Yüklem: Ne kazandın

Yer Tamlayıcısı: Bu sevdadan

3. Vazgeç desem darılman mı?

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Darılman mı

Zarf: Vazgeç desem

4. Delisin gönül delisin

Yüklem-1: Delisin

Yüklem-2: Delisin

Özne: Gönül

5. Güzellere cilvelisin

Yüklem: Cilvelisin

Yer Tamlayıcısı: Güzellere

6. Bu işleri bilmelisin

Yüklem: Bilmelisin

Belirtili Nesne: Bu işleri

7. Çiçek olsan derilmen mi?

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Derilmen mi

Zarf: Çiçek olsan

8. İnce elekten elenirsin

Yüklem: elenirsin

Yer Tamlayıcısı: İnce elekten

9. Diyar diyar dolanırsın

Yüklem: Dolanırsın

Zarf: Diyar diyar

10. Akar çağlar bulanırsın

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Akar

Yüklem-2: Çağlar

Yüklem-3: Bulanırsın

11. Hiç bir zaman durulman mı?

Yüklem: durulman mı?

Zarf: Hiç bir zaman

12. Yüce dağın menekşesi

Sesin güzeller neşesi

Gönlümün billur şişesi

Taşa çalsam kırılman mı?

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Kırılman mı ?

Özne: Yüce dağın menekşesi

Sesin güzeller neşesi

Gönlümün billur şişesi

Zarf: Taşa çalsam

13. Söyletme garip Veysel'i

Yüklem: Söyletme

Belirtili Nesne: Garip Veysel'i

14. Kahi uslu kahi deli

Candan sevdiği güzeli

Tenha bulsan sarılman mı?

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Sarılman mı?

Belirtili Nesne: Candan sevdiği güzeli

Zarf: Tenha bulsan

CDU.: Kahi uslu kahi deli

Tablo 17.

Deli Gönül Ne Gezersin-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Soru	Sıralı
2.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Soru	Birleşik
4.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Basit
5.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Soru	Birleşik
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
11.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
12.	Fill	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
13.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik

Tablo 18.

Deli Gönül Ne Gezersin-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	"Yüce dağın menekşesi Sesin güzeller neşesi Gönlümün billur şişesi"
Sıfat Tamlaması	Deli gönül, İnce elek, Bu işler, Hiç bir zaman
Tekrar Grubu	Geze geze, Diyar diyar, Kahi uslu kahi
Sayı Grubu	Hiç bir zaman
Sıfat-Fiil Grubu	Candan sevdiği güzeli

2.10. Senlik Benlik Nedir Bırak

Allah birdir Peygamber hak
Rabbül alemindir mutlak
Senlik benlik nedir bırak
Söyleyim geldi sırası

Kürt'ü Türk'ü ne Çerkez'i
Hep Adem'in oğlu kızı
Beraberce şehit gazi
Yanlış var mı ve neresi

Kuran'a bak İncil'e bak
Dört kitabın dördü de hak
Hakir görüp ırk ayırmak
Hakikatte yüz karası

Binbir ismin birinden tut
Senlik benlik nedir sil at
Tuttuğun yola doğru git
Yoldan çıkıp olma asi

Yezit nedir, ne kızılbaş
Değil miyiz hep bir kardaş
Bizi yakar bizim ataş
Söndürmektir tek çaresi

Kişi ne çeker dilinden
Hem belinden, hem elinden
Hayır ve şer emelinden
Hakikat bunun burası

Şu alemi yaratan bir
Odur külli şeye Kadir
Alevi Sünnilik nedir
Menfaattir varvarası

Cümle canlı hep topraktan
Var olmuştur emir Haktan
Rahmet dile sen Allahtan
Tükenmez rahmet deryası

Veysel sapma sağa sola
Sen Allahtan birlik dile
İkilikten gelir bela
Dava insanlık davası

1. Allah birdir Peygamber hak(dır)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Birdir

Özne-1: Allah

Yüklem-2: Hak(dır)

Özne-2: Peygamber

2. Rabbül Alemindir mutlak (olan)

Yüklem: Rabbül Alemindir

Özne: Mutlak (olan)

3. Senlik benlik nedir bırak

“İç içe Birleşik Cümle”

Yüklem: Bırak

Belirtisiz Nesne: Senlik benlik nedir

4. Söyleyim geldi sırası

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Söyleyim (Söyleyeyim)

Yüklem-2: Geldi

Belirtili Nesne: Sırası

5. Kürt’ü Türk’ü ve Çerkez’i

Hep Adem’in oğlu kızı (dır)

Yüklem: Adem’in oğlu kızı(dır)

Özne: Kürt’ü Türk’ü ve Çerkez’i

Zarf: Hep

6. Beraberce şehit gazi(dir)

Yüklem: Şehit gazi(dir)

Zarf: Beraberce

7. Yanlış var mı ve neresi(dir)

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Neresidir

Yüklem-2: Var mı

Özne: Yanlış

Cümle Dışı Unsur: Ve

8. Kuran’a bak İncil’e bak

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bak

Yer Tamlayıcısı-1: Kurana

Yüklem-2: Bak

Yer Tamlayıcısı-2: İncile

9. Dört kitabın dördü de hak(dır)

Yüklem: Hak(dır)

Özne: Dört kitabın dördü de

10. Hakir görüp ırk ayırmak

Hakikatte yüz karası(dır)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Yüz karası(dır)

Özne: Hakir görüp ırk ayırmak

Cümle Dışı Unsur: Hakikaten

11. Bin bir ismin birinden tut

Yüklem: Tut

Yer Tamlayıcısı: Bin bir ismin biriden

12. Senlik benlik nedir sil at

“İç içe Birleşik Cümle”

Yüklem: Sil at

Belirtisiz Nesne: Senlik benlik nedir

13. Tuttuğun yola doğru git

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Git

Yer Tamlayıcısı: Tuttuğun yola

Zarf: Doğru

14. Yoldan çıkıp olma asi (asi olma)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Asi olma

Zarf: Yoldan çıkıp

15. Yezit nedir, ne kızılbaş(dır)

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Nedir

Özne-1: Yezit

Yüklem-2: Ne kızılbaş(dır)

16. Değil miyiz hep bir kardaş

Yüklem: Değil miyiz

Belirtisiz Nesne: Hep bir kardaş

17. Bizi yakar bizim ataş

Yüklem: Yakar

Özne: Bizim ataş

Belirtili Nesne: Bizi

18. Söndürmektir tek çaresi

Yüklem: Söndürmektir tek çaresi

19. Kişi ne çeker dilinden

Hem belinden, hem elinden

Hayır ve şer emelinden

Yüklem: Ne çeker

Özne: Kişi

Yer Tamlayıcısı: Dilinden

Hem belinden, hem elinden

Hayır ve şer emelinden

20. Hakikat bunun burası(dır)

Yüklem: Bunun burası(dır)

Özne: Hakikat

21. Şu alemi yaratan bir(dir)

Yüklem: Bir(dir)

Özne: Şu alemi yaratan

22. Odur külli şeye Kadir(olan)

Yüklem: Odur

Özne: Külli şeye Kadir(olan)

23. Alevi Sünnilik nedir

Yüklem: Nedir

Özne: Alevi Sünnilik

24. Menfaattir varvarası

Yüklem: Menfaattir

Özne: Varvarası

25. Cümle canlı hep topraktan(dır)

Yüklem: Topraktandır

Özne: Cümle canlı

Zarf: Hep

26. Var olmuştur emir Haktan

Yüklem: Var olmuştur

Özne: Emir

Yer Tamlayıcısı: Haktan

27. Rahmet dile sen Allahtan

Yüklem: Dile

Özne: Sen

Belirtisiz Nesne: Rahmet

Yer Tamlayıcısı: Allahtan

28. Tükenmez rahmet deryası

Yüklem: Tükenmez

Özne: Rahmet deryası

29. Veysel sapma sağa sola

Yüklem: Sapma

Yer Tamlayıcısı: Sağa sola

Cümle Dışı Unsur: Veysel

30. Sen Allahtan birlik dile

Yüklem: Dile

Özne: Sen

Belirtisiz Nesne: Birlik

Yer Tamlayıcısı: Allahtan

31. İkilikten gelir bela

Yüklem: Gelir

Özne: Bela

Yer Tamlayıcısı: İkilikten

32. Dava insanlık davası(dır)

Yüklem: İnsanlık Davası(dır)

Özne: Dava

Tablo 19.

Senlik Benlik Nedir Bırak-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
5.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	İsim	Kurallı	Soru	Sıralı
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Soru	Birleşik
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
14.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
15.	Fiil	Devrik	Soru	Sıralı
16.	İsim	Devrik	Olumsuz	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
18.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
20.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
21.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
22.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
23.	İsim	Kurallı	Soru	Basit
24.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
25.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
26.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
27.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
28.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
29.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
30.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
31.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
32.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 20.

Senlik Benlik Nedir Bırak-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	İnsanlık davası, Rahmet deryası, Tek çaresi, Bizim ataş, Bir kardaş, Cümle canlı, Dört kitabın, Bin bir ismin
Sayı Grubu	İkilikten gelir bela, Bir kardaş, Dört kitabın, Bin bir ismin
Bağlama Grubu	Hayır ve şer, Hem belinden hem elinden
Birleşik Fiil Grubu	Var olmuştur
Sıfat-Fiil Grubu	Tuttuğun yola doğru git, Şu alemi yaratan bir
Zarf-Fiil Grubu	Hakir görüp
İsim-Fiil Grubu	Irk ayırmak

2.11. Memlekete Destan Oldum

Memlekete destan oldum
Karım beni beğenmedi
Eşten oldum dosttan oldum
Yarim beni beğenmedi

Ne söylesem "deli" dedi
"Meyva vermez çalı" dedi
"Açma bana kolu" dedi
Sarım beni beğenmedi

Ben gönlümün valisiyim
Altı çocuk velisiyim
Bir güzel delisiyim
Durum beni beğenmedi

Yine düştüm dilden dile
Gözyaşlarım sile sile
Attı beni gurbet ele
Yarim beni beğenmedi

Geçti güzelliğin çağı
Gölköy'e kurdum otağı
Güz geldi döktü yaprağı
Dalım beni beğenmedi

Veysel yönüm yare döndüm
Lodos değmiş kara döndü
Yeşillenmiş yare döndüm
Pürüm beni beğenmedi

1. Memlekete destan oldum

Yüklem: Destan oldum

Yer Tamlayıcısı: Memlekete

2. Karım beni beğenmedi

Yüklem: Beğenmedi

Özne: Karım

Belirtili Nesne: Beni

3. Eşten oldum dosttan oldum

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem: Eşten oldum dosttan oldum

4. Yarim beni beğenmedi

Yüklem: Beğenmedi

Özne: Yarim

Belirtili Nesne: Beni

5. Ne söylesem “deli” dedi

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Dedi

Belirtili Nesne: Ne söylesem “deli”

6.“Meyva vermez çalı” dedi

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Dedi

Belirtili Nesne: “Meyva vermez çalı”

7. “Açma bana kolu” dedi

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Dedi

Belirtili Nesne: “Açma bana kolu”

8. Sarım beni beğenmedi

Yüklem: Beğenmedi

Özne: Sarım

Belirtili Nesne: Beni

9. Ben gönlümün valisiyim(dir)

Yüklem: Gönlümün valisiyim(dir)

Özne: Ben

10. Altı çocuk velisiyim(dir)

Yüklem: Altı çocuk velisiyim(dir)

11. Bir güzel delisiyim(dir)

Yüklem: Bir güzel delisiyim(dir)

12. Durum beni beğenmedi

Yüklem: Beğenmedi

Özne: Durum

Belirtili Nesne: Beni

13. Yine düştüm dilden dile

Yüklem: Düştüm

Yer Tamlayıcısı: Dilden dile

Zarf: Yine

14. Gözyaşlarım sile sile

Attı beni gurbet ele

Yüklem: Attı

Belirtili Nesne: Beni

Yer Tamlayıcısı: Gurbet ele

Zarf: Gözyaşlarım sile sile

15. Yarim beni beğenmedi

Yüklem: Beğenmedi

Özne: Yarim

Belirtili Nesne: Beni

16. Geçti güzelliğin çağı

Yüklem: Geçti

Özne: Güzelliğin çağı

17. Gölköy'e kurdum otağı

Yüklem: Kurdum

Belirtili Nesne: Otağı

Yer Tamlayıcısı: Gölköy'e

18. Güz geldi döktü yaprağı

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Geldi

Özne: Güz

Yüklem-2: Döktü

Belirtili Nesne: Yaprağı

19. Dalım beni beğenmedi

Yüklem: Beğenmedi

Özne: Dalım

Belirtili Nesne: Beni

20. Veysel yönüm yare döndüm

Yüklem: Döndüm

Belirtili Nesne: Yönüm(ü)

Yer Tamlayıcısı: Yare

Cümle Dışı Unsur: Veysel

21. Lodos değmiş kara döndüm

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Döndüm

Yer Tamlayıcısı: Lodos değmiş kara

22. Yeşillenmiş yare döndüm

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Döndüm

Yer Tamlayıcısı: Yeşillenmiş yare

23. Pürüm beni beğenmedi

Yüklem: Beğenmedi

Özne: Pürüm

Belirtili Nesne: Beni

Tablo 21.

Memlekete Destan Oldum-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
8.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
9.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
11.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
20.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
21.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
22.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
23.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit

Tablo 22.

Memlekete Destan Oldum-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Gönlümün valisi, Güzelliğin çağı
Sıfat Tamlaması	Altı çocuk velisi, Bir güzel delisi, Gurbet el
Tekrar Grubu	Sile sile, Dilden dile
Sayı Grubu	Altı çocuk velisi, Bir güzel delisi
Zarf-Fiil Grubu	Meyva vermez çalı
Sıfat-Fiil Grubu	Yeşillenmiş yare, Lodos değmiş kara

2.12. Kızılırmak

Bahar gelir kudurursun
Kızılırmak seni seni
Ne uyursun ne durursun
Kızılırmak seni seni

Gelin yedin kızlar yedin
Nice ela gözler yedin
Seksen doksan yüzler yedin
Kızılırmak seni seni

Gençler yersin koca yersin
Gündüz yersin gece yersin
Hakim benden sormaz dersin
Kızılırmak seni seni

Yakının var ırağı var
Zemheride bir çağın var
Bir de buzdan tuzağın var
Kızılırmak seni seni

Atı sürdü Mehmet Özbek
Yüzü tuttu sandı buz pek
Az kaldı ki ola helak
Kızılırmak seni seni

Parça parça etsem seni
Fabrikaya tutsam seni
Deniz olsan yutsam seni
Kızılırmak seni seni

Üzerine köprü kursam
Arzun yerine getirsem
Seni Cehennem'e sürsem
Kızılırmak seni seni

Söyle Veysel sözü sana
Yılda kıyar üç beş cana
Selleri eylen bahane
Kızılırmak seni seni

1. Bahar gelir kudurursun

Kızılırmak seni seni

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gelir

Özne: Bahar

Yüklem-2: Kudurursun

CDU.: Kızılırmak seni seni

2. Ne uyursun ne durursun

Kızılırmak seni seni

“Bağlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Ne uyursun

Yüklem-2: Ne durursun

CDU.: Kızılırmak seni seni

3. Gelin yedin kızlar yedin

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yedin

Belirtisiz Nesne: Gelin

Yüklem-2: Yedin

Belirtisiz Nesne: Kızlar

4. Nice ela gözler yedin

Yüklem: Yedin

Belirtisiz Nesne: Nice ela gözler

5. Seksen doksan yüzler yedin

Kızılırmak seni seni

Yüklem: Yedin

Belirtisiz Nesne: Seksen doksan yüzler

CDU.: Kızılırmak seni seni

6. Gençler yersin koca yersin

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yersin

Belirtisiz Nesne: Gençler

Yüklem-2: Yersin

Belirtisiz Nesne: Koca

7. Gündüz yersin gece yersin

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yersin

Belirtisiz Nesne: Gündüz

Yüklem-2: Yersin

Belirtisiz Nesne: Gece

8. Hakim benden sormaz dersin

Kızılırmak seni seni

“İç içe Birleşik Cümle”

Yüklem: Dersin

Bsizn.: Hakim benden sormaz

CDU.: Kızılırmak seni seni

9. Yakının var ırağın var

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Var

Özne-1: Yakının

Yüklem-2: Var

Özne-2: Irağın

10. Zemheride bir çağın var

Yüklem: Var

Belirtisiz Nesne: Bir çağın

Zarf: Zemheride

11. Bir de buzdan tuzağın var

Kızılırmak seni seni

Yüklem: Var

Özne: Bir de buzdan tuzağın

CDU.: Kızılırmak seni seni

12. Atı sürdü Mehmet Özbek

Yüklem: Sürdü

Özne: Mehmet Özbek

Belirtili Nesne: Atı

13. Yüzü tutmuş sandı buz pek (Yüzü tutmuş buz(u) pek(sert) sandı)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Sandı

Belirtisiz Nesne: Yüzü tutmuş buz(u) pek(sert)

14. Az kaldı ki ola helak

Kızılırmak seni seni

“ki’li Birleşik Cümle”

Yüklem: Ola helak

Zarf: Az kaldı ki

15. Söyler Veysel sözü sana

Yüklem: Söyler

Özne: Veysel

Belirtili Nesne: Sözü

Yer Tamlayıcısı: Sana

16. Yılda kıyar üç beş cana

Yüklem: Kıyar

Yer Tamlayıcısı: Üç beş cana

Zarf: Yılda

17. Selleri eylen bahane(Selleri bahane eylersin)

Kızılırmak seni seni

Yüklem: Bahane eylersin

Belirtili Nesne: Selleri

CDU.: Kızılırmak seni seni

Tablo 23.

Kızılırmak-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
15	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 24.

Kızılırmak-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Ela gözler, Buzdan tuzağın
Tekrar Grubu	Gündüz yersin gece yersin, Yakının var ırağın var, Kızılırmak seni seni, Gelin yedin kızlar yedin, Gençler yersin koca yersin
Bağlama Grubu	Az kaldı ki ola helak, Ne uyursun ne dursun
Birleşik İsim Grubu	Kızılırmak, Mehmet Özbek
Sayı Grubu	Seksen doksan yüzler, Bir çağın, üç beş cana

2.13. Orman

Orman yurdun temelidir
Nesillerin evvelidir
Her sanatın ilk eli'dir
Ormandaki varlığa bak

Orman memleketin süsü
Hem ufağı hem irisi
Her dalında bir kuş sesi
Ormandaki varlığa bak

Güneşten aldığı hızlar
Toplar havayı temizler
Sıhhatli yaşarız bizler
Ormandaki varlığa bak

Orman yurdun öz evladı
Ormansız yok dünya tadı
Cümle işlerin kanadı
Ormandaki varlığa bak

En sevimli meyv'ağacı
Ormandan gelmiş anacı
Meyvesi doyurur açı
Ormandaki varlığa bak

Yeryüzünde fabrikalar
Ormandandır antikalar
Türlü kumaş çok maddeler
Ormandaki varlığa bak

Taş eritir toprak yapar
Meyve çiçek yaprak yapar
Bir çok hastalığa siper
Ormandaki varlığa bak

Ormansız dağ kayak olur
Dağları tutar bağ olur
Düşer yaprak toprak olur
Ormandaki varlığa bak

Çiçek açar irenk irenk
Dağları süsler gülerek
Selleri önler emerek
Ormandaki varlığa bak

Bizi besler kaşık olur
Kapı süve eşik olur
Tabut olur beşik olur
Ormandaki varlığa bak

En adisi ateş olur
Çiği pişirir aş olur
En kıymetli kumaş olur
Ormandaki varlığa bak

Gemi olur suda yüzer
Uçak olur gökte gezer
Kalem kağıt neler yazar
Ormandaki varlığa bak

İçin için inlemesi
Ne hoş olur dinlemesi
Ağaç çalgının esası
Ormandaki varlığa bak

Veysel sever ağaçları
Dalında öten kuşları
Orman yapar her işleri
Ormandaki varlığa bak

1. Orman yurdun temelidir

Yüklem: Yurdun temelidir

Özne: Orman

2. Nesillerin evvelidir

Yüklem: Nesillerin evvelidir

3. Her sanatın ilk eli'dir

Yüklem: Her sanatın ilk eli'dir

4. Ormandaki varlığa bak

Yüklem: Bak

Yer Tamlayıcısı: Ormandaki varlığa

5. Orman memleketin süsü(dür)

Yüklem: Memleketin süsü(dür)

Özne: Orman

6. Hem ufağı hem irisi

Her dalında bir kuş sesi

Ormandaki varlığa bak

Yüklem: Bak

Yer Tamlayıcısı: Ormandaki varlığa

CDU.: Hem ufağı hem irisi

Her dalında bir kuş sesi

7. Güneşten aldığı hızlar

Toplar havayı temizler

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Temizler

Belirtili Nesne: Havayı

Yüklem-2: Toplar

Özne: Güneşten aldığı hızlar

8. Sıhhatli yaşarız bizler

Yüklem: Yaşarız

Özne: Bizler

Zarf: Sıhhatli

9. Ormandaki varlığa bak

Yüklem: Bak

Yer Tamlayıcısı: Ormandaki varlığa

10. Orman yurdun öz evladı (dır)

Yüklem: Yurdun öz evladı (dır)

Özne: Orman

11. Ormansız yok dünya tadı

Yüklem: Yok

Özne: Ormansız Dünya tadı

12. Cümle işlerin kanadı (dır)

Yüklem: Cümle işlerin kanadı (dır)

13. Ormandaki varlığa bak

Yüklem: Bak

Yer Tamlayıcısı: Ormandaki varlığa

14. En sevimli meyv'ağacı

Ormandan gelmiş anacı

Yüklem: Gelmiş

Özne: En sevimli meyv'ağacı

Belirtili Nesne: Anacı

Yer Tamlayıcısı: Ormandan

15. Meyvesi doyurur açı

Yüklem: Doyurur

Özne: Meyvesi

Belirtili Nesne: Açı

16. Ormandaki varlığa bak

Yüklem: Bak

Yer Tamlayıcısı: Ormandaki varlığa

17. Yeryüzünde fabrikalar

Ormandandır antikalar

(Yeryüzünde fabrikalar, antikalar

ormandandır

Yüklem: Ormandandır

Öz: Yeryüzünde fabrikalar, antikalar

18. Türlü kumaş çok maddeler

Ormandaki varlığa bak

Yüklem: Bak

Yer Tamlayıcısı: Ormandaki varlığa

CDU.: Türlü kumaş çok maddeler

19. Taş eritir toprak yapar

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Yapar

Belirtisiz Nesne: Taş eritir toprak

20. Meyve çiçek yaprak yapar

Yüklem: Yapar

Belirtisiz Nesne: Meyve çicek yaprak

21. Bir çok hastalığa siper (dir)

Yüklem: Siper (dir)

Yer Tamlayıcısı: Bir çok hastalığa

22. Ormandaki varlığa bak

Yüklem: Bak

Yer Tamlayıcısı: Ormandaki varlığa

23. Ormansız dağ kayak olur

Yüklem: Kayak olur

Özne: Ormansız dağ

24. Dağları tutar bağ olur

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Tutar

Belirtili Nesne: Dağları

Yüklem-2: Olur

Belirtisiz Nesne: Bağ

25. Düşer yaprak toprak olur

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Toprak olur

Özne: Yaprak

Yüklem-2: Düşer

26. Ormandaki varlığa bak

Yüklem: Bak

Yer Tamlayıcısı: Ormandaki varlığa

27. Çiçek açar irenk irenk

Yüklem: Açar

Özne: Çiçek

Zarf: İrenk irenk

28. Dağları süsler gülerek

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Süsler

Belirtili Nesne: Dağları

Zarf: Gülerek

29. Selleri önler emerek

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Önleri

Belirtili Nesne: Selleri

Zarf: Emerek

30. Ormandaki varlığa bak

Yüklem: Bak

Yer Tamlayıcısı: Ormandaki varlığa

31. Bizi besler kaşık olur

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Kaşık olur

Yüklem-2: Besler

Belirtili Nesne: Bizi

32. Kapı süve eşik olur

Yüklem: Kapı süve eşik olur

33. Tabut olur beşik olur

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Olur

Belirtisiz Nesne: Tabut

Yüklem-2: Olur

Belirtisiz Nesn: Beşik

34. Ormandaki varlığa bak

Yüklem: Bak

Yer Tamlayıcısı: Ormandaki varlığa

35. En adisi ateş olur

Yüklem: Ateş olur

Özne: En adisi

36. Çiği pişirir aş olur

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Pişirir

Belirtili Nesne: Çiği

Yüklem-2: Aş olur

37. En kıymetli kumaş olur

Yüklem: En kıymetli kumaş olur

38. Ormandaki varlığa bak

Yüklem: Bak

Yer Tamlayıcısı: Ormandaki varlığa

39. Gemi olur suda yüzer

“Bağımlı Sıralı

Yüklem-1: Gemi olur

Yüklem-2: Yüzer

Yer Tamlayıcısı: Suda

40. Uçak olur gökte gezer

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uçak olur

Yüklem-2: Gezer

Yer Tamlayıcısı: Gökte

41. Kalem kağıt neler yazar

Yüklem: Neler yazar

Özne: Kalem kağıt

42. Ormandaki varlığa bak

Yüklem: Bak

Yer Tamlayıcısı: Ormandaki varlığa

43. İçin için inlemesi

Ne hoş olur dinlemesi

Yüklem: Ne hoş olur

Özne: Dinlemesi

Belirtili Nesne: İçin için inlemesi

44. Ağaç çalgının esası(dır)

Yüklem: Çalgının esası(dır)

Özne: Ağaç

45. Ormandaki varlığa bak

Yüklem: Bak

Yer Tamlayıcısı: Ormandaki varlığa

46. Veysel sever ağaçları

Yüklem: Sever

Özne: Veysel

Belirtili Nesne: Ağaçları

47. Dalında öten kuşları

Orman yapar her işleri

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Yapar

Özne: Orman

Blin.: Dalında öten kuşları

Her işleri

48. Ormandaki varlığa bak

Yüklem: Bak

Yer Tamlayıcısı: Ormandaki varlığa

Tablo 25.

Orman-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Gör	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Basit
3.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiill	Kurallı	Olumsuz	Basit

	Yüklemin Türüne Gör	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
5.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Basit
12.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
17.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
20.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
21.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
22.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
23.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
24.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
25.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
26.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
27.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
28.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
29.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
30.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
31.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
32.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
33.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
34.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
35.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
36.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
37.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
38.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
39.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
40.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
41.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
42.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
43.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
44.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
45.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
46.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
47.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
48.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 26.

Orman-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Yurdun temeli, Nesillerin evveli, Her sanatın ilk eli, Memleketin süsü, Yurdun öz evladı, Dünya tadı
Sıfat Tamlaması	Bir kuş sesi, En adisi, Her işleri, İlk eli Öz evladı
Tekrar Grubu	Tabut olur beşik olur, Kalem kağıt neler yazar, Hem ufağı hem irisi, Çiçek açar irenk irenk
Ünlem Grubu	Ormandaki varlığa bak
Bağlama Grubu	Hem ufağı hem irisi
Sıfat-Fiil Grubu	Dalında öten kuşları
Zarf-Fiil Grubu	Dağları süsler gülerek, Selleri önler emerek

2.14. Gönül Sana Nasihatim

Gönül sana nasihatim
Çağrılmazsan varma gönül
Seni sevmezse bir güzel
Bağlanıp da durma gönül

Ne gezersin Şam'ı Şark'ı
Yok mu sende hiç bir korku
Terkedersin evi barkı
Beni boşa yorma gönül.

Yorulursun gitme yaya
Hükmedersin güne aya
Aşk denilen bir deryaya
Çıkamazsın girme gönül

Ben kocadım sen genceldin
Başa bela nerden geldin
Kahi indin kah yükseldin
Şimdi oldun turna gönül.

Bazı zengin bazı züğürt,
Bazı usta bazı şagird
Bazı koyun bazı aç kurt
Her irenkten derme gönül

Veysel gönülden ayrılmaz
Kahi bilir kahi bilmez
Yalan dünya yarsız olmaz
İster saçı sırma gönül

1. Gönül sana nasihatim(dir)

Yüklem: Nasihatim(dir)

Yer Tamlayıcısı: Sana

Cümle Dışı Unsur: Gönül

2. Çağrılmazsan varma gönül

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Varma

Özne: Gönül

Zarf: Çağrılmazsan

3. Seni sevmezse bir güzel
Bağlanıp da durma gönül
“Girişik Birleşik Cümle”
Yüklem: Bağlanıp da durma
Zarf: Seni sevmezse bir güzel
CDU.: Gönül

4. Ne gezersin Şam’ı Şark’ı
Yüklem: Ne gezersin
Belirtili Nesne: Şam’ı Şark’ı

5. Yok mu sende hiç bir korku
Yüklem: Yok mu
Belirtisiz Nesne: Hiç bir korku
Yer Tamlayıcısı: Sende

6. Terkedersin evi barkı
Yüklem: Terkedersin
Belirtili Nesne: Evi barkı

7. Beni boşa yorma gönül
Yüklem: Boşa yorma
Özne: Gönül
Belirtili Nesne: Beni

8. Yorulursun gitme yaya
“Bağımlı Sıralı Cümle”
Yüklem-1: Yorulursun
Yüklem-2: Gitme
Zarf: Yaya

9. Hükmedersin güne aya
Aşk denilen bir deryaya
Yüklem: Hükmedersin
Yer Tamlayıcısı: Güne aya
Aşk denilen bir deryaya

10. Çıkamazsın girme gönül
“Bağımlı Sıralı Cümle”
Yüklem-1: Çıkamazsın
Yüklem-2: Girme
CDU.: Gönül

11. Ben kocadım sen genceldin
“Bağımlı Sıralı Cümle”
Yüklem-1: Kocadım
Özne-1: Ben
Yüklem-2: Genceldin
Özne-2: Sen

12. Başa bela nerden geldin

Yüklem: Nerden geldin

Özne: Başa bela

13. Kahi indin kah yükseldin

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: İndin

Zarf: Kahi

Yüklem-2: Yükseldin

Zarf: Kah

14. Şimdi oldun turna gönül

Yüklem: Turna oldun

Özne: Gönül

Zarf: Şimdi

15. Bazı zengin(dir) bazı züğürt(dür)

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Zengin(dir)

Zarf: Bazı

Yüklem-2: Züğürt(dür)

Zarf: Bazı

16. Bazı usta(dır) bazı şagird(dir)

“Bağlı Cümle”

Yüklem: Usta(dır)

Zarf: Bazı

Yüklem-2: Şagird(dir)

Zarf: Bazı

17. Bazı koyun(dur) bazı aç kurt(tur)

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Koyun(dur)

Zarf: Bazı

Yüklem-2: Aç kurt(tur)

Zarf: Bazı

18. Her irenkten derme(dir)

(toplamadır) gönül

Yüklem: Derme(dir)

Yer Tamlayıcısı: Her irenkten

CDU.: Gönül

19. Veysel gönülden ayrılmaz

Yüklem: Ayrılmaz

Özne: Veysel

Yer Tamlayıcısı: Gönülden

20. Kahi bilir kahi bilmez

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Bilir

Zarf: Kahi

Yüklem-2: Bilmez

Zarf: Kahi

22. İster saçı sırma gönül

Yüklem: İster

Belirtisiz Nesne: Saçı sırma

CDU.: Gönül

21. Yalan dünya yarsız olmaz

Yüklem: Yarsız olmaz

Özne: Yalan dünya

Tablo 27.

Gönül Sana Nasihatim-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
5.	İsim	Kurallı	Soru	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
11.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
12.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	İsim	Kurallı	Olumlu	Bağlı
16.	İsim	Kurallı	Olumlu	Bağlı
17.	İsim	Kurallı	Olumlu	Bağlı
18.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
20.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
21	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basi
22.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 28.

Gönül Sana Nasihatim-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Bir korku, Bir güzel, Aşk denilen bir deryaya, Yalan dünya
Tekrar Grubu	Evi barkı, Şam'ı Şark'ı, Güne aya, Kahi indin kah yükseldin, Bazı zengin bazı züğürt, Bazı usta bazı şagird, Kahi bilir kahi bilmez, Bazı koyun bazı aç kurt
Ünlem Grubu	Beni boşa yorma gönül, Çıkamazsın girme gönül
Bağlama Grubu	Bağlanıp da durma gönül
Birleşik Fiil Grubu	Hükmedersin
Zarf-Fiil Grubu	Bağlanıp da durma gönül

2.15. Eşin Yoktur Bulamadım

Senin aşkın beni mecnun
Edem dedi olamadım
Ben bu aşka hiç bir derman
Çok aradım bulamadım

Aşkın beni etti deli
Kah boşaldım gahi dolu
Candan sevdiğim güzeli
Alam dedim alamadım

Ben o yare olsam köle
Sevdası var başa bela
İsyan ettim bile bile
Kusurumu bilemedim

Ben bir ceset sen bir cansın
Hem dinimsin hem imansın
Bana benden yakın sensin
Dost yolunda ölemedim

Varım yoğum bir Veysel'im
Peşinden tutmuşum elim
Ey benim nazlı güzelim
Eşin yoktur bulamadım

1. Senin aşkın beni mecnun
Edem dedi olamadım
"İç İçe Birleşik Cümle"
Yüklem: Olamadım
Bsizn.: Senin aşkın beni mecnun edem dedi

2. Ben bu aşka hiç bir derman
olamadım
Yüklem: Olamadım
Özne: Ben
Belirtisiz Nesne: Hiç bir derman
Yer Tamlayıcısı: Bu aşka

3. Çok aradım bulamadım

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bulamadım

Yüklem-2: Aradım

Zarf: Çok

4. Aşkın beni etti deli

Yüklem: Deli etti

Özne: Aşkın

Belirtili Nesne: Beni

5. Kah boşaldım gahi dolu

Yüklem: Boşaldım

Zarf: Kah

Cümle Dışı Unsur: Gahi dolu

6. Candan sevdiğim güzeli

Alam dedim alamadım

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Alamadım

Blin.: Candan sevdiğim güzeli

Zarf: Alam Dedim

7. Sevdası var başa bela

Yüklem: Sevdası var

Zarf: Başa bela

8. İsyan ettim bile bile

Yüklem: İsyan ettim

Zarf: Bile bile

9. Kusurumu bilemedim

Yüklem: Bilemedim

Belirtili Nesne: Kusurumu

10. Ben bir ceset sen bir cansın(dır)

Yüklem: Bir cansın(dır)

Özne: Sen

Cümle Dışı Unsur: Ben bir ceset

11. Hem dinimsin hem imansın

“Bağlı Cümle”

Yüklem: Hem dinimsin hem imansın

12. Bana benden yakın sensin(dir)

Yüklem: Sensin(dir)

Özne: Bana benden yakın

13. Dost yolunda ölemedim

Yüklem: Ölemedim

Yer Tamlayıcısı: Dost yolunda

14. Varım yoğum bir Veysel'im

Yüklem: Varım yoğum bir Veysel'im

15. Peşinden tutmuşum elim

Yüklem: Tutmuşum

Belirtili Nesne: Elim(i)

Yer Tamlayıcısı: Peşinden

16. Ey benim nazlı güzelim

Eşin yoktur bulamadım

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Bulamadım

Yüklem-2: Yoktur

Belirtisiz Nesne: Eşin

CDU.: Ey benim nazlı güzelim

Tablo 29.

Eşin Yoktur Bulamadım-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
2.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
7.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
10.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	İsim	Kurallı	Olumlu	Bağlı
12.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
14.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı

Tablo 30.

Eşin Yoktur Bulamadım-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Senin aşkın
Sıfat Tamlaması	Bir derman, Bu aşka , Candan sevdiğim güzel, Bir Veysel
Tekrar Grubu	Bile bile, Kah boşaldım gahi dolu
Ünlem Grubu	Ey benim nazlı güzelim

2.16. Sen Olmasan

Sen bir aşksın ben bir mecnun
Sen olmasan ben olmazdım
Sen bir gülsün ben bir bülbül
Sen olmasan ben olmazdım

Kalbimde yaşarsın her an
Varım yoğum sensin inan
Kalbimdeki aziz mihman
Sen olmasan ben olmazdım

Ansızın kalbime girdin
Türlü türlü dertler verdin
Beraberce çeker derdin
Sen olmasan ben olmazdım

Sensin benim cümle varım
Yoktur başka kisb ü kârım
Hem yazımsın hem baharım
Sen olmasan ben olmazdım

Bağrımdaki açan çiçek
Türlü koku türlü irenk
Bu bendeki olan gerçek
Sen olmasan ben olmazdım

Dokun Veysel tele dokun
Coştu gönül etti akın
Sensin bana benden yakın
Sen olmasan ben olmazdım

1. Sen bir aşksın ben bir mecnun(um)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bir aşksın

Özne-1: Sen

Yüklem-2: Bir mecnun(um)

Özne-2: Ben

2. Sen olmasan ben olmazdım

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Olmazdım

Özne: Ben

Zarf: Sen olmasan

3. Sen bir gülsün ben bir bülbül(üm)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bir gülsün

Özne-1: Sen

Yüklem-2: Bir bülbül(üm)

Özne-2: Ben

4. Sen olmasan ben olmazdım

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Olmazdım

Özne: Ben

Zarf: Sen olmasan

5. Kalbimde yaşarsın her an

Yüklem: Yaşarsın

Yer Tamlayıcısı: Kalbimde

Zarf: Her an

6. Varım yoğum sensin inan

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem-1: İnan

Yüklem-2: Sensin

Belirtisiz Nesne: Varım yoğum

7. Kalbimdeki aziz mihman

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Olmazdım

Özne: Ben

Zarf: Sen olmasan

CDU.: Kalbimdeki aziz mihman

8. Ansızın kalbime girdin

Yüklem: Girdin

Yer Tamlayıcısı: Kalbime

Zarf: Ansızın

9. Türlü türlü dertler verdin

Yüklem: Verdin

Belirtisiz Nesne: Türlü türlü dertler

10. Beraberce çeker derdin

Yüklem: Çeker

Belirtili Nesne: Derdin

Zarf: Beraberce

11. Sen olmasan ben olmazdım

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Olmazdım

Özne: Ben

Zarf: Sen olmasan

12. Sensin benim cümle varım

Yüklem: Sensin

Özne: Benim cümle varım

13. Yoktur başka kisb ü kârım

Yüklem: Yoktur

Belirtisiz Nesne: Başka kisb ü kârım

14. Hem yazımsın hem baharım

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Hem yazımsın

Yüklem-2: Hem baharım

15. Sen olmasan ben olmazdım

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Olmazdım

Özne: Ben

Zarf: Sen olmasan

16. Bağrımdaki açan çiçek

Türlü koku türlü irenk

Bu bendeki olan gerçek

Sen olmasan ben olmazdım

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Olmazdım

Özne: Ben

Zarf: Sen olmasan

CDU.: Bağrımdaki açan çiçek

Türlü koku türlü irenk

Bu bendeki olan gerçek

17. Dokun Veysel tele dokun

Yüklem: Dokun (Tekrarlanmıştır)

Özne: Veysel

Yer Tamlayıcısı: Tele

18. Coştu gönül etti akın

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Çoştu

Yüklem-2: Akın etti

Özne: Gönül

19. Sensin bana benden yakın

Yüklem: Sensin

Özne: Bana benden yakın

20. Sen olmasan ben olmazdım

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Olmazdım

Özne: Ben

Zarf: Sen olmasan

Tablo 31.

Sen Olmasan-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
3.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
12.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
13.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
14.	İsim	Kurallı	Olumlu	Bağlı
15.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
16.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
19.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
20.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik

Tablo 32.

Sen Olmasan-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Benim cümle varım
Sıfat Tamlaması	Aziz mihman, Bir aşk, Bir mecnun, Bir gül, Bir bülbül, Bu bendeki olan gerçek, Bağrımdaki açan çiçek
Tekrar Grubu	Türlü koku türlü irenk
Ünlem Grubu	Dokun Veysel tele dokun
Bağlama Grubu	Hem yazımsın hem baharım
Birleşik Fiil Grubu	Etti akın
Sıfat-Fiil Grubu	Bu bendeki olan gerçek, bağrımdaki açan çiçek

2.17. Neler Yaptı Bana Kader

Neler yaptı bana kader
Uyansana kara bahtım
Yel değdikçe erir gider
Karşı dağda kara bahtım

Tecellinin ters kalemi
Bana dar etti alemi
Dedim güzel sar yaremi
Çıkageldi hora bahtım

İçimden gitmez kederim
Mihnet ile doldu derim
Dünya kalsın ben giderim
Bilet veren kara bahtım

Yükün aldı gam kervanı
Terk edip gider bu hanı
Bilinmez nerde mekanı
Göke bahtım, yere bahtım

Bu bir sır ki açıklanmaz
Diyen bilmez, bilen demez
Öyle bir yol giden gelmez
Uzar gider ara bahtım

Veysel söyler derdi çoktur
Ecel gelir ölüm Haktır
Saklanmıya imkan yoktur
Ora bahtım bura bahtım

1. Neler yaptı bana kader

Yüklem: Neler Yaptı

Özne: Kader

Yer Tamlayıcısı: Bana

2. Yel değdikçe erir gider

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Gider

Yüklem-2: Erir

Zarf: Yel değdikçe

3. Tecellinin ters kalemi

Bana dar etti alemi

Yüklem: Dar etti

Özne: Tecellinin ters kalemi

Belirtili Nesne: Alemi

Yer Tamlayıcısı: Bana

4. Dedim güzel sar yaremi

"İç İçe Birleşik Cümle"

Yüklem-1: Dedim

Yüklem-2: Sar

Özne: Güzel

Belirtili Nesne: Yaremi

5. Çıkageldi hora bahtım

Yüklem: Çıkageldi

Özne Bahtım

Yer Tamlayıcısı: Hora

6. İçimden gitmez kederim

Yüklem: Gitmez

Özne: Kederim

Yer Tamlayıcısı: İçimden

7. Mihnet ile doldu derim

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Derim

Belirtili Nesne: Mihnet ile doldu

Yüklem-2: Doldu

Zarf: Mihnet ile

8. Dünya kalsın ben giderim

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Kalsın

Özne-1: Dünya

Yüklem-2: Giderim

Özne-2: Ben

9. Bilet veren kara bahtım(dır)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Kara bahtım(dır)

Belirtili Nesne: Bilet veren

10. Yükün aldı gam kervanı

Yüklem: Aldı

Özne: Gam Kervanı

Belirtili Nesne: Yükün

11. Terk edip gider bu hanı

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Gider

Zarf: Bu hanı terk edip

12. Bilinmez nerde mekanı

Yüklem: Bilinmez nerde

Belirtili Nesne: Mekanı

13. Göke bahtım(baktım), yere bahtım(baktım)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Baktım

Yer Tamlayıcısı: Göke

Yüklem-2: Baktım

Yer Tamlayıcısı: Yere

14. Bu bir sır ki açıklanmaz

Yüklem: Açıklanmaz

Belirtisiz Nesne: Bu bir sır

Cümle Dışı Unsur: Ki

15. Diyen bilmez, bilen demez

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bilmez

Özne-1: Diyen

Yüklem-2: Demez

Özne-2: Bilen

16. Öyle bir yol giden gelmez

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Gelmez

Özne: Giden

Cümle Dışı Unsur: Öyle bir yol

17. Uzar gider ara bahtım

Yüklem: Uzar gider

Özne: Ara bahtım

18. Veysel söyler derdi çoktur

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Çoktur

Belirtili Nesne: Derdi

Yüklem-2: Söyler

Özne: Veysel

19. Ecel gelir ölüm Haktır

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gelir

Özne-2: Ecel

Yüklem-2: Haktır

Özne-2: Ölüm

20. Saklanmıya imkan yoktur

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: İmkan yoktur

Yer Tamlayıcısı: Saklanmıya

21. Ora bahtım(baktım) bura bahtım(baktım)

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bahtım(Baktım)

Yer Tamlayıcısı: Ora

Yüklem-2: Bahtım(Baktım)

Yer Tamlayıcısı: Bura

Tablo 33.

Neler Yaptı Bana Kader-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
5.	İsim	Devrik	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
12.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
14.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
15.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
16.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
19.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
20.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
21.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı

Tablo 34.

Neler Yaptı Bana Kader-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Bu hanı, Bu bir sır ki açıklanmaz, Tecellinin ters kalemi
Sıfat Tamlaması	Gam kervanı, Bilet veren kara bahtım, Bu bir sır ki açıklanmaz, Ters kalemi
Tekrar Grubu	Ora bahtım(dır) bura bahtım(dır)
Bağlama Grubu	Bu bir sır ki açıklanmaz
Birleşik Fiil Grubu	Çıkageldi hora bahtım
Sıfat-Fiil Grubu	Bir yol giden gelmez Diyen bilmez, bilen demez, Yel Değdikçe erir, Bilet veren kara bahtım
Zarf-Fiil Grubu	Terk edip gider
İsim-Fiil Grubu	Saklanmıya imkan yoktur

2.18. Çok Yalvardım Çok Yakardım

Çok yalvardım çok yakardım
Uyanmadı kara bahtım
Şansım küsmüş etmez yardım
Uyanmadı kara bahtım

Uyur uyanmaz ikbalim
Nic olacak benim halim
Boynuna olsun vebalim
Uyanmadı kara bahtım

Kader kedere eş oldu
Ağladım gözüm yaş oldu
Uzun boylu savaş oldu
Uyanmadı kara bahtım

Tecellim bozuk temelden
Gitti gençlik çıktı elden
Aşka mahkumuz ezelden
Uyanmadı kara bahtım

Kısmet beni diyar diyar
Dolandırır bilmem ne var
Veysel oldu candan bizar
Uyanmadı kara bahtım

1. Çok yalvardım çok yakardım

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yalvardım

Zarf: Çok

Yüklem-2: Yakardım

Zarf: Çok

2. Uyanmadı kara bahtım

Yüklem: Uyanmadı

Özne: Kara bahtım

3. Şansım küsmüş etmez yardım

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Küsmüş

Özne: Şansım

Yüklem-2: Yardım etmez

4. Uyanmadı kara bahtım

Yüklem: Uyanmadı

Özne: Kara Bahtım

5. Uyur uyanmaz ikbalim

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Uyur

Özne: Uyanmaz ikbalim

6. Nic olacak benim halim

Yüklem: Nic olacak

Özne: Benim halim

7. Boynuna olsun vebalim

Yüklem: Boynuna olsun

Özne: Vebalim

8. Uyanmadı kara bahtım

Yüklem: Uyanmadı

Özne: Kara bahtım

9. Kader kedere eş oldu

Yüklem: Eş oldu

Özne: Kader

Yer Tamlayıcısı: Kedere

10. Ağladım gözüm yaş oldu

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Ağladım

Yüklem-2: Yaş oldu

Özne: Gözüm

11. Uzun boylu savaş oldu

Yüklem: Savaş oldu

Zarf: Uzun boylu

12. Uyanmadı kara bahtım

Yüklem: Uyanmadı

Özne: Kara bahtım

12. Tecellim bozuk(tur) temelden

Yüklem: Bozuk(tur)

Özne: Tecellim

Yer Tamlayıcısı: Temelden

13. Gitti gençlik çıktı elden

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gitti

Özne: Gençlik

Yüklem-2: Çıktı

Yer Tamlayıcısı: Elden

14. Aşka mahkumuz ezelden

Yüklem: Mahkumuz

Yer Tamlayıcısı: Aşka

Zarf: Ezelden

15. Uyanmadı kara bahtım

Yüklem: Uyanmadı

Özne: Kara bahtım

16. Kısmet beni diyar diyar

Dolandırır bilmem ne var

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Dolandırır

Özne: Kısmet

Belirtili Nesne: Beni

Zarf: Diyar diyar

Yüklem-2: Bilmem

Belirtisiz Nesne: Ne var

17. Veysel oldu candan bizar

Yüklem: Bizar oldu

Özne: Veysel

Yer Tamlayıcısı: Candan

18. Uyanmadı kara bahtım

Yüklem: Uyanmadı

Özne: Kara bahtım

Tablo 35.

Çok Yalvardım Çok Yakardım-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
4.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
6.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
14.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Soru	Sıralı
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit

Tablo 36.

Çok Yalvardım Çok Yakardım-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Benim halim
Sıfat Tamlaması	Kara bahtım, Uzun boylu savaş oldu
Tekrar Grubu	Kısmet beni diyar diyar Dolandırır..., Çok yalvardım çok yakardım
Birleşik Fiil Grubu	Kedere eş oldu, Şansım küsmüş etmez yardım

2.19. Beni Hor Görme Kardeşim

Beni hor görme kardeşim
Sen altınsın ben tunç muyum
Aynı vardan var olmuşuz
Sen gümüşsün ben saç mıyım

Kimi molla kimi derviş
Allah bize neler vermiş
Kimi arı çiçek dermiş
Sen balsın da ben cec miyim

Ne var ise sende bende
Aynı varlık her bedende
Yarın mezara girende
Sen toksun da ben aç mıyım

Topraktandır cümle beden
Nefsini öldür ölmeden
Böyle emretmiş yaradan
Sen kalemsin ben uç muyum

Tabiata Veysel aşık
Topraktan olduk kardaşık
Aynı yolcuyuz yoldaşık
Sen yolcusun ben bac mıyım

1. Beni hor görme kardeşim

Yüklem: Hor görme

Belirtili Nesne: Beni

Cümle Dışı Unsur: Kardeşim

2. Sen altınsın ben tunç muyum

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Altınsın

Özne-1: Sen

Yüklem-2: Tunç muyum

Özne-2: Ben

3. Aynı vardan var olmuşuz

Yüklem: Var olmuşuz

Yer Tamlayıcısı: Aynı vardan

4. Sen gümüşsün ben saç mıyım

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Gümüşsün

Özne: Sen

Yüklem-2: Saç mıyım

Özne: Ben

5. Ne var ise sende bende

Aynı varlık her bedende(dir)

Yüklem: Her bedende(dir)

Özne: Ne var ise sende bende aynı varlık

6. Yarın mezara girende

Sen toksun da ben aç mıyım

"Bağlı Cümle"

Yüklem: Aç mıyım

Özne: Ben

Zarf: Yarın mezara girende

Zarf: Sen toksun da

7. Kimi molla(dır) kimi derviş(dir)

"Bağlı Cümle"

Yüklem-1: Molla(dır)

Özne-1: Kimi

Yüklem-2: Derviş(dir)

Özne-2: Kimi

8. Allah bize neler vermiş

Yüklem: Neler vermiş

Özne: Allah

Yer Tamlayıcısı: Bize

9. Kimi arı çiçek dermiş

Yüklem: Dermiş

Özne: Kimi

Belirtisiz Nesne: Arı çiçek

10. Sen balsın da ben cec miyim

"Bağlı Cümle"

Yüklem: Cec miyim

Özne: Ben

Zarf: Sen balsın da

11. Topraktandır cümle beden

Yüklem: Topraktandır

Özne: Cümle beden

12. Nefsini öldür ölmeden

Yüklem: Öldür

Belirtili Nesne: Nefsini

Zarf: Ölmeden

13. Böyle emretmiş yaradan

Yüklem: Emretmiş

Özne: Yaradan

Zarf: Böyle

14. Sen kalemsin ben uç muyum

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Kalemsin

Özne-1: Sen

Yüklem-2: Uç muyum

Özne-2: Ben

15. Tabiata Veysel aşık(dır)

Yüklem: Aşık(dır)

Özne: Veysel

Yer Tamlayıcısı: Tabiata

16. Topraktan olduk kardaşık

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Olduk

Yer Tamlayıcısı: Topraktan

Yüklem-2: Kardaşık(Kardeşiz)

17. Aynı yolcuyuz yoldaşık

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yolcuyuz

Zarf: Aynı

Yüklem-2: Yoldaşık

18. Sen yolcusun ben bac mıyım

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yolcusun

Özne-1: Sen

Yüklem-2: Bac mıyım

Özne-2: Ben

Tablo 37.

Beni Hor Görme Kardeşim-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
5.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	İsim	Kurallı	Olumlu	Bağlı
7.	İsim	Kurallı	Olumlu	Bağlı
8.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
11.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
15.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
16.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
17.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
18.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı

Tablo 38.

Beni Hor Görme Kardeşim-Kelime Grupları

Tekrar Grubu	Sen toksun da ben aç mıyım, Kimi molla kimi derviş
Ünlem Grubu	"Beni hor görme kardeşim Sen altınsın ben tunç muyum," "Sen gümüşsün ben saç mıyım Sen balsın da ben cec miyim"
Bağlama Grubu	Sen toksun da ben aç mıyım, Kimi molla kimi derviş, Sen balsın da ben cec miyim
Birleşik Fiil Grubu	Böyle emretmiş

2.20. Ağlar Veysel Çıkmaz Sesi

Ah çektikçe erir gider
Yüreğimin yağı benim
Seni görsem durur gider
Dillerimin bağı benim

Gam leşkeri saf saf oldu
Hep sözlerim boş laf oldu
Senin yolunda mahv oldu
Gençliğimin çağı benim

Ah belimi büken oldu
Gurbet bana diken oldu
Altı aydır mekan oldu
Dibi Kırkkız Dağı benim

Sensin derdine düştüğüm
Hayal oldu konuştuğum
Her gün yediğim içtiğim
İçerimde ağu benim

Ağlar Veysel çıkmaz sesi
Gine coştu gam deryası
Garip gönlümün yaylası
Güzel hüsnün bağı benim

1. Ah çektikçe erir gider
Yüreğimin yağı benim
"Girişik Birleşik Cümle"
Yüklem: Erir Gider
Özne: Benim yüreğimin yağı
Zarf: Ah çektikçe

2. Seni görsem durur gider
Dillerimin bağı benim
"Şartlı Birleşik Cümle"
Yüklem: Durur gider
Özne: Benim dillerimin bağı
Zarf: Seni görsem

3. Gam leşkeri saf saf oldu

Yüklem: Saf saf oldu

Özne: Gam leşkeri

4. Hep sözlerim boş laf oldu

Yüklem: Boş laf oldu

Özne: Hep sözlerim

5. Senin yolunda mahv oldu

Gençliğimin çağı benim

Yüklem: Mahv oldu

Özne: Benim gençliğimin çağı

Yer Tamlayıcısı: Senin yolunda

6. Ah belimi büken oldu

Yüklem: Büken oldu

Belirtili Nesne: Belimi

Cümle Dışı Unsur: Ah

7. Gurbet bana diken oldu

Yüklem: Diken oldu

Özne: Gurbet

Yer Tamlayıcısı: Bana

8. Altı aydır mekan oldu

Dibi Kırkkız Dağı benim

Yüklem: Mekan oldu

Özne: Dibi Kırkkız Dağı Benim

Zarf: Altı aydır

9. Sensin derdine düştüğüm

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Sensin

Özne: Derdine düştüğüm

10. Hayal oldu konuştuğum

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Hayal oldu

Özne: Konuştuğum

11. Her gün yediğim içtiğim

İçerimde ağu(dur) benim

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Ağu(dur)

Özne: Yediğim içtiğim

Yer Tamlayıcısı: Benim içerimde

Zarf: Her gün

12. Ağlar Veysel çıkmaz sesi

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Ağlar

Özne-1: Veysel

Yüklem-2: Çıkmaz

Belirtili Nesne: Sesi

13. Gine coştu gam deryası

Yüklem: Coştu

Özne: Gam Deryası

14. Garip gönlümün yaylası(dır)

Güzel hüsnün bağı benim

“Güzel hüsnün bağı, benim garip gönlümün yaylası(dır)”

Yüklem: Benim garip gönlümün yaylası(dır

Özne: Güzel hüsnün bağı

Tablo 39.

Ağlar Veysel Çıkmaz Sesi-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
5.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
12.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
14.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 40.

Ağlar Veysel Çıkmaz Sesi-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Garip gönlümün yaylası, Güzel hüsnün bağı, Gam deryası, Gam leşkeri, Dillerimin bağı , Gençliğimin çağı
Sıfat Tamlaması	Garip gönlüm, Güzel hüsnün, Her gün, Altı aydır, Boş laf, Kırkkız Dağı
Tekrar Grubu	Saf saf oldu
Sayı Grubu	Kırkkız dağı, Altı aydır
Ünlem Grubu	Ah çektikçe erir gider
Birleşik Fiil Grubu	Senin yolunda mahv oldu, Çıkmaz sesi, Hayal oldu konuştuğum
Birleşik İsim Grubu	Kırkkız Dağı
Sıfat-Fiil Grubu	Ah çektikçe erir gider, Derdine düştüğüm, Her gün yediğim içtiğim

2.21. Böyle Düşmüş Payım Benim

Bir pipom var yamalıklı
Palto giyerim alıklı
Oğlum kızım çarıklı
Mes giymemiş soyum benim

İki gözüm görmez benim
Kimse halim sormaz benim
Beş gün evde durmaz benim
Gurbet oldu köyüm benim

Bir eşim var kızıl sarı
Gubardır gezer saçları
Benim der dünya dilberi
Böyle düşmüş payım benim

Sır saklamam sıtır örtmem
Tangolardan ötür örtmem
Hecap bilmem hatır örtmem
Olmaz olsun huyum benim

Veysel sözün beş par'etmez
El bir taraf yare yetmez
Günah yanından hiç gitmez
Bilmiyom ki neyim benim

1. Bir pipom var yamalıklı

Yüklem: Var

Belirtisiz Nesne: Bir pipom

Zarf: Yamalıklı

2. Palto giyerim alıklı

Yüklem Giyerim

Belirtisiz Nesne: Palto

Zarf: Alıklı

3. Oğlum kızım çarıklı(dır)

Yüklem: Çarıklı(dır)

Özne: Oğlum kızım

4. Mes giymemiş soyum benim

Yüklem: Giymemiş

Özne: Soyum benim

Belirtisiz Nesne: Mes

5. İki gözüm görmez benim

Yüklem: Görmez

Özne: Benim iki gözüm

6. Kimse halim sormaz benim

Yüklem: Sormaz

Özne: Kimse

Belirtili Nesne: Benim halim(i)

7. Beş gün evde durmaz(olan) benim(dir)

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Benim(dir)

Özne: Beş gün evde durmaz(olan)

8. Gurbet oldu köyüm benim

Yüklem: Gurbet oldu

Özne: Benim köyüm

9. Bir eşim var kızıl sarı

Yüklem: Var

Özne: Bir eşim

CDU.: Kızıl sarı

10. Gubardır(kabartır) gezer saçları

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Gezer

Yüklem-2: Gubardır(Kabartır)

Belirtili Nesne: Saçları

11. Benim(dir) der dünya dilberi

"İç İçe Birleşik Cümle"

Yüklem: Der

Belirtisiz Nesne: Dünya dilberi benimdir

12. Böyle düşmüş payım benim

Yüklem: Düşmüş

Özne: Payım benim

Zarf: Böyle

13. Sır saklamam sıtır örtmem

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Saklamam

Belirtisiz Nesne: Sır

Yüklem-2: Örtmem

Belirtisiz Nesne: Sıtır

14. Tangolardan ötür örtmem

Yüklem: Örtmem

Zarf: Tangolardan ötür

15. Hecap bilmem hatır örtmem

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bilmem

Belirtisiz Nesne: Hecap

Yüklem-2: Örtmem

Belirtisiz Nesne: Hatır

16. Olmaz olsun huyum benim

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Olmaz olsun

Özne: Huyum benim

17. Veysel sözün beş par’etmez

Yüklem: Beş par’ etmez

Özne: Sözün

Cümle Dışı Unsur: Veysel

18. El bir taraf yare yetmez

Yüklem: Yare yetmez

Özne: El bir taraf

19. Günah yanından hiç gitmez

Yüklem: Gitmez

Özne: Günah

Yer Tamlayıcısı: Yanından

Zarf: Hiç

20. Bilmiyom ki neyim benim(dir)

“Ki’li Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Bilmiyom ki

Yüklem-2: Neyim benim(dir)

Tablo 41.

Böyle Düşmüş Payım Benim-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
3.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
7.	İsim	Devrik	Olumlu	Birleşik
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
9.	İsim	Devrik	Olumlu	Birleşik
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
11.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
12.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
16.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
17.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
18.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
19.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
20.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik

Tablo 42.

Böyle Düşmüş Payım Benim-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Payım benim (Benim payım), Dünya dilberi, Soyum benim (Benim Soyum), Huyum benim (Benim huyum)
Sıfat Tamlaması	Beş gün evde durmaz, İki gözüm, Bir eşim var kızıl sarı, Sözün beş par'etmez, El bir taraf yare yetmez
Tekrar Grubu	Oğlum kızım çarıklı,
Sayı Grubu	Beş gün evde durmaz, İki gözüm, Bir eşim var kızıl sarı, Sözün beş par'etmez
Bağlama Grubu	Bilmiyom ki neyim benim
Birleşik Fiil Grubu	Sözün beş par'etmez, Gurbet oldu

2.22. Yarin Beyaz Gerdanında

Yarin beyaz gerdanında
Türlü türlü haller gördüm
Sıralanmış her yanında
Yıldız gibi benler gördüm

Yar ile tenha buluştuk
Gizli dertlerimiz açtık
Hayli bir zaman konuştuk
Dudağında ballar gördüm

Dudu diller inci dişler
Ahu gözler o bakışlar
Kesme kakül sırma saçlar
Zülüfünde teller gördüm

Elmas küpe kulağında
Güller açmış yanağında
Seher vakti dost bağında
Taze açmış güller gördüm

Söylenir sevdan Veysel'i
Aşktır aşığın temeli
Ben o yari görmeyeli
Aylar geçti yıllar gördüm

1. Yarin beyaz gerdanında
Türlü türlü haller gördüm
Yüklem: Gördüm
Belirtisiz Nesne: Türlü türlü haller
YT.: Yarin beyaz gerdanında

2. Sıralanmış her yanında
Yıldız gibi benler gördüm
Yüklem: Gördüm
Belirtisiz Nesne: Yıldız gibi benler
Zarf: Sıralanmış her yanında

3. Yar ile tenha buluştuk
Yüklem: Buluştuk
Zarf: Yar ile tenha

4. Gizli dertlerimiz açtık
Yüklem: Açtık
Belirtili Nesne: Gizli dertlerimizi

5. Hayli bir zaman konuştuk
Yüklem: Konuştuk
Zarf: Hayli bir zaman

6. Dudağında ballar gördüm
Yüklem: Gördüm
Belirtisiz Nesne: Dudağında ballar

7. Dudu diller inci dişler

Ahu gözler o bakışlar

Kesme kakül sırma saçlar

Zülüfünde teller gördüm

Yüklem: Gördüm

Bsizn.: Dudu diller inci dişler

Ahu gözler o bakışlar

Kesme kakül sırma saçlar

Zülüfünde teller

8. Elmas küpe kulağında

Güller açmış yanağında

Yüklem: Açmış

Özne: Güller

Yer Tamlayıcısı: Yanağında

CDU.: Elmas küpe kulağında

9. Seher vakti dost bağında

Taze açmış güller gördüm

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Gördüm

Özne: Taze açmış güller

Yer Tamlayıcısı: Dost bağında

Zarf: Seher vakti

10. Söyletir sevdan Veysel’i

Yüklem: Söyletir

Özne: Sevdan

Belirtili Nesne: Veysel’i

11. Aşktır aşığın temeli

Yüklem: Aşktır

Özne: Aşığın temeli

12. Ben o yari görmeyeli

Aylar geçti yıllar gördüm

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem: Gördüm

Özne: Ben

Belirtisiz Nene: Aylar geçti yıllar

Zarf: O yari görmeyeli

Tablo 43.

Yarin Beyaz Gerdanında-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı

Tablo 44.

Yarin Beyaz Gerdanında-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Aşığın temeli Seher vakti, Dost bağında
Sıfat Tamlaması	O yar, Bir zaman, Türlü türlü haller, "Dudu diller inci dişler Ahu gözler o bakışlar Kesme kakül sırma saçlar" Gizli dertlerimiz, Elmas küpe, Taze açmış güller gördüm
Tekrar Grubu	Aylar geçti yıllar gördüm
Sayı Grubu	Bir zaman
Bağlama Grubu	Yar ile tenha buluştuk
İsim-Fiil Grubu	Kesme kakül
Zarf-Fiil Grubu	Ben o yari görmeyeli
Sıfat-Fiil Grubu	Taze açmış güller gördüm

2.23. Şaşma Gönül Doğru Yoldan

Şaşma gönül doğru yoldan
Meydan almaz kuru bühtan
Saz çalarlar sarı telden
Yanık gelir ses ıraktan

Ölün olur dirin olur
Her hususta karın olur
İki cihan yerin olur
Ayrılmazsan doğru yoldan

Çalış kazan helalinden
Feragat et el malından
Gelip geçen evvelinden
Ne götürmüş azdan çoktan

Sohbet etme kötü ile
Güreş etme katı ile
Gitme hırsın atı ile
Sakın hileden tuzaktan

Veysel sözün bir söz olsun
Çokça sabır hırs az olsun
İnce eğir ip düz olsun
Geçeceksin bu taraktan

1. Şaşma gönül doğru yoldan

Yüklem: Şaşma

Özne: Gönül

Yer Tamlayıcısı: Doğru yoldan

2. Meydan almaz kuru bühtan

Yüklem: Almaz

Özne: Meydan

Belirtisiz Nesne: Kuru bühtan

3. Saz çalarlar sarı telden

Yüklem: Çalarlar

Belirtisiz Nesne: Sarı telden saz

4. Yanık gelir ses ıraktan

Yüklem: Yanık gelir

Özne: Ses

Yer Tamlayıcısı: Iraktan

5. Ölün olur dirin olur

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Ölün olur

Yüklem-2: Dirin olur

6. Her hususta karın olur

Yüklem: Karın olur

Yer Tamlayıcısı: Her hususta

7. İki cihan yerin olur

Yüklem: Yerin olur

Belirtisiz Nesne: İki cihan

Ayrılmazsan doğru yoldan

8. Çalış kazan helalinden

Yüklem: Çalış kazan

Yer Tamlayıcısı: Helalinden

9. Feragat et el malından

Yüklem: Feragat et

Yer Tamlayıcısı: El malından

10. Gelip geçen evvelinden

Ne götürmüş azdan çoktan

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Ne götürmüş

Özne: Gelip geçen

Zarf: Azdan çoktan

Zarf**:** Evvelinden

11. Sohbet etme kötü ile

Yüklem: Sohbet etme

Zarf: Kötü ile

12. Güreş etme katı ile

Yüklem: Güreş etme

Zarf: Katı ile

13. Gitme hırsın atı ile

Yüklem: Gitme

Zarf: Hırsın atı ile

14. Sakın hileden tuzaktan

Yüklem: Sakın

Yer Tamlayıcısı: Hileden tuzaktan

15. Veysel sözün bir söz olsun

Yüklem: Bir söz olsun

Özne: Sözün

Cümle Dışı Unsur: Veysel

16. Çokça sabır hırs az olsun

Yüklem: Az olsun

Özne: Hırs

Cümle Dışı Unsur: Çokça sabır

17. İnce eğir ip düz olsun

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Düz olsun

Özne: İp

Yüklem-2: Eğir

Zarf: İnce

18. Geçeceksin bu taraktan

Yüklem:Geçeceksin

Yer Tamlayıcısı: Bu taraktan

Tablo 45.

Şaşma Gönül Doğru Yoldan-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Ünlem	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	İsim	Devrik	Soru	Birleşik
11.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
13.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
14.	Fiil	Devrik	Ünlem	Basit
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 46.

Şaşma Gönül Doğru Yoldan-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Hırsın atı
Sıfat Tamlaması	Bu taraktan, İki cihan yerin olur, Sarı telden, Doğru yoldan, El malından
Tekrar Grubu	Ölün olur dirin olur, Sakın hileden tuzaktan, Gelip geçen evvelinden
Sayı Grubu	İki cihan
Ünlem Grubu	Şaşma gönül doğru yoldan
Bağlama Grubu	Sohbet etme kötü ile, Gitme hırsın atı ile, Güreş etme katı ile
Birleşik Fiil Grubu	Sohbet etme, Feragat et el malından
Sıfat-Fiil Grubu	Gelip geçen evvelinden
Zarf-Fiil Grubu	Gelip geçen evvelinden

2.24. Dostlar Beni Hatırlasın

Ben giderim adım kalır
Dostlar beni hatırlasın.
Düğün olur bayram gelir
Dostlar beni hatırlasın

Can kafeste durmaz uçar
Dünya bir han, konan göçer
Ay dolanır yıllar geçer
Dostlar beni hatırlasın

Can bedenden ayrılacak
Tütmez baca yanmaz ocak
Selam olsun kucak kucak
Dostlar beni hatırlasın

Ne gelsemdi, ne giderdim
Günden güne arttı derdim
Garip kalır yerim yurdum
Dostlar beni hatırlasın

Açar solar türlü çiçek
Kimler gülmüş kim gülecek
Murat yalan ölüm gerçek
Dostlar beni hatırlasın

Gün ikindi akşam olur
Gör ki başa neler gelir
Veysel gider adı kalır
Dostlar beni hatırlasın

1. Ben giderim adım kalır

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Giderim

Özne-1: Ben

Yüklem-2: Kalır

Özne-2: Adım

2. Dostlar beni hatırlasın

Yüklem: Hatırlasın

Özne: Dostlar

Belirtili Nesne: Beni

3. Düğün olur bayram gelir

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Düğün olur

Yüklem-2: Gelir

Özne: Bayram

4. Dostlar beni hatırlasın

Yüklem: Hatırlasın

Özne: Dostlar

Belirtili Nesne: Beni

5. Can kafeste durmaz uçar

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Uçar

Özne: Can

Zarf: Durmaz

Yer Tamlayıcısı: Kafeste

6. Dünya bir han(dır), konan göçer

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Bir handır

Özne-1: Dünya

Yüklem-2: Göçer

Özne-2: Konan

7. Ay dolanır yıllar geçer

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Dolanır

Özne-1: Ay

Yüklem-2: Geçer

Özne-2: Yıllar

8. Dostlar beni hatırlasın

Yüklem: Hatırlasın

Özne: Dostlar

Belirtili Nesne: Beni

9. Can bedenden ayrılacak

Yüklem: Ayrılacak

Özne: Can

Yer Tamlayıcısı: Bedenden

10. Tütmez baca yanmaz ocak

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Tütmez

Özne-1: Baca

Yüklem-2: Yanmaz

Özne-2: Ocak

11. Selam olsun kucak kucak

Yüklem: Selam olsun

Zarf: Kucak kucak

12. Dostlar beni hatırlasın

Yüklem: Hatırlasın

Özne: Dostlar

Belirtili Nesne: Beni

13. Ne gelsemdi, ne giderdim

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1 Gelsemdi

Cümle Dışı Unsur: Ne

Yüklem-2: Giderdim

Cümle Dışı Unsur: Ne

14. Günden güne arttı derdim

Yüklem: Arttı

Özne: Derdim

Zarf: Günden güne

15. Garip kalır yerim yurdum

Yüklem: Garip kalır

Özne: Yerim yurdum

16. Dostlar beni hatırlasın

Yüklem: Hatırlasın

Özne: Dostlar

Belirtili Nesne: Beni

17. Açar solar türlü çiçek

Yüklem: Açar solar

Özne: Türlü çiçek

18. Kimler gülmüş kim gülecek

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Kimler Gülmüş

Yüklem-2: Kim Gülecek

19. Murat yalan(dır) ölüm gerçek(tir)

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yalan(dır)

Özne-1: Murat

Yüklem-2: Gerçek(tir)

Özne-2: Ölüm

20. Dostlar beni hatırlasın

Yüklem: Hatırlasın

Özne: Dostlar

Belirtili Nesne: Beni

21. Gün ikindi akşam olur

Yüklem: İkindi akşam olur

Özne: Gün

22. Gör ki başa neler gelir

Yüklem-1: Gör ki

“Ki’li Birleşik Cümle”

Yüklem-2: Neler gelir

Yer Tamlayıcısı: Başa

23. Veysel gider adı kalır

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gider

Özne-1: Veysel

Yüklem-2: Kalır

Özne-2: Adı

24. Dostlar beni hatırlasın

Yüklem: Hatırlasın

Özne: Dostlar

Belirtili Nesne: Beni

Tablo 47.

Dostlar Beni Hatırlasın-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
19.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
20.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
21.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
22.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
23.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
24.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 48.

Dostlar Beni Hatırlasın-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Açar solar türlü çiçek
Tekrar Grubu	Gün ikindi akşam olur, Garip kalır yerim yurdum, Kimler gülmüş kim gülecek, Selam olsun kucak kucak, Günden güne arttı derdim, Ay dolanır yıllar geçer
Ünlem Grubu	Dostlar beni hatırlasın, Can kafeste durmaz uçar
Bağlama Grubu	Gör ki başa neler gelir
Birleşik Fiil Grubu	Düğün olur
Sıfat-Fiil Grubu	Konan göçer

2.25. Taşlama

Çok uzatma ayağını
Açıkta kalır üşürsün
Temiz kullan boyağını
Sahte boyalar taşırsın

Olmayasın karaktersiz
Çok konuşun yerli yersiz
Adın doğru kendin hırsız
Karanlıkta dolaşırsın

Söyle kime oldun aşık
Gittiğin yollar dolaşık
Yemek yersin kab bulaşık
Hanım sana ne pişirsin

Ağlayanı gülenleri
Gözyaşların silenleri
Topladığın yalanları
Dostum ile bölüşürsün

Veysel eli nideceksin
Herkes ettiğini çeksin
Önüne bak düşeceksin
Doğru gitsen ulaşırsın

1. Çok uzatma ayağını
Açıkta kalır üşürsün
"Bağımlı Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Uzatma
Belirtili Nesne: Ayağını
Zarf: Çok
Yüklem-2: Üşürsün
Zarf: Açıkta kalır

2. Temiz kullan boyağını
Yüklem: Kullan
Belirtili Nesne: Boyağını
Zarf: Temiz

3. Sahte boyalar taşırsın
Yüklem: Taşırsın
Belirtisiz Nesne: Sahte boyalar

4. Olmayasın(olma) karaktersiz
Yüklem: Karaktersiz olmayasın

5. Çok konuşun (konuşursun) yerli yersiz
Yüklem: Konuşursun
Zarf: Çok
Zarf: Yerli yersiz

6. Adın doğru(dur) kendin hırsız(dır)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Doğru(dur)

Özne-1: Adın

Yüklem-2: Hırsız(dır)

Özne-2: Kendin

7. Karanlıkta dolaşırsın

Yüklem: Dolaşırsın

Yer Tamlayıcısı: Karanlıkta

8. Söyle kime oldun aşık (Kime aşık olduğunu söyle)

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Söyle

Belirtili Nesne: Kime oldun aşık

9. Gittiğin yollar dolaşık(tır)

Yüklem: Dolaşık(tır)

Özne: Gittiğin yollar

10. Yemek yersin kab bulaşık(tır)

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yersin

Belirtisiz Nesne: Yemek

Yüklem-2: Bulaşık(tır)

Özne: Kab

11. Hanım sana ne pişirsin

Yüklem: Ne pişirsin

Özne: Hanım

Yer Tamlayıcısı: Sana

12. Ağlayanı gülenleri

Gözyaşların silenleri

Topladığın yalanları

Dostum ile bölüşürsün

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Bölüşürsün

Blin.: Ağlayanı gülenleri

Gözyaşların silenleri

Topladığın yalanları

Zarf: Dostum ile

13. Veysel eli nideceksin(ne yapacaksın)

Yüklem: Ne yapacaksın

Özne: Özne

Belirtili Nesne: Eli

14. Herkes ettiğini çeksin

Yüklem: Çeksin

Özne: Herkes

Belirtili Nesne: Ettiğini

15. Önüne bak düşeceksin

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Bak

Yer Tamlayıcısı: Önüne

Yüklem-2: Düşeceksin

16. Doğru gitsen ulaşırsın

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Ulaşırsın

Zarf: Doğru gitsen

Tablo 49.

Taşlama-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
9.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
11.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 50.

Taşlama-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	"Gözyaşların silenleri Topladığın yalanları", Sahte boyalar
Tekrar Grubu	Çok konuşun(konuşursun) yerli yersiz
Ünlem Grubu	Olmayasın karaktersiz
Bağlama Grubu	Dostum ile bölüşürsün
Sıfat-Fiil Grubu	"Ağlayanı gülenleri Gözyaşların silenleri Topladığın yalanları"

2.26. Bu Alemi Gören Sensin

Bu alemi gören sensin
Yok gözünde perde senin
Haksıza yol veren sensin
Yok mu suçun burda senin

Kainatı sen yarattın
Her şeyi yoktan var'ettin
Beni çıplak dışar attın
Cömertliğin nerde senin

Evli misin ergen misin
Eşin yoktur bir sen misin
Çarkı sema nur sen misin
Bu balkıyan nur da senin

Kilisede despot keşiş
İs'Allah'ın oğlu demiş
Meryem Ana neyin imiş
Bu işin var bir de senin

Kimden korktun da gizlendin
Çok arandın çok izlendin
Göster yüzün çok nazlandın
Yüzün mahrem ferde senin

Bin bir ismin bir cismin var
Oğlun, kızın ne hısmın var
Her bir irenkte resmin var
Nerde baksam orda senin

Türlü türlü dillerin var
Ne acaip hallerin var
Ne karanlık yolların var
Sırat köprün nerde senin

Ademi sürdün bakmadın
Cennette de bırakmadın
Şeytanı niçin yakmadın
Cehennemin var da senin

Veysel neden aklın ermez
Uzun kısa dilin durmaz
Eller tutmaz gözler görmez
Bu acaip sır da senin

1. Bu alemi gören sensin

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Sensin

Özne: Bu alemi gören

2. Yok gözünde perde senin

Yüklem: Yok

Özne: Perde

Yer Tamlayıcısı: Senin gözünde

3. Haksıza yol veren sensin

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Sensin

Özne: Haksıza yol veren

4. Yok mu suçun burda senin

Yüklem: Senin suçun yok mu

Yer Tamlayıcısı: Burda

5. Kainatı sen yarattın

Yüklem: Yarattın

Özne: Sen

Belirtili Nesne: Kainatı

6. Her şeyi yoktan var ettin

Yüklem: Var ettin

Özne: Her şeyi

Yer Tamlayıcısı: Yoktan

7. Beni çıplak dışar’attın

Yüklem: Dışar attın

Belirtili Nesne: Beni

Zarf: Çıplak

8. Cömertliğin nerde(dir) senin

Yüklem: Nerde(dir)

Özne: Senin cömertliğin

9. Evli misin ergen misin

Yüklem: Evli misin ergen misin

10. Eşin yoktur bir sen misin

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yoktur

Özne: Eşin

Yüklem-2: Bir sen misin

11. Çarkı sema nur sen misin

Yüklem: Sen misin

Özne: Çarkı sema nur

12. Bu balkıyan nur da senin(dir)

Yüklem: Senin(dir)

Özne: Bu balkıyan nur

Cümle Dışı Unsur: Da

13. Kilisede despot keşiş

İs'Allah'ın oğlu demiş

Yüklem: Demiş

Özne: Kilisede despot keşiş

Belirtili Nesne: İs'Allah'ın oğlu

14. Meryem Ana neyin imiş

Yüklem: Neyin imiş

Özne: Meryem Ana

15. Bu işin var bir de senin

Yüklem: Var

Özne: Senin bir de bu işin

16. Kimden korktun da gizlendin

"Bağlı Cümle"

Yüklem: Gizlendin

Zarf: Kimden korktun da

17. Çok arandın çok izlendin

Yüklem: Çok arandın çok izlendin

18. Göster yüzün çok nazlandın

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Göster

Belirtili Nesne: Yüzün

Yüklem-2: Nazlandın

Zarf: Çok

19. Yüzün mahrem(dir) ferde senin

Yüklem: Mahrem(dir)

Özne: Senin yüzün

Yer Tamlayıcısı: Ferde

20. Bin bir ismin bir cismin var

Yüklem: Var

Özne: Bin bir ismin bir cismin

21. Oğlun, kızın ne hısmın var

Yüklem: Var

Özne: Oğlun, kızın ne hısmın

22. Her bir irenkte resmin var

Yüklem: Var

Özne: Resmin

Yer Tamlayıcısı: Her bir irenkte

23. Türlü türlü dillerin var

Yüklem: Var

Özne: Türlü türlü dillerin

24. Ne acaip hallerin var

Yüklem: Var

Özne: Ne acaip hallerin

25. Ne karanlık yolların var

Yüklem: Var

Özne: Ne karanlık yolların

26. Sırat köprün nerde(dir) senin

Yüklem: Nerde(dir)

Özne: Senin sırat köprün

27. Ademi sürdün bakmadın

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Sürdün

Yüklem-2: Bakmadın

Belirtili Nesne: Ademi

28. Cennette de bırakmadın

Yüklem: Bırakmadın

Yer Tamlayıcısı: Cennete

Cümle Dışı Unsur: Da

29. Şeytanı niçin yakmadın

Cehennemin var da senin

Yüklem: Niçin yakmadın

Belirtili Nesne: Şeytanı

CDU.: Cehennemin var da senin

30. Veysel neden aklın ermez

Yüklem: Neden aklın ermez

Cümle Dışı Unsur: Veysel

31. Uzun kısa dilin durmaz

Yüklem: Durmaz

Özne: Uzun kısa dilin

32. Eller tutmaz gözler görmez

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Tutmaz

Özne-1: Eller

Yüklem-2: Görmez

Özne-2: Gözler

33. Bu acaip sır da senin(dir)

Yüklem: Senin(dir)

Özne: Bu accaip sır

Cümle Dışı Unsur: Da

Tablo 51.

Bu Alemi Gören Sensin-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
2.	İsim	Devrik	Olumsuz	Basit
3.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
4.	İsim	Devrik	Soru	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	İsim	Devrik	Soru	Basit
9.	İsm	Kurallı	Soru	Basit
10.	İsim	Devrik	Soru	Sıralı
11.	İsim	Devrik	Soru	Basit
12.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
14.	İsim	Kurallı	Soru	Basit
15.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
20.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
21.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Basit
22.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
23.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
24.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
25.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
26.	İsim	Kurallı	Soru	Basit
27.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
28.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
29.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
30.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
31.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
32.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
33.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 52.

Bu Alemi Gören Sensin-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Sırat köprün
Sıfat Tamlaması	Her şeyi, Her bir irenkte resmin, Bin bir ismin bir cismin, Türlü türlü dillerin, Uzun kısa dilin, Karanlık yolların, Acaip hallerin
Tekrar Grubu	Oğlun, kızın ne hısmın var
Bağlama Grubu	Bu acaip sır da senin, Cennette de bırakmadın
Birleşik Fiil Grubu	Veysel neden aklın ermez, Yoktan var ettin, Beni çıplak dışar'attın
Birleşik İsim Grubu	Meryem Ana neyin imiş
Sıfat-Fiil Grubu	Bu alemi gören sensin, Yol veren sensin

2.27. Turnam Senin Sunam Senin

Geçti bahar geldi yazın
Turnam senin sunam senin
Sinemi deler avazın
Turnam senin sunam senin

Tara turnam tellerini
Issız koma göllerini
Yesem dudu dillerini
Turnam senin sunam senin

Avcın benim kıymam cana
Göz göz yara açtın bana
Tellerin atmam yabana
Turnam senin sunam senin

Gövel turnam gölde döner
Durmaz ismin dilde döner
Leblerinden emen kanar
Turnam senin sunam senin

Sen ördek ol ben göl olam
Sen yolcu ol ben yol olam
İster kapında kul olam
Turnam senin sunam senin

Sen keklik ol Veysel çalı
Saklasın gel seni dalı
Yolunda kurban olmalı
Turnam senin sunam senin

1. Geçti bahar geldi yazın

Turnam senin sunam senin

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Geçti

Özne: Bahar

Yüklem-2: Geldi

Özne: Yazın

CDU.: Turnam senin sunam senin

2. Sinemi deler avazın

Turnam senin sunam senin

Yüklem: Deler

Özne: Avazın

Belirtili Nesne: Sinemi

CDU.: Turnam senin sunam senin

3. Tara turnam tellerini

Yüklem: Tara

Özne. Turnam

Belirtili Nesne: Tellerini

4. Issız koma göllerini

Yüklem: Issız koma(koyma)

Belirtili Nesne: Göllerini

5. Avcın benim(dir) kıymam cana

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Avcın benim(dir)

Yüklem-2: Cana kıymam

6. Göz göz yara açtın bana

Yüklem: Yara açtın

Yer Tamlayıcısı: Bana

Zarf: Göz göz

7. Tellerin atmam yabana

Turnam senin sunam senin

Yüklem: Atmam

Belirtili Nesne: Tellerin

Yer Tamlayıcısı: Yabana

CDU.: Turnam senin sunam senin

8. Gövel turnam gölde döner

Yüklem: Döner

Özne: Gövel turnam

Yer Tamlayıcısı: Gölde

9. Durmaz ismin dilde döner

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Döner

Özne: İsmin

Yer Tamlayıcısı: Dilde

Zarf: Durmaz

10. Leblerinden emen kanar

Turnam senin sunam senin

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Kanar

Özne: Leblerin emen

CDU.: Turnam senin sunam senin

11. Sen ördek ol ben göl olam

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Ördek ol

Özne-1: Sen

Yüklem-2: Göl olam

Özne-2: Ben

12. Sen yolcu ol ben yol olam

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yolcu ol

Özne-1: Sen

Yüklem-2: Yol olam

Özne-2: Ben

13. İster(sen) kapında kul olam

Turnam senin sunam senin

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Kul olam

Yer Tamlayıcısı: Kapında

Zarf: İstersen

CDU.: Turnam senin sunam senin

14. Sen keklik ol Veysel çalı (olsun)

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Ol

Özne: Sen

Belirtisiz Nesne: Keklik

Yüklem-2: Çalı (olsun)

Özne-2: Veysel

15. Saklasın gel seni dalı

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Saklasın

Özne: Dalı

Belirtili Nesne: Seni

Yüklem-2: Gel

16. Yolunda kurban olmalı

Turnam senin sunam senin

Yüklem: Kurban olmalı

Yer Tamlayıcısı: Yolunda

CDU.: Turnam senin sunam senin

Tablo 53.

Turnam Senin Sunam Senin-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	İsim	Devrik	Olumlu	Sıralı
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 54.

Turnam Senin Sunam Senin-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Gövel turnam
Tekrar Grubu	Turnam senin sunam senin, Göz göz yara açtın bana
Birleşik Fiil Grubu	Yolunda kurban olmalı, Kapında kul olam
Sıfat-Fiil Grubu	Leblerinden emen kanar, Durmaz ismin dilde döner, Yol veren sensin

2.28. Nerde Görsem Yan Yan Kaçar

Nerde görsem yan yan kaçar
Bana bakar güler gider
Yanar kalbim ateş saçar
Kan ve keder dolar gider

Ceylan gibi iner göle
Hiç bir türlü girmez çöle
Ürgülenir gider yola
Yollar ninni çalar gider

Yar yoluna kurban olam
Dahi dolmadı mı çilem
Kirpikler ok kaşlar kalem
Bu sinemi deler gider

Gahi uslu gahi deli
Sunam senden ayrılalı
Garip halimi görmeli
Benzim sarı solar gider

Olma benden uzaklaşan
Avcıdır bize yaklaşan
Sevdiğinden ayrı düşen
Koyun gibi meler gider

Yağmur olsam yağa yağa
Terim gözyaşım toprağa
Veysel baglanmış bir bağa
Gözyaşlarım siler gider

1. Nerde görsem yan yan kaçar

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Kaçar

Zarf: Nerde görsem yan yan

2. Bana bakar güler gider

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Bakar

Yer Tamlayıcısı: Bana

Yüklem-2: Gider

Zarf: Güler

3. Yanar kalbim ateş saçar

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Ateş saçar

Özne: Kalbim

Zarf: Yanar

4. Kan ve keder dolar gider

Yüklem: Dolar gider

Özne: Kan ve keder

5. Ceylan gibi iner göle

Yüklem: İner

Yer Tamlayıcısı: Göle

Zarf: Ceylan gibi

6. Hiç bir türlü girmez çöle

Yüklem: Girmez

Yer Tamlayıcısı: Çöle

Zarf: Hiç bir türlü

7. Ürgülenir gider yola

Yüklem: Gider

Yer Tamlayıcısı: Yola

Zarf: Ürgülenir

8. Yollar ninni çalar gider

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Gider

Özne: Yollar

Zarf: Ninni çalar

9. Yar yoluna kurban olam

Yüklem: Kurban olam

Yer Tamlayıcısı: Yar yoluna

10. Dahi dolmadı mı çilem

Yüklem: Dolmadı mı

Özne: Çilem

Cümle Dışı Unsur: Dahi

11. Kirpikler ok kaşlar kalem

Bu sinemi deler gider

Yüklem: Deler gider

Özne: Kirpikler ok kaşlar kalem

Belirtili Nesne: Bu sinemi

12. Gahi uslu gahi deli

Sunam senden ayrılalı

Garip halimi görmeli

Benzim sarı solar gider

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Solar gider

Özne: Benzim sarı

Zarf: Gahi uslu gahi deli

Sunam senden ayrılalı

Garip halimi görmeli

13. Olma benden uzaklaşan

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Olma

Özne: Benden uzaklaşan

14. Avcıdır bize yaklaşan

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Avcıdır

Özne: Bize yaklaşan

15. Sevdiğinden ayrı düşen

Koyun gibi meler gider

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Gider

Özne: Sevdiğinden ayrı düşen

Zarf: Koyun gibi meler

16. Yağmur olsam yağa yağa

Terim gözyaşım toprağa

Veysel baglanmış bir bağa

Yüklem: Bağlanmış

Özne: Veysel

Yer Tamlayıcısı: Bir bağa

CDU.: Yağmur olsam yağa yağa

Terim gözyaşım toprağa

17. Gözyaşlarım siler gider

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Gider

Zarf: Göz yaşlarım siler

Tablo 55.

Nerde Görsem Yan Yan Kaçar-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
14.	İsim	Devrik	Olumlu	Birleşik
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik

Tablo 56.

Nerde Görsem Yan Yan Kaçar-Kelime grupları

İsim Tamlaması	Yar yoluna
Sıfat Tamlaması	Bu sinemi
Tekrar Grubu	Gahi uslu gahi deli, Yan yan kaçar, Kirpikler ok kaşlar kalem, Yağmur olsam yağa yağa
Bağlama Grubu	Gahi uslu gahi deli,
Sıfat-Fiil Grubu	Avcıdır bize yaklaşan, Benden uzaklaşan, Yanar kalbim, Bana bakar güler gider, Sevdiğinden ayrı düşen
Zarf-Fiil Grubu	Sunam senden ayrılalı

2.29. Benim Sevdiğim Dilberin

Benim sevdiğim dilberin
Gönlü çelik bağrı taştır
Deli gönül nedir zarın
Kalbin viran gözün yaştır

Hayattaki mücadele
Kaçan fırsat girmez ele
Aşıklıktaki mesele
Kalbde dönen bir ateştir

Durmaz yanar tütünü yok
Yazısı yok sütunu yok
Bu sevdadan çetini yok
Uzun boylu bir savaştır

Senin aşkın gündüz gece
Rahat komaz hiç zerrece
Yolunda ölsem böylece
Cevrü cefan lutfun hoştur

Bu Veysel'in arzusu sende
Muhabbetin kadim canda
İşitsem seni Yemen'de
Gönül bulur uçan kuştur.

1. Benim sevdiğim dilberin
Gönlü çelik bağrı taştır
Yüklem: Gönlü çelik bağrı taştır
Özne: Benim sevdiğim dilberin

2. Deli gönül nedir zarın
Yüklem: Zarın nedir
Özne: Deli gönül

3. Kalbin viran(dır) gözün yaştır

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Viran(dır)

Özne-1: Kalbin

Yüklem-2: Yaştır

Özne-2: Gözün

4. Hayattaki mücadele

Kaçan fırsat girmez ele

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Ele girmez

Özne: Kaçan fırsat

CDU.: Hayattaki mücadele

5. Aşıklıktaki mesele

Kalbde dönen bir ateştir

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Kalbde dönen bir ateştir

Özne: Aşıklıktaki mesele

6. Durmaz yanar tütünü yok

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Durmaz yanar tütünü yok

7. Yazısı yok sütunu yok

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yok

Belirtili Nesne: Yazısı

Yüklem-2: Yok

Belirtili Nesne: Sütunu

8. Bu sevdadan çetini yok

Yüklem: Yok

Özne: Bu sevdadan çetini

9. Uzun boylu bir savaştır

Yüklem: Bir savaştır

Zarf: Uzun boylu

10. Senin aşkın gündüz gece

Rahat komaz hiç zerrece

Yüklem: Rahat komaz

Özne: Senin aşkın

Zarf: Gündüz gece

Zarf: Hiç zerrece

11. Yolunda ölsem böylece

Cevrü cefan lutfun hoştur

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Hoştur

Özne: Cevrü cefan lutfun

Zarf: Yolunda ölsem böylece

12. Bu Veysel’in arzusu sende(dir)

Yüklem: Sende(dir)

Özne: Bu Veysel’in arzusu

13. Muhabbetin kadim canda(dır

Yüklem: Kadim canda(dır)

Özne: Muhabbetin

14. İşitsem seni Yemen’de

Gönül bulur uçan kuştur

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bulur

Özne: Gönül

Zarf: İşitsem seni Yemen’de

Yüklem-2: Uçan kuştur

Tablo 57.

Benim Sevdiğim Dilberin-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	İsim	Devrik	Soru	Basit
3.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
4.	İsim	Devrik	Olumsuz	Birleşik
5.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
6.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
7.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
8.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
11.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
14.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik

Tablo 58.

Benim Sevdiğim Dilberin-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Veysel'in arzusu
Sıfat Tamlaması	Bu Veysel'in arzusu, Bu sevdadan, Deli gönül , Gönlü çelik bağrı taştır(devrik Tam.), Uzun boylu bir savaştır, Uçan kuştur, Kaçan fırsat
Tekrar Grubu	Cevrü cefan lutfun hoştur,Yazısı yok sütunu yok , Senin aşkın gündüz gece
Sıfat-Fiil Grubu	Uçan kuştur, Durmaz yanar tütünü yok Kalbde dönen bir ateştir, Kaçan fırsat girmez ele

2.30. Mimar

Bu dünyayı kuran mimar
Ne hoş sağlam temel atmış
İnsanlığa ibret için
Kısım kısım kul yaratmış

Kimi yaya kimi atlı
Kimi uçar çift kanatlı
Dünya şirin baldan tatlı
Eyvah balı tuza katmış

Kazması yok küreği yok
Ustası var çırağı yok
Gök kubbenin direği yok
Muallakta bina çatmış

Bu çark böyle döner durmaz
Ehli aşklar yanar durmaz
Aşk meyinden kanar durmaz
Sevgi muhabbet yaratmış

Hep biliriz dünya fani
Oyalıyor seni beni
Adem atadan bu yana
Nice insan gelmiş gitmiş

Bu dünyaya gelen gülmez
Bir yol var ki giden gelmez
Bu hikmeti kimse bilmez
Ona sır demiş kapatmış

Bu nizamı böyle kurmuş
Kendi çekilmiş oturmuş
Veysel'e türlü dert vermiş
Durmadan derman aratmış

1. Bu dünyayı kuran mimar

Ne hoş sağlam temel atmış

Yüklem: Atmış

Özne: Bu dünyayı kuran mimar

Belirtisiz Nesne: Ne hoş sağlam temel

2. İnsanlığa ibret için

Kısım kısım kul yaratmış

Yükelm: Yaratmış

Belirtisiz Nesne: Kısım kısım kul

Zarf: İnsanlığa ibret için

3. Kimi yaya(dır) kimi atlı(dır)

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Yaya(dır)

Özne-1: Kimi

Yüklem-2: Atlı(dır)

Özne-2: Kimi

4. Kimi uçar çift kanatlı

Yüklem: Uçar

Özne: Kimi

Zarf: Çift kanatlı

5. Dünya şirin baldan tatlı(dır)

Yüklem: Şirin baldan tatlı(dır)

Özne: Dünya

6. Eyvah balı tuza katmış

Yüklem: Katmış

Belirtili Nesne: Balı

Yer Tamlayıcısı: Tuza

Cümle Dışı Unsur: Eyvah

7. Kazması yok küreği yok

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Yok

Belirtili Nesne: Kazması

Yüklem-2: Yok

Belirtili Nesne: Küreği

8. Ustası var çırağı yok

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Var

Belirtili Nesne: Ustası

Yüklem-2: Yok

Belirtili Nesne: Çırağı

9. Gök kubbenin direği yok

Yüklem: Yok

Belirtili Nesne: Gök kubbenin direği

10. Muallakta bina çatmış

Yüklem: Çatmış

Belirtisiz Nesne: Bina

Yer Tamlayıcısı: Muallakta

11. Bu çark böyle döner durmaz

Yüklem: Döner durmaz

Özne: Çark

Zarf: Böyle

12. Ehli aşklar yanar durmaz

Yüklem: Yanar durmaz

Özne: Ehli aşklar

13. Aşk meyinden kanar durmaz

Yüklem: Kanar durmaz

Yer Tamlayıcısı: Aşk meyinden

14. Sevgi muhabbet yaratmış

Yüklem: Yaratmış

Belirtisiz Nesne: Sevgi muhabbet

15. Hep biliriz dünya fani

Yüklem: Biliriz

Belirtisiz Nesne: Dünya fani

Zarf: Hep

16. Oyalıyor seni beni

Yüklem: Oyalıyor

Belirtili Nesne: Seni beni

17. Adem atadan bu yana

Nice insan gelmiş gitmiş

Yüklem: Gelmiş gitmiş

Özne: Nice insan

Zarf: Adem atadan bu yana

18. Bu dünyaya gelen gülmez

Yüklem: Gülmez

Özne: Bu dünyaya gelen

19. Bir yol var ki giden gelmez

“Ki’li Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Var

Özne-1: Bir yol

Cümle Dışı Unsur: Ki

Yüklem-2: Gelmez

Özne-2: Giden

20. Bu hikmeti kimse bilmez

Yüklem: Bilmez

Özne: kimse

Belirtili Nesne: Bu hikmeti

21. Ona sır demiş kapatmış

“İç içe Birleşik Cümle”

Yüklem: Kapatmış

Zarf: Ona sır demiş

22. Bu nizamı böyle kurmuş

Yüklem: Kurmuş

Belirtili Nesne: Bu nizamı

Zarf: Böyle

23. Kendi çekilmiş oturmuş

Yüklem: Çekilmiş oturmuş

Özne: Kendi

24. Veysel’e türlü dert vermiş

Yüklem: Vermiş

Belirtisiz Nesne: Türlü dert

Yer Tamlayıcısı: Veysel’e

25. Durmadan derman aratmış

Yüklem: Aratmış

Belirtisiz Nesne: Derman

Zarf: Durmadan

Tablo 59.

Mimar-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Ünlem	Basit
7.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
8.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
9.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Basit
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
18.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
19.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
20.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
21.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
22.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
23.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
24.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
25.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 60.

Mimar-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Aşk meyi, Adem atadan, Gök kubbenin direği
Sıfat Tamlaması	Bu nizamı, Türlü dert, Bu hikmeti, Bir yol var ki giden gelmez, Bu dünyaya gelen gülmez, Ehli aşklar, Nice insan, Kısım kısım kul yaratmış, Bu dünyayı kuran mimar, Çift kanatlı
Tekrar Grubu	Kısım kısım kul yaratmış, Ustası var çırağı yok, Kimi yaya kimi atlı, Kazması yok küreği yok, Oyalıyor seni beni, Sevgi muhabbet yaratmış
Sayı Grubu	Bir yol var ki giden gelmez
Ünlem Grubu	Eyvah balı tuza katmış
Bağlama Grubu	Bir yol var ki giden gelmez
Sıfat-Fiil Grubu	Bu dünyayı kuran mimar, Bu hikmeti, Bir yol var ki giden gelmez, Bu dünyaya gelen gülmez

2.31. Ala Gözlü Benli Dilber

Ala gözlü benli dilber
Bir gün gelsen bize doğru
Seni sevdim can ü dilden
Çekme kendin naza doğru

Ne pervam var ne de perdem
Sanma beni hali bir dem
Söyler seni teller her dem
Kulak versen saza doğru

Aşıka zülfüdar isen
Gülşende güle zar isen
Hakikatli bir yar isen
Ben geleyim size doğru

Gönülleri bir edelim
Gayrileri biz nidelim
İkimiz de bir gidelim
Yürüyelim ize doğru

Bir gün için feryadı zar
Bülbül eder her dem seher
Aç sinemi gel gör ne var
Arttı derdim yüze doğru

Kafi derdim bin derd katma
Veysel'i yabana atma
Kerem eyle çok uzatma
Kavuşalım yaza doğru

1. Seni sevdim can ü dilden

Yüklem: Sevdim

Belirtili Nesne: Seni

Zarf: Can ü dilden

Cümle Dışı Unsur:

2. Çekme kendin naza doğru

Yüklem: Çekme

Özne: Kendin

Zarf: Naza doğru

3. Ne pervam var ne de perdem

"Bağlı Cümle"

Yüklem: Var

Belirtisiz Nesne: Ne pervam

Belirtisiz Nense: Ne de perdem

4. Sanma beni hali bir dem

Yüklem: Sanma

Belirtisiz Nesne: Beni hali bir dem

5. Söyler seni teller her dem

Kulak versen saza doğru

Yüklem: Söyler

Özne: Teller

Belirtili Nesne: Seni

Zarf: Her dem

CDU.: Kulak versen saza doğru

6. Aşıka zülfüdar isen

Gülşende güle zar isen

Hakikatli bir yar isen

Ben geleyim size doğru

Yüklem: Geleyim

Özne: Ben

Zarf: Size doğru

CDU.: Aşıka zülfüdar isen

Gülşende güle zar isen

Hakikatli bir yar isen

7. Gönülleri bir edelim

Yüklem: Bir edelim

Belirtili Nesne: Gönülleri

8. Gayrileri biz nidelim (ne yapalım)

Yüklem: Nidelim

Özne: Biz

Belirtili Nesne: Gayrileri

9. İkimiz de bir gidelim

Yüklem: Bir gidelim

Özne: İkimiz

Cümle Dışı Unsur: De

10. Yürüyelim ize doğru

Yüklem: Yürüyelim

Zarf: İze doğru

11. Bir gün için feryadı zar

Bülbül eder her dem seher (Bülbül her dem seher bir gün için feryadı zar eder)

Yüklem: Feryadı zar eder

Özne: Bülbül

Zarf: Her dem seher bigün için

12. Aç sinemi gel gör ne var

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Aç

Belirtili Nesne: Sinemi

Yüklem-2: Gel

Yüklem-3: Gör

Yüklem-4: Ne var

13. Arttı derdim yüze doğru

Yüklem: Arttı

Özne: Derdim

Zarf: Yüze doğru

14. Kafi(dir) derdim bin derd katma

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Kafi(dir)

Özne: Derdim

Yüklem-2: Katma

Belirtisiz Nesne: Bin derd

15. Veysel’i yabana atma

Yüklem: Atma

Belirtili Nesne: Veysel’i

Yer Tamlayıcısı: Yabana

16. Kerem eyle çok uzatma

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Kerem eyle

Yüklem-2: Uzatma

Zarf: Çok

17. Kavuşalım yaza doğru

Yüklem: Kavuşalım

Zarf: Yaza doğru

Tablo 61.

Ala Gözlü Benli Dilber-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Bağlı
4.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	İsim	Kurallı	Soru	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Soru	Sıralı
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
14.	İsim	Devrik	Ünlem	Sıralı
15.	Fiil	Kurallı	Ünlem	Basit
16.	Fiil	Devrik	Ünlem	Sıralı
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 62.

Ala Gözlü Benli Dilber-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Bir dem, Her dem, Hakikatli bir yar isen , Bir gün, Bin derd
Sayı Grubu	Bir dem, Hakikatli bir yar, Bir gün, Bin derd
Ünlem Grubu	Veysel'i yabana atma, Kerem eyle çok uzatma
Edat Grubu	Bir gün gelsen bize doğru, Çekme kendin naza doğru, Yürüyelim ize doğru, Kulak versen saza doğru, Bir gün için feryadı zar, Kavuşalım yaza doğru, Ben geleyim size doğru, Arttı derdim yüze doğru
Bağlama Grubu	Ne pervam var ne de perdem, İkimiz de bir gidelim
Birleşik Fiil Grubu	Kerem eyle çok uzatma

2.32. Türküz Türkü Çağırırız

Dünya dolsa şarkıyılan
Türküz türkü çağırırız
Yola gitmek korkuyulan
Türküz türkü çağırırız

Türküz Türkler yoldaşımız
Hesaba gelmez yaşımız
Nerde olsa savaşımız
Türküz türkü çağırırız

Türklerdir bizim atamız
Halis Türküz kanı temiz
Şarkı gazeldir hatamız
Türküz türkü çağırırız

Bayramlarda düğünlerde
Toplantıda yığınlarda
Sıkılınca dar günlerde
Türküz türkü çağırırız

Yaylalarda yataklarda
Odalarda otaklarda
Koyun gibi koytaklarda
Türküz türkü çağırırız

Su başında sulaklarda
Türkün sesi kulaklarda
Beşiklerde beleklerde
Türküz türkü çağırırız

Hep beraber gelin kızlar
Bile coşar o yıldızlar
Koşulunca çifte sazlar
Türküz türkü çağırırız

İnler Veysel arı gibi
Bülbüllerin zarı gibi
Turnalar katarı gibi
Türküz türkü çağırırız

1. Dünya dolsa şarkıyılan
Türküz türkü çağırırız
"Şartlı Birleşik Cümle"
"Bağımsız Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Türküz
Yüklem-1: Çağırırız
Belirtisiz Nesne: Türkü
Zarf: Dünya dolsa şarkıyılan

2. Türküz türkü çağırırız
"Bağımsız Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Türküz
Yüklem-1: Çağırırız
Belirtisiz Nesne: Türkü

3. Türküz Türkler yoldaşımız(dır)
"Bağımsız Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Yoldaşımız(dır)
Belirtisiz Nesne: Türkler
Yüklem-2: Türküz

4. Hesaba gelmez yaşımız
Nerde olsa savaşımız
Yüklem: Hesaba gelmez
Özne: Yaşımız
CDU.: Nerde olsa savaşımız

5. Türküz türkü çağırırız

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Türküz(dür)

Yüklem-1: Çağırırız

Belirtisiz Nesne: Türkü

6. Türklerdir bizim atamız

Yüklem: Türklerdir

Özne: Bizim atamız

7. Halis Türküz(dür) kanı temiz

Yüklem: Halis Türküz(dür)

Zarf: Kanı temiz

8. Şarkı gazeldir hatamız

Yüklem: Şarkı gazeldir

Özne: Hatamız

9. Türküz türkü çağırırız

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Türküz

Yüklem-1: Çağırırız

Belirtisiz Nesne: Türkü

10. Bayramlarda düğünlerde

Toplantıda yığınlarda

Sıkılınca dar günlerde

Türküz türkü çağırırız

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Türküz

Yüklem-1: Çağırırız

Belirtisiz Nesne: Türkü

Zarf: Bayramlarda düğünlerde

Toplantıda yığınlarda

Sıkılınca dar günlerde

11. Yaylalarda yataklarda

Odalarda otaklarda

Koyun gibi koytaklarda

Türküz türkü çağırırız

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Türküz(dür)

Yüklem-1: Çağırırız

Belirtisiz Nesne: Türkü

YT: Yaylalarda yataklarda

Odalarda otaklarda

Koyun gibi koytaklarda

12. Su başında sulaklarda

Türkün sesi kulaklarda

Beşiklerde beleklerde

Türküz türkü çağırırız

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Türküz(dür)

Yüklem-1: Çağırırız

Belirtisiz Nesne: Türkü

YT: Su başında sulaklarda

Türkün sesi kulaklarda

Beşiklerde beleklerde

13. Hep beraber gelin kızlar

Bile coşar o yıldızlar

Yüklem: Coşar

Özne: O yıldızlar

CDU.: Hep beraber gelin kızlar

Cümle Dışı Unsur: Bile

14. Koşulunca çifte sazlar

Türküz türkü çağırırız

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Türküz(dür)

Yüklem-1: Çağırırız

Belirtisiz Nesne: Türkü

Zarf: Koşulunca çifte sazlar

15. İnler Veysel arı gibi

Yüklem: İnler

Özne: Veysel

Zarf: Arı gibi

16. Bülbüllerin zarı gibi

Turnalar katarı gibi

Türküz türkü çağırırız

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Türküz(dür)

Yüklem-1: Çağırırız

Belirtisiz Nesne: Türkü

Zarf: Bülbüllerin zarı gibi

Turnalar katarı gibi

Tablo 63.

Türküz Türkü Çağırırız-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
3.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
7.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
8.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı

Tablo 64.

Türküz Türkü Çağırırız-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Koşulunca çifte sazlar, Bülbüllerin zarı gibi, Turnalar katarı gibi, Türkün sesi, Su başında
Sıfat Tamlaması	O yıldızlar, Sıkılınca dar günlerde
Edat Grubu	Bülbüllerin zarı gibi, Turnalar katarı gibi, İnler Veysel arı gibi
Ünlem Grubu	Türküz türkü çağırırız
Tekrar Grubu	Beşiklerde beleklerde, Yaylalarda yataklarda, Odalarda otaklarda, Koyun gibi koytaklarda
Zarf-Fiil Grubu	Koşulunca çifte sazlar, Sıkılınca dar günlerde, Bayramlarda düğünlerde, Toplantıda yığınlarda

2.33. Ayrılık Günleri Geldi Dayandı

Ayrılık günleri geldi dayandı
Eğlenip burada kalan elveda
Eridi cesedim yüreğim yandı
Sinem delik delik delen elveda

Gelin birer birer helallaşayım
Yol verin ki şu dağları aşayım
İstemezdim senden uzaklaşayım
Hasreti kalbime dolan elveda

Kalbimde kadimdir gurbet korkusu
Gitmiyor burnumdan sıla kokusu
Bir güzelin meftunuyum doğrusu
Beni bu sevdaya salan elveda

Karlar erir akar gider lodostan
Coşar gönlüm selam gelse o dosttan
Sen eyledin beni dillere destan
Çırpınıp saçların yolan elveda

Veysel'in derdinin yoktur ilacı
Gurbetin dertleri acıdır acı
Biz gidelim sizler olun duacı
Döküp göz yaşların silen elveda

1. Ayrılık günleri geldi dayandı

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Geldi

Yüklem-2: Dayandı

Özne: Ayrılık günleri

2. Eridi cesedim yüreğim yandı

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Eridi

Özne: Cesedim

Yüklem-2: Yandı

Özne: Yüreğim

3. Gelin birer birer helallaşayım

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Gelin

Yüklem-2: Helallaşayım

Zarf: Birer birer

4. Yol verin ki şu dağları aşayım

"Ki'li Birleşik Cümle"

Yüklem-1: Yol verin

Yüklem-2: Aşayım

Belirtili Nesne: Şu dağları

Cümle Dışı Unsur: Ki

5. İstemezdim senden uzaklaşayım

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: İstemezdim

Belirtisiz Nesne: Senden uzaklaşayım

6. Kalbimde kadimdir gurbet korkusu

Yüklem: Kadimdir

Özne: Gurbet kokusu

Yer Tamlayıcısı: Kalbimde

7. Gitmiyor burnumdan sıla kokusu

Yüklem: Gitmiyor

Özne: Sıla kokusu

Yer Tamlayıcısı: Burnundan

8. Bir güzelin meftunuyum doğrusu

Yüklem: Bir güzelin Meftunuyum

Cümle Dışı Unsur: Doğrusu

9. Karlar erir akar gider lodostan

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Erir

Özne: Karlar

Yüklem-2: Gider

Yer Tamlayıcısı: Lodostan

Zarf: Akar

10. Coşar gönlüm selam gelse o dosttan

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Coşar

Özne: Gönlüm

Zarf: Selam gelse o dosttan

11. Sen eyledin beni dillere destan

Yüklem: Destan eyledin

Özne: Sen

Belirtili Nesne: Beni

12. Veysel'in derdinin yoktur ilacı

Yüklem: Yoktur

Özne: Veysel'in derdinin ilacı

13. Gurbetin dertleri acıdır acı

Yüklem: Acıdır acı

Özne: Gurbetin dertleri

14. Biz gidelim sizler olun duacı

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem: Duacı olun

Özne: Sizler

Zarf: Biz gidelim

Tablo 65.

Ayrılık Günleri Geldi Dayandı-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
6.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
8.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
13.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı

Tablo 66.

Ayrılık Günleri Geldi Dayandı-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Gurbetin dertleri acıdır acı, Veysel'in derdinin
Sıfat Tamlaması	Sıla kokusu, Gurbet korkusu, Bir güzelin meftunu, O dosttan, Ayrılık günleri
Tekrar Grubu	Gurbetin dertleri acıdır acı, Gelin birer birer helallaşayım
Bağlama Grubu	Yol verin ki şu dağları aşayım
Sıfat-Fiil Grubu	Karlar erir akar gider lodostan

2.34. Talih Çile Kader Sözü Bir Etmiş

Talih, çile, kader sözü bir etmiş
Her nereye gitsem gezer peşimde
Kale mi fethetmiş ne şikar etmiş
Tutup bağladılar yedi yaşımda

Hiç razı değilim ben bu kaderden
Birlikte doğmuşuz sulb-ü pederden
Başım hali değil gamdan kederden
Kusur bende midir yoksa işimde

Kahretse ne kadar lutfu o kadar
Tahammülüm yoktur cevre bu kadar
Kırk üç yıl çekmişim sonu ne kadar
Uzak mı yakın mı görsem düşümde

Yalvarsam kadere yardım etmez mi
Yeter bu çektiğim derdim yetmez mi
Nice kara günler gördüm gitmez mi
Bir fark yoktur yazım ile kışımda

Gülmedim dünyada gülenler gülsün
Derdim yüreğimde eller ne bilsin
İsterse dünyası ziynetle dolsun
Ayrılık gözümde ölüm kaşımda
Tecellim tersine çalmış kalemi
Önünden gülmeyen sonra güler mi
Veysel benim çekeceğim çile mi
Gitmez ölüm ecel bekler başımda

1. Talih, çile, kader sözü bir etmiş

Yüklem: Bir etmiş

Özne: Talih, çile, kader

Belirtili Nesne: Sözü

2. Her nereye gitsem gezer peşimde

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Gezer

Yer Tamlayıcısı: Peşimde

Zarf: Her nereye gitsem

3. Kale mi fethetmiş ne şikar etmiş

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Kale mi fethetmiş

Yüklem-2: Ne şikar etmiş

4. Tutup bağladılar yedi yaşımda

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Bağladılar

Zarf: Tutup

Zarf: Yedi yaşımda

5. Hiç razı değilim ben bu kaderden

Yüklem: Razı değilim

Özne: Ben

Yer Tamlayıcısı: Bu kaderden

Zarf: Hiç

6. Birlikte doğmuşuz sulb ü pederden

Yüklem: Doğmuşuz

Yer Tamlayıcısı: Sulb-ü pederden

Zarf: Birlikte

7. Başım hali değil gamdan kederden

Yüklem: Hali değil

Özne: Başım

Yer Tamlayıcısı:

Zarf: Gamdan kederden

8. Kusur bende midir yoksa işimde(midir)

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Bende midir yoksa işimde(midir)

Özne: Kusur

9. Kahretse ne kadar lutfu o kadar(dır)

Yüklem: Kahretse ne kadar lutfu kadar(dır)

10. Tahammülüm yoktur cevre bu kadar

Yüklem: Tahammülüm yoktur

Yer Tamlayıcısı: Cevre

Zarf: Bu kadar

11. Kırk üç yıl çekmişim sonu ne kadar(dır)

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Çekmişim

Zarf: Kırk üç yıl

Yüklem-2: Ne kadardır

Özne: Sonu

12. Uzak mı(dır) yakın mı(dır) görsem düşümde

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Uzak mı(dır) yakın mı(dır)

Zarf: Görsem düşümde

13. Yalvarsam kadere yardım etmez mi?

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Yardım etmez mi

Yer Tamlayıcısı: Kadere

Zarf: Yalvarsam

14. Yeter bu çektiğim derdim yetmez mi?

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yetmez mi

Özne: Bu çektiğim derdim

Yüklem-2: Yeter

15. Nice kara günler gördüm gitmez mi?

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gördüm

Yüklem-2: Gitmez mi

Özne: Nice kara günler

16. Bir fark yoktur yazım ile kışımda

Yüklem: Bir fark yoktur

Yer Tamlayıcısı: Yazım ile kışımda

17. Gülmedim dünyada gülenler gülsün

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gülmedim

Yer Tamlayıcısı: Dünyada

Yüklem-2: Gülsün

Özne: Gülenler

18. Derdim yüreğimde(dir) eller ne bilsin

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yüreğimde(dir)

Özne-1: Derdim

Yüklem-2: Ne bilsin

Özne-2: Eller

19. İsterse dünyası ziynetle dolsun

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Dolsun

Zarf: İsterse dünyası ziynetle

20. Ayrılık gözümde(dir) ölüm kaşımda(dır)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gözümde(dir)

Özne-1: Ayrılık

Yüklem-2: Kaşımda(dır)

Özne-2: Ölüm

21. Tecellim tersine çalmış kalemi

Yüklem:Çalmış

Özne: Tecellim

Belirtili Nesne: Kalemi

Yer Tamlayıcısı: Tersine

22. Önünden gülmeyen sonra güler mi

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Güler mi

Özne: Önünde gülmeyen

Zarf: Sonra

23. Veysel benim çekeceğim çile mi(dir)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Benim çekeceğim çile mi(dir)

Cümle Dışı Unsur: Veysel

24. Gitmez ölüm ecel bekler başımda

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gitmez

Özne-1: Ölüm

Yüklem-2: Bekler

Özne-2: Ecel

Yer Tamlayıcısı: Başımda

Tablo 67.

Talih Çile Kader Sözü Bir Etmiş-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
3.	İsim	Kurallı	Soru	Sıralı
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	İsim	Devrik	Olumsuz	Basit
8.	İsim	Kurallı	Soru	Birleşik
9.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	İsim	Devrik	Olumsuz	Basit
11.	Fiil	Devrik	Soru	Sıralı
12.	İsim	Devrik	Soru	Birleşik
13.	Fiil	Kurallı	Soru	Birleşik
14.	Fiil	Kurallı	Soru	Sıralı
15.	Fiil	Kurallı	Soru	Sıralı
16.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
18.	Fiil	Kurallı	Soru	Sıralı
19.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
20.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
21.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
22.	Fiil	Kurallı	Soru	Birleşik
23.	İsim	Kurallı	Soru	Birleşik
24.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı

Tablo 68.

Talih Çile Kader Sözü Bir Etmiş-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Kara günler , Bu kaderden
Tekrar Grubu	Talih, çile, kader sözü bir etmiş
Sayı Grubu	Kırk üç yıl çekmişim, Tutup bağladılar yedi yaşımda
Bağlama Grubu	Bir fark yoktur yazım ile kışımda
Birleşik Fiil Grubu	Talih, çile, kader sözü bir etmiş
Sıfat-Fiil Grubu	Önünden gülmeyen sonra güler mi, Gitmez ölüm ecel bekler, Benim çekeceğim çile mi, Dünyada gülenler gülsün, Bu çektiğim derdim yetmez mi
Zarf-Fiil Grubu	Tutup bağladılar yedi yaşımda

2.35. Saklarım Gözümde Güzelliğini

Saklarım gözümde güzelliğini
Her neye bakarsam sen varsın orda
Kalbimde gizlerim muhabbetini
Koymam yabancıyı sen varsın orda

Aşkımın temeli sen bir alemsin
Sevgi muhabbetsin dilde kelamsın
Merhabasın dosttan gelen selamsın
Duyarak alırım sen varsın orda

Çeşitli çiçekler yeşil yapraklar
Renklerin içinde nakşını saklar
Karanlık geceler aydın şafaklar
Uyanır cüml'alem sen varsın orda

Mevcudatta olan kudreti kuvvet
Sende hasıl oldu sen verdin hayat
Yoktur senden başka ila nihayet
İnanıp kanmışım sen varsın orda

Hu çeker iniler çalınan sazlar
Kükremiş dalgalar coşar denizler
Güneş doğar perdelenir yıldızlar
Saçar kıvılcımlar sen varsın orda

Veysel'i söyleten sen oldun mutlak
Gezer daldan dala yorulur ahmak
Sen ağaç misali biz dalda yaprak
Meyva çekirdeksin sen varsın orda

1. Saklarım gözümde güzelliğini

Yüklem: Saklarım

Belirtili Nesne: Güzelliğini

Yer Tamlayıcısı: Gözümde

2. Her neye bakarsam sen varsın orda

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Varsın

Özne: Sen

Yer Tamlayıcısı: Orda

Zarf: Her Neye bakarsam

3. Kalbimde gizlerim muhabbetini

Yüklem: Gizlerim

Belirtili Nesne: Muhabbetini

Yer Tamlayıcısı: Kalbimde

4. Koymam yabancıyı sen varsın orda

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Koymam

Belirtili Nesne: Yabancıyı

Yüklem-2: Varsın

Özne: Sen

Yer Tamlayıcısı: Orda

5. Aşkımın temeli sen bir alemsin

Yüklem: Bir alemsin

Özne: Sen

Cümle Dışı Unsur: Aşıkımın temeli

6. Sevgi muhabbetsin dilde kelamsın

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem: Sevgi muhabbetsin dilde kelamsın

7. Merhabasın dosttan gelen selamsın

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem: Merhabasın dosttan gelen selamsın

8. Duyarak alırım sen varsın orda

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Alırım

Zarf: Duyarak

Yüklem-2: Varsın

Özne: Sen

Yer Tamlayıcısı: Orda

9. Çeşitli çiçekler yeşil yapraklar

Renklerin içinde nakşını saklar

Yüklem: Saklar

Özne: Çeşitli çiçekler yeşil yapraklar

Yer Tamlayıcısı: Renklerin içinde

10. Karanlık geceler aydın şafaklar

Uyanır cüml’alem sen varsın orda

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uyanır

Özne-1: Cüml’alem

Yüklem-2: Varsın

Özne-2: Sen

Yer Tamlayıcısı: Orda

CDU.: Karanlık geceler aydın şafaklar

11. Mevcudatta olan kudreti kuvvet

Sende hasıl oldu sen verdin hayat

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Hasıl oldu

Özne: Mevcudatta olan kudreti kuvvet

Yer Tamlayıcısı: Sende

Yüklem-2: Verdin

Özne: Sen

Belirtisiz Nesne: Hayat

12. Yoktur senden başka ila nihayet

Yüklem: Yoktur

Bsizn.: Senden başka ila nihayet

13. İnanıp kanmışım sen varsın orda

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Kanmışım

Zarf: İnanıp

Yüklem-2: Varsın

Özne: Sen

Yer Tamlayıcısı: Orda

14. Hu çeker iniler çalınan sazlar

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: İniler

Özne: Çalınan sazlar

Zarf: Hu çeker

15. Kükremiş dalgalar coşar denizler

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Coşar

Özne: Kükremiş dalgalar denizler

16. Güneş doğar perdelenir yıldızlar

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Doğar

Özne-1: Güneş

Yüklem-2: Perdelenir

Özne-2: Yıldızlar

17. Saçar kıvılcımlar sen varsın orda

“Bağımsız Sıralı Cümle

Yüklem-1: Saçar

Belirtisiz Nesne: Kıvılcımlar

Yüklem-2: Varsın

Özne: Sen

Yer Tamlayıcısı: Orda

18. Veysel’i söyleten sen oldun mutlak

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Sen oldun

Özne: Veysel’i söyleten mutlak

19. Gezer daldan dala yorulur ahmak

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Yorulur

Özne:Ahmak

Zarf: Gezer daldan dala

20. Sen ağaç misali biz dalda yaprak

Meyva çekirdeksin sen varsın orda

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Meyva çekirdeksin

Yüklem-2: Varsın

Özne: Sen

Yer Tamlayıcısı: Orda

Cümle Dışı Unsur: Sen ağaç misali biz dalda yaprak

Tablo 69.

Saklarım Gözümde Güzelliğini-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	İsim	Devrik	Olumlu	Birleşik
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
5.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
7.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	İsim	Devrik	Olumlu	Sıralı
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
12.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
13.	İsim	Devrik	Olumlu	Birleşik
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
16.	İsim	Devrik	Olumlu	Sıralı
17.	İsim	Devrik	Olumlu	Sıralı
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
20.	İsim	Devrik	Olumlu	Sıralı

Tablo 70.

Saklarım Gözümde Güzelliğini-Kelime grupları

İsim Tamlaması	Aşkımın temeli
Sıfat Tamlaması	Sen bir alemsin, Çeşitli çiçekler yeşil yapraklar, Karanlık geceler aydın şafaklar
Tekrar Grubu	Karanlık geceler aydın şafaklar
Ünlem Grubu	Hu çeker iniler çalınan sazlar
Birleşik Fiil Grubu	Sende hasıl oldu
Sıfat-Fiil Grubu	Hu çeker iniler çalınan sazlar, Veysel'i söyleten sen oldun mutlak, Kükremiş dalgalar, Mevcudatta olan kudreti kuvvet
Zarf-Fiil Grubu	Duyarak alırım, İnanıp kanmışım

2.36. Şu Dünyaya Geldim Ne Oldu Karım

Şu dünyaya geldim ne oldu karım
Geçirdim günümü gaflet içinde
Geldi güz ayları erdi baharım
Geçirdim günümü gaflet içinde

Ne bir bilgin olup ileri gördüm
Ne bir Mecnûn olup Leyla'yı sordum
Ne bir doğru yoldan hedefe vardım
Geçirdim günümü gaflet içinde

Gezdim dere tepe niceler gibi
Yağmurlu karanlık geceler gibi
Bir gemi deryada bocalar gibi
Geçirdim günümü gaflet içinde

Veysel ne ararsan kendinde ara
Nice varlık verilmiştir kullara
Çalışıp yaklaşan hakiki yare
Geçirir gününü sadet içinde

1. Şu dünyaya geldim ne oldu karım

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Geldim

Yer Tamlayıcısı: Şu dünyaya

Yüklem-2: Ne oldu karım

2. Geçirdim günümü gaflet içinde

Yüklem: Geçirdim

Belirtili Nesne: Günümü

Zarf: Gaflet içinde

3. Geldi güz ayları erdi baharım

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Baharım erdi

Yüklem-2: Geldi

Özne: Güz ayları

4. Geçirdim günümü gaflet içinde

Yüklem: Geçirdim

Belirtili Nesne: Günümü

Zarf: Gaflet içinde

5. Ne bir bilgin olup ileri gördüm

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Gördüm

Belirtisiz Nesne: İleri

Zarf: Ne bir bilgin olup

6. Ne bir Mecnûn olup Leyla’yı sordum

Yüklem: Sordum

Belirtili Nesne: Leyla’yı

Zarf: Ne bir Mecnûn olup

7. Ne bir doğru yoldan hedefe vardım

Yüklem: Vardım

YT.: Ne bir doğru yoldan hedefe

8. Geçirdim günümü gaflet içinde

Yüklem: Geçirdim

Belirtili Nesne: Günümü

Zarf: Gaflet içinde

9. Gezdim dere tepe niceler gibi

Yüklem: Gezdim

Zarf: Dere tepe niceler gibi

10. Yağmurlu karanlık geceler gibi

Bir gemi deryada bocalar gibi

Geçirdim günümü gaflet içinde

Yüklem: Geçirdim

Belirtili Nesne: Günümü

Zarf: Gaflet içinde

Zarf: Yağmurlu karanlık geceler gibi

Bir gemi deryada bocalar gibi

11. Veysel ne ararsan kendinde ara

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Ara

Özne: Veysel

Yer Tamlayıcısı: Kendinde

Zarf: Ne ararsan

13. Çalışıp yaklaşan hakiki yare

Geçirir gününü sadet içinde

Yüklem: Geçirir

Belirtili Nesne: Gününü

Yer Tamlayıcısı: Sadet içinde

CDU.: Çalışıp yaklaşan hakiki yare

12. Nice varlık verilmiştir kullara

Yüklem: Verilmiştir

Belirtisiz Nesne: Nice varlık

Yer Tamlayıcısı: Kullara

Tablo 71.

Şu Dünyaya Geldim Ne Oldu Karım-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Soru	Sıralı
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
12.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 72.

Şu Dünyaya Geldim Ne Oldu Karım-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Güz ayları
Sıfat Tamlaması	Şu dünyaya, Bir gemi, Yağmurlu karanlık geceler
Tekrar Grubu	Dere tepe niceler gibi
Unvan Grubu	Ne bir Mecnûn olup Leyla'yı
Edat Grubu	Yağmurlu karanlık geceler gibi Bir gemi deryada bocalar gibi
Sıfat-Fiil Grubu	Çalışıp yaklaşan hakiki yare, Bir bilgin olup
Zarf-Fiil Grubu	Çalışıp yaklaşan hakiki yare

2.37. Sazıma

Ben gidersem sazım sen kal dünyada
Gizli sırlarımı aşikar etme
Lal olsun dillerin söyleme ya da
Garip bülbül gibi ah ü zar etme

Gizli dertlerimi sana anlattım
Çalıştım sesimi sesine kattım
Bebe gibi kollarımda yaylattım
Hayali hatır et beni unutma

Bahçede dut iken bilmezdin sazı
Bülbül konar mıydı dalına bazı
Hangi kuştan aldın sen bu avazı
Söyle doğrusunu gel inkar etme

Benim her derdime ortak sen oldun
Ağlarsam ağladın gülersem güldün
Sazım bu sesleri turnadan mı aldın
Pençe vurup sarı teli sızlatma

Ay geçer yıl geçer uzarsa ara
Giyin kara libas yaslan duvara
Yanından göğsünden açılır yara
Yar gelmezse yaraların elletme

Sen petek misali Veysel de arı
İnleşir beraber yapardık balı
Ben bir insanoğlu sen bir dut dalı
Ben babamı sen ustanı unutma

1. Ben gidersem sazım sen kal dünyada

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Kal

Özne: Sazım sen

Yer Tamlayıcısı: Dünyada

Zarf: Ben gidersem

2. Gizli sırlarımı aşikar etme

Yüklem: Aşikar etme

Belirtili Nesne: Gizli sırlarımı

3. Lal olsun dillerin söyleme ya da
Garip bülbül gibi ah ü zar etme
“Bağlı Cümle”
Yüklem-1: Lal olsun dillerin söyleme
Yüklem-2: Ah ü zar etme
Zarf: Garip bülbül gibi
Cümle Dışı Unsur: Ya da

4. Gizli dertlerimi sana anlattım
Yüklem: Anlattım
Belirtili Nesne: Gizli dertlerimi
Yer Tamlayıcısı: Sana

5. Çalıştım sesimi sesine kattım
“Bağımlı Sıralı Cümle”
Yüklem-1: Çalıştım
Yüklem-2: Kattım
Belirtili Nesne: Sesimi
Yer Tamlayıcısı: Sesine

6. Bebe gibi kollarımda yaylattım
Yüklem: Yaylattım
Yer Tamlayıcısı: Kollarımda
Zarf: Bebe gibi

7. Hayali hatır et beni unutma
“Bağımlı Sıralı Cümle”
Yüklem-1: Hatır et
Belirtili Nesne: Hayali
Yüklem-2: Unutma
Belirtili Nesne: Beni

8. Bahçede dut iken bilmezdin sazı
Yüklem: Bilmezdin
Belirtili Nesne: Sazı
Yer Tamlayıcısı: Bahçede
Zarf: Dut iken

9. Bülbül konar mıydı dalına bazı
Yüklem: Konar mıydı
Özne: Bülbül
Yer Tamlayıcısı: Dalına
Zarf: Bazı

10. Hangi kuştan aldın sen bu avazı
Yüklem: Aldın
Özne: Sen
Belirtili Nesne: Bu avazı
Yer Tamlayıcısı: Hangi kuştan

11. Söyle doğrusunu gel inkar etme

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Söyle

Belirtili Nesne: Doğrusunu

Yüklem-2: Gel

Yüklem-3: İnkar etme

12. Benim her derdime ortak sen oldun

Yüklem: Ortak oldun

Özne: Sen

Yer Tamlayıcısı: Benim Her derdime

13. Ağlarsam ağladın gülersem güldün

“Bağımlı Sıralı Cümle

Yüklem-1 Ağladın

Zarf: Ağlarsam

Yüklem-2: Güldün

Zarf: Gülersem

14. Sazım bu sesleri turnadan mı aldın

Yüklem: Aldın

Özne: Sazım

Belirtili Nesne: Bu sesleri

Yer Tamlayıcısı: Turnadan mı

15.Pençe vurup sarı teli sızlatma

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Sızlatma

Belirtili Nesne: Sarı teli

Zarf: Pençe vurup

16. Ay geçer yıl geçer uzarsa ara

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Geçer

Özne-1: Ay

Yüklem-2: Geçer

Özne-2: Yıl

Yüklem-3: Ara

Zarf: Uzarsa

17. Giyin kara libas yaslan duvara

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Giyin

Belirtisiz Nesne: Kara libas

Yüklem-2: Yaslan

Yer Tamlayıcısı: Duvara

18. Yanından göğsünden açılır yara

Yüklem: Açılır

Özne: Yara

Yer Tamlayıcısı: Yanından göğsünden

19. Yar gelmezse yaraların elletme

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Elletme

Belirtisiz Nesne: Yaraların

Zarf: Yar gelmezse

20. Sen petek misali Veysel de arı

İnleşir beraber yapardık balı

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem: Yapardık

Belirtili Nesne: Balı

Zarf: Sen petek misali Veysel de arı

İnleşir beraber

21. Ben bir insanoğlu sen bir dut dalı

Ben babamı (unutmamalıyım) sen

ustanı unutma

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Unutma

Özne-1: Sen

Belirtili Nesne: Ustanı

Yüklem-2: Unutmamalıyım

Özne-2: Ben

Belirtili Nesne: Babamı

Tablo 73.

Sazıma-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
8.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
9.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
10.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
14.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
15.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
20.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
21.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit

Tablo 74.

Sazıma-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Garip bülbül gibi ah ü zar etme, Giyin kara libas, Gizli dertlerimi, Bu avazı, Bu sesleri, sarı teli sızlatma, Ben bir insanoğlu sen bir dut dalı
Tekrar Grubu	Ay geçer yıl geçer uzarsa ara, Ağlarsam ağladın gülersem güldün,
Bağlama Grubu	Sen petek misali Veysel de arı
Birleşik Fiil Grubu	Yaraların elletme, Hayali hatır et, Garip bülbül gibi ah ü zar etme, Gizli sırlarımı aşikar etme
Sıfat-Fiil Grubu	Ay geçer yıl geçer uzarsa ara
Zarf-Fiil Grubu	Pençe vurup sarı teli sızlatma

2.38. Benden Selam Söylen Vefasız Yare

Benden selam söylen vefasız yare
Gurbet benim olsun sıla kendine
Çekilmedik derdimizi bölüşek
Başlı ben alayım sıla kendine
Dökek derdimizi ölçek bölüşek
Ne el bize ne biz ele karışak
Felek bize gül demez ki gülüşek
Cefa benim olsun çile kendine

Çektiğim cefalar yar senden geldi
Bana bu sitemler kar senden geldi
Başımdaki duman kar senden geldi
Ben kara bağlayım ala kendine

Evvelden hastadır yaralı gönlüm
Sevdayı mahbuba ereli gönlüm
Aşkın gömleğine gireli gönlüm
Hicranı Veysel'den n'ola kendine

1. Benden selam söylen (Söyleyin) vefasız yare

Yüklem: Söylen(Söyleyin)

Özne:Vefasız yare

Belirtisiz Nesne: Selam

Yer Tamlayıcısı: Benden

2. Gurbet benim olsun sıla kendine

Yüklem: Benim olsun

Özne: Gurbet

Cümle Dışı Unsur: Sıla kendine

3. Çekilmedik derdimizi bölüşek (bölüşelim)

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Bölüşek(Bölüşelim)

Belirtili Nesne: Çekilmedik derdimizi

4. Başlı ben alayım sıla kendine

Yüklem: Alayım

Özne: Ben

Zarf: Başlı(Önce)

Cümle Dışı Unsur: Sıla kendine

5. Dökek (dökelim) derdimizi ölçek (ölçelim) bölüşek (bölüşelim)

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Dökek(Dökelim)

Yüklem-2: Ölçek(Ölçelim)

Yüklem-3: Bölüşek(Bölüşelim)

6. Ne el bize ne biz ele karışak (karışalım)

Yüklem: Karışak(Karışalım)

Yer Tamlayıcısı: Ne el bize ne biz ele

7. Felek bize gül demez ki gülüşek

“Ki’li Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Demez

Özne: Felek

Belirtisiz Nesne: Gül

Yer Tamlayıcısı: Bize

Yüklem-2: Gülüşek(Gülüşelim)

Cümle Dışı Unsur: Ki

8. Cefa benim olsun çile kendine

Yüklem: Bnim olsun

Özne: Cefa

Cümle Dışı Unsur: Çile kendine

9. Çektiğim cefalar yar senden geldi

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Geldi

Özne: Çektiğim cefalar

Yer Tamlayıcısı: Senden

Cümle Dışı Unsur: Yar

10. Bana bu sitemler kar senden geldi

Yüklem: Geldi

Özne: Bu sitemler

Yer Tamlayıcısı: Senden

Yer Tamlayıcısı: Bana

Cümle Dışı Unsur: Kar

11. Başımdaki duman kar senden geldi

Yüklem: Geldi

Özne: Başımdaki duman kar

Yer Tamlayıcısı: Senden

12. Ben kara bağlayım ala kendine

Yüklem: Bağlayım

Özne:Ben

Belirtisiz Nesne: Kara

Cümle Dışı Unsur: Ala kendine

13. Evvelden hastadır yaralı gönlüm

Yüklem: Hastadır

Özne: Yaralı gönlüm

Zarf: Evvelden

14. Sevdayı mahbuba ereli gönlüm

Aşkın gömleğine gireli gönlüm

Hicranı Veysel'den (dir) n'ola kendine

Yüklem: Veysel'den(dir)

Özne: Gönlüm

Belirtili Nesne: Hicranı

Zarf: Sevdayı mahbuba ereli

Aşkın gömleğine gireli

Tablo 75.

Benden Selam Söylen Vefasız Yare-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
4.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
8.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bireşik
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
14.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 76.

Benden Selam Söylen Vefasız Yare-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Aşkın gömleğine gireli gönlüm
Sıfat Tamlaması	Çektiğim cefalar, Yaralı gönlüm, Bu sitemler, Çekilmedik derdimizi
Tekrar Grubu	Ne el bize ne biz ele karışak, Cefa benim olsun çile kendine, Felek bize gül demez ki gülüşek, Dökek derdimizi ölçek bölüşek
Sıfat-Fiil Grubu	Çektiğim cefalar, Çekilmedik derdimizi

2.39. Dalgın Dalgın Seyreyledim Alemi

Dalgın dalgın seyreyledim alemi
Renkler ne çiçekler ne koku ne
Bir arama yaptım kendi kafamı
Görünen ne gösteren ne görgü ne

Çeşitli irenkler türlü görüşler
Hayal mıdır rüya mıdır bu işler
Tatlı muhabbetler güzel sevişler
Güzellik ne sevda nedir sevgi ne

Göz ile görülmez duyulan sesler
Nerden uyanıyor bizdeki hisler
Şekilsiz gölgesiz canlar nefesler
Duyulan ne duyuran ne duygu ne

Kimse bilmez dünya nasıl kurulmuş
Her cisime birer zerre verilmiş
Cümle varlık bir kuvvetten var olmuş
Gelen ne giden ne yol ne yolcu ne

Herkese gizlidir bu sırrı hikmet
Her nesnede vardır bir türlü ibret
Veysel'i söyletir bir büyük kuvvet
Söyleyen ne söyleten ne Tanrı ne

1. Dalgın dalgın seyreyledim alemi

Yüklem: Seyreyledim

Belirtili Nesne: Alemi

Zarf: Dalgın dalgın

2. Renkler ne(dir) çiçekler ne(dir) koku ne(dir)

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1 Renkler ne(dir)

Yüklem-2: Çiçekler ne(dir)

Yüklem-3: Koku ne(dir)

3. Bir arama yaptım kendi kafamı

Yüklem: Bir arama yaptım

Belirtili Nesne: Kendi kafamı

4. Görünen ne(dir) gösteren ne(dir) görgü ne(dir)

“Bağımsız Sıralı Cümle

Yüklem-1: Ne(dir)

Özne-1: Görünen

Yüklem-2: Ne(dir)

Özne-1: Gösteren

Yüklem-3: Ne(dir)

Özne-3: Görgü

5. Çeşitli irenkler türlü görüşler Hayal mıdır rüya mıdır bu işler

Yüklem: Hayal mıdır rüya mıdır

Özne: Bu işler

CDU.: Çeşitli irenkler türlü görüşler

6. Tatlı muhabbetler güzel sevişler Güzellik ne(dir) sevda nedir sevgi ne(dir)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Ne(dir)

Özne-1: Güzellik

Yüklem-2: Nedir

Özne-2: Sevda

Yüklem-3: Ne(dir)

Özne-3: Sevgi

CDU.: Tatlı muhabbetler güzel sevişler

7. Göz ile görülmez duyulan sesler

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Görülmez

Özne: Duyulan sesler

Zarf: Göz ile

8. Nerden uyanıyor bizdeki hisler

Yüklem: Nerden uyanıyor

Özne: Bizdeki hisler

9. Şekilsiz gölgesiz canlar nefesler
Duyulan ne(dir) duyuran ne(dir)
duygu ne(dir)
"Bağımsız Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Ne(dir)
Özne-1: Duyulan
Yüklem-2: Ne(dir)
Özne-2: Duyuran
Yüklem-3: Ne(dir)
Özne-3: Duygu

10. Kimse bilmez dünya nasıl
kurulmuş
"Girişik Birleşik Cümle"
Yüklem: Bilmez
Özne: Kimse
Belirtili Nesne: Dünya nasıl kurulmuş

11. Her cisime birer zerre verilmiş
Yüklem: Verilmiş
Belirtisiz Nesne: Birer zerre
Yer Tamlayıcısı: Her cisime

12. Cümle varlık bir kuvvetten var
olmuş
Yüklem: Var olmuş
Özne: Cümle varlık
Yer Tamlayıcısı: Bir kuvvetten

13. Gelen ne(dir) giden ne(dir) yol
ne(dir) yolcu ne(dir)
"Bağımsız Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Ne(dir)
Özne-1: Gelen
Yüklem-2: Ne(dir)
Özne-2: Giden
Yüklem-3: Ne(dir)
Özne-3: Yol
Yüklem-4: Ne(dir)
Özne-5: Yolcu

14. Herkese gizlidir bu sırrı hikmet
Yüklem: Gizlidir
Özne: Bu sırrı hikmet
Yer Tamlayıcısı: Herkese

15. Her nesnede vardır bir türlü ibret

Yüklem: Vardır

Özne:Bir türlü ibret

Yer Tamlayıcısı: Her nesnede

16. Veysel'i söyletir bir büyük kuvvet

Yüklem: Söyletir

Özne: Bir büyük kuvvet

Belirtili Nesne: Veysel'i

17. Söyleyen ne(dir) söyleten ne(dir) Tanrı ne(dir)

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Ne(dir)

Özne-1: Söyleyen

Yüklem-2: Ne(dir)

Özne-2: Söyleten

Yüklem-3: Ne(dir)

Özne-3: Tanrı

Tablo 77.

Dalgın Dalgın Seyreyledim Alemi-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	İsim	Kurallı	Soru	Sıralı
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	İsim	Kurallı	Soru	Sıralı
5.	İsim	Devrik	Soru	Basit
6.	İsim	Devrik	Soru	Sıralı
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	İsim	Kurallı	Soru	Sıralı
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	İsim	Kurallı	Soru	Sıralı
14.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
15.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
17.	İsim	Kurallı	Soru	Sıralı

Tablo 78.

Dalgın Dalgın Seyreyledim Alemi-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Kendi kafamı
Sıfat Tamlaması	Bir büyük kuvvet, Bir türlü ibret, Birer zerre, Bu sırrı hikmet, Bir kuvvetten var Olmuş, Çeşitli irenkler türlü görüşler, Tatlı muhabbetler güzel sevişler
Tekrar Grubu	Söyleyen ne söyleten ne Tanrı ne, Gelen ne giden ne yol ne yolcu ne, Duyulan ne duyuran ne duygu ne, Şekilsiz gölgesiz canlar nefesler, Görünen ne gösteren ne görgü ne, Dalgın dalgın seyreyledim, Renkler ne çiçekler ne koku ne
Edat Grubu	Göz ile görülmez
Birleşik Fiil Grubu	Bir kuvvetten var olmuş
Sıfat-Fiil Grubu	Görünen ne gösteren ne, Duyulan ne duyuran ne, Söyleyen ne söyleten ne, Gelen ne giden ne, Duyulan sesler

2.40. Durum

Dünya tebdil oldu durum değişti
Kimi aya gider kimi cennete
Dünya güzellendi itibar düştü
Anne baba yoksun kaldı hürmete

Bin dokuz yüz altmış yedi yılında
Çirkin sözler gezer halkın dilinde
Ud edep kalmadı kızda gelinde
Büyükler küçüğe gelir minnete

Bakmaz mısın insanların işine
Kötülükler doğar peşi peşine
Mezhep kavgasından din döğüşüne
Sanki varıp sığmamışlar cennete

Kimisi söz verir sözünde durmaz
Hakikatı doğru sözü duyurmaz
İşlediği suçun farkına varmaz
Ne yüzle varacağız ahrete

Kötülükler memlekete kök saldı
Fitnelik fesatlık arttı çoğaldı
Bu işin ıslahı Allah'a kaldı
Ulu Tanrım yardım etsin millete

Tezvirlerin işi gider ileri
Yalancıya itibar çok ekseri
Hilekarın sahtekarın işleri
Yol açıyor rezalete nefrete

Gitmiyor gönlümün kederi yası
Doğru söyleyene diyorlar asi
Bitmez bu dünyanın kuru davası
Çekil Veysel bir köşeyi vahdete

1. Dünya tebdil oldu durum değişti

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Tebdil oldu

Özne-1: Dünya

Yüklem-2: Değişti

Özne: Durum

2. Kimi aya gider kimi cennete

Yüklem: Gider

Özne: Kimi

Yer Tamlayıcısı: Aya

Cümle Dışı Unsur: Kimi cennete

3. Dünya güzellendi itibar düştü

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Güzellendi

Özne-1: Dünya

Yüklem-2: Düştü

Özne-2: İtibar

4. Anne baba yoksun kaldı hürmete

Yüklem: Yoksun kaldı

Özne: Anne baba

Yer Tamlayıcısı: Hürmete

5. Bin dokuz yüz altmış yedi yılında

Çirkin sözler gezer halkın dilinde

Yüklem: Gezer

Özne: Çirkin sözler

Yer Tamlayıcısı: Halkın dilinde

Zarf: Bin dokuz yüz altmış yedi yılında

6. Ud edep kalmadı kızda gelinde

Yüklem: Kalmadı

Özne: Ud edep

Yer Tamlayıcısı: Kızda gelinde

7. Büyükler küçüğe gelir minnete

Yüklem: Gelir

Özne:Büyükler

Yer Tamlayıcısı: Küçüğe

Yer Tamlayıcısı: Minnete

8. Bakmaz mısın insanların işine

Yüklem: Bakmaz mısın

Yer Tamlayıcısı: İnsanların işine

9. Kötülükler doğar peşi peşine

Yüklem: Doğar

Özne: Kötülükler

Zarf: Peşi peşine

10. Mezhep kavgasından din döğüşüne

Sanki varıp sığmamışlar cennete

Yüklem: Sığmamışlar

Yer Tamlayıcısı: Cennete

Zarf: Varıp

CDU.: Mezhep kavgasından

Cümle Dışı Unsur: Sanki

11. Kimisi söz verir sözünde durmaz

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Söz verir

Özne: Kimisi

Yüklem-2: Sözünde durmaz

12. Hakikatı doğru sözü duyurmaz

Yüklem: Duyurmaz

Belirtili Nesne: Hakikati doğru sözü

13. İşlediği suçun farkına varmaz

Yüklem: İşlediği suçun farkına varmaz

14. Ne yüzle varacağız ahrete

Yüklem: Varacağız

Yer Tamlayıcısı: Ahrete

Zarf: Ne yüzle

15. Kötülükler memlekete kök saldı

Yüklem: Kök saldı

Özne: Kötülükler

Yer Tamlayıcısı: Memlekete

16. Fitnelik fesatlık arttı çoğaldı

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Arttı

Yüklem-2: Çoğaldı

Özne:Fitnelik fesatlık

17. Bu işin ıslahı Allah’a kaldı

Yüklem: Kaldı

Belirtili Nesne: Bu işin ıslahı

Yer Tamlayıcısı: Allah’a

18. Ulu Tanrım yardım etsin millete

Yüklem: Yardım etsin

Özne: Ulu Tanrım

Yer Tamlayıcısı: Millete

19. Tezvirlerin işi gider ileri

Yüklem: Gider

Belirtili Nesne: Tezvirlerin işi

Zarf: İleri

20. Yalancıya itibar çok(dur) ekseri

Yüklem: İtibar çok(dur)

Yer Tamlayıcısı: Yalancıya

Zarf: Ekseri

21. Hilekarın sahtekarın işleri

Yol açıyor rezalete nefrete

Yüklem:Yol açıyor

Özne: Hilekarın sahtekarın işleri

Yer Tamlayıcısı: Rezalete nefrete

22. Gitmiyor gönlümün kederi yası

Yüklem: Gitmiyor

Belirtili Nesne: Gönlümün kederi yası

23. Doğru söyleyene diyorlar asi

Yüklem: Diyorlar

Belirtisiz Nesne: Asi

Yer Tamlayıcısı: Doğru söyleyene

24. Bitmez bu dünyanın kuru davası

Yüklem: Bitmez

Belirtili Nesne: Bu dünyanın kuru havası

25. Çekil Veysel bir köşeyi vahdete

Yüklem: Çekil

Özne: Veysel

Yer Tamlayıcısı: Bir köşeyi vahdete

Tablo 79.

Durum-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	İsim	Devrik	Olumsuz	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
14.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Ünlem	Basit
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
20.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
21.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
22.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
23.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
24.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
25.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 80.

Durum-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Tezvirlerin işi, Gönlümün kederi yası, Mezhep kavgasından, Din döğüşüne, İnsanların işine, Halkın dilinde
Sıfat Tamlaması	Bir köşeyi vahdete, Bu dünyanın kuru davası, Ulu Tanrım, Bu işin ıslahı, Bin dokuz yüz altmış yedi yılında, Çirkin sözler, Doğru söyleyene
Tekrar Grubu	Büyükler küçüğe gelir, Kimi aya gider kimi cennete, Peşi peşine, Fitnelik fesatlık arttı çoğaldı, Hilekarın sahtekarın işleri, Anne baba yoksun kaldı
Sayı Grubu	Bir köşeyi, Bin dokuz yüz altmış yedi yılında,
Birleşik Fiil Grubu	Yardım etsin
Sıfat-Fiil Grubu	Doğru söyleyene, İşlediği suçun
Zarf-Fiil Grubu	Sanki varıp sığmamışlar cennete

2.41. Dumlupınar Denizaltısına

Denizaltı Dumlupınar kazası
Yayıldı aleme duyuldu sesi
Çanakkale şehitlerin türbesi
Geldi denizaltı şurada kaldı

Memleket uğrunda can veren hasta
Vatan sağol demiş en son nefeste
Seksen bir kahraman aynı kafeste
Bir yolu çıkmadık derede kaldı

Bütün gazeteler hep yazar oldu
İsimler dillerde hep gezer oldu
Her Türk'ün kalbinde bir mezar oldu
Sanmayın şehitler orada kaldı

Bu vatan uğruna canını veren
Karışmış sulara olmamış gören
Aman deyip Allah'ına yalvaran
İhtiyar babalar nerede kaldı

Vatan ağlar millet ağlar yıl ağlar
Deniz ağlar yolcu ağlar yol ağlar
Veysel ağlar sohbet ağlar dil ağlar
Tarihte bir büyük yara da kaldı

1. Denizaltı Dumlupınar kazası
Yayıldı aleme duyuldu sesi
"Baağımlı Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Yayıldı
Özne:Denizaltı Dumlupınar kazası
Yer Tamlayıcısı: Aleme
Yüklem-2: Duyuldu
Belirtili Nesne: Sesi

2. Çanakkale şehitlerin türbesi(dir)
Yüklem: Şehitlerin türbesi(dir)
Özne: Çanakkale

3. Geldi denizaltı şurada kaldı
"Bağımlı Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Geldi
Özne: Denizaltı
Yüklem-2: Kaldı
Yer Tamlayıcısı: Şurada

4. Memleket uğrunda can veren hasta
Vatan sağol demiş en son nefeste
"İç içe Birleşik Cümle"
Yüklem:
Ö.: Memleket uğrunda can veren hasta
Belirtisiz Nesne: Vatan sağol
Zarf: En son nefeste

5. Seksen bir kahraman aynı kafeste
Bir yolu çıkmadık derede kaldı
“Girişik Birleşik Cümle”
Yüklem: Kaldı
Özne: Seksen bir kahraman
YT: Bir yolu çıkmadık derede
YT.: Aynı kafeste

6. Bütün gazeteler hep yazar oldu
Yüklem: Yazar oldu
Özne: Bütün gazeteler
Zarf: Hep

7. İsimler dillerde hep gezer oldu
Yüklem: Gezer oldu
Özne: İsimler
Yer Tamlayıcısı: Dillerde
Zarf: Hep

8. Her Türk’ün kalbinde bir mezar oldu
Yüklem: Bir mezar oldu
YT.: Her Türk’ün kalbinde

9. Sanmayın şehitler orada kaldı
“İç İçe Girişik Birleşik Cümle”
Yüklem: Sanmayın
Belirtisiz Nesne: Şehitler orada kaldı

10. Bu vatan uğruna canını veren
Karışmış sulara olmamış gören
“Bağımlı Sıralı Cümle”
Yüklem-1: Karışmış
Özne: Bu vatan uğruna canını veren
Yer Tamlayıcısı: Sulara
Yüklem-2: Gören olmamış
Aman deyip Allah’ına yalvaran
İhtiyar babalar nerede kaldı

11. Vatan ağlar millet ağlar yıl ağlar
“Bağımsız Sıralı Cümle”
Yüklem-1: Ağlar
Özne-1: Vatan
Yüklem-2: Ağlar
Özne-2: Millet
Yüklem-3: Ağlar
Özne-3: Yıl

12. Deniz ağlar yolcu ağlar yol ağlar

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Ağlar

Özne-1: Deniz

Yüklem-2: Ağlar

Özne-2: Yolcu

Yüklem-3: Ağlar

Özne-3: Yol

13. Veysel ağlar sohbet ağlar dil ağlar

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Ağlar

Özne-1: Veysel

Yüklem-2: Ağlar

Özne-2: Sohbet

Yüklem-3: Ağlar

Özne-3: Dil

14. Tarihte bir büyük yara da kaldı

Yüklem: Kaldı

Özne: Bir büyük yara

Yer Tamlayıcısı: Tarihte

Cümle Dışı Unsur: Da

Tablo 81.

Dumlupınar Denizaltısına-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
2.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
10.	Fiill	Devrik	Olumsuz	Sıralı
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 82.

Dumlupınar Denizaltısına-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Çanakkale şehitlerin türbesi
Sıfat Tamlaması	Bir mezar, En son nefeste, Seksen bir kahraman, Bir yolu çıkmadık derede, Bütün gazeteler, Memleket uğrunda can veren hasta
Sayı Grubu	Seksen bir kahraman, Bir yolu çıkmadık derede
Tekrar Grubu	Deniz ağlar yolcu ağlar yol ağlar, Vatan ağlar millet ağlar yıl ağlar
Ünvan Grubu	Denizaltı Dumlupınar kazası
Bağlama Grubu	Tarihte bir büyük yara da kaldı
Sıfat-Fiil Grubu	Bu vatan uğruna canını veren, Karışmış sulara olmamış gören, Memleket uğrunda can veren hasta

2.42. Salınıp Giderken Boyunu Gördüm

Salınıp giderken boyunu gördüm
Selvi miydi fidan mıydı boy muydu
Eğmiş kaşlarını yayını gördüm
Kılıç mydı gamze miydi yay mıydı

Güzel keklik gibi geziyor taşta
Gören aşıkları yakar ateşte
Avazı bülbülde sedası kuşta
Keklik miydi turna mıydı toy muydu

Taramış zülfünü dökmüş gerdana
Yel estikçe dalgalanır her yana
Dedim dilber çevir yüzün bak bana
Gözleri yıldız al yanaklar ay mıydı

Arasan dünyayı bulunmaz eşi
Siyah bulut perdelemiş güneşi
Ah cekti gözünden sel etti yaşı
Deniz miydi derya mıydı çay mıydı

Veysel Şatır beyan eder derdini
Terk edemem ezberini virdini
Dilim tutup soramadım yurdunu
Yayla mıydı kasaba mı köy müydü

1. Salınıp giderken boyunu gördüm

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Gördüm

Belirtili Nesne: Boyunu

Zarf: Salınıp giderken

2. Selvi miydi fidan mıydı boy muydu

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Selvi miydi

Yüklem-2: Fidan mıydı

Yüklme-3: Boy muydu

3. Eğmiş kaşlarını yayını gördüm

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Eğmiş

Belirtili Nesne: Kaşlarını

Yüklem-2: Gördüm

Belirtili Nesne: Yayını

4. Kılıç mıydı gamze miydi yay mıydı

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Kılıç mıydı

Yüklem-2: Gamze miydi

Yüklem-3: Yay mıydı

5. Güzel keklik gibi geziyor taşta

Yüklem: Geziyor

Özne: Güzel

Yer Tamlayıcısı: Taşta

Zarf: Keklik gibi

6. Gören aşıkları yakar ateşte

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Yakar

Belirtili Nesne: Gören aşıkları

Yer Tamlayıcısı: Ateşte

7. Avazı bülbülde(dir) sedası kuşta(dır)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bülbülde(dir)

Özne-1: Avazı

Yüklem-2: Kuşta(dır)

Özne-2: Sedası

7. Keklik miydi turna mıydı toy muydu

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Keklik miydi

Yüklem-2: Turna mıydı

Yüklem-3: Toy muydu

8. Taramış zülfünü dökmüş gerdana

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1 Taramış

Belirtili Nesne: Zülfünü

Yüklem-2: Dökmüş

Yer Tamlayıcısı: Gerdana

9. Yel estikçe dalgalanır her yana

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Dalgalanır

Yer Tamlayıcısı: Her yana

Zarf: Yel estikçe

10. Dedim dilber çevir yüzün bak bana

“İç içe Girişik Cümle”

Yüklem: Dedim

Bsizn.: Çevir yüzün bak baba

Cümle Dışı Unsur: Dilber

11. Gözleri yıldız al yanaklar ay mıydı

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Ay mıydı

Özne-2: Al yanaklar

Yüklem-2: Yıldız(mıydı)

Özne-2: Gözleri

12. Arasan dünyayı bulunmaz eşi

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Bulunmaz

Belirtili Nesne: Eşi

Zarf: Arasan dünyayı

13. Siyah bulut perdelemiş güneşi

Yüklem: Perdelemiş

Özne: Siyah bulut

Belirtili Nesne: Güneşi

14. Ah cekti gözünden sel etti yaşı

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Ah çekti

Yüklem-2: Sel etti

Belirtili Nesne:Yaşı

Yer Tamlayıcısı: Gözünden

15. Deniz miydi derya mıydı çay mıydı

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Deniz miydi

Yüklem-2: Derya mıydı

Yüklem-3: Çay mıydı

16. Veysel Şatır beyan eder derdini

Yüklem: Beyan eder

Özne:Veysel Şatır

Belirtili Nesne: Derdini

17. Terk edemem ezberini virdini

Yüklem: Terk edemem

Belirtili Nesne: Ezberini virdini

18. Dilim tutup soramadım yurdunu

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Soramadım

Belirtili Nesne: Yurdunu

Zarf: Dilim tutup

19. Yayla mıydı kasaba mı köy müydü

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yayla mıydı

Yüklem-2: Kasaba mı

Yüklem-3: Köy müydü

Tablo 83.

Salınıp Giderken Boyunu Gördüm-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Devrik	Soru	Sıralı
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
7.	İsim	Kurallı	Soru	Sıralı
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
10.	İsim	Devrik	Olumlu	Birleşik
11.	İsim	Kurallı	Soru	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Devrik	ünlem	Sıralı
15.	İsim	Kurallı	Soru	Sıralı
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
19.	İsim	Kurallı	Soru	Sıralı

Tablo 84.

Salınıp Giderken Boyunu Gördüm Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Siyah bulut
Tekrar Grubu	Yayla mıydı kasaba mı köy müydü, Keklik miydi turna mıydı toy muydu, Deniz miydi derya mıydı çay mıydı,
Edat Grubu	Güzel keklik gibi geziyor taşta
Ünlem Grubu	Ah cekti gözünden sel etti yaşı
Birleşik İsim Grubu	Veysel Şatır beyan eder derdini
Birleşik Fiil Grubu	Ah cekti gözünden sel etti yaşı, Beyan eder, Terk edemem ,
Sıfat-Fiil Grubu	Gören aşıkları
Zarf-Fiil Grubu	Dilim tutup soramadım yurdunu, Salınıp giderken boyunu gördüm, Yel estikçe dalgalanır

2.43. 19 Mayıs'ta Parlayan Zafer

On dokuz Mayıs'ta parlayan zafer
İptida Samsun'a bastı ayağı
Ne mutlu Samsun'a zafer kapısı
Her an için hatırlarız bu çağı

Samsun'a parladı zafer güneşi
Öyle bir zafer ki bulunmaz eşi
Gerdi kanatların bir devlet kuşu
Şeneldi Türklerin kadim ocağı

Samsun'a çıkınca bir asker idi
Bir aydınlık şarka doğru yürüdü
Emsali bulunmaz bir cevher idi
Edeb erkan medeniyet membağı

Tokat'tan Sivas'tan doğru Erzurum
Kurdu kongreyi düzeldi durum
Yollardan geçerek aynı yıldırım
Şanlı Ankara'ya kurdu otağı

Yürüdü cepheye el birliğiyle
İnançlı imanlı bir varlık ile
Yanında binlerce kurbanlık ile
Süpürdü düşmanı bastı dayağı

Haykırdı orduya yürümek gerek
Zafer bizim haydi yürü diyerek
Akdeniz'den Trakya'dan geçerek
Hudutlara çaktı şanlı bayrağı

İşte bugün Atatürk'ün günüdür
Her yana yayılan onun ünüdür
Her tarafta şenlik Türk düğünüdür
Nur içr'olsun Atatürk'ün yatağı

Veysel bu sözünde var mıdır hata
Yurdumuzu benzetelim cennete
Bu vatanı ısmarladı millete
Türk korusun dedi yine bu bağı

1. On dokuz Mayıs'ta parlayan zafer

İptida Samsun'a bastı ayağı

Yüklem: Bastı

Özne: On dokuz Mayıs'ta parlayan zafer

Belirtili Nesne: Ayağı

Yer Tamlayıcısı: Samsun'a

Zarf: İptida

2. Ne mutlu Samsun'a zafer kapısı

Her an için hatırlarız bu çağı

Yüklem: Hatırlarız

Belirtili Nesne: Bu çağı

Zarf: Her an için

CDU.: Ne mutlu Samsun'a zafer kapısı

3. Samsun'a parladı zafer güneşi

Yüklem: Parladı

Özne: Zafer güneşi

Yer Tamlayıcısı: Samsun'a

4. Öyle bir zafer(dir) ki bulunmaz eşi

"Ki'li Birleşik Cümle"

Yüklem-1: Bir zafer(dir)

Zarf: Öyle

Yüklem-2: Bulunmaz

Belirtili Nesne: Eşi

Cümle Dışı Unsur: Ki

5. Gerdi kanatların bir devlet kuşu

Yüklem: Gerdi

Özne: Bir devlet kuşu

Belirtisiz Nesne: Kanatların

6. Şeneldi Türklerin kadim ocağı

Yüklem: Şeneldi

Özne: Türklerin kadim ocağı

7. Samsun'a çıkınca bir asker idi

Yüklem: Bir asker idi

Zarf: Samsun'a çıkınca

8. Bir aydınlık şarka doğru yürüdü

Yüklem: Yürüdü

YT: Bir aydınlık şarka doğru

9. Emsali bulunmaz bir cevher idi

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Bir cevher idi

Zarf: Emsali bulunmaz

10. Edeb erkan medeniyet membağı(dır)

Yüklem: Menbağı(dır)

Özne: Edeb erkan medeniyet

11. Tokat’tan Sivas’tan doğru Erzurum Kurdu kongreyi düzeldi durum

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Kurdu

Belirtili Nesne: Kongreyi

Yüklem-2: Düzeldi

Özne: Durum

CDU.: Tokat’tan Sivas’tan doğru Erzurum

12. Yollardan geçerek aynı yıldırım Şanlı Ankara’ya kurdu otağı

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Kurdu

Özne: Aynı yıldırım

Belirtili Nesne: Otağı

Yer Tamlayıcısı: Şanlı Ankara’ya

Zarf: Yollardan geçerek

13. Yürüdü cepheye el birliğiyle

Yüklem: Yürüdü

Yer Tamlayıcısı:Cepheye

Zarf: El birliğiyle

14. İnançlı imanlı bir varlık ile Yanında binlerce kurbanlık ile Süpürdü düşmanı bastı dayağı

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Süpürdü

Belirtili Nesne: Düşmanı

Zarf: İnançlı imanlı bir varlık ile Yanında binlerce kurbanlık ile

Yüklem-2: Bastı

Belirtili Nesne: Dayağı

15. Haykırdı orduya yürümek gerek

Yüklem: Haykırdı

Yer Tamlayıcısı: Orduya

Cümle Dışı Unsur: Yürümek gerek

16. Zafer bizim(dir) haydi yürü diyerek

Yüklem: Bizim(dir)

Özne: Zafer

Zarf: Haydi yürü diyerek

17. Akdeniz'den Trakya'dan geçerek Hudutlara çaktı şanlı bayrağı

Yüklem: Çaktı

Belirtili Nesne: Şanlı bayrağı

Yer Tamlayıcısı: Hudutlara

Zarf: Akdeniz'den Trakya'dan geçerek

18. İşte bugün Atatürk'ün günüdür

Yüklem: Atatürk'ün günüdür

Zarf: İşte bugün

19. Her yana yayılan onun ünüdür

Yüklem: Onun ünüdür

Özne: Yayılan

Yer Tamlayıcısı: Her yana

20. Her tarafta şenlik Türk düğünüdür

Yüklem: Türk düğünüdür

Cümle Dışı Unsur: Her tarafta şenlik

21. Nur içr'olsun Atatürk'ün yatağı

Yüklem: Nur içr'olsun

Özne: Atatürk'ün yatağı

22. Veysel bu sözünde var mıdır hata

Yüklem: Var mıdır

Özne: Hata

Yer Tamlayıcısı: Bu sözünde

Cümle Dışı Unsur: Veysel

23. Yurdumuzu benzetelim cennete

Yüklem: Benzetelim

Belirtili Nesne: Yurdumuzu

Yer Tamlayıcısı: Cennete

24. Bu vatanı ısmarladı millete

Yüklem: Ismarladı

Belirtili Nesne: Bu vatanı

Yer Tamlayıcısı: Millete

25. Türk korusun dedi yine bu bağı

"İç İçe Birleşik Cümle"

Yüklem: Dedi

Belirtili Nesne: Türk korusun yine bu bağı

Tablo 85.

19 Mayıs'ta Parlayan Zafer-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
10.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	İsim	Devrik	Ünlem	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
18.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
19.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
20.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
21.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
22.	İsim	Devrik	Soru	Basit
23.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
24.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
25.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik

Tablo 86.

19 Mayıs'ta Parlayan Zafer-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Atatürk'ün günüdür, Atatürk'ün yatağı, Türk düğünü, Türklerin kadim ocağı, Zafer güneşi
Sıfat Tamlaması	Her yana yayılan onun ünü, Bu bağı, Bu vatanı, Bu sözünde, Şanlı bayrağı, bir devlet kuşu
Ünvan Grubu	Akdeniz'den Trakya'dan geçerek
Ünlem Grubu	Ne mutlu Samsun'a zafer kapısı, Zafer bizim(dir) haydi yürü diyerek
Bağlama Grubu	İnançlı imanlı bir varlık ile
Birleşik Fiil Grubu	Nur içr'olsun
Sıfat-Fiil Grubu	Emsali bulunmaz bir cevher idi
Zarf-Fiil Grubu	Yollardan geçerek, Akdeniz'den Trakya'dan geçerek, Samsun'a çıkınca bir asker idi

2.44. Genç Yaşımda Felek Vurdu Başıma

Genç yaşımda felek vurdu başıma
Aldırdım elimden iki gözümü
Yeni değmiş idim yedi yaşıma
Kayıbettim baharımı yazımı

Bağlandım köşede kaldım bir zaman
Nice kimselere dedim el'aman
On onbeş yaşıma girince heman
Yavaş yavaş düzen ettim sazımı

Üç yüz onda gelmiş idim cihana
Dünyaya bakmadım ben kana kana
Kader böyle imiş çiçek mahana
Levh i Kalem kara yazmış yazım

Geçirdim ömrümü hava yü heves
Derdim bir kimseye değildir kıyas
Her zaman her vakit kalbimde bu yas
Çark-ı devran güldürmedi yüzümü

Bir vefasız zalim yara bağlandım
Tarih üçyüz otuzbeşte evlendim
Sekiz sene bir arada eğlendim
Zalim kafir yetim kodu kuzumu

Ele geniş bana dünya dar oldu
Tahammülsüz gönlüm bikarar oldu
Günüm zindan gecelerim zar oldu
Kader ile bölemedim kozumu

Veysel der dünyaya ben niye geldim
Her zaman ağladım ne zaman güldüm
Gönlüme teselli kendimde buldum
Sabır ile teskin ettim özümü

1. Genç yaşımda felek vurdu başıma

Yüklem: Vurdu

Özne: Felek

Yer Tamlayıcısı: Başıma

Zarf: Genç yaşımda

2. Aldırdım elimden iki gözümü

Yüklem: Aldırdım

Belirtili Nesne: İki gözümü

Yer Tamlayıcısı: Elimden

3. Yeni değmiş idim yedi yaşıma

Yüklem: Değmiş idim

Yer Tamlayıcısı: Yedi yaşıma

Zarf: Yeni

4. Kayıbettim baharımı yazımı

Yüklem: Kayıbettim

Belirtili Nesne: Baharımı yazımı

5. Bağlandım köşede kaldım bir zaman

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Bağlandım

Yer Tamlayıcısı: Köşede

Yüklem-2: Kaldım

Zarf: Bir zaman

6. Nice kimselere dedim el'aman

Yüklem: Dedim

Belirtisiz Nesne: El'aman

Yer Tamlayıcısı: Nice kimselere

7. On onbeş yaşıma girince heman

Yavaş yavaş düzen ettim sazımı

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Düzen ettim

Belirtili Nesne: Sazımı

Zarf: On beş yaşıma girince heman

Zarf: Yavaş yavaş

8. Üç yüz onda gelmiş idim cihana

Yüklem: Gelmiş idim

Yer Tamlayıcısı: Cihana

Zarf: Üç yüz onda

9. Dünyaya bakmadım ben kana kana

Yüklem: Bakmadım

Özne: Ben

Yer Tamlayıcısı: Dünyaya

Zarf: Kana kana

10. Kader böyle imiş çiçek mahana

Yüklem: Böyle imiş

Özne: Kader

Cümle Dışı Unsur: Çiçek mahana

11. Levh-i Kalem kara yazmış yazım

Yüklem: Yazmış

Özne: Levh -i Kalem

Belirtili Nesne: Yazım

Zarf: Kara

12. Geçirdim ömrümü hava yü heves

Yüklem: Geçirdim

Belirtili Nesne: Ömrümü

Zarf: Hava yü heves

13. Derdim bir kimseye değildir kıyas

Yüklem: Kıyas değildir

Özne: Derdim

Yer Tamlayıcısı: Bir kimseye

14. Her zaman her vakit kalbimde(dir) bu yas

Yüklem: Kalbimdedir

Özne: Bu yas

Zarf: Her zaman her vakit

15. Çark-ı devran güldürmedi yüzümü

Yüklem: Güldürmedi

Özne: Çark-ı devran

Belirtili Nesne: Yüzümü

16. Bir vefasız zalim yara bağlandım

Yüklem: Bağlandım

YT.: Bir vefasız zalım yara

17. Tarih üçyüz otuzbeşte evlendim

Yüklem: Evlendim

Zarf: Tarih üçyüz otuzbeşte

18. Sekiz sene bir arada eğlendim

Yüklem: Eğlendim

Yer Tamlayıcısı: Bir arada

Zarf: Sekiz sene

19. Zalim kafir yetim kodu kuzumu

Yüklem:Yetim kodu

Özne: Zalim kafir

Belirtili Nesne: Kuzumu

20. Ele geniş (oldu) bana dünya dar oldu

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1:Geniş (oldu)

YT.: Ele

Yüklem-2: Dar oldu

Özne: Dünya

Yer Tamlayıcısı: Bana

21. Tahammülsüz gönlüm bikarar oldu

Yüklem: Bikarar oldu

Özne: Tahammülsüz gönlüm

22. Günüm zindan gecelerim zar oldu

Yüklem: Zar oldu

Özne: Gecelerim

Cümle Dışı Unsur: Günüm zindan

23. Kader ile bölemedim kozumu

Yüklem: Bölemedim

Belirtili Nesne: Kozumu

Zarf: Kader ile

24. Veysel der dünyaya ben niye geldim

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Der

Özne: Veysel

Bsizn.: Ben dünyaya niye geldim

25. Her zaman ağladım ne zaman güldüm

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Ağladım

Zarf: Her zaman

Yüklem-2: Güldüm

Zarf: Ne zaman

26. Gönlüme teselli kendimde buldum

Yüklem: Buldum

Belirtili Nesne: Gönlüme teselli

Yer Tamlayıcısı: Kendimde

27. Sabır ile teskin ettim özümü

Yüklem: Teskin ettim

Belirtili Nesne: Özümü

Zarf: Sabır ile

Tablo 87.

Genç Yaşımda Felek Vurdu Başıma -Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
14.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
20.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
21.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
22.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
23.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
24.	Fiil	Devrik	Soru	Birleşik
25.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
26.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
27.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 88.

Genç Yaşımda Felek Vurdu Başıma-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Sekiz sene bir arada eğlendim, İki gözümü, Bir zaman, Bir kimseye, Bir vefasız zalim yar
Tekrar Grubu	Her zaman ağladım ne zaman güldüm, Baharımı yazımı,Yavaş yavaş düzen ettim sazımı, Günüm zindan gecelerim zar oldu, Dünyaya bakmadım ben kana kana
Sayı Grubu	Sekiz sene bir arada eğlendim, On onbeş yaşıma girince heman, Yeni değmiş idim yedi yaşıma, Üç yüz onda gelmiş idim, Tarih üçyüz otuzbeşte evlendim
Bağlama Grubu	Sabır ile teskin ettim özümü, Kader ile bölemedim kozumu
Birleşik Fiil Grubu	Kayıbettim, Teskin ettim

2.45. Mecnûn Gibi Dolanıyom Çöllerde

Mecnûn gibi dolanıyom çöllerde
Hayal beni yeldiriyor yel gibi
Ah çeker ağlarım gurbet ellerde
Durmaz akar gözüm yaşı sel gibi

Bir güzelin Mecnûnuyum ezelden
Verememem telkini gelmiyor elden
Yandım ateşine can ü gönülden
Görmesem günlerim uzar yıl gibi

Hesapsız haftalar yıllar geçiyor
Evvel benim idi şimdi kaçıyor
Varıp düşmanlara derdin açıyor
Beni görüp saklanıyor el gibi

Zincirsiz kösteksiz bağladı beni
Tatlı diliyle eğledi beni
Yurdumdan yuvamdan eyledi beni
Yarsız dünya malı bana pul gibi

Aşkın beni deryalara daldırdı
Bazı ağlatır da bazı güldürür
İster azat eyler ister öldürür
Sefil Veysel kapısında kul gibi

1. Mecnûn gibi dolanıyom çöllerde

Yüklem: Dolanıyom

Yer Tamlayıcısı: Çöllerde

Zarf: Mecnûn gibi

2. Hayal beni yeldiriyor yel gibi

Yüklem: Yeldiriyor

Özne: Hayal

Belirtili Nesne: Beni

Zarf: Yel gibi

3. Ah çeker ağlarım gurbet ellerde

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Ağlarım

Yer Tamlayıcısı: Gurbet ellerde

Zarf: Ah çeker

4. Durmaz akar gözüm yaşı sel gibi

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Akar

Özne: Gözüm yaşı

Zarf: Sel gibi durmaz

5. Bir güzelin Mecnûnuyum ezelden

Yüklem: Bir güzelin Mecnûnuyum

Zarf: Ezelden

6. Verememem telkini gelmiyor elden

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Verememem

Belirtili Nesne: Telkini

Yüklem-2: Gelmiyor

Yer Tamlayıcısı: Elden

7. Yandım ateşine can ü gönülden

Yüklem: Yandım

Yer Tamlayıcısı: Ateşine

Zarf: Can ü gönülden

8. Görmesem günlerim uzar yıl gibi

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Uzar

Özne: Günlerim

Zarf: Yıl gibi görmesem

9. Hesapsız haftalar yıllar geçiyor

Yüklem: Geçiyor

Özne: Haftalar yıllar

Zarf: Hesapsız

10. Evvel benim idi şimdi kaçıyor

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Benim idi

Zarf: Evvel

Yüklem-2:Kaçıyor

Zarf: Şimdi

11. Varıp düşmanlara derdin açıyor

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Açıyor

Belirtili Nesne: Derdin

Yer Tamlayıcısı: Düşmanlara

Zarf: Varıp

12. Beni görüp saklanıyor el gibi

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Saklanıyor

Zarf: Beni görüp

Zarf: El gibi

13. Zincirsiz kösteksiz bağladı beni

Yüklem: Bağladı

Belirtili Nesne: Beni

Zarf: Zincirsiz kösteksiz

14. Tatlı diliyle eğledi beni

Yüklem: Eğledi

Belirtili Nesne: Beni

Zarf: Tatlı diliyle

15. Yurdumdan yuvamdan eyledi beni

Yüklem: Eyledi

Belirtili Nesne: Beni

YT.: Yurdumdan yuvamdan

16. Yarsız dünya malı bana pul gibi(dir)

Yüklem: Pul gibi(dir)

Özne: Yarsız dünya malı

Yer Tamlayıcısı: Bana

17. Aşkın beni deryalara daldırdı

Yüklem: Daldırdı

Özne: Aşkın

Belirtili Nesne: Beni

Yer Tamlayıcısı: Deryalara

18. Bazı ağlatır da bazı güldürür

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Ağlatır

Zarf: Bazı

Yüklem-2: Güldürür

Zarf: Bazı

Cümle Dışı Unsur: Da

19. İster azat eyler ister öldürür

"Bağlı Cümle"

Yüklem-1: Azat eyler

Zarf: İster

Yüklem-2: Öldürür

Zarf: İster

20. Sefil Veysel kapısında kul gibi(dir)

Yüklem: Kul gibi(dir)

Özne: Sefil Veysel

Yer Tamlayıcısı: Kapısında

Tablo 89.

Mecnûn Gibi Dolanıyom Çöllerde-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Ünlem	Birleşik
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
6.	İsim	Devrik	Olumsuz	Sıralı
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
19.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
20.	İsim	Kurallı	Olumlu	Bağlı

Tablo 90.

Mecnûn Gibi Dolanıyom Çöllerde-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Sefil Veysel, Yarsız dünya malı, Bir güzelin Mecnûnuyum, Hesapsız haftalar yıllar geçiyor
Tekrar Grubu	Bazı ağlatır da bazı güldürür, İster azat eyler ister öldürür, Zincirsiz kösteksiz bağladı, Yurdumdan yuvamdan eyledi, Hesapsız haftalar yıllar geçiyor
Ünlem Grubu	Ah çeker ağlarım
Edat Grubu	El gibi, Yıl gibi, Yel gibi, Mecnûn gibi dolanıyom çöllerde
Sıfat-Fiil Grubu	Ah çeker ağlarım
Zarf-Fiil Grubu	Beni görüp saklanıyor, Varıp düşmanlara derdin açıyor

2.46. Yeter Gayrı Yumma Gözün Kör Gibi

Kambur felek sanki beni kayırdı
Eşten dosttan nazlı yardan ayırdı
Gizli sırrım memlekete duyurdu
Sanki benim bir ettiğim var gibi

Birinin aklı yok deli divane
Bir kısmı muhtaçtır acı soğana
Bir kısmını zengin etmiş yan yana
Şimdi kendi saklanıyor sır gibi

Kimine at vermiş eştirir gezer
Kimine aşk vermiş coşturur gezer
Kimine mal vermez koşturur gezer
Sanki bunu zengin etmek zor gibi

Kimine saz vermiş çalar eğlenir
Kimi zevk içinde güler eğlenir
Veysel gözyaşların siler eğlenir
Yeter gayri yumma gözün kör gibi

Bir kısmına yayla vermiş köy vermiş
Bir kısmına büyük büyük pay vermiş
Sevdiğine güzellikle boy vermiş
Al yanaklar şule verir nur gibi

1. Kambur felek sanki beni kayırdı

Yüklem: Kayırdı

Özne: Kambur felek

Belirtili Nesne: Beni

Zarf: Sanki

2. Eşten dosttan nazlı yardan ayırdı

Yüklem: Ayırdı

YT: Eşten dosttan nazlı yardan

3. Gizli sırrım memlekete duyurdu

Yüklem: Duyurdu

Belirtili Nesne: Gizli sırrım

Yer Tamlayıcısı: Memlekete

4. Sanki benim bir ettiğim var gibi

Yüklem: Var

Özne: Benim bir ettiğim

Zarf: Sanki

Zarf: Gibi

5. Kimine at vermiş eştirir gezer

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Vermiş

Belirtisiz Nesne: At

Yer Tamlayıcısı: Kimine

Yüklem-2: Gezer

Zarf: Eştirir

6. Kimine aşk vermiş coşturur gezer

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem: Vermiş

Belirtisiz Nesne: Aşk

Yer Tamlayıcısı: Kimine

Yüklem-2: Gezer

Zarf: Coşturur

7. Kimine mal vermez koşturur gezer

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Vermez

Belirtisiz Nesne: Mal

Yer Tamlayıcısı: Kimine

Yüklem-2: Gezer

Zarf: Koşturur

8. Sanki bunu zengin etmek zor gibi(dir)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Zor gibi(dir)

Özne: Bunu zengin etmek

Zarf: Sanki

9. Bir kısmına yayla vermiş köy vermiş

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Vermiş

Belirtisiz Nesne: Yayla

Yer Tamlayıcısı: Bir kısmına

Yüklem-2: Vermiş

Belirtisiz Nesne: Köy

10. Bir kısmına büyük büyük pay vermiş

Yüklem: Vermiş

Belirtisiz Nesne: Büyük büyük pay

Yer Tamlayıcısı: Bir kısmına

11. Sevdiğine güzellikle boy vermiş

Yüklem: Vermiş

Belirtisiz Nesne: Güzellikle boy

Yer Tamlayıcısı: Sevdiğine

12. Al yanaklar şule verir nur gibi

Yüklem: Verir

Özne: Al yanaklar

Belirtisiz Nesne: Şule

Zarf: Nur gibi

13. Birinin aklı yok deli divane(dir)

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yok

Özne: Birinin aklı

Yüklem-2: Deli divane(dir)

14. Bir kısmı muhtaçtır acı soğana

Yüklem: Muhtaçtır

Özne: Bir kısmı

Yer Tamlayıcısı: Acı soğana

15. Bir kısmını zengin etmiş yan yana

Yüklem: Zengin etmiş

Özne: Bir kısmını

Zarf: Yan yana

16. Şimdi kendi saklanıyor sır gibi

Yüklem: Saklanıyor

Özne: Kendi

Zarf: Sır gibi

Zarf: Şimdi

17. Kimine saz vermiş çalar eğlenir

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Vermiş

Belirtisiz Nesne: Saz

Yer Tamlayıcısı: Kimine

Yüklem-2: Eğlenir

Zarf: Çalar

18. Kimi zevk içinde güler eğlenir

Yüklem: Güler eğlenir

Özne: Kimi

Zarf: Zevk içinde

19. Veysel gözyaşların siler eğlenir

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Siler

Özne: Veysel

Belirtili Nesne: Gözyaşların

Yüklem-2: Eğlenir

20. Yeter gayri yumma gözün kör gibi

Yüklem: Yumma

Belirtisiz Nesne: Gözün

Zarf: Kör gibi

Cümle Dışı Unsur: Yeter gayri

Tablo 91.

Yeter Gayri Yumma Gözün Kör Gibi-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
8.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
14.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
20.	Fiil	Devrik	Ünlem	Basit

Tablo 92.

Yeter Gayri Yumma Gözün Kör Gibi-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Benim bir ettiğim
Sıfat Tamlaması	Bir kısmı, Acı soğana, Al yanaklar, Gizli sırrım, Kambur felek
Tekrar Grubu	Büyük büyük pay vermiş, Eşten dosttan nazlı yardan ayırdı, Yan yana, deli divane
Ünlem Grubu	Yeter gayri
Birleşik Fiil Grubu	Zengin etmek, Bir kısmını zengin etmiş
Bağlama Grubu	Sanki benim bir ettiğim var gibi
Edat Grubu	Sanki benim bir ettiğim var gibi, Sır gibi
Sıfat-Fiil Frubu	Benim bir ettiğim

2.47. Gezerken Aklımın Evine Vardım

Gezerken aklımın evine vardım
Akıl gitmiş fikir evde yoğ idi
Üslubum takındım usula sordum
Akılın evinde hırthış çoğ'idi

Akıl bezirgandır gezer getirir
Muvazene onu tartar oturur
Zihin çeker ambarına götürür
Fikir orda hükmü cari bey idi

Baktım ki gayrete durmaz çalışır
Tamah onu görür güler yılışır
Kanaatla tamah durmaz sürtüşür
Tamah bilmem kimden almış öğüdü

Sehavet tamaha vurunca yıktı
Hırs meydana bir velvele bıraktı
Sabır hırsın duluğuna bir çaktı
Kin ve kibir ele aldı ağıdı

Baktım ki yalan geldi dikildi
Gerçek geldi yalan kaçtı sıkıldı
Ararken gerçekle yalanı buldu
Hele görsen onda seyir çoğ idi

Yalanı görünce bereket kaçtı
Vicdan ile yalan bir kavralaştı
Vicdan yalanları çiğnedi geçti
Her ana doğurmaz böyle yiğidi

Fikir geldi düzenledi o şarı
Döğe döğe barıştırdı onları
Kahretti yalanı kovdu dışarı
Pişmemişti daha yalan çiğ idi

Bunların hepsi mevcut Veysel'de
Yoktur diyeceğim emare elde
Çamuruma karışmıştır temelde
Sabır bunun cümlesine bağ idi

1. Gezerken aklımın evine vardım

Yüklem: Vardım

Yer Tamlayıcısı: Aklımın evine

Zarf: Gezerken

2. Akıl gitmiş fikir evde yoğ idi

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Gitmiş

Özne-1: Akıl

Yüklem-2: Yoğ idi

Özne-2: Fikir

Yer Tamlayıcısı: Evde

3. Üslubum takındım usula sordum

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Takındım

Belirtili Nesne: Üslubum

Yüklem-2: Sordum

Zarf: Usula

4. Akılın evinde hırthış çoğ'idi

Yüklem: Çoğ'idi

Özne: Hırthış

Yer Tamlayıcısı: Akılın evinde

5. Akıl bezirgandır gezer getirir

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bezirgandır

Özne: Akıl

Yüklem-2: Getirir

Zarf: Gezer

6. Muvazene onu tartar oturur

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Tartar

Özne: Muvazene

Yüklem-2: Oturur

7. Zihin çeker ambarına götürür

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem-1: .Çeker

Özne:Zihin

Yer Tamlayıcısı: Ambarına

Yüklem-2: Götürür

8. Fikir orda hükmü cari bey idi

Yüklem: Cari bey idi

Özne: Fikir

Belirtili Nesne: Hükmü

Yer Tamlayıcısı: Orda

9. Baktım ki gayrete durmaz çalışır

“Ki’li Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Baktım

Yüklem-2: Çalışır

Zarf: Gayrete durmaz

Cümle Dışı Unsur: Ki

10. Tamah onu görür güler yılışır

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Görür

Özne: Tamah

Yüklem-2: Güler

Yüklem-3: Yılışır

11. Kanaatla tamah durmaz sürtüşür

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Sürtüşür

Özne: Kanaatla tamah

Zarf: Durmaz

12. Tamah bilmem kimden almış öğüdü

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Bilmem

Blin.: Tamah kimden almış öğüdü

13. Sehavet tamaha vurunca yıktı

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Yıktı

Özne: Sehavet

Zarf: Tamaha vurunca

14. Hırs meydana bir velvele bıraktı

Yüklem: Bıraktı

Özne:Hırs

Belirtisiz Nesne: Bir velvele

Yer Tamlayıcısı: Meydana

15. Sabır hırsın duluğuna bir çaktı

Yüklem: Bir çaktı

Özne: Sabır

Yer Tamlayıcısı: Hırsın duluğuna

16. Kin ve kibir ele aldı ağıdı

Yüklem: Ele aldı

Özne: Kin ve kibir

Belirtili Nesne: Ağıdı

17. Baktım ki yalan geldi dikildi

“Ki’li Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Baktım

Yüklem-2: Geldi

Özne: Yalan

Yüklem-3: Dikildi

Cümle Dışı Unsur: Ki

18. Gerçek geldi yalan kaçtı sıkıldı

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Geldi

Özne-1: Gerçek

Yüklem-2: Kaçtı

Özne-2: Yalan

Yüklem-3: Sıkıldı

19. Ararken gerçekle yalanı buldu

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Buldu

Belirtili Nesne: Gerçekle yalanı

Zarf: Ararken

20. Hele görsen onda seyir çoğ idi

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Çoğ idi

Özne: Seyir

Yer Tamlayıcısı: Onda

Zarf: Görsen

Cümle Dışı Unsur: Hele

21. Yalanı görünce bereket kaçtı

Yüklem: Kaçtı

Özne: Bereket

Zarf: Yalanı görünce

22. Vicdan ile yalan bir kavralaştı

Yüklem: Bir kavralaştı

Özne: Vicdan ile yalan

23. Vicdan yalanları çiğnedi geçti

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Çiğnedi

Özne: Vicdan

Belirtili Nesne: Yalanları

Yüklem-2: Geçti

24. Her ana doğurmaz böyle yiğidi

Yüklem: Doğurmaz

Özne: Her ana

Belirtili Nesne: Böyle yiğidi

25. Fikir geldi düzenledi o şarı

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Geldi

Özne: Fikir

Yüklem-2: Düzenledi

Belirtili Nesne: O şarı

26. Döğe döğe barıştırdı onları

Yüklem: Barıştırdı

Belirtili Nesne: Onları

Zarf: Döğe döğe

27. Kahretti yalanı kovdu dışarı

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Kahretti

Yüklem-2: Kovdu

Belirtili Nesne: Yalanı

Yer Tamlayıcısı: Dışarı

28. Pişmemişti daha yalan çiğ idi

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Pişmemişti

Özne: Yalan

Yüklem-2: Çiğ idi

Zarf: Daha

29. Bunların hepsi mevcut(tur) Veysel’de

Yüklem: Mevcut(tur)

Özne: Bunların hepsi

Yer Tamlayıcısı: Veysel’de

30. Yoktur diyeceğim emare elde

“İç İçe Girişik Cümle”

Yüklem: Diyeceğim

Belirtisiz Nesne: Emare elde yoktur

31. Çamuruma karışmıştır temelde

Yüklem: Karışmıştır

Yer Tamlayıcısı: Çamuruma

Yer Tamlayıcısı: Temelde

32. Sabır bunun cümlesine bağ idi

Yüklem: Bağ idi

Özne: Sabır

Yer Tamlayıcısı: Bunun cümlesine

Tablo 93.

Gezerken Aklımın Evine Vardım-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
18.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
19.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
20.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
21.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
22.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
23.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
24.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
25.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
26.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
27.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
28.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
29.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
30.	İsim	Devrik	Olumsuz	Birleşik
31.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
32.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 94.

Gezerken Aklımın Evine Vardım-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Akılın evinde
Sıfat Tamlaması	Bir velvele
Tekrar Grubu	Döğe döğe barıştırdı Ararken gerçekle yalanı buldu
Bağlama Grubu	Kin ve kibir ele aldı ağıdı, Baktım ki yalan geldi dikildi, Vicdan ile yalan bir kavralaştı
Birleşik Fiil Grubu	Kahretti
Zarf-Fiil Grubu	Yalanı görünce bereket kaçtı

2.48. İşittim Dünyaya Gelin Diyorlar

İşittim dünyaya gelin diyorlar
Ben kocadım dahi dünya gelin mi
Yürü var dünyaya görün diyorlar
Ben kocadım dahi dünya gelin mi

Gündüz gezer tango takar takınır
Geceleri namahremdir sakınır
Ön dişleri düşmüş desem dokunur
Ben kocadım dahi dünya gelin mi

Galiba feleğin dünya madamı
Kambur felek çarha çarpar adamı
Kucağında çok gezdirmiş dedemi
Ben kocadım dahi dünya gelin mi

Bu dünya görünmez böyle bir hayal
Bu imiş ademi aldatan her hal
Hesapsız yaşı var Adem'den evvel
Ben kocadım dahi dünya gelin mi

Veysel sen karışma dünya haline
Kusur bulun turunç gibi geline
Yeni kodu dünya işi yoluna
Ben kocadım dahi dünya gelin mi

1. İşittim dünyaya gelin diyorlar

"İç İçe Birleşik Cümle"

Yüklem: İşittim

Bsizn.: Dünyaya gelin diyorlar

2. Ben kocadım dahi dünya gelin mi(dir)

"Bağlı Cümle"

Yüklem-1: Kocadım

Özne-1: Ben

Yüklem-1: Gelin mi(dir)

Özne-2: Dünya

Cümle Dışı Unsur: Dahi

3. Yürü var dünyaya görün diyorlar

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Diyorlar

Bsizn.: Yürü var dünyaya görün

4. Ben kocadım dahi dünya gelin mi

"Bağlı Cümle"

Yüklem-1: Kocadım

Özne-1: Ben

Yüklem-1: Gelin mi(dir)

Özne-2: Dünya

Cümle Dışı Unsur: Dahi

5. Gündüz gezer tango takar takınır

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gezer

Zarf: Gündüz

Yüklem-2: Takar takınır

Belirtisiz Nesne: Tango

6. Geceleri namahremdir sakınır

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Namahremdir

Özne-1: Geceleri

Yüklem-2: Sakınır

7. Ön dişleri düşmüş desem dokunur

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem:Dokunur

Bsizn.: Ön dişleri düşmüş desem

8. Ben kocadım dahi dünya gelin mi

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Kocadım

Özne-1: Ben

Yüklem-1: Gelin mi(dir)

Özne-2: Dünya

Cümle Dışı Unsur: Dahi

9. Galiba feleğin dünya madamı(dır)

Yüklem: Madamı(dır)

Özne: Feleğin

Belirtisiz Nesne: Dünya

Cümle Dışı Unsur: Galiba

10. Kambur felek çarha çarpar adamı

Yüklem: Çarpar

Özne: Kambur felek

Belirtili Nesne: Adamı

Yer Tamlayıcısı: Çarha

11. Kucağında çok gezdirmiş dedemi

Yüklem: Gezdirmiş

Belirtili Nesne: Dedemi

Yer Tamlayıcısı: Kucağında

Zarf: Çok

12. Ben kocadım dahi dünya gelin mi

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Kocadım

Özne-1: Ben

Yüklem-1: Gelin mi(dir)

Özne-2: Dünya

Cümle Dışı Unsur: Dahi

13. Bu dünya görünmez böyle bir hayal(dir)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Bir hayal(dir)

Özne: Bu dünya

Yer Tamlayıcısı:

Zarf: Görünmez böyle

14. Bu imiş Ademi aldatan her hal

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Bu imiş

Özne: Ademi aldatan

Cümle Dışı Unsur: Her hal

15. Hesapsız yaşı var Adem’den evvel

Yüklem: Var

Belirtili Nesne: Hesapsız yaşı

Zarf: Adem’den evvel

16. Ben kocadım dahi dünya gelin mi

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Kocadım

Özne-1: Ben

Yüklem-1: Gelin mi(dir)

Özne-2: Dünya

Cümle Dışı Unsur: Dahi

17. Veysel sen karışma dünya haline

Yüklem: Karışma

Özne: Sen

Yer Tamlayıcısı: Dünya haline

Cümle Dışı Unsur: Veysel

18. Kusur bulun turunç gibi geline

Yüklem: Kusur bulun

Yer Tamlayıcısı: Turunç gibi geline

19. Yeni kodu dünya işi yoluna

Yüklem: Kodu (Koydu)

Özne: Dünya

Belirtili Nesne: İşi

Yer Tamlayıcısı: Yoluna

Zarf: Yeni

20. Ben kocadım dahi dünya gelin mi

"Bağlı Cümle"

Yüklem-1: Kocadım

Özne-1: Ben

Yüklem-1: Gelin mi(dir)

Özne-2: Dünya

Cümle Dışı Unsur: Dahi

Tablo 95.

İşittim Dünyaya Gelin Diyorlar-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	İsim	Kurallı	Olumlu	Bağlı
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
4.	İsim	Kurallı	Soru	Bağlı
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birlelşik
8.	İsim	Kurallı	Soru	Bağlı
9.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	İsim	Kurallı	Soru	Bağlı
13.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
15.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
16.	İsim	Kurallı	Soru	Bağlı
17.	İsim	Devrik	Olumsuz	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
20.	İsim	Kurallı	Soru	Bağlı

Tablo 96.

İşittim Dünyaya Gelin Diyorlar-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Dünya haline
Sıfat Tamlaması	Hesapsız yaşı, Kambur felek , Ön dişleri Ademi aldatan her hal, Bir hayal
Edat Grubu	Turunç gibi geline
Tekrar Grubu	Gündüz gezer tango takar takınır
Bağlama Grubu	Ben kocadım dahi dünya gelin mi
Birleşik Fiil Grubu	Kusur bulun, Bu imiş
Sıfat-Fiil Grubu	Ademi aldatan her hal, Yürü var dünyaya görün diyorlar

2.49. Yıllarca Aradım Ben Beni

Yıllarca aradım kendi kendimi
Hiçbir türlü bulamadım ben beni
Hayal mıyım ürüya mı bilinmez
Hiçbir türlü bulamadım ben beni

İnsan mıyım mahluk muyum ot muyum
Ekilir biçilir bir nebat mıyım
Yoksa görünüşte bir sıfat mıyım
Hiçbir türlü bulamadım ben beni

Leyla mıyım Mecnun muyum çöl müyüm
Arı mıyım çiçek miyim bal mıyım
Köle miyim bir güzele kul muyum
Hiçbir türlü bulamadım ben beni

Varlığım yokluğum bir Veysel adım
Gök kubbede kalacaktır ses kadim
Elli üç yıl kendi kendim aradım
Hiçbir türlü bulamadım ben beni

1. Yıllarca aradım kendi kendimi

Yüklem: Aradım

Belirtili Nesne: Kendi kendimi

Zarf: Yıllarca

2. Hiçbir türlü bulamadım ben beni

Yüklem: Bulamadım

Özne: Ben

Belirtili Nesne: Beni

Zarf: Hiçbir türlü

3. Hayal mıyım ürüya mı bilinmez

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Hayal mıyım ürüya mı

Yüklem-2: Bilinmez

4. Hiçbir türlü bulamadım ben beni

Yüklem: Bulamadım

Özne: Ben

Belirtili Nesne: Beni

Zarf: Hiçbir türlü

5. İnsan mıyım mahluk muyum ot muyum

Yüklem: İnsan mıyım mahluk muyum ot muyum?

6. Ekilir biçilir bir nebat mıyım

Yoksa görünüşte bir sıfat mıyım

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Bir nebat mıyım

Zarf: Ekilir biçilir

Yüklem-2: Bir sıfat mıyım

Yer Tamlayıcısı: Görünüşte

Cümle Dışı Unsur: Yoksa

7. Hiçbir türlü bulamadım ben beni

Yüklem: Bulamadım

Özne: Ben

Belirtili Nesne: Beni

Zarf: Hiçbir türlü

8. Leyla mıyım Mecnun muyum çöl müyüm?

Yüklem: Leyla mıyım Mecnun muyum çöl müyüm

9. Arı mıyım çiçek miyim bal mıyım Köle miyim bir güzele kul muyum

Yüklem: Arı mıyım çiçek miyim bal mıyım?

Köle miyim bir güzele kul muyum?

10. Hiçbir türlü bulamadım ben beni

Yüklem: Bulamadım

Özne: Ben

Belirtili Nesne: Beni

Zarf: Hiçbir türlü

11. Varlığım yokluğum bir(dir) Veysel adım(dır)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bir(dir)

Özne-1: Varlığım yokluğum

Yüklem-2: Adım(dır)

Özne-2: Veysel

12. Gök kubbede kalacaktır ses kadim

Yüklem: Kalacaktır

Özne: Ses

Belirtisiz Nesne: Kadim

Yer Tamlayıcısı: Gök kubbede

13. Elli üç yıl kendi kendim aradım

Yüklem: Aradım

Belirtisiz Nesne: Kendi kendim

Zarf: Elli üç yıl

14. Hiçbir türlü bulamadım ben beni

Yüklem: Bulamadım

Özne: Ben

Belirtili Nesne: Beni

Zarf: Hiçbir türlü

Tablo 97.

Yıllarca Aradım Ben Beni-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
4.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
6.	İsim	Kurallı	Soru	Bağlı
7.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
8.	İsim	Kurallı	Soru	Basit
9.	İsim	Kurallı	Soru	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
11.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 98.

Yıllarca Aradım Ben Beni-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Hiçbir türlü, , Gök kubbede , Ekilir biçilir bir nebat, Bir sıfat
Tekrar Grubu	Hayal mıyım ürüya mı bilinmez, İnsan mıyım mahluk muyum ot muyum, Hiçbir türlü bulamadım ben beni, Arı mıyım çiçek miyim bal mıyım Leyla mıyım Mecnun muyum çöl müyüm
Sayı Grubu	Elli üç yıl

2.50. Sen Bir Ceylan Olsan Ben De Bir Avcı

Sen bir ceylan olsan ben de bir avcı
Avlasam çöllerde saz ile seni
Bulunmaz dermanı yoktur ilâcı
Vursam yaralasam söz ile seni

Koyun olsam otlardım yaylada
Tellerini yoldurmazdım hoyrada
Balık olsan takla dönsen deryada
Düşürsem toruma hız ile seni

Kurulma sevdiğim güzelim deyin
Bağlanma karayı alları geyin
Ben bir çoban olsam sen de bir koyun
Beslesem elimde tuz ile seni

Veysel der ismini koymam dilimden
Ayrı düştüm vatanımdan ilimden
Kuş olsan da kurtulmazdın elimden
Eğer görse idim göz ile seni

1. Bulunmaz dermanı yoktur ilacı

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bulunmaz

Belirtili Nesne: Dermanı

Yüklem-2: Yoktur

Belirtili Nesne: İlacı

2. Kurulma sevdiğim güzelim deyin

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1:Kurulma

Özne: Sevdiğim

Yüklem-2: Deyin

Belirtili Nesne: Güzelim

3. Bağlanma karayı alları geyin

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bağlanma

Belirtili Nesne: Karayı

Yüklem-2: Geyin

Belirtili Nesne: Alları

4. Koyun olsam otlardım yaylada

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Otlardım

Yer Tamlayıcısı: Yaylada

Zarf: Koyun olsam

5. Tellerini yoldurmazdım hoyrada

Yüklem: Yoldurmazdım

Belirtili Nesne: Tellerini

Yer Tamlayıcısı: Hoyrada

6. Veysel der ismini koymam dilimden

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem:Koymam

Belirtili Nesne: İsmini

Yer Tamlayıcısı: dilimden

Zarf: Veysel der

7. Ayrı düştüm vatanımdan ilimden

Yüklem: Ayrı düştüm

Yer Tamlayıcısı: Vatanımdan ilimden

8. Kuş olsan da kurtulmazdın elimden

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Kurtulmazdın

Yer Tamlayıcısı: Elimden

Zarf: Kuş olsan

Cümle Dışı Unsur: Da

9. Eğer görse idim göz ile seni

Yüklem: Görse idim

Belirtili Nesne: Seni

Zarf: Göz ile

Cümle Dışı Unsur: Eğer

Tablo 99.

Sen Bir Ceylan Olsan Ben De Bir Avcı-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
2.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
3.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
5.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik

Tablo 100.

Sen Bir Ceylan Olsan Ben De Bir Avcı-Kelime Grupları

Tekrar Grubu	Vatanımdan ilimden
Bağlama Grubu	Eğer görse idim göz ile seni, Kuş olsan da kurtulmazdın elimden

2.51. Her Türlü Nesneye Aşıksın Gönül

Her türlü nesneye aşıksın gönül
Çalıp eğlenmezsem saz neme gerek
Her güzelden birer hisse umarsın
Gülüp oynamazsam kız neme gerek

Geçti güzelliğin çağı nafile
Güz gelince kuşlar iner sahile
Ne söylesen kar eylemez gafile
Üstüme düşmedik söz neme gerek

Merd insanın sözü uyar özüne
Tezene teline parmak sazına
Doğru gören gider yolun düzüne
Düz yolu görmeyen göz neme gerek

Bir Veysel demişler olabilirsem
Söylerim sözümü bilebilirsem
Bir cura sazım var çalabilirsem
Defli dümbelekli caz neme gerek

1. Her türlü nesneye aşıksın gönül

Yüklem: Aşıksın

Özne: Gönül

Yer Tamlayıcısı: Her türlü nesneye

2. Çalıp eğlenmezsem saz neme gerek(tir)

"Şartlı Birleşik Cümle

Yüklem: Neme gerek(tir)

Belirtisiz Nesne: Saz

Zarf: Çalıp eğlenmezsem

3. Her güzelden birer hisse umarsın

Yüklem: Umarsın

Belirtisiz Nesne: Birer hisse

Yer Tamlayıcısı: Her güzelden

4. Gülüp oynamazsam kız neme gerek(tir)

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Neme gerek(tir)

Belirtisiz Nesne: Kız

Zarf: Gülüp oynamazsam

5. Geçti güzelliğin çağı nafile

Yüklem: Geçti

Özne: Güzelliğin çağı

Cümle Dışı Unsur: Nafile

6. Güz gelince kuşlar iner sahile

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: İner

Özne: Kuşlar

Yer Tamlayıcısı: Sahile

Zarf: Güz gelince

7. Ne söylesen kar eylemez gafile

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Kar eylemez

Özne: Ne söylesen

Yer Tamlayıcısı: Gafile

8. Üstüme düşmedik söz neme gerek(tir)

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Neme gerek(tir)

Belirtisiz Nesne: Üstüme düşmedik söz

9. Merd insanın sözü uyar özüne

Yüklem: Uyar

Belirtili Nesne:Merd insanın sözü

Yer Tamlayıcısı: Özüne

10. Doğru gören gider yolun düzüne

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Gider

Özne: Doğru gören

Yer Tamlayıcısı: Yolun düzüne

11. Düz yolu görmeyen göz neme gerek(tir)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Neme Gerek(tir)

Özne: Düz yolu görmeyen göz

12. Bir Veysel demişler olabilirsem

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Demişler

Belirtisiz Nesne: Bir Veysel

Cümle Dışı Unsur: Olabilirsem

13. Söylerim sözümü bilebilirsem

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Söylerim

Belirtili Nesne: Sözümü

Zarf: Bilebilirsem

14. Bir cura sazım var çalabilirsem

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Var

Belirtisiz Nesne: Bir cura sazım

Cümle Dışı Unsur: Çalabilirsem

15. Defli dümbelekli caz neme gerek(tir)

Yüklem: Neme gerek(tir)

Özne: Defli dümbelekli caz

Tablo 101.

Her Türlü Nesneye Aşıksın Gönül-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
2.	İsim	Devrik	Soru	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	İsim	Kurallı	Soru	Birleşik
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
8.	İsim	Kurallı	Soru	Birleşik
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
11.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
14.	İsim	Devrik	Olumlu	Birleşik
15.	İsim	Kurallı	Soru	Basit

Tablo 102. *Her Türlü Nesneye Aşıksın Gönül-Kelime Grupları*

Sıfat Tamlaması	Defli dümbelekli caz, Bir Veysel demişler, Yolun düzüne, Merd insanın sözü, Güzelliğin çağı, Her türlü nesneye, Her güzelden, Bir cura sazım var, Düz yolu görmeyen, Doğru gören gider
Tekrar Grubu	Defli dümbelekli caz
Birleşik Fiil Grubu	Ne söylesen kar eylemez
Sıfat-Fiil Grubu	Üstüme düşmedik, Düz yolu görmeyen, Doğru gören gider
Zarf-Fiil Grubu	Çalıp eğlenmezsem, Güz gelince kuşlar iner, Gülüp oynamazsam

2.52. Vatan Sevgisi İçten Duyanlar

Vatan sevgisini içten duyanlar
Sıtkı ile çalışır benimseyerek
Milletine, ulusuna uyanlar
Demez neme lazım, neyime gerek

Vatan aşkı ile çalışan kafa
Muhakkak erişir öndeki safa
Tesir nüfuz olur her bir tarafa
Herkes onu büyük tanır severek

Her ferdin hakkı var, bizimdir Vatan
Babamız, dedemiz döktüler al kan
Hudut boylarında can verip yatan
Saygıyla anarız, şehit diyerek

Olmak istiyorsan dünyada mesut
Hakka halka yarayacak bir iş tut
Çalıştır oğlunu, kızını okut
İnsan olmak için okumak gerek

Vatan bizim, ülke bizim, el bizim
Emin ol ki her çalışan kol bizim
Ay yıldızlı bayrak bizim, mal bizim
Söyle Veysel öğünerek, överek

1. Vatan sevgisini içten duyanlar

Sıtkı ile çalışır benimseyerek

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Çalışır

Özne: Vatan sevgisini içten duyanlar

Zarf: Sıtkı ile

Zarf: Benimseyerek

2. Milletine, ulusuna uyanlar

Demez neme lazım, neyime gerek

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Demez

Özne: Milletine, ulusuna uyanlar

Bsizn.: Neme lazım, neyime gerek

3. Her ferdin hakkı var, bizimdir vatan

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Var

Belirtili Nesne: Her ferdin hakkı

Yüklem-2: Bizimdir

Özne: Vatan

4. Babamız, dedemiz döktüler al kan

Yüklem: Döktüler

Özne: Babamız dedemiz

Belirtisiz Nesne: Al kan

5. Hudut boylarında can verip yatan

Saygıyla anarız, şehit diyerek

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Anarız

Zarf: Saygıyla

Zarf: Şehit diyerek

CDU.: Hudut boylarında can verip yatan

6. Vatan aşkı ile çalışan kafa

Muhakkak erişir öndeki safa

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Erişir

Özne: Vatan aşkı ile çalışan kafa

Yer Tamlayıcısı: Öndeki safa

Zarf: Muhakkak

7. Tesir nüfuz olur her bir tarafa

Yüklem: Nüfuz olur

Özne: Tesir

Yer Tamlayıcısı: Her bir tarafa

8. Herkes onu büyük tanır severek

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Tanır

Özne: Herkes

Belirtili Nesne: Onu

Zarf: Severek

9. Olmak istiyorsan dünyada mesut

Hakka halka yarayacak bir iş tut

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Tut

Bsizn.: Hakka halka yarayacak bir iş

Yer Tamlayıcısı: Dünyada

Zarf: Olmak istiyorsan mesut

10. Çalıştır oğlunu, kızını okut

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Çalıştır

Özne: Oğlunu kızını

Yüklem-2: Okut

11. İnsan olmak için okumak gerek(tir)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Gerek(tir)

Özne: Okumak

Zarf: İnsan olmak için

12. Vatan bizim(dir), ülke bizim(dir), el bizim(dir)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Bizim(dir)

Özne-1: Vatan

Yüklem-2: Bizim(dir)

Özne-2: Ülke

Yüklem-3: Bizim(dir)

Özne-3: El

13. Emin ol ki her çalışan kol bizim(dir)

“Ki’li Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Emin ol

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem-2: Bizim(dir)

Özne: Her çalışan kol

14. Ay yıldızlı bayrak bizim(dir), mal bizim(dir)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Bizim(dir)

Özne-1: Ay yıldızlı bayrak

Yüklem-2: Bizim(dir)

Özne-2: Mal

15. Söyle Veysel öğünerek, överek

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Söyle

Özne: Veysel

Zarf: Öğünerek överek

Tablo 103.

Vatan Sevgisini İçten Duyanlar-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
2.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
3.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
11.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
12.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
13.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
14.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik

Tablo 104.

Vatan Sevgisini İçten Duyanlar-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Vatan aşkı, Hudut boyları, Vatan sevgisi
Sıfat Tamlaması	Ay yıldızlı bayrak, Her bir tarafa
Tekrar Grubu	Çalıştır oğlunu, kızını okut, Babamız, dedemiz döktüler al kan
Bağlama Grubu	Sıtkı ile çalışır benimseyerek, Vatan aşkı ile çalışan kafa
İsim-Fiil Grubu	İnsan olmak için okumak gerek(tir)
Sıfat-Fiil Grubu	Hakka halka yarayacak bir iş tut, Vatan aşkı ile çalışan kafa, Milletine, ulusuna uyanlar, Her çalışan kol, Vatan aşkı ile çalışan kafa, Hudut boylarında can verip yatan
Zarf-Fiil Grubu	Sıtkı ile çalışır benimseyerek, Söyle Veysel öğünerek, överek, onu büyük tanır severek, Hudut boylarında can verip yatan, Saygıyla anarız, şehit diyerek

2.53. Bir Kökte Uzanmış Sarmaşık Gibi

Bir kökte uzanmış sarmaşık gibi
Dökülmüş gerdana saçların güzel
Gözlerin ufukta bir ışık gibi
Kara bulut gibi kaşların güzel

Koynundaki turunç mudur nar mıdır
Adın Huri midir Gülizar mıdır
Gözlerinden akan yağmurlar mıdır
On beş on altı mı yaşların güzel

Afat-ı devran mı bilmem ki nesin
Bülbül avazın andırır sesin
Seher yeli gibi gelir nefesin
Aşıka bahardır kışların güzel

Her güzel de eda ile salınmaz
Huri misin melek misin bilinmez
Emsalin dünyada azdır bulunmaz
Firdevsi Ala'da eşlerin güzel

Görünce derdimi arttırdın kat kat
Can alıcı gözün sanki bir cellat
Veysel'i kapından eyleme azat
Bana yastık olsun döşlerin güzel

1. Bir kökte uzanmış sarmaşık gibi

Dökülmüş gerdana saçların güzel

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Dökülmüş

Özne: Saçların

Yer Tamlayıcısı: Gerdana

Zarf: Bir kökte uzanmış sarmaşık gibi

Cümle Dışı Unsur: Güzel

2. Gözlerin ufukta bir ışık gibi(dir)

Yüklem: Bir ışık gibi(dir)

Özne: Gözlerin

Yer Tamlayıcısı: Ufukta

3. Kara bulut gibi(dir) kaşların güzel

Yüklem: Kara bulut gibi(dir)

Özne: Kaşların

Cümle Dışı Unsur: Güzel

4. Koynundaki turunç mudur nar mıdır

Yüklem: Turunç mudur nar mıdır

Yer Tamlayıcısı: Koynundaki

5. Adın Huri midir Gülizar mıdır

Yüklem: Huri midir Gülizar mıdır

Özne: Adın

6. Gözlerinden akan yağmurlar mıdır

Yüklem: Yağmurlar mıdır

Özne. Gözlerinden akan

7. On beş on altı mı (dır) yaşların

güzel

Yüklem: On beş on altı mı(dır)

Özne: Yaşların

Cümle Dışı Unsur: Güzel

8. Afat-ı devran mı bilmem ki nesin

“Ki’li Birleşik Cümle”

Yüklem: Bilmem

Özne: Afat-ı devran mı nesin

Cümle Dışı Unsur: Ki

9. Bülbül avazın andırır sesin

Yüklem: Andırır

Özne: Sesin

Belirtili Nesne: Bülbül avazın(ı)

10. Seher yeli gibi gelir nefesin

Yüklem: Gelir

Özne: Nefesin

Zarf: Seher yeli gibi

11. Aşıka bahardır kışların güzel

Yüklem: Bahardır

Özne: Kışlarım

Yer Tamlayıcısı: Aşıka

Cümle Dışı Unsur: Güzel

12. Her güzel de eda ile salınmaz

Yüklem: Salınmaz

Özne. Her güzel

Zarf: Eda ile

Cümle Dışı Unsur: De

13. Huri misin melek misin bilinmez

Yüklem: Bilinmez

Bsizn.: Huri misin melek misin

14. Emsalin dünyada azdır bulunmaz

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Azdır

Özne: Emsalin

Yer Tamlayıcısı: Dünyada

Yüklem-1 Bulunmaz

15. Firdevsi Ala'da eşlerin güzel(dir)

Yüklem: Güzel(dir)

Özne: Eşlerşn

Yer Tamlayıcısı: Firdevsi Ala'da

16. Görünce derdimi arttırdın kat kat

Yüklem: Arttırdın

Belirtili Nesne: Derdimi

Zarf: Görünce

Zarf: Kat kat

17. Can alıcı gözün sanki bir cellat(tır)

Yüklem: Cellat(tır)

Özne: Göz alıcı gözün

Cümle Dışı Unsur: Sanki

18. Veysel'i kapından eyleme azat

Yüklem: Azat eyleme

Belirtili Nesne: Veysel'i

Yer Tamlayıcısı: Kapından

19. Bana yastık olsun döşlerin güzel

Yüklem: Yastık olsun

Özne: Döşlerin

Yer Tamlayıcısı: Bana

Cümle Dışı Unsur: Güzel

Tablo 105.

Bir Kökte Uzanmış Sarmaşık Gibi-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
2.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
4.	İsim	Devrik	Soru	Basit
5.	İsim	Kurallı	Soru	Basit
6.	İsim	Kurallı	Soru	Basit
7.	İsim	Devrik	Soru	Basit
8.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
14.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
15.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
17.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 106.

Bir Kökte Uzanmış Sarmaşık Gibi-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Bülbül avazın,Seher yeli
Sıfat Tamlaması	Kara bulut gibi, Bir ışık gibi Bir kökte uzanmış sarmaşık, Bir cellat, Can alıcı gözün
Edat Grubu	Kara bulut gibi, Bir ışık gibi Bir kökte uzanmış sarmaşık gibi, Seher yeli gibi
Tekrar Grubu	Arttırdın kat kat
Ünvan Grubu	Firdevsi Ala'da
Sayı Grubu	On beş on altı mı yaşların
Bağlama Grubu	Her güzel de eda ile salınmaz
Birleşik Fiil Grubu	Eyleme azat(Azat eyleme)
Sıfat-Fiil Grubu	Gözlerinden akan yağmurlar mıdır, Bir kökte uzanmış sarmaşık gibi

2.54. Dünya Geniş İdi Şimdi Daraldı

Dünya geniş idi şimdi daraldı
Çıkıp gideceğin yer belli değil
Yetmiş altı yıldır alır satarım
Bakmadım deftere kar belli değil

Seyrettim alemi dünya dar dedim
Ay dünya, arası sanki bir adım
Denizi karayı ölçtüm aradım
Adalar içinde var belli değil

Avrupa Asiye ayrı bir kıta
Bir yıllık yol idi deveye ata
Uçaklar sığdırdı beş on saate
Daha neler çıkar dur belli değil

Hırsızlar çalardı at ile para
Şimdi çalıyorlar uçak-tayyare
Bekar kalsam dünür olsam dullara
İstenecek başlık ver belli değil

Evlattan uşaktan fayda bekleme
Binde bir bulunur o da tekleme
Cahil insan gül ise de koklama
Ayvası turuncu nar belli değil

Ne oğluna güven ne de kızına
Doğru söylen kulak vermez sözüne
Yalvar yakar getiremen izine
İçimde bir ateş kor belli değil

Bu kahpe dünyanın sonu vefasız
Beş günlük ömrünü geçir kavgasız
Diyorlar Veysel'e sersem kafasız
Başımda duman var kar belli değil

1. Dünya geniş idi şimdi daraldı

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Geniş idi

Özne: Dünya

Yüklem-2: Daraldı

Zarf: Şimdi

2. Çıkıp gideceğin yer belli değil(dir)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Belli değil(dir)

Özne: Çıkıp gideceğin yer

3.Yetmiş altı yıldır alır satarım

Yüklem: Alır satarım

Zarf: Yetmiş altı yıldır

4. Bakmadım deftere kar belli değil(dir)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bakmadım

Yer Tamlayıcısı: Deftere

Yüklem-2: Belli değil(dir)

Özne: Kar

5. Seyrettim alemi dünya dar dedim

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Seyrettim

Belirtili Nesne: Alemi

Yüklem-2: Dedim

Belirtisiz Nesne: Dünya dar

6. Ay dünya, arası sanki bir adım(dır)

Yüklem: Bir adım(dır)

Özne: Ay dünya arası

Cümle Dışı Unsur: Sanki

7. Denizi karayı ölçtüm aradım

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1:Ölçtüm

Belirtili Nesne: Denizi karayı

Yüklem-2: Aradım

8. Adalar içinde var belli değil(dir)

Yüklem: Belli değil(dir)

Özne: Adalar içinde var

9. Avrupa Asiye ayrı bir kıta(dır)

Yüklem: Bir kıta(dır)

Özne: Avrupa Asiye

Zarf: Ayrı

10. Bir yıllık yol idi deveye ata

Yüklem: Bin yıllık yol idi

Yer Tamlayıcısı: Deveye ata

11. Uçaklar sığdırdı beş on saate

Yüklem: Sığdırdı

Belirtisiz Nesne: Uçaklar

Zarf: Beş on saate

12. Daha neler çıkar dur belli değil(dir)

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Çıkar

Özne: Daha neler

Yüklem-2: Dur

Yüklem-3: Belli değil(dir)

13. Hırsızlar çalardı at ile para

Yüklem: Çalardı

Özne: Hırsızlar

Belirtisiz Nesne: At ile para

14. Şimdi çalıyorlar uçak-tayyare

Yüklem: Çalıyorlar

Belirtisiz Nesne: Uçak teyyare

Zarf: Şimdi

15. Bekar kalsam dünür olsam dullara İstenecek başlık ver belli değil(dir)

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem-1: Ver

Belirtisiz Nesne: İstenecek başlık

Yüklem-2: Belli değil(dir)

16. Evlattan uşaktan fayda bekleme

Yüklem: Fayda bekleme

Yer Tamlayıcısı: Evlattan uşaktan

17. Binde bir bulunur o da tekleme(dir)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bulunur

Zarf: Binde bir

Yüklem-2: Tekleme(dir)

Özne: O

Cümle Dışı Unsur: Da

18. Cahil insan gül ise de koklama

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Koklama

Belirtisiz Nesne: Cahil insan gül ise

Cümle Dışı Unsur: De

19. Ayvası turuncu(dur) nar belli değil(dir)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem: Belli değildir

Özne: Nar

Yüklem: Turuncu(dur)

Belirtili Nesne: Ayvası

20. Ne oğlun güven ne de kızına(güven)

“Bağlı Cümle”

Yüklem: Güven

Özne: Ne oğluna ne de kızına

21. Doğru söylen(söylersin) kulak vermez sözüne

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Söylen(söylersin)

Belirtisiz Nesne: Doğru

Yüklem-2: Kulak vermez

Belirtili Nesne: Sözüne

22. Yalvar yakar getiremen izine

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Getiremem

Yer Tamlayıcısı: İzine

Zarf: Yalvar yakar

23. İçimde bir ateş kor belli değil(dir)

Yüklem: Belli değil(dir)

Özne: Kor

Cümle Dışı Unsur: İçimde bir ateş

24. Bu kahpe dünyanın sonu vefasız(dır)

Yüklem: Vefasızdır

Özne: Bu kahpe dünyanın sonu

25. Beş günlük ömrünü geçir kavgasız

Yüklem: Geçir

Belirtili Nesne: Ömrünü

Zarf: Beş günlük

Zarf: Kavgasız

26. Diyorlar Veysel'e sersem kafasız

Yüklem: Diyorlar

Belirtisiz Nesne: Sersem kafasız

Yer Tamlayıcısı: Veysel'e

27. Başımda duman var kar belli değil(dir)

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Var

Özne: Duman

Yer Tamlayıcısı: Başımda

Yüklem-2: Belli değil(dir)

Özne: Kar

Tablo 107.

Dünya Geniş İdi Şimdi Daraldı-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
6.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
8.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Basit
9.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
16.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
17.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
18.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
19.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
20.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Bağlı
21.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
22.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
23.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Basit
24.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Basit
25.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
26.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
27.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Sıralı

Tablo 108. *Dünya Geniş İdi Şimdi Daraldı-Kelime Grupları*

Sıfat Tamlaması	Beş günlük ömrünü, Bu kahpe dünyanın sonu, Yetmiş altı yıldır, Cahil insan, Beş on saate, Bir ateş, Bir yıllık yol
Tekrar Grubu	Yalvar yakar getiremen izine, Şimdi çalıyorlar uçak-tayyare
Ünvan Grubu	Avrupa Asiye ayrı bir kıta
Bağlama Grubu	Cahil insan gül ise de koklama, Hırsızlar çalardı at ile para, Ne oğlun güven ne de kızına
Sayı Grubu	Binde bir bulunur o da tekleme, Beş günlük ömrünü, Beş on saate, Bir ateş, Bir yıllık yol
Zarf-Fiil Grubu	Çıkıp gideceğin yer belli değil

2.55. Galiba Dünyanın Sonuna Kaldık

Galiba dünyanın sonuna kaldık
Gelin belli değil kız belli değil
Ne nasihat duyduk ne öğüt aldık
Sohbet belli değil söz belli değil

Dünya güzellendi tadı kalmadı
İnsanın edebi udu kalmadı
Günahın sevabın adı kalmadı
Hakikata giden iz belli değil

Aylarca yol çeken develer atlar
Onları kurtardı bu ferasetler
İnsanlar yol için taktı kanatlar
Yokuş belli değil düz belli değil

Hasta gönlün tedavisi zoraldı
Gizli sır kalmadı aşikar oldu
İrenkler çoğaldı boya bozuldu
Kumaş belli değil bez belli değil

Veysel nene gerek dünyanın hali
Kimi hasır dokur kimisi halı
Tam çalgıya karıştırdık kavalı
Davul belli değil saz belli değil

1. Galiba dünyanın sonuna kaldık

Yüklem: Kaldık

Yer Tamlayıcısı: Dünyanın sonuna

Cümle Dışı Unsur: Galiba

2. Gelin belli değil(dir) kız belli değil(dir)

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Belli değil(dir)

Özne: Gelin

Yüklem-2: Belli değil(dir)

Özne: Kız

3. Ne nasihat duyduk ne öğüt aldık

"Bağlı Cümle"

Yüklem-1: Duyduk

Belirtisiz Nesne: Nasihat

Cümle Dışı Unsur: Ne

Yüklem-1: Aldık

Belirtisiz Nesne: Öğüt

Cümle Dışı Unsur: Ne

4. Sohbet belli değil(dir) söz belli değil(dir)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Belli değil(dir)

Özne: Sohbet

Yüklem-2: Belli değil(dir)

Özne: Söz

5. Dünya güzellendi tadı kalmadı

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Güzellendi

Özne: Dünya

Yüklem-2: Kalmadı

Belirtili Nesne: Tadı

6. İnsanın edebi udu kalmadı

Yüklem: Kalmadı

Özne: İnsanın edebi udu

7. Günahın sevabın adı kalmadı

Yüklem: Kalmadı

Özne: Günahın sevabın adı

8. Hakikata giden iz belli değil(dir)

Yüklem: Belli değil(dir)

Özne: Hakikate giden iz

9. Aylarca yol çeken develer atlar

Onları kurtardı bu ferasetler

Yüklem: Kurtardı

Özne: Bu ferasetler

Belirtili Nesne: Onları

Cümle Dışı Unsur: Aylarca yol çeken develer atlar

10. İnsanlar yol için taktı kanatlar

Yüklem: Taktı

Özne: İnsanlar

Belirtisiz Nesne: Kanatlar

Zarf: Yol için

11. Yokuş belli değil(dir) düz belli değil(dir)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Belli değil(dir)

Özne: Yokuş

Yüklem-2: Belli değil(dir)

Özne: Düz

12. Hasta gönlün tedavisi zoraldı

Yüklem: Zoraldı

Özne: Hasta gönlün tedavisi

13. Gizli sır kalmadı aşikar oldu

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Kalmadı

Özne: Gizli sır

Yüklem-2: Aşikar oldu

14. İrenkler çoğaldı boya bozuldu

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Çoğaldı

Özne: İrenkler

Yüklem-2: Bozuldu

Özne: Boya

15. Kumaş belli değil bez belli değil

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Belli değil(dir)

Özne: Kumaş

Yüklem-2: Belli değil(dir)

Özne: Bez

16. Veysel nene gerek(tir) dünyanın hali

Yüklem: Nene gerek

Özne: Dünyanın hali

Cümle Dışı Unsur: Veysel

17. Kimi hasır dokur kimisi halı (dokur)

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Dokur

Özne: Kimi

Belirtisiz Nesne: Hasır

Yüklem-2: Dokur

Özne: Kimisi

Belirtisiz Nesne: Halı

18. Tam çalgıya karıştırdık kavalı

Yüklem: Karıştırdık

Belirtili Nesne: Kavalı

Yer Tamlayıcısı: Çalgıya

Zarf: Tam

19. Davul belli değil(dir) saz belli değil(dir)

Yüklem-1: Belli değil(dir)

Özne-1: Davul

Yüklem-2: Belli değil(dir)

Özne-2: Saz

Tablo 109.

Galiba Dünyanın Sonuna Kaldık-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
3.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Bağlı
4.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
5.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
6.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
8.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
12.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
14.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
15.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
16.	İsim	Devrik	Soru	Basit
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	İsim	Kurallı	Olumsuz	Basit

Tablo 110.

Galiba Dünyanın Sonuna Kaldık-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Dünyanın hali, Günahın sevabın adı, İnsanın edebi udu, Dünyanın sonu
Sıfat Tamlaması	Gizli sır, Aylarca yol çeken develer atlar, Hakikata giden iz, Bu ferasetler
Bağlama Grubu	Ne nasihat duyduk ne öğüt aldık
Sıfat-Fiil Grubu	Aylarca yol çeken develer atlar, Hakikata giden iz

2.56. İstanbul

Sevgisi içimde yaşayıp duran
Nazlı güzellerin şirin İstanbul
Hayali kafamda hükümdar süren
Görmez gözlerime görün İstanbul

Ortasında deniz kenarlar kara
Bu dünyada cennet olmuş kullara
Mehtapta sandallar ne hoş manzara
Sahildir yayladır yerin İstanbul

Gemilerin gelir peşi peşine
Şöhretin yayılmış hudut dışına
Ayrı bir güzellik başlı başına
Sevgi muhabbetin derin İstanbul

Fatih Mehmet Sultan temeli kurdu
Ondan sonra oldu Türklerin yurdu
Edirne'den gelen o büyük ordu
Ay yıldızlı bayrak nurun İstanbul

Denizler kilidi boğazların var
Dünyaya haykıran avazların var
Yılmaz Türk Ordusu şahbazların var
Ferah tut gönlünü serin İstanbul

Dünya güzelliği sendedir mevcut
Hususi özenmiş yaratmış Mabut
Herkesin gönlünde vardır bir maksut
Halis Türk maksadın varın İstanbul

Edipler şairler yetişmiş sende
Ehl-i aşklar yanmış tutuşmuş sende
Bir aciz kimseyim Veysel'im ben de
Seversen olayım yarin İstanbul

1. Sevgisi içimde yaşayıp duran,

Nazlı güzellerin şirin(dir) İstanbul

Yüklem: Şirin(dir)

Özne: Nazlı güzellerin

CDU.: Sevgisi içimde yaşayıp duran

CDU.: İstanbul

2. Hayali kafamda hükümdar süren

Görmez gözlerime görün İstanbul

" Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Görün

Özne: Hayali kafamda hükümdar süren İstanbul

Yer Tamlayıcısı: Görmez gözlerime

3. Ortasında deniz kenarlar kara

Bu dünyada cennet olmuş kullara

Yüklem: Cennet olmuş

Yer Tamlayıcısı: Bu dünyada

Yer Tamlayıcısı: Kullara

CDU.: Ortasında deniz kenarlar kara

4. Mehtapta sandallar ne hoş manzara

Sahildir yayladır yerin İstanbul

Yüklem: Sahidir yayladır

Özne:Yerin

CDU.: Mehtapta sandallar ne hoş manzara

CDU.: İstanbul

5. Gemilerin gelir peşi peşine

Yüklem: Gelir

Özne:Gemilerin

Zarf: Peşi peşine

6. Şöhretin yayılmış hudut dışına

Yüklem: Yayılmış

Özne: Şöhretin

Yer Tamlayıcısı: Hudut dışına

7. Ayrı bir güzellik(dir) başlı başına

Yüklem: Güzellik(dir)

Zarf: Ayrı

Zarf: Başlı başına

8. Sevgi muhabbetin derin(dir)

İstanbul

Yüklem: Derin(dir)

Özne:Sevgi muhabbetin

Cümle Dışı Unsur:İstanbul

9. Fatih Mehmet Sultan temeli kurdu

Yüklem: Kurdu

Özne:Fatih Mehmet Sultan

Belirtili Nesne: Temeli

10. Ondan sonra oldu Türklerin yurdu

Yüklem: Oldu

Belirtisiz Nesne: Türklerin yurdu

Zarf: Ondan sonra

11. Edirne'den gelen o büyük ordu(dur)

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: O büyük ordu(dur)

Özne: Edirne'den gelen

12. Ay yıldızlı bayrak nurun(dur) İstanbul

Yüklem: Nurundur

Özne: Ay yıldızlı bayrak

Cümle Dışı Unsur: İstanbul

13. Denizler kilidi boğazların var

Yüklem: Var

Özne: Denizler kilidi boğazların

14. Dünyaya haykıran avazların var

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Var

Özne: Dünyaya haykıran avazların

15. Yılmaz Türk Ordusu şahbazların var

Yüklem: Şahbazların var

CDU.:Yılmaz Türk Ordusu

16. Ferah tut gönlünü serin İstanbul

Yüklem: Ferah tut

Özne: Serin İstanbul

Belirtili Nesne: Gönlünü

17. Dünya güzelliği sendedir mevcut

Yüklem: Sendedir

Özne: Dünya güzelliği

Cümle Dışı Unsur: Mevcut

18. Hususi özenmiş yaratmış mabut

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Özenmiş

Özne: Mabut

Zarf: Hususi

Yüklem-2: Yaratmış

19. Herkesin gönlünde vardır bir maksut

Yüklem: Vardır

Özne: Bir maksut

Yer Tamlayıcısı: Herkesin gönlünde

20. Halis Türk maksadın varın

İstanbul(dur)

Yüklem: İstanbul(dur)

Özne: Maksadın varın

Cümle Dışı Unsur: Halis Türk

21. Edipler şairler yetişmiş sende

Yüklem: Yetişmiş

Özne: Edipler şairler

Yer Tamlayıcısı: Sende

22. Ehl-i aşklar yanmış tutuşmuş sende

Yüklem: Yanmış tutuşmuş

Özne: Ehl-i aşklar

Yer Tamlayıcısı: Sende

23. Bir aciz kimseyim(dir)

Veysel'im(dir) ben de

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Bir aciz kimseyim(dir)

Yüklem-2: Veysel'im(dir)

Özne: Ben

Cümle Dışı Unsur: De

24. Seversen olayım yarin İstanbul

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Olayım

Belirtisiz Nesne:Yarin

Zarf: Seversen

Cümle Dışı Unsur: İstanbul

Tablo 111.

İstanbul-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
8.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
12.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
13.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
14.	İsim	Devrik	Olumlu	Birleşik
15.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
17.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
19.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
20.	İsim	Kurallı	Ünlem	Basit
21.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
22.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
23.	İsim	Devrik	Olumlu	Sıralı
24.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik

Tablo 112.

İstanbul-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Denizler kilidi boğazların, Türklerin yurdu
Sıfat Tamlaması	Bir aciz kimse, Bir maksut, Yılmaz Türk Ordusu, Ayrı bir güzellik, Bu dünya, Nazlı güzellerin, Ay yıldızlı bayrak, O büyük ordu
Tekrar Grubu	Ehl-i aşklar yanmış tutuşmuş sende, Edipler şairler yetişmiş, Gelir peşi peşine
Ünvan Grubu	Fatih Mehmet Sultan temeli kurdu
Birleşik Fiil Grubu	Ferah tut gönlünü
Sıfat-Fiil Grubu	Hükümdar süren, Haykıran avazların var, Edirne'den gelen
Zarf-Fiil Grubu	Sevgisi içimde yaşayıp duran

2.57. Okul

Dünyanın en zengin aklını gördüm
Sermayesin sordum dedi ki okul
İnsanlara hizmet yaptığın yardım
Merhametim duygum dedi ki okul

Sudan ateş yapan ne güzel sanat
Dünyayı ışığa kaplarsın kat kat
Fikrile mi ettin bunları icat
Rehberim oldu dedi ki okul

Bu bir keramet mi yoksa hüner mi
Göz görmezse gönül buna kanar mı
Öküzler tarlada sapan döner mi
Eker biçer motor dedi ki okul

Kanat takar gökyüzünde uçarsın
Denizleri müdanasız geçersin
Soğuğu yağmuru nasıl seçersin
Rasathane kurmuş dedi ki okul

Çeşitli taşıtlar bir de trenler
Hekim olup her yareyi saranlar
Bunu sen mi yaptın yoksa erenler
Daha neler yapar dedi ki okul

Radyolar hayrete düşürdü beni
Her dilden biliyor yok amma canı
İlim akıl fikir yaratmış bunu
Lambası dalgası dedi ki okul

İnsanlar kafası bunları bulan
İlimdir dünyada hakikat olan
Bütün bu işlerin temelin kuran
İnan buna Veysel dedi ki okul

1. Dünyanın en zengin aklını gördüm

Yüklem: Gördüm

Blin: Dünyanın en zengin aklını

2. Sermayesin sordum dedi ki okul

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Sordum

Belirtili Nesne: Sermayesin

Yüklem-2: Dedi ki

Belirtisiz Nesne: Okul

3. İnsanlara hizmet yaptığın yardım

Merhametim duygum dedi ki okul

Yüklem: Dedi ki

Özne: İnsanlara hizmet yaptığın

yardım merhametim duygum

Belirtisiz Nesne: Okul

4. Sudan ateş yapan ne güzel sanat(tır)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Ne güzel sanat(tır)

Özne: Sudan ateş yapan

5. Dünyayı ışığa kaplarsın kat kat

Yüklem: Kaplarsın

Belirtili Nesne: Dünyayı

Yer Tamlayıcısı: Işığa

Zarf: Kat kat

6. Fikr ile mi ettin bunları icat

(Bunları fikr ile mi icat ettin)

Yüklem: İcat ettin

Belirtili Nesne: Bunları

Zarf: Fikrile mi

7. Rehberim oldu dedi ki okul

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Oldu

Belirtisiz Nesne: Rehberim

Yüklem-2: Dedi ki

Belirtisiz Nesne: Okul

8. Bu bir keramet mi(dir) yoksa hüner mi(dir)

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Bir keramet mi(dir)

Özne: Bu

Yüklem-2: Hüner mi(dir)

Cümle Dışı Unsur: Yoksa

9. Göz görmezse gönül buna kanar mı

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Kanar mı

Özne: Gönül

Yer Tamlayıcısı: Buna

Zarf: Göz görmezse

10. Öküzler tarlada sapan döner mi

Yüklem: Döner mi

Özne: Sapan

Cümle Dışı Unsur: Öküzler tarlada

11. Eker biçer motor dedi ki okul

Yüklem: Dedi ki

Özne: Eker biçer motor

Belirtisiz Nesne: Okul

12. Kanat takar gökyüzünde uçarsın

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Uçarsın

Yer Tamlayıcısı: Gökyüzünde

Zarf: Kanat takar

13. Denizleri müdanasız geçersin

Yüklem: Geçersin

Belirtili Nesne: Denizleri

Yer Tamlayıcısı: Müdanasız

14. Soğuğu yağmuru nasıl seçersin

Yüklem: Nasıl seçersin

Belirtili Nesne: Soğuğu yağmuru

15. Rasathane kurmuş dedi ki okul

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Kurmuş

Belirtisiz Nesne: Rasathane

Yüklem-2: Dedi ki

Belirtisiz Nesne: Okul

16. Bunu sen mi yaptın yoksa erenler(mi yaptı)

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Yaptın

Özne: Sen mi

Belirtili Nesne: Bunu

Yüklem-2: Yaptı

Özne: Erenler mi

Cümle Dışı Unsur: Yoksa

17. Daha neler yapar dedi ki okul

“Bağımsız Sıralı Cümle

Yüklem-1: Neler Yapar

Zarf: Daha

Yüklem-2: Dedi ki

Belirtisiz Nesne: Okul

18. Radyolar hayrete düşürdü beni

Yüklem: Düşürdü

Özne: Radyolar

Belirtili Nesne: Beni

Yer Tamlayıcısı: Hayrete

19. Her dilden biliyor yok amma canı

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Yok

Belirtili Nesne: Canı

Yüklem-2: Biliyor

Belirtisiz Nesne: Her dilden

Cümle Dışı Unsur: Amma

20. İlim akıl fikir yaratmış bunu

Yüklem: Yaratmış

Özne: İlim akıl fikir

Belirtili Nesne: Bunu

21. Lambası dalgası dedi ki okul

Yüklem: Dedi ki

Özne: Lambası dalgası

Belirtisiz Nesne: Okul

22. İnsanlar kafası bunları bulan(dır)

Yüklem: Bulan(dır)

Özne: İnsanlar kafası

Belirtili Nesne: Bunları

23. İlimdir dünyada hakikat olan

Bütün bu işlerin temelin kuran

Yüklem: İlimdir

Özne: Hakikat olan bütün bu işlerin temelini kuran

Yer Tamlayıcısı: Dünyada

24. İnan buna, Veysel dedi ki okul

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: İnan

Yer Tamlayıcısı: Buna

Yüklem-2: Dedi ki

Belirtisiz Nesne: Okul

Tablo 113.

Okul-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
8.	İsim	Kurallı	Olumlu	Bağlı
9.	Fiil	Kurallı	Soru	Birleşik
10.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
16.	Fiil	Kurallı	Soru	Bağlı
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Bağlı
20.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
21.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
22.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
23.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
24.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik

Tablo 114.

Okul-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Dünyanın en zengin aklı,
Sıfat Tamlaması	Bu bir keramet, Bütün bu işlerin temeli
Tekrar Grubu	Lambası dalgası dedi ki okul, İlim akıl fikir yaratmış, Eker biçer motor, Kaplarsın kat kat
Ünlem Grubu	
Bağlama Grubu	Fikr ile mi ettin bunları icat
Birleşik Fiil Grubu	
Sıfat-Fiil Grubu	Sudan ateş yapan, Dünyada hakikat olan, Bütün bu işlerin temelin kuran

2.58. Anama

Dokuz ay koynunda gezdirdi beni
Ne cefalar çekti ne etti Anam
Acı tatlı zahmetime katlandı
Uçurdu yuvadan yürüttü Anam

Anaların hakkı kolay ödenmez
Analara ne yakışmaz ne denmez
Kan uykudan gece kalkar gücenmez
Emzirdi salladı uyuttu Anam

Doğurdu beni Sivas ilinde
Sivralan Köyünde tarla yolunda
Azığı sırtında orak elinde
Taşlı tarlalarda avuttu Anam

Ben yürürdüm Anam bakar gülerdi
Huysuzluk edersem kalkar döverdi
Hemen kucaklayıp okşar severdi
Çirkin huylarımı soyuttu Anam

Çocuğudum Anam bana ders verdi
Okumamı çalışmamı ön gördü
Milletine bağlı ol da dur derdi
Vatan sevgisini giyitti Anam

Tükenmez borcum var Anama benim
Onun varlığından oldu bedenim
Kimi köylü kızı kimisi hanım
Ta ezel tarihte kayıtlı Anam

Veysel der kopar mı Analar bağı
Analar doğurmuş ağayı beyi
İşte budur sözlerimin gerçeği
Okuttu öğretti büyüttü Anam

1. Dokuz ay koynunda gezdirdi beni

Yüklem:Gezdirdi

Belirtili Nesne: Beni

Yer Tamlayıcısı: Koynunda

Zarf: Dokuz ay

2. Ne cefalar çekti ne etti Anam

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Çekti

Özne: Anam

Belirtisiz Nesne: Ne cefalar

Yüklem-2: Ne etti

3. Acı tatlı zahmetime katlandı

Yüklem: Katlandı

Yer Tamlayıcısı: Acı tatlı zahmetime

4. Uçurdu yuvadan yürüttü Anam

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uçurdu

Özne: Anam

Yer Tamlayıcısı: Yuvadan

Yüklem-2: Yürüttü

5. Analaların hakkı kolay ödenmez

Yüklem: Ödenmez

Özne: Analaların hakkı

Zarf: Kolay

6. Analara ne yakışmaz ne denmez

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Ne yakışmaz

Yer Tamlayıcısı: Analara

Yüklem-2: Ne denmez

7. Kan uykudan gece kalkar gücenmez

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1:Kalkar

Yer Tamlayıcısı: Kan uykudan

Zarf: Gece

Yüklem-2: Gücenmez

8. Emzirdi salladı uyuttu Anam

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Emzirdi

Özne: Anam

Yüklem-2: Salladı

Yüklem-3: Uyuttu

9. Doğurmuşdu beni Sivas ilinde

Sivralan köyünde tarla yolunda

Azığı sırtında orak elinde

Yüklem: Doğurmuşdu

Belirtili Nesne: Beni

Yer Tamlayıcısı: Sivas ilinde

Yer Tamlayıcısı: Sivrialan köyünde tarla yolunda

Zarf: Azığı sırtında orak elinde

10. Taşlı tarlalarda avuttu Anam

Yüklem: Avuttu

Özne: Anam

Yer Tamlayıcısı: Taşlı tarlalarda

11. Ben yürürdüm Anam bakar gülerdi

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yürürdüm

Özne: Ben

Yüklem-2: Gülerdi

Özne-2: Anam

Zarf: Bakar

12. Huysuzluk edersem kalkar döverdi

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Döverdi

Zarf: Huysuzluk edersem kalkar

13. Hemen kucaklayıp okşar severdi

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Severdi

Zarf: Hemen kucaklayıp okşar

14. Çirkin huylarımı soyuttu Anam

Yüklem: Soyuttu

Özne: Anam

Belirtili Nesne: Çirkin huylarımı

15. Çocuğudum Anam bana ders verdi

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Çocuğudum

Yüklem-2: Verdi

Özne: Anam

Belirtisiz Nesne: Ders

Yer Tamlayıcısı: Bana

16. Okumamı çalışmamı ön gördü

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Ön gördü

Belirtili Nesne: Okumamı çalışmamı

17. Milletine bağlı ol da dur derdi

“İç İçe Girişik Cümle”

Yüklem: Derdi

Bsizn.: Milletine bağlı ol da dur

18. Vatan sevgisini giyitti Anam

Yüklem: Giyitti

Özne: Anam

Belirtili Nesne: Vatan sevgisini

19. Tükenmez borcum var Anama benim

Yüklem: Var

Özne: Benim tükenmez borcum

Yer Tamlayıcısı: Anama

20. Onun varlığından oldu bedenim

Yüklem: Oldu

Özne: Bedenim

Yer Tamlayıcısı: Onun varlığından

21. Kimi köylü kızı(dır) kimisi hanım(dır)

"Bağlı Cümle"

Yüklem-1: Köylü kızı(dır)

Özne: Kimi

Yüklem: Hanım(dır)

Özne:Kimisi

22. Ta ezel tarihte kayıtlı(dır) Anam

Yüklem: Kayıtlı(dır)

Özne: Anam

Zarf: Ezel tarihte

Cümle Dışı Unsur: Ta

23. Veysel der kopar mı Analar bağı

"İç İçe Birleşik Cümle"

Yüklem: Der

Özne: Veysel

Bsizn.: Analaların bağı kopar mı

24. Analar doğurmuş ağayı beyi

Yüklem: Doğurmuş

Özne: Analar

Belirtili Nesne: Ağayı beyi

25. İşte budur sözlerimin gerçeği

Yüklem: Budur

Özne: Sözlerimin gerçeği

Cümle Dışı Unsur: İşte

26. Okuttu öğretti büyüttü Anam

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Okuttu

Yüklem-2: Öğretti

Yüklem-3: Büyüttü

Özne: Anam

Tablo 115.

Anama-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Soru	Birleşik
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Bağlı
7.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
20.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
21.	İsim	Kurallı	Olumlu	Bağlı
22.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
23.	Fiil	Devrik	Soru	Birleşik
24.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
25.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
26.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı

Tablo 116.

Anama-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Analar bağı, sözlerimin gerçeği, Vatan sevgisi, Sivas ili, Sivralan köyü, Tarla yolu, Kan uyku, Anaların hakkı
Sıfat Tamlaması	Acı tatlı zahmet, Dokuz ay, Taşlı tarlalar, Çirkin huylarımı, Köylü kızı
Tekrar Grubu	Okuttu öğretti büyüttü Anam, Okumamı çalışmamı ön gördü, Emzirdi salladı uyuttu Anam
Sayı Grubu	Dokuz ay
Sıfat-Fiil Grubu	Tükenmez borcum var
Zarf-Fiil Grubu	Kucaklayıp okşar severdi
İsim-Fiil Grubu	Okumamı çalışmamı ön gördü,

2.59. Sen Çiçek Olsan Ben Bir Yaz Olsam

Her sabah her sabah suya giderken
Yar yolunda toprak olsam toz olsam
Bakıp dört köşeyi seyran ederken
Kara kaş altında ela göz olsam

Veysel ördek olsun sen de göl yarim
Yeter artık kerem eyle gel yarim
Lale sümbül mor menekşe gül yarim
Sen bir çiçek olsan ben bir yaz olsam

Üğrünü üğrünü giderken yola
Nice dilsizleri getirir dile
Gövel ördek gibi inerken göle
Ya bir şahin olsam ya bir baz olsam

1. Üğrünü üğrünü giderken yola
Nice dilsizleri getirir dile
Yüklem: Getirir
Belirtili Nesne: Nice dilsizleri
Yer Tamlayıcısı: Dile
Zarf: Uğrunu uğrunu giderken yola

2. Veysel ördek olsun sen de göl (ol) yarim
"Bağlı Cümle"
Yüklem-1: Olsun
Özne-1: Veysel
Belirtisiz Nesne: Ördek
Yüklem-2: Ol
Özne-2: Sen
Belirtisiz Nesne: Göl
Cümle Dışı Unsur: De
Cümle Dışı Unsur: Yarim

3. Yeter artık kerem eyle gel yarim

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yeter

Zarf: Artık

Yüklem-2: Kerem eyle

Yüklem-3:Gel

Özne: Yarim

Tablo 117.

Sen Çiçek Olsan Ben Bir Yaz Olsam-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı

Tablo 118.

Sen Çiçek Olsan Ben Bir Yaz Olsam-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Yar yolu
Sıfat Tamlaması	Dört köşeyi, Kara kaş altında ela göz olsam
Tekrar Grubu	Her sabah her sabah suya giderken, Üğrünü üğrünü giderken yola
Ünlem Grubu	Yeter artık kerem eyle gel yarim
Birleşik Fiil Grubu	Kerem eyle
Bağlama Grubu	Ya bir şahin olsam ya bir baz olsam
Edat Grubu	Gövel ördek gibi inerken göle
Sıfat-Fiil Grubu	Suya giderken, Seyran ederken, İnerken göle

2.60. Çamlıbel

Bir yar için diyar diyar dolandım
Yoruldum da Çamlıbel’e yaslandım
Irmak oldum çalkalandım bulandım
Duruldum da Çamlıbel’e yaslandım

Gahi gönül oldum yüksekten uçtum
Ferhat oldum aşk uğrunda çalıştım
İrenk irenk çiçeklere karıştım
Dirildim de Çamlıbel’e yaslandım

Yıldızdağı Pir Sultan'ın yaylası
Kılıç kalkan kırat beylerin süsü
Kulağıma değdi Köroğlu sesi
Dirildim de Çamlıbel'e yaslandım

Feleğinen çok oynadım ütüldüm
Bir zalimin tuzağına tutuldum
Haraç mezat dost uğrunda satıldım
Verildim de Çamlıbel'e yaslandım

Veysel der bir yarin derdine düştüm
Aşkın dolusunu elinden içtim
Kendi kaçtı hayaline ulaştım
Sarıldım da Çamlıbel'e yaslandım

1. Bir yar için diyar diyar dolandım

Yüklem: Dolandım

Zarf: Bir yar için diyar diyar

2. Yoruldum da Çamlıbel'e yaslandım

"Bağlı Cümle"

Yüklem-1: Yoruldum da

Yüklem-2: Yaslandım

Yer Tamlayıcısı: Çamlıbel'e

3. Irmak oldum çalkalandım bulandım

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Oldum

Belirtisiz Nesne: Irmak

Yüklem-2: Çalkalandım

Yüklem-3: Bulandım

4. Duruldum da Çamlıbel'e yaslandım

"Bağlı Cümle"

Yüklem-1: Duruldum da

Yüklem-2: Yaslandım

Yer Tamlayıcısı: Çamlıbel'e

5. Gahi gönül oldum yüksekten uçtum

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Oldum

Belirtisiz Nesne: Gönül

Yüklem-2: Uçtum

Yer Tamlayıcısı: Yüksekten

Zarf: Gahi

6. Ferhat oldum aşk uğrunda çalıştım

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Oldum

Belirtisiz Nesne: Ferhat

Yüklem-2: Çalıştım

Zarf: Aşk uğrunda

7. İrenk irenk çiçeklere karıştım

Yüklem: Karıştım

Yer Tamlayıcısı: İrenk irenk çiçeklere

8. Dirildim de Çamlıbel’e yaslandım

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Dirildim de

Yüklem-2: Yaslandım

Yer Tamlayıcısı: Çamlıbel’e

9. Yıldızdağı Pir Sultan’ın yaylası(dır)

Yüklem: Pir Sultan’ın yaylası(dır)

Özne:Yıldızdağı

10. Kılıç kalkan kırat beylerin süsü(dür)

Yüklem: Beylerin süsü(dür)

Özne: Kılıç kalkan kırat

11. Kulağıma değdi Köroğlu sesi

Yüklem: Değdi

Özne: Köroğlu sesi

Yer Tamlayıcısı: Kulağıma

12. Dirildim de Çamlıbel’e yaslandım

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Dirildim de

Yüklem-2: Yaslandım

Yer Tamlayıcısı: Çamlıbel’e

13. Feleğinen çok oynadım ütüldüm

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Oynadım

Zarf: Feleğinen

Zarf: Çok

Yüklem-2: Ütüldüm

14. Bir zalimin tuzağına tutuldum

Yüklem: Tutuldum

Yer Tamlayıcısı: Bir zalimin tuzağına

15. Haraç mezat dost uğrunda satıldım

Yüklem: Satıldım

Zarf: Haraç mezat dost uğrunda

16. Verildim de Çamlıbel'e yaslandım

"Bağlı Cümle"

Yüklem-1: Verildim de

Yüklem-2: Yaslandım

Yer Tamlayıcısı: Çamlıbel'e

17. Veysel der bir yarin derdine düştüm

"İç İçe Birleşik Cümle"

Yüklem: Der

Özne: Veysel

Bsizn.: Bir yarin derdine düştüm

18. Aşkın dolusunu elinden içtim

Yüklem: İçtim

Belirtili Nesne: Aşkın dolusunu

Yer Tamlayıcısı: Elinden

19. Kendi kaçtı hayaline ulaştım

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Kaçtı

Özne: Kendi

Yüklem-2: Ulaştım

Yer Tamlayıcısı: Hayaline

20. Sarıldım da Çamlıbel'e yaslandım

"Bağlı Cümle"

Yüklem-1: Sarıldım da

Yüklem-2: Yaslandım

Yer Tamlayıcısı: Çamlıbel'e

Tablo 119.

Çamlıbel-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
9.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Bağlı
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
18.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
19.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
20.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı

Tablo 120. Kelime grupları

İsim Tamlaması	Aşkın dolusu, Köroğlu sesi
Sıfat Tamlaması	İrenk irenk çiçekler, Bir zalimin tuzağı bir yar
Tekrar Grubu	Haraç mezat dost uğrunda satıldım, Kılıç kalkan kırat beylerin süsü, İrenk irenk çiçekler, diyar diyar dolandım
Ünvan Grubu	Yıldızdağı Pir Sultan'ın yaylası
Bağlama Grubu	Dirildim de Çamlıbel'e yaslandım

2.61. Göklerden Süzüldüm Tertemiz İndim

Göklerden süzüldüm tertemiz indim
Yere indim yedi renge boyandım
Boz bulanık bir sel oldum yürüdüm
Çeşit çeşit türlü renge boyandım

Azgın azgın çağlayarak akarak
İnsafsızca tahrip edip yıkarak
Ne utandım ne kimseden korkarak
Kusur günah kirli renge boyandım

Bir kuru sevdanın peşine düştüm
Nice kayalardan taşlardan uçtum
Irmağa kavuştum kendimden geçtim
Utandım da arlı renge boyandım

Yüzlerimi yere vurdum süründüm
Çok dolandım ırmak oldum göründüm
Eleklerden geçtim yundum arındım
Kamilane karlı renge boyandım

Irmak olup kavuşunca denize
Dalgalandık coştuk taştık biz bize
Çok zaman seyrettim aya yıldıza
Aydın parlak nurlu renge boyandım

Veysel yoktan geldim yok olup geçtim
Ben deyenler yalan gerçeği seçtim
Bir buhar halinde göklere uçtum
Kayıp oldum sırlı renge boyandım

1. Göklerden süzüldüm tertemiz indim

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Süzüldüm

Yer Tamlayıcısı: Göklerden

Yüklem-2: İndim

Zarf: Tertemiz

2. Yere indim yedi renge boyandım

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: İndim

Yer Tamlayıcısı: Yere

Yüklem-2: Boyandım

Yer Tamlayıcısı: Yedi renge

3. Boz bulanık bir sel oldum yürüdüm

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Oldum

Belirtisiz Nesne: Boz bulanık bir sel

Yüklem-2: Yürüdüm

4. Çeşit çeşit türlü renge boyandım

Yüklem: Boyandım

Yer Tamlayıcısı: Çeşit çeşit renge

5. Azgın azgın çağlayarak akarak
İnsafsızca tahrip edip yıkarak
Ne utandım ne kimseden korkarak
Kusur günah kirli renge boyandım
"Girişik Birleşik Cümle"
Yüklem: Boyandım
YT: Kusur günah kirli renge
Zarf: Azgın azgın çağlayarak akarak
İnsafsızca tahrip edip yıkarak
Ne utandım ne kimseden
korkarak

6. Bir kuru sevdanın peşine düştüm
Yüklem: Düştüm
YT: Bir kuru sevdanın peşine

7. Nice kayalardan taşlardan uçtum
Yüklem: Uçtum
YT: Nice taşlardan kayalardan

8. Irmağa kavuştum kendimden geçtim
"Bağımsız Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Kavuştum
Yer Tamlayıcısı: Irmağa
Yüklem-2: Geçtim
Yer Tamlayıcısı: Kendimden

9. Utandım da arlı renge boyandım
"Bağlı Cümle"
Yüklem-1: Utandım da
Yüklem-2: Boyandım
Yer Tamlayıcısı: Arlı renge

10. Yüzlerimi yere vurdum süründüm
"Bağımlı Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Vurdum
Belirtili Nesne: Yüzlerimi
Yer Tamlayıcısı: Yere
Yüklem-2: Süründüm

11. Çok dolandım ırmak oldum göründüm

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Dolandım

Zarf: Çok

Yüklem-2: Oldum

Belirtisiz Nesne: Irmak

Yüklem-3: Göründüm

12. Eleklerden geçtim yundum arındım

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Geçtim

Yer Tamlayıcısı: Eleklerden

Yüklem-2: Yundum

Yüklem-3: Arındım

13. Kamilane karlı renge boyandım

Yüklem: Boyandım

Yer Tamlayıcısı: Kamilane karlı renge

14. Irmak olup kavuşunca denize Dalgalandık coştuk taştık biz bize

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Dalgalandık

Zarf: Irmak olup kavuşunca denize

Yüklem-2: Coştuk

Yüklem-3: Taştık

Zarf: Biz bize

15. Çok zaman seyrettim aya yıldıza Aydın parlak nurlu renge boyandım

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Seyrettim

Zarf: Çok zaman

Yüklem-2: Boyandım

Yer Tamlayıcısı: Aya yıldıza Aydın parlak nurlu renge

16. Veysel yoktan geldim yok olup geçtim

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Geldim

Yer Tamlayıcısı: Yoktan

Cümle Dışı Unsur: Veysel

Yüklem-2: Geçtim

Zarf: Yok olup

17. Ben deyenler yalan gerçeği seçtim

Yüklem: Seçtim

Belirtili Nesne: Yalan gerçeği

Cümle Dışı Unsur: Ben deyenler

18. Bir buhar halinde göklere uçtum

Yüklem: Uçtum

Yer Tamlayıcısı: Göklere

Zarf: Bir buhar halinde

19. Kayıp oldum sırlı renge boyandım

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Kayıp oldum

Yüklem-2: Boyandım

Yer Tamlayıcısı: Sırlı renge

Tablo 121.

Göklerden Süzüldüm Tertemiz İndim-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Kurallu	Olumlu	Sıralı
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı

Tablo 122.

Göklerden Süzüldüm Tertemiz İndim-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Çok zaman, Yedi renge, Çeşit çeşit türlü renge, Boz bulanık bir sel, Bir kuru sevdanın
Tekrar Grubu	Azgın azgın çağlayarak akarak, Çeşit çeşit türlü renge, Dalgalandık coştuk taştık biz bize
Bağlama Grubu	Ne utandım ne kimseden korkarak, Utandım da arlı renge boyandım
Birleşik Fiil Grubu	Seyrettim
Sıfat-Fiil Grubu	Dalgalandık coştuk taştık biz bize
Zarf-Fiil Grubu	"Azgın azgın çağlayarak akarak İnsafsızca tahrip edip yıkarak Ne utandım ne kimseden korkarak", Yok olup geçtim, Irmak olup kavuşunca denize

2.62. Asırlar Elinde Bir Tesbih Gibi

Asırlar elinde bir tesbih gibi
Çeviriyor çarkı devran bakalım
Sayısız bugünler bir defter gibi
Deviriyor çarkı devran bakalım

Ne ucu bellidir ne de ortası
Bir gizli sır giyinmiştir libası
Dünya harman elindedir yabası
Savuruyor çarkı devran bakalım

Hesapsız asırlar sayısız yıllar
Gizlenmiş içinde karanlık yollar
Kıyamet var imiş gelecek derler
Çağırıyor çarkı devran bakalım

Her birin bir türlü kara düşürmüş
Bülbülü gül için zara düşürmüş
Veysel'i bir sönmez nare düşürmüş
Kavuruyor çarkı devran bakalım

1. Asırlar elinde bir tesbih gibi
Çeviriyor çarkı devran bakalım
"Bağımsız Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Çeviriyor
Özne: Çarkı devran
Bsizn.: Asırlar elinde bir tesbih
Cümle Dışı Unsur: Gibi
Yüklem-2: Bakalım

2. Sayısız bugünler bir defter gibi
Deviriyor çarkı devran bakalım
"Bağımsız Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Deviriyor
Özne: Çarkı devran
Bsizn.: Sayısız bugünler bir defter
Cümle Dışı Unsur: Gibi
Yüklem-2: Bakalım

3. Ne ucu bellidir ne de
ortası (bellidir)
"Bağlı Cümle"
Yüklem-1: Bellidir
Belirtili Nesne: Ucu
Cümle Dışı Unsur: Ne
Yüklem-2: Bellidir
Belirtili Nesne: Ortası
Cümle Dışı Unsur: Ne de

4. Bir gizli sır giyinmiştir libası
Yüklem: Giyinmiştir
Özne: Bir sırlı giz
Belirtili Nesne: Libası

5. Dünya harman elindedir yabası
Yüklem: Elindedir
Özne: Dünya harman
Belirtili Nesne: Yabası

6. Savuruyor çarkı devran bakalım

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Savuruyor

Özne: Çarkı devran

Yüklem-2: Bakalım

7. Hesapsız asırlar sayısız yıllar

Gizlenmiş içinde karanlık yollar

Yüklem: Gizlenmiş

Özne: Karanlık yollar

Yer Tamlayıcısı: Hesapsız asırlar sayısız yıllar içinde

8. Kıyamet var imiş gelecek derler

“İç içe Birleşik Cümle”

Yüklem: Derler

Belirtisiz Nesne: Kıyamet var imiş gelecek

9. Çağırıyor çarkı devran bakalım

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Çağırıyor

Özne: Çarkı devran

Yüklem-2: Bakalım

10. Her birin bir türlü kara düşürmüş

Yüklem: Düşürmüş

Özne: Her birin

Belirtisiz Nesne: Bir türlü kara

11. Bülbülü gül için zara düşürmüş

Yüklem: Düşürmüş

Yer Tamlayıcısı: Zara

Zarf: Bülbülü gül için

12. Veysel’i bir sönmez nare düşürmüş

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Düşürmüş

Belirtili Nesne: Veysel’i

Yer Tamlayıcısı: Sönmez nare

13. Kavuruyor çarkı devran bakalım

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Kavuruyor

Özne: Çarkı devran

Yüklem-2: Bakalım

Tablo 123.

Asırlar Elinde Bir Tesbih Gibi-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 124.

Asırlar Elinde Bir Tesbih Gibi-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Hesapsız asırlar sayısız yıllar, Karanlık yollar, Bir gizli sır, Sayısız bugünler bir defter gibi
Edat Grubu	Sayısız bugünler bir defter gibi, Asırlar elinde bir tesbih gibi, Bülbülü gül için zara düşürmüş
Bağlama Grubu	Ne ucu bellidir ne de ortası

2.63. Siz Sağ Olun Biz Selamet Gidelim

Kalktı deli gönül kısmet ayrıldı
Siz sağ olun biz selamet gidelim
Sılayı görmenin zamanı geldi
Siz sağ olun biz selamet gidelim

Enstitü mektebi Hasanoğlan'dan
Sanki ayırdılar cesedi candan
Irkımız neslimiz aslı bir kandan
Siz sağ olun biz selamet gidelim

Geçirdik baharı getirdik yazı
Zamanı gelince hatırlan bizi
Arzuluyom Sarkışla'yı Sivas'ı
Siz sağ olun biz selamet gidelim

Helal olsun hakkım var ise size
Hakkınızı helal edin siz bize
Sağ olursak yine gelir yüz yüze
Siz sağ olun biz selamet gidelim

Veysel'in dönüyor içinde sıla
Uzadı günlerim benzer bir yıla
Sılada yavrular bakıyor yola
Siz sağ olun biz selamet gidelim

1. Kalktı deli gönül kısmet ayrıldı

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Kalktı

Özne-1: Deli gönül

Yüklem-2: Ayrıldı

Özne-2: Kısmet

2. Siz sağ olun biz selamet gidelim

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Sağ olun

Özne-1: Siz

Yüklem-2: Gidelim

Özne-2: Biz

Belirtisiz Nesne: Selamet

3. Sılayı görmenin zamanı geldi

Yüklem: Geldi

Özne: Sılayı görmenin zamanı

4. Siz sağ olun biz selamet gidelim

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Sağ olun

Özne-1: Siz

Yüklem-2: Gidelim

Özne-2: Biz

Belirtisiz Nesne: Selamet

5. Enstitü mekteb

Hasanoğlan'dan(dır)

Yüklem: Hasanoğlan'dan(dır)

Özne: Enstitü mektebi

6. Sanki ayırdılar cesedi candan

Yüklem: Ayırdılar

Belirtili Nesne: Cesedi

Yer Tamlayıcısı: Candan

Cümle Dışı Unsur: Sanki

7. Irkımız neslimiz aslı bir kandan(dır)

Yüklem: Bir kandan(dır)

Özne: Irkımız neslimiz aslı

8. Siz sağ olun biz selamet gidelim

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Sağ olun

Özne-1: Siz

Yüklem-2: Gidelim

Özne-2: Biz

Belirtisiz Nesne: Selamet

9. Geçirdik baharı getirdik yazı

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Geçirdik

Belirtili Nesne: Baharı

Yüklem-2: Getirdik

Belirtili Nesne: Yazı

10. Zamanı gelince hatırlan(hatırlayın) bizi

Yüklem: Hatırlan(hatırlayın)

Belirtili Nesne: Bizi

Zarf: Zamanı gelince

11. Arzuluyom(Arzuluyorum) Sarkışla’yı Sivas’ı

Yüklem: Arzuluyom(Arzuluyorum)

Belirtili Nesne: Sarkışla’yı Sivas’ı

12. Siz sağ olun biz selamet gidelim

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Sağ olun

Özne-1: Siz

Yüklem-2: Gidelim

Özne-2: Biz

Belirtisiz Nesne: Selamet

13. Helal olsun hakkım var ise size

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Helal olsun

Özne: Hakkım

Yer Tamlayıcısı: Size

Zarf: Var ise

14. Hakkınızı helal edin siz bize

Yüklem: Helal edin

Özne: Siz

Belirtili Nesne: Hakkınızı

Yer Tamlayıcısı: Bize

15. Sağ olursak yine gelir yüz yüze

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Gelir

Zarf: Sağ olursak yine

Zarf: Yüz yüze

16. Siz sağ olun biz selamet gidelim

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Sağ olun

Özne-1: Siz

Yüklem-2: Gidelim

Özne-2: Biz

Belirtisiz Nesne: Selamet

17. Veysel’in dönüyor içinde sıla

Yüklem: Dönüyor

Özne: Sıla

Yer Tamlayıcısı: Veysel’in içinde

18. Uzadı günlerim benzer bir yıla

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uzadı

Özne-1: Günlerim

Yüklem-2: Benzer

Yer Tamlayıcısı: Bir yıla

19. Sılada yavrular bakıyor yola

Yüklem: Bakıyor

Özne: Yavrular

Yer Tamlayıcısı: Yola

Yer Tamlayıcısı: Sılada

20. Siz sağ olun biz selamet gidelim

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Sağ olun

Özne-1: Siz

Yüklem-2: Gidelim

Özne-2: Biz

Belirtisiz Nesne: Selamet

Tablo 125.

Siz Sağ Olun Biz Selamet Gidelim-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
5.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
20.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı

Tablo 126.

Siz Sağ Olun Biz Selamet Gidelim-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Enstitü mektebi
Sıfat Tamlaması	Bir yıla, Deli gönül
Tekrar Grubu	Gelir yüz yüze, Sarkışla'yı Sivas'ı, Siz sağ olun biz selamet gidelim, Irkımız neslimiz aslı bir kandan
Ünlem Grubu	Siz sağ olun biz selamet gidelim
Birleşik Fiil Grubu	Siz sağ olun, Hakkınızı helal edin, Helal olsun
Zarf-Fiil Grubu	Zamanı gelince hatırlan(hatırlayın)

2.64. Emeklerim Zay'eyledi Sel Benim

Sekizinci ayın yirmi ikisi
Emeklerim zay'eyledi sel benim
Sele gitti hasılatın hepisi
Emeklerim zay'eyledi sel benim

Tırtıl geldi tevekleri taladı
Sel geldi de elek elek eledi
Hasılatı çamurlara beledi
Emeklerim zay'eyledi sel benim

Bu sel bizi ne pek kötü belledi
Dümdüz etti patatesi milledi
Ne çapasın vurdu ne de belledi
Emeklerim zay'eyledi sel benim

Yağmur yağmış sel bulanık geliyor
Büyük tüccar her kalemden alıyor
Parası yok birer marka veriyor
Emeklerim zay'eyledi sel benim

Deli gönül terket diyor bostanı
Dört mısır alınca ne oldun yani
Sel için söyledim ben bu destanı
Emeklerim zay'eyledi sel benim

Üç beş kağnı sap getirdik harmana
Sarardı sapları çürüdü dene
Beni böyle hali koymaz her sene
Emeklerim zay'eyledi sel benim

Hava bozuk tehlikeli bu sıra
Az kaldı ki köyü yerinden süre
Tamah etti üç beş tane mısıra
Emeklerim zay'eyledi sel benim

Nice ırmak gördüm akar her yerde
Selden ırmak yoktur hiçbir diyarda
Ev yıkanın evi olmaz bir yerde
Emeklerim zay'eyledi sel benim

Sen bilirsin ülke senin el senin
Veysel derler bu söyleyen kul senin
Emir senin yağmur senin yel senin
Emeklerim zay'eyledi sel benim

1. Sekizinci ayın yirmi ikisi
Emeklerim zay'eyledi sel benim
Yüklem: Zay' eyledi
Özne: Sel
Belirtili Nesne: Benim emeklerim(i)
Zarf: Sekizinci ayın yirmi ikisi

2. Sele gitti hasılatın hepisi
Yüklem: Gitti
Özne: Hasılatın hepisi
Yer Tamlayıcısı: Sele

3. Emeklerim zay'eyledi sel benim
Yüklem: Zay' eyledi
Özne: Sel
Belirtili Nesne: Benim emeklerim(i)

4. Tırtıl geldi tevekleri taladı
"Bağımlı Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Geldi
Özne: Tırtıl
Yüklem-2: Taladı
Belirtili Nesne: Tevekleri

5. Hasılatı çamurlara beledi

Yüklem: Beledi

Özne: Hasılatı

Yer Tamlayıcısı: Çamurlara

6. Emeklerim zay'eyledi sel benim

Yüklem: Zay' eyledi

Özne: Sel

Belirtili Nesne: Benim emeklerim(i)

7. Bu sel bizi ne pek kötü belledi

Yüklem: Belledi

Özne: Bu sel

Belirtili Nesne: Bizi

Zarf: ne pek kötü

8. Dümdüz etti patatesi milledi

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Dümdüz etti

Yüklem-2: Milledi

Belirtili Nesne: Patatesi

9. Ne çapasın vurdu ne de belledi

"Bağlı Cümle"

Yüklem-1: Vurdu

Belirtili Nesne: Çapasın

Cümle Dışı Unsur: Ne

Yüklem: Belledi

Cümle Dışı Unsur: Ne de

10. Emeklerim zay'eyledi sel benim

Yüklem: Zay' eyledi

Özne: Sel

Belirtili Nesne: Benim emeklerim(i)

11. Yağmur yağmış sel bulanık geliyor

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Yağmış

Özne: Yağmur

Yüklem-2: Geliyor

Özne: Sel

Zarf: Bulanık

12. Büyük tüccar her kalemden alıyor

Yüklem: Alıyor

Özne: Büyük tüccar

Yer Tamlayıcısı: Her kalemden

13. Parası yok birer marka veriyor

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yok

Belirtili Nesne: Parası

Yüklem-2: Veriyor

Belirtisiz Nesne: Birer marka

14. Emeklerim zay’eyledi sel benim

Yüklem: Zay’ eyledi

Özne: Sel

Belirtili Nesne: Benim emeklerim(i)

15. Deli gönül terket diyor bostanı

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Diyor

Özne: Deli gönül

Belirtisiz Nesne: Bostanı terket

16. Dört mısır alınca ne oldun yani

Yüklem: Ne oldun

Zarf: Dört mısır alınca

Cümle Dışı Unsur: Yani

17. Sel için söyledim ben bu destanı

Yüklem: Söyledim

Özne: Ben

Belirtili Nesne: Bu destanı

Zarf: Sel için

18. Emeklerim zay’eyledi sel benim

Yüklem: Zay’ eyledi

Özne: Sel

Belirtili Nesne: Benim emeklerim(i)

19. Üç beş kağnı sap getirdik harmana

Yüklem: Getirdik

Belirtisiz Nesne: Sap

Zarf: Üç beş kağnı

Cümle Dışı Unsur

20. Sarardı sapları çürüdü dene

Yüklem-1: Sarardı

Özne-1: Sapları

Yüklem-2: Çürüdü

Özne-2: Dene

21. Beni böyle hali koymaz her sene

Yüklem: Koymaz

Belirtili Nesne: Beni böyle hali

Zarf: Her sene

22. Emeklerim zay'eyledi sel benim

Yüklem: Zay' eyledi

Özne: Sel

Belirtili Nesne: Benim emeklerim(i)

23. Hava bozuk tehlikeli(dir) bu sıra

Yüklem: Bozuk tehlikeli(dir)

Özne: Hava

Zarf: Bu sıra

24. Az kaldı ki köyü yerinden süre

"Ki'li Birleşik Cümle"

Yüklem: Az kaldı ki

Yer Tamlayıcısı: Köyü yerinden süre

25. Tamah etti üç beş tane mısıra

Yüklem: Tamah etti

Yer Tamlayıcısı: Üç beş tane mısıra

26. Emeklerim zay'eyledi sel benim

Yüklem: Zay' eyledi

Özne: Sel

Belirtili Nesne: Benim emeklerim(i)

27. Nice ırmak gördüm akar her yerde

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Gördüm

Belirtisiz Nesne: Nice ırmak

Yer Tamlayıcısı: Her yerde

Zarf: Akar

28. Selden ırmak yoktur hiçbir diyarda

Yüklem: Yoktur

Özne: Selden ırmak

Yer Tamlayıcısı: Hiçbir diyarda

29. Ev yıkanın evi olmaz bir yerde

Yüklem: Olmaz

Belirtili Nesne: Ev yıkanın evi

Yer Tamlayıcısı: Bir yerde

30. Emeklerim zay'eyledi sel benim

Yüklem: Zay' eyledi

Özne: Sel

Belirtili Nesne: Benim emeklerim(i)

31. Sen bilirsin ülke senin(dir) el senin(dir)

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Bilirsin

Özne-1: Sen

Yüklem-2: Senin(dir)

Özne-2: Ülke

Yüklem-3: Senin(dir)

Özne-3: El

32. Veysel derler bu söyleyen kul senin(dir)

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Derler

Belirtisiz Nesne: Veysel

Yüklem-2: Senin(dir)

Özne: Bu söyleyen kul

33. Emir senin(dir) yağmur senin(dir) yel senin(dir)

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Senin(dir)

Özne-1: Emir

Yüklem-2: Senin(dir)

Özne-2: Yağmur

Yüklem-3: Senin(dir)

Özne-3: Yel

34. Emeklerim zay'eyledi sel benim

Yüklem: Zay' eyledi

Özne: Sel

Belirtili Nesne: Benim emeklerim(i)

Tablo 127.

Emeklerim Zay'eyledi Sel Benim-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Devrik	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
9.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Bağlı
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
16.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
20.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
21.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
22.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
23.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
24.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
25.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
26.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
27.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
28.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
29.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
30.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
31.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
32.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
33.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
34.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 128.

Emeklerim Zay'eyledi Sel Benim-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Hasılatın hepisi, Ev yıkanın evi
Sıfat Tamlaması	Dört mısır, Büyük tüccar, Birer marka, Sekizinci ayın yirmi ikisi, Her sene, Her kalem, Deli gönül, Hiçbir diyarda, Üç beş kağnı, Üç beş tane mısıra, bir yerde, Bu destanı
Sayı Grubu	Üç beş kağnı, Üç beş tane mısıra, Bir yerde
Bağlama Grubu	Az kaldı ki köyü yerinden süre,
Edat Grubu	Sel için söyledim ben bu destanı
Birleşik Fiil Grubu	Emeklerim zay'eyledi, Tamah etti
Sıfat-Fiil Grubu	Bu söyleyen kul senin
Zarf-Fiil Grubu	Dört mısır alınca

2.65. Mevsimler İçinde Baharsın Yarim

Siyah tene yeşil donlar giyersin
Mevsimler içinde baharsın yarim
Türlü türlü irenkleri sayarsın
Misk ü amber gibi kokarsın yarim

Aylar geçer yıllar düşer izine
Renk verirsin güneyine kuz'una
Yayla çağı sevgin vardır yazına
Bir misli bulunmaz cevhersin yarim

Dağlara taşlara süs veren sensin
Kurtlara kuşlara his veren sensin
Seherde bülbüle ses veren sensin
Yıldız mehtap leylü neharsın yarim

Veysel Şatır ayrı düştüm eşimden
Onun için duman gitmez başımdan
Elli iki yıllar geçti yaşımdan
Beni kabtan kaba sokarsın yarim

1. Siyah tene yeşil donlar giyersin

Yüklem: Giyersin

Bsizn.: Siyah tene yeşil donlar

2. Mevsimler içinde baharsın yarim

Yüklem: Baharsın

Özne: Yarim

Yer Tamlayıcısı: Mevsimler içinde

3. Türlü türlü irenkleri sayarsın

Yüklem: Sayarsın

Belirtili Nesne: Türlü türlü irenkleri

4. Misk ü amber gibi kokarsın yarim

Yüklem: Kokarsın

Özne: Yarim

Zarf: Misk ü amber

5. Dağlara taşlara süs veren sensin(dir)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Sensin(dir)

Özne: Dağlara taşlara süs veren

6. Kurtlara kuşlara his veren sensin(dir)

Yüklem: Sensin(dir)

Özne: Kurtlara kuşlara his veren

7. Seherde bülbüle ses veren sensin

Yüklem: Sensin

Özne: Seherde bülbüle ses veren

8. Yıldız mehtap leylü neharsın yarim

Yüklem: Yıldız mehtap leylü neharsın

Özne: Yarim

9. Aylar geçer yıllar düşer izine

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Geçer

Özne-1: Aylar

Yer Tamlayıcısı: İzine

Yüklem-2: Düşer

Özne-2: Yıllar

10. Renk verirsin güneyine kuzuna

Yüklem: Verirsin

Belirtisiz Nesne: Renk

Yer Tamlayıcısı: Güneyine kuzuna

11. Yayla çağı sevgin vardır yazına

Yüklem: Vardır

Özne: Yayla çağı sevgin

Yer Tamlayıcısı: Yazına

12. Bir misli bulunmaz cevhersin yarim

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Bir misli bulunmaz cevhersin

Özne: Yarim

13.Veysel Şatır ayrı düştüm eşimden

Yüklem: Düştüm

Zarf: Eşimden ayrı

Cümle Dışı Unsur: Veysel Şatır

14. Onun için duman gitmez başımdan

Yüklem: Gitmez

Özne: Duman

Yer Tamlayıcısı: Başımdan

Zarf: Onun için

15. Elli iki yıllar geçti yaşımdan

Yüklem: Geçti

Yer Tamlayıcısı: Yaşımdan

Zarf: Elli iki yıllar

16. Beni kabtan kaba sokarsın yarim

Yüklem: Sokarsın

Özne: Yarim

Belirtili Nesne: Beni

Yer Tamlayıcısı: Kaba

Tablo 129.

Mevsimler İçinde Baharsın Yarim-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
6.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
12.	İsim	Devrik	Olumlu	Birleşik
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 130.

Mevsimler İçinde Baharsın Yarim-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Yayla çağı
Sıfat Tamlaması	Siyah tene yeşil donlar, , Elli iki yıllar
Tekrar Grubu	Türlü türlü irenkleri, Dağlara taşlara süs veren, Kurtlara kuşlara his veren, Beni kabtan kaba sokarsın, Renk verirsin güneyine kuzuna, Yıldız mehtap leylü neharsın
Edat Grubu	Misk ü amber gibi kokarsın yarim
Birleşik İsim	Veysel Şatır ayrı düştüm
Sayı Grubu	Elli iki yıllar, Bir misli
Sıfat-Fiil Grubu	Bulunmaz cevher, Ses veren sensin
Zarf-Fiil Grubu	Dağlara taşlara süs veren, Kurtlara kuşlara his veren

2.66. Aslıma Karışıp Toprak Olunca

Aslıma karışıp toprak olunca
Çiçek olur mezarımı süslerim
Dağlar yeşil giyer bulutlar ağlar
Gökyüzünde dalgalanır seslerim

Ne zaman toprakla birleşir cismim
Cümle mahluk ile bir olur ismim
Ne hasudum kalır ne de bir hasmım
Eski düşmanlarım olur dostlarım

Evvel de topraktır sonra da adım
Geldim gittim bu sahnede oynadım
Türlü türlü tebdilata uğradım
Gahi viran şen olurdu postlarım

Benden ayrılınca kin ve buğuzum
Herkese güzellik gösterir yüzüm
Topraktır cesedim güneştir özüm
Hava yağmur uyandırır hislerim

Alimler alemi ölçer biçerler
Hamını hasını eler seçerler
Bu dünya fanidir konar göçerler
Veysel der ki gel barışak küslerim

1. Aslıma karışıp toprak olunca

Çiçek olur mezarımı süslerim

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Süslerim

Yer Tamlayıcısı: Mezarımı

Zarf: Aslıma karışıp toprak olunca

Çiçek olur

2. Dağlar yeşil giyer bulutlar ağlar

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Giyer

Özne-1: Dağlar

Belirtisiz Nesne: Yeşil

Yüklem-2: Ağlar

Özne-2: Bulutlar

3. Gökyüzünde dalgalanır seslerim

Yüklem: Dalgalanır

Özne: Seslerim

Yer Tamlayıcısı: Gökyüzünde

4. Ne zaman toprakla birleşir cismim

Yüklem: Birleşir

Özne: Cismim

Zarf: Ne zaman toprakla

5. Cümle mahluk ile bir olur ismim

Yüklem: Bir olur

Özne: İsmim

Zarf: Cümle mahluk ile

6. Ne hasudum kalır ne de bir hasmım

(kalır)

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Kalır

Özne-1: Ne hasudum

Yüklem-2: Kalır

Özne: Ne de bir hasmım

7. Eski düşmanlarım olur dostlarım

Yüklem: Dostlarım olur

Özne: Eski düşmanlarım

8. Evvel de topraktır sonra da adım

Yüklem: Topraktır

Özne: Adım

Zarf: Evvel de

Zarf: Sonra da

9. Geldim gittim bu sahnede oynadım

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Geldim

Yüklem-2: Gittim

Yüklem-3: Oynadım

Yer Tamlayıcısı: Bu sahnede

10. Türlü türlü tebdilata uğradım

Yüklem: Uğradım

Yer Tamlayıcısı: Türlü türlü tebdilata

11. Gahi viran şen olurdu postlarım

Yüklem: Viran şen olurdu

Özne: Postlarım

Cümle Dışı Unsur: Gahi

12. Benden ayrılınca kin ve buğuzum

Herkese güzellik gösterir yüzüm

Yüklem: Gösterir

Özne: Yüzüm

Belirtisiz Nesne: Herkese güzellik

Zarf: Benden ayrılınca kin ve buğuzum

13. Topraktır cesedim güneştir özüm

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Topraktır

Özne: Cesedim

Yüklem-2: Güneştir

Özne: Özüm

14. Hava yağmur uyandırır hislerim

Yüklem: Uyandırır

Özne: Hislerim

Belirtisiz Nesne: Hava yağmur

15. Alimler alemi ölçer biçerler

Yüklem: Ölçer biçerler

Özne: Alimler

Belirtili Nesne: Alemi

16. Hamını hasını eler seçerler

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Seçerler

Belirtili Nesne: Hamını hasını

Zarf: Eler

17. Bu dünya fanidir konar göçerler

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Fanidir

Özne: Bu dünya

Yüklem-2: Konar göçerler

18. Veysel der ki gel barışak küslerim

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Der

Özne: Veysel

Belirtisiz Nesne: Gel barışak küslerim

Tablo 131.

Aslıma Karışıp Toprak Olunca-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Soru	Bağlı
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
8.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik

Tablo 132.

Aslıma Karışıp Toprak Olunca-Kelime Grupları

Tekrar Grubu	Türlü türlü tebdilata uğradım, Alimler alemi ölçer biçerler, Bu dünya
Bağlama Grubu	Evvel de topraktır sonra da adım, Cümle mahluk ile bir olur ismim, Ne hasudum kalır ne de bir hasmım
Birleşik Fiil Grubu	Şen olurdu
Zarf-Fiil Grubu	Benden ayrılınca kin ve buğuzum, Aslıma karışıp toprak olunca

2.67. Türk Adı Babamdan Bana Mirastır

Aleme yar olsam yar bana küser
Yarim bir tanedir yadı neyleyim
Kalbimde kadimdir aşk ile eser
Ateşi kafidir odu neyleyim

Benim yarim güzellerden kıymetli
Tor şahin bakışlı arslan heybetli
Gülüşü cilveli sohbeti tatlı
Baldaki lezzeti tadı neyleyim

Benim yarim güzellerin sultanı
Uğruna koymuşum bu tatlı canı
Evvel ahir olacağım kurbanı
Edebi hayayı udu neyleyim

Muhabbetin canda haslardan hastır
Avutur Veysel'i bir şen piyestir
Türk adı babamdan bana mirastır
Daha bundan başka adı neyleyim

1. Aleme yar olsam yar bana küser

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Küser

Özne: Yar

Yer Tamlayıcısı: Bana

Zarf: Aleme yar olsam

2. Yarim bir tanedir yadı neyleyim(ne yapayım)

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Bir tanedir

Özne: Yarim

Yüklem-2: Neyleyim(ne yapayım)

Belirtili Nesne: Yadı

3. Kalbimde kadimdir aşk ile eser

Yüklem: Kadimdir

Özne: Aşk ile eser

Yer Tamlayıcısı: Kalbimde

4. Ateşi kafidir odu neyleyim(ne yapayım)

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Kafidir

Belirtili Nesne: Ateşi

Yüklem-2: Neyleyim(ne yapayım)

5. Benim yarim güzellerden kıymetli(dir)

Yüklem: Kıymetli(dir)

Özne: Benim yarim

Yer Tamlayıcısı: Güzellerden

6. Tor şahin bakışlı(dır) arslan heybetli(dir)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Tor şahin bakışlı(dır)

Yüklem-2: Arslan heybetli(dir)

7. Gülüşü cilveli(dir) sohbeti tatlı(dır)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Cilveli(dir)

Belirtili Nesne: Gülüşü

Yüklem-2: Tatlı(dır)

Belirtili Nesne: Sohbeti

8. Baldaki lezzeti tadı neyleyim(ne yapayım)

Yüklem: Neyleyim(ne yapayım)

Belirtili Nesne: Lezzeti tadı

Yer Tamlayıcısı: Baldaki

9. Benim yarim güzellerin sultanı(dır)

Yüklem: Güzellerin sultanı(dır)

Özne: Benim yarim

10. Uğruna koymuşum bu tatlı canı

Yüklem: Koymuşum

Belirtili Nesne: Bu tatlı Canı

Yer Tamlayıcısı: Uğruna

11. Evvel ahir olacağım kurbanı

Yüklem: Olacağım

Belirtili Nesne: Kurbanı

Zarf: Evvel ahir

12. Edebi hayayı udu neyleyim(ne yapayım)

Yüklem: Neyleyim(ne yapayım)

Belirtili Nesne: Edebi hayayı udu

13. Muhabbetin canda haslardan hastır

Yüklem: Haslardan hastır

Özne: Muhabbetin

Yer Tamlayıcısı: Canda

14. Avutur Veysel’i bir şen piyestir

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Avutur

Belirtili Nesne: Veysel’i

Yüklem-2: Bir şen piyestir

15. Türk adı babamdan bana mirastır

Yüklem: Mirastır

Özne: Türk adı

Yer Tamlayıcısı: Babamdan bana

16. Daha bundan başka adı neyleyim(ne yapayım)

Yüklem: Neyleyim(ne yapayım)

Belirtili Nesne: Bundan başka adı

Zarf: Daha

Tablo 133.

Türk Adı Babamdan Bana Mirastır-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
2.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
3.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Soru	Sıralı
5.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
8.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
9.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
13.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
14.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
15.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit

Tablo 134.

Türk Adı Babamdan Bana Mirastır-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Benim yarim güzellerin sultanı Türk adı
Sıfat Tamlaması	Bir tane, Bu tatlı canı, Tor şahin bakışlı arslan heybetli, Başka adı, bir şen piyestir
Tekrar Grubu	Haslardan hastır, Edebi hayayı udu neyleyim, Evvel ahir olacağım, Baldaki lezzeti tadı
Bağlama Grubu	Kalbimde kadimdir aşk ile eser

2.68. Dünya Tükenmez Bir Murad İmiş

Dünyada tükenmez murad var imiş
Ne alanı gördüm ne murad gördüm
Meşakkatin adın murad koymuşlar
Dünyada ne lezzet ne bir tad gördüm

Var mıdır dünyada gelip de kalan
Gülüp baştan başa muradın alan
Muradı maksudu hepisi yalan
Ölümlü dünyada hakikat gördüm

Ölüm var dünyada yok imiş murad
Günbegün artıyor türlü meşakkat
Kalmamış dünyada ehli kanaat
İnsanlar içinde çok fesat gördüm

Dönüyor bir dolap çarkı belirsiz
Çağlayan bir su var arkı belirsiz
Veysel neler satar narkı belirsiz
Ne müşteri gördüm ne hesap gördüm

Nuşveranı Adil nerede tahtı
Süleyman mührünü kime bıraktı
Resulü Ekrem'in kanunu haktı
Her ömrün sonunda bir feryat gördüm

1. Dünyada tükenmez murad var imiş

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Var imiş

Özne: Tükenmez murad

Yer Tamlayıcısı: Dünyada

2. Ne alanı gördüm ne murad gördüm

"Bağlı Cümle"

Yüklem-1: Gördüm

Belirtili Nesne: Ne alanı

Yüklem-2: Gördüm

Belirtisiz Nesne: Ne murad

3. Meşakkatin adın murad koymuşlar

Yüklem: Koymuşlar

Bsizn.: Meşakkatin adın murad

4. Dünyada ne lezzet ne bir tad gördüm

"Bağlı Cümle"

Yüklem: Gördüm

Belirtili Nesne: Ne lezzet ne bir tad

Yer Tamlayıcısı: Dünyada

5. Ölüm var dünyada yok imiş murad

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Var

Özne: Ölüm

Yer Tamlayıcısı: Dünyada

Yüklem-2: Yok imiş

Özne-2: Murad

6. Günbegün artıyor türlü meşakkat

Yüklem: Artıyor

Özne: Türlü meşakkat

Zarf: Günbegün

7. Kalmamış dünyada ehli kanaat

Yüklem: Kalmamış

Özne: ehli kanaat

Yer Tamlayıcısı: Dünyada

8. İnsanlar içinde çok fesat gördüm

Yüklem: Gördüm

Belirtisiz Nesne: Fesat

Yer Tamlayıcısı: İnsanlar içinde

Zarf: Çok

9. Nuşveranı Adil nerede tahtı

Yüklem: Nerede

Özne: Nuşveranı Adil tahtı

10. Süleyman mührünü kime bıraktı

Yüklem: Kime bıraktı

Özne: Süleyman

Belirtili Nesne: Mührünü

11. Resulü Ekrem’in kanunu haktı(hak idi)

Yüklem: Haktı(hak idi)

Özne: Resulü Ekremin kanunu

12. Her ömrün sonunda bir feryat gördüm

Yüklem: Gördüm

Belirtisiz Nesne: Bir feryat

Zarf: Her ömrün sonunda

13. Var mıdır dünyada gelip de kalan

Gülüp baştan başa muradın alan

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Var mıdır

Özne: Gelip de kalan

Gülüp baştan başa muradın alan

Yer Tamlayıcısı: Dünyada

14. Muradı maksudu hepisi yalan(dır)

Yüklem: Yalan(dır)

Özne: Muradı maksudu hepisi

15. Ölümlü dünyada hakikat gördüm

Yüklem: Gördüm

Belirtisiz Nesne: Hakikat

Yer Tamlayıcısı: Ölümlü dünyada

16. Dönüyor bir dolap çarkı belirsiz

Yüklem: Dönüyor

Özne: Bir dolap çarkı

Zarf: Belirsiz

17. Çağlayan bir su var arkı belirsiz

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Var

Özne: Çağlayan bir su

Zarf: Arkı belirsiz

18. Veysel neler satar narkı belirsiz

Yüklem: Neler satar

Özne: Veysel

Zarf: Narkı belirsiz

19. Ne müşteri gördüm ne hesap gördüm

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Gördüm

Belirtili Nesne: Ne müşteri

Yüklem-2: Gördüm

Belirtisiz Nesne: Ne hesap

Tablo 135.

Dünyada Tükenmez Murad Var İmiş-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
2.	Fiil	Kurallı	Soru	Bağlı
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Soru	Bağlı
5.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	İsim	Devrik	Soru	Basit
10.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
11.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
14.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
17.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Kurallı	Soru	Bağlı

Tablo 136.

Dünyada Tükenmez Murad Var İmiş-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Süleyman mührü
Sıfat Tamlaması	Bir feryat, Bir dolap, Her ömrün sonu
Tekrar Grubu	Muradı maksudu hepisi yalan
Birleşik İsim Grubu	Resulü Ekrem, Nuşveranı Adil
Birleşik Fiil Grubu	Yok imiş, var imiş
Sıfat-Fiil Grubu	Var mıdır dünyada gelip de kalan, muradın alan, Çağlayan bir su, tükenmez murad
Zarf-Fiil Grubu	Gülüp baştan başa muradın alan, Var mıdır dünyada gelip de kalan

2.69. Erzincan

Sam değmiş de bağlar dökmüş gazeli
Hanı harap olmuş Keşan Erzincan
Nice yiğitleri nice güzeli
Feleğin toruna düşen Erzincan
Kimi ana vermiş kimisi baba
Nice yavru vermiş gelmez hesaba
Felek kor insanı ne kaptan kaba
Tarihli felaket nişan Erzincan

Bahar gelir güller açmaz bağında
Kainat uykuda hep yatağında
Bir seher vaktinde uyku çağında
Feryadı dağlardan aşan Erzincan

Susmuş bülbülleri güller perişan
Gark olmuş toprağa kalmamış nişan
Kükredikçe dalgalara karışan
Hani Fırat ile coşan Erzincan

Dokuz kırk altıda uğradım gördüm
Veysel der içimden ağladım durdum
Bu ulu Tanrı'dan isteyin yardım
Gayret kuşağını kuşan Erzincan

1. Sam değmiş de bağlar dökmüş gazeli
"Bağlı Cümle"
Yüklem-1: Değmiş
Özne-1: Sam
Cümle Dışı Unsur: De
Yüklem-2: Dökmüş
Özne-2: Bağlar
Belirtili Nesne: Gazeli

2. Hanı harap olmuş Keşan Erzincan
Yüklem: Hanı harap olmuş
Özne: Keşan Erzincan

3. Nice yiğitleri nice güzeli Feleğin toruna düşen Erzincan(dır)
"Girişik Birleşik Cümle"
Yüklem: Erzincan(dır)
Özne: Nice yiğitleri nice güzeli Feleğin toruna düşen

4. Kimi ana vermiş kimisi baba (vermiş)
"Bağımlı Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Vermiş
Özne-1: Kimi
Belirtisiz Nesne: Ana
Yüklem-2: Vermiş
Özne: Kimisi

5. Nice yavru vermiş gelmez hesaba

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Vermiş

Belirtisiz Nesne: Nice yavru

Zarf: Hesaba gelmez

6. Felek kor insanı ne kaptan kaba

Yüklem: Kor

Özne: Felek

Belirtili Nesne: İnsanı

Yer Tamlayıcısı: Ne kaptan kaba

7. Tarihli felaket nişan Erzincan(dır)

Yüklem: Erzincan(dır)

Belirtisiz Nesne: Tarihli felaket nişan

8. Bahar gelir güller açmaz bağında

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gelir

Özne-1: Bahar

Yüklem-2: Açmaz

Özne-2: Güller

Yer Tamlayıcısı: Bağında

9. Kainat uykuda hep yatağında

Bir seher vaktinde uyku çağında

Feryadı dağlardan aşan

Erzincan(dır)

Yüklem: Erzincan(dır)

Özne: Feryadı dağlardan aşan

YT.: Kainat uykuda hep yatağında

Zarf: Bir seher vaktinde uyku çağında

10. Susmuş bülbülleri güller

perişan(dır)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Susmuş

Özne-1: Bülbülleri

Yüklem-2: Perişan(dır)

Özne-2: Güller

11. Gark olmuş toprağa kalmamış

nişan

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Kalmamış

Özne: Nişan

Zarf: Toprağa gark olmuş

12. Dokuz kırk altıda uğradım gördüm

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uğradım

Zarf: Dokuz kırk altıda

Yüklem-2: Gördüm

13. Veysel der içimden ağladım durdum

İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Der

Özne: Veysel

Bsizn.: İçimden ağladım durdum

14. Bu ulu Tanrı’dan isteyin yardım

Yüklem: İsteyin

Belirtisiz Nesne: Yardım

Yer Tamlayıcısı: Bu ulu Tanrı’dan

15. Gayret kuşağını kuşan Erzincan

Yüklem: Kuşan

Özne: Erzincan

Belirtili Nesne: Gayret kuşağını

Tablo 137.

Erzincan-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Bağlı
2.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
3.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
8.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 138.

Erzincan-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Uyku çağı, Feleğin toru
Sıfat Tamlaması	Ulu Tanrı, Bir seher vakti, Gayret kuşağını
Tekrar Grubu	Kor insanı ne kaptan kaba, Susmuş bülbülleri güller
Sayı Grubu	Dokuz kırk altıda uğradım gördüm
Birleşik Fiil Grubu	Gark olmuş, Hanı harap olmuş
Sıfat-Fiil Grubu	Feleğin toruna düşen Erzincan

2.70. Ziyaret Eyledim Koca Sivası

Ziyaret eyledim koca Sivas'ı
Silindi gönlümün kalmadı pası
Durmayıp çalışır cer atelyesi
Gittikçe artıyor şanı Sivas'ın

İptida kongre kuruldu burda
Cumhuriyete karar verildi burda
Bulanık fikirler duruldu burda
Yayıldı aleme ünü Sivas'ın

Atatürk'ün yattığı yer nur olsun
Memlekete hor bakanlar kör olsun
Çok çalışkan bu valimiz var olsun
Gün günden üstündür günü Sivas'ın

Uzun gitmez ulu sular durulur
Hainlerin ümitleri kırılır
Her köşeye bir fabrika kurulur
Güzelleşir her bir yanı Sivas'ın

Çevre yanı Yıldız Tecer kar imiş
İnsanların bağı bir ikrar imiş
Çok kuvvetli şairleri var imiş
Ruhsati, Pir sultan varı Sivas'ın

İptida uyandı burada bahtım
Memlekete hizmet etmektir cehtim
Veysel aşk uğrunda ölmektir ahtım
Yazsın tarihleri beni Sivas'ı

1. Ziyaret eyledim koca Sivas'ı

Yüklem: Ziyaret eyledim

Belirtili Nesne: Koca Sivas'ı

2. Silindi gönlümün kalmadı pası

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Kalmadı

Özne: Gönlümün pası

Yüklem-2: Silindi

3. Durmayıp çalışır cer atelyesi

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Çalışır

Özne: Cer atelyesi

Zarf: Durmayıp

4. Gittikçe artıyor şanı Sivas’ın

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Artıyor

Özne: Sivas’ın şanı

Zarf: Gittikçe

5. İptida kongre kuruldu burda

Yüklem: Kuruldu

Özne: İptida kongre

Yer Tamlayıcısı: Burda

6. Cumhuriyete karar verildi burda

Yüklem: Karar verildi

Yer Tamlayıcısı: Cumhuriyete

Yer Tamlayıcısı: Burda

7. Bulanık fikirler duruldu burda

Yüklem: Duruldu

Özne:Bulanık fikirler

Yer Tamlayıcısı: Burda

8. Yayıldı aleme ünü Sivas’ın

Yüklem: Yayıldı

Özne:Sivas’ın ünü

Yer Tamlayıcısı: Aleme

9. Atatürk’ün yattığı yer nur olsun

Yüklem: Nur olsun

Özne: Atatürk’ün yattığı yer

10. Memlekete hor bakanlar kör olsun

Yüklem: Kör olsun

Özne: Memlekete hor bakanlar

11. Çok çalışkan bu valimiz var olsun

Yüklem: Var olsun

Özne: Çok çalışkan bu valimiz

Gün günden üstündür günü Sivas’ın

12. Uzun gitmez ulu sular durulur

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Durulur

Özne:Ulu sular

Zarf: Uzun gitmez

13. Hainlerin ümitleri kırılır

Yüklem: Kırılır

Özne: Hainlerin

Belirtili Nesne: Ümitleri

14. Her köşeye bir fabrika kurulur

Yüklem: Kurulur

Özne: Bir fabrika

Yer Tamlayıcısı: Her köşeye

15. Güzelleşir her bir yanı Sivas’ın

Yüklem: Güzelleşir

Özne: Sivas’ın

Yer Tamlayıcısı: Her bir yanı

16. Çevre yanı Yıldız Tecer kar imiş

Yüklem: Kar imiş

Yer Tamlayıcısı: Çevre yanı

Zarf: Yıldız Tecer

17. İnsanların bağı bir ikrar imiş

Yüklem: Bir ikrar imiş

Özne: İnsanların bağı

18. Çok kuvvetli şairleri var imiş

Yüklem: Var imiş

Belirtili Nesne: Çok kuvvetli şairleri

19. Ruhsati, Pir sultan varı(dır) Sivas’ın

Yüklem: Sivas’ın varı(dır)

Özne:Ruhsati, Pir Sultan

20. İptida uyandı burada bahtım

Yüklem: Uyandı

Özne: Bahtım

Yer Tamlayıcısı: Burada

Zarf: İptida

21. Memlekete hizmet etmektir cehtim

Yüklem: Hizmet etmektir

Özne: Cehtim

Yer Tamlayıcısı: Memlekete

22. Veysel aşk uğrunda ölmektir ahtım

Yüklem: Ölmektir

Özne: Ahtım

Zarf: Aşk uğrunda

Cümle Dışı Unsur: Veysel

23. Yazsın tarihleri beni Sivas'ın

Yüklem: Yazsın

Özne: Sivas'ın tarihleri

Belirtili Nesne: Beni

Tablo 139.

Ziyaret Eyledim Koca Sivas'ı-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
19.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
20.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
21.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
22.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
23.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 140.

Ziyaret Eyledim Koca Sivas'ı-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Atatürk'ün yattığı yer, Cer atelyesi
Sıfat Tamlaması	Her bir yanı, Her köşeye bir fabrika, Çok kuvvetli şairleri, Çok çalışkan bu valimiz, Bulanık fikirler, ulu sular, Koca Sivas
Ünvan Grubu	Ruhsati, Pir sultan varı
Birleşik İsim Grubu	Yıldız Tecer
Birleşik Fiil Grubu	Var imiş, Bir ikrar imiş, Nur olsun, Kar imiş, Var olsun, Ziyaret eyledim
Sıfat-Fiil Grubu	Memlekete hor bakanlar,
Zarf-Fiil Grubu	Durmayıp çalışır, Gittikçe artıyor

2.71. Göz Gezdirdim Dört Köşeyi Aradım

Göz gezdirdim dört köşeyi aradım
Ne sen var ne ben var bir tane Gaffar
İstersen dünyayı gez adım adım
Ne sen var ne ben var bir tane Gaffar

Coşar deli gönül misali derya
Mecnûn'a sahrada göründü Leyla
Gördüğün güzellik hepisi Mevla
Ne sen var ne ben var bir tane Gaffar

Her nesnede mevcut her cesedde can
Anın için dedik biz ona Canan
Evvel ahir odur onundur ferman
Ne sen var ne ben var bir tane Gaffar

Bahar gelir çiçek olur açılır
Zaman zaman yağmur olur saçılır
Ehli aşka mey görünür içilir
Ne sen var ne ben var bir tane Gaffar

Neyim ne olacak elde neyim var
Karac'oğlan Dertli Yunus soyum var
Mansur'a benzeyen bazı huyum var
Ne sen var ne ben var bir tane Gaffar

1. Göz gezdirdim dört köşeyi aradım

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gezdirdim

Belirtisiz Nesne: Göz

Yüklem-2: Aradım

Belirtili Nesne: Dört köşeyi

2. Ne sen var ne ben var bir tane Gaffar

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Var

Özne-1: Ne sen

Yüklem-2: Var

Özne-2: Ne ben

CDU.: Bir tane Gaffar

3. İstersen dünyayı gez adım adım

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Gez

Belirtili Nesne: Dünyayı

Zarf: İstersen

Zarf: Adım adım

4. Ne sen var ne ben var bir tane Gaffar

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Var

Özne-1: Ne sen

Yüklem-2: Var

Özne-2: Ne ben

CDU.: Bir tane Gaffar

5. Coşar deli gönül misali derya

Yüklem: Coşar

Özne: Derya

Zarf: Deli gönül misali

6. Mecnun’a sahrada göründü Leyla

Yüklem: Göründü

Özne: Leyla

Yer Tamlayıcısı: Mecûn’a

Yer Tamlayıcısı: Sahrada

7. Gördüğün güzellik hepisi Mevla(dır)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Mevla(dır)

Özne: Gördüğün güzellik hepisi

8. Ne sen var ne ben var bir tane Gaffar

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Var

Özne-1: Ne sen

Yüklem-2: Var

Özne-2: Ne ben

CDU.: Bir tane Gaffar

9. Her nesnede mevcut(tur) her cesedde can

Yüklem: Mevcut(tur)

Özne: Can

YT: Her nesnede her cesedde

10. Anın için dedik biz ona Canan

Yüklem: Dedik

Özne: Biz

Belirtisiz Nesne: Canan

Zarf: Anın için

11. Evvel ahir odur onundur ferman

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Odur

Özne: Evvel ahir

Yüklem: Onundur

Özne: Ferman

12. Ne sen var ne ben var bir tane Gaffar

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Var

Özne-1: Ne sen

Yüklem-2: Var

Özne-2: Ne ben

CDU.: Bir tane Gaffar

13. Bahar gelir çiçek olur açılır

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gelir

Özne-1: Bahar

Yüklem-2: Olur

Özne-2: Çiçek

Yüklem-3: Açılır

14. Zaman zaman yağmur olur saçılır

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Olur

Belirtisiz Nesne: Yağmur

Zarf: Zaman zaman

Yüklem-2: Saçılır

15. Ehli aşka mey görünür içilir

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Görünür

Özne: Mey

Yer Tamlayıcısı: Ehli aşka

16. Ne sen var ne ben var bir tane Gaffar

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Var

Özne-1: Ne sen

Yüklem-2: Var

Özne-2: Ne ben

CDU.:Bir tane Gaffar

17. Neyim ne olacak elde neyim var

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Neyim

Yüklem-2: Ne olacak

Yüklem-3: Neyim var

Yer Tamlayıcısı: Elde

18. Karac’oğlan Dertli Yunus soyum var

Yüklem: Var

Özne: Karac’oğlan Dertli Yunus Soyum

19. Mansur’a benzeyen bazı huyum var

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Var

Özne: Mansur’a benzeyen bazı huyum

20. Ne sen var ne ben var bir tane

Gaffar

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Var

Özne-1: Ne sen

Yüklem-2: Var

Özne-2: Ne ben

Yüklem-3: Var

Özne-3: Bir tane Gaffar

Tablo 141.

Göz Gezdirdim Dört Köşeyi Aradım-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
4.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
5.	Fill	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
8.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
11.	İsim	Devrik	Olumlu	Sıralı
12.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
16.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
17.	İsim	Kurallı	Soru	Sıralı
18.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
19.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
20.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı

Tablo 142.

Göz Gezdirdim Dört Köşeyi Aradım-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Her nesne, Her ceset, Bir tane Gaffar, Dört köşe
Tekrar Grubu	Zaman zaman yağmur olur saçılır, Dünyayı gez adım adım, Evvel ahir odur onundur
Edat Grubu	Anın için dedik biz ona Canan
Ünvan Grubu	Karac'oğlan Dertli Yunus soyum
Sıfat-Fiil Grubu	Gördüğün güzellik hepisi Mevla, Mansur'a benzeyen bazı huyum

2.72. Türlü Türlü Sada Verir Ağaçlar

Yel estikçe dalgalanır dalları
Türlü türlü sada verir ağaçlar
Tertip olmuş kuğu gibi dilleri
Türlü türlü sada verir ağaçlar

Balta gelir yatağından yad eder
Usta gelir keman yapar ud eder
Yanık sesli kaval ne feryad eder
Türlü türlü sada verir ağaçlar

Bahar gelir yaprak açar yaz olur
Aşka düşen ateş olur köz olur
Kaval olur keman olur saz olur
Türlü türlü sada verir ağaçlar

Davul olur gümbür gümbür gümüler
Zurna olur ince sesle iniler
Gıranata derdlerimi yeniler
Türlü türlü sada verir ağaçlar

Yel değdikçe ince dallar ses verir
Yeşil yaprak etrafına süs verir
Aşılarsan meyvesini has verir
Türlü türlü sada verir ağaçlar

Kalem olup her lisandan okuyor
Ana sesi ciğerimi yakıyor
Dallarında çeşitli kuş şakıyor
Türlü türlü sada verir ağaçlar

1. Yel estikçe dalgalanır dalları

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Dalgalanır

Özne: Dalları

Zarf: Yel estikçe

2. Türlü türlü sada verir ağaçlar

Yüklem: Verir

Özne: Ağaçlar

Belirtisiz Nesne: Türlü türlü sada

3. Tertip olmuş kuğu gibi dilleri

Yüklem: Tertip olmuş

Özne: Kuğu gibi dilleri

4. Türlü türlü sada verir ağaçlar

Yüklem: Verir

Özne: Ağaçlar

Belirtisiz Nesne: Türlü türlü sada

5. Bahar gelir yaprak açar yaz olur

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gelir

Özne-2: Bahar

Yüklem-2: Açar

Özne-2: Yaprak

Yüklem-3: Olur

Özne-3: Yaz

6. Aşka düşen ateş olur köz olur

“Bağımlı Sıralı Cümle

Yüklem-1: Ateş olur

Özne: Aşka düşen

Yüklem-2: Köz olur

7. Kaval olur keman olur saz olur

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Olur

Özne-1: Kaval

Yüklem-2: Olur

Özne-2: Keman olur

Yüklem-3: Olur

Özne-3: Saz

8. Türlü türlü sada verir ağaçlar

Yüklem: Verir

Özne: Ağaçlar

Belirtisiz Nesne: Türlü türlü sada

9. Yel değdikçe ince dallar ses verir

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Verir

Özne: İnce dallar

Belirtisiz Nesne: Ses

Zarf: Yel değdikçe

10. Yeşil yaprak etrafına süs verir

Yüklem: Verir

Özne: Yeşil yaprak

Belirtisiz Nesne: Süs

Yer Tamlayıcısı: Etrafına

11. Aşılarsan meyvesini has verir

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Verir

Belirtili Nesne: Meyvesini

Zarf: Aşılarsan

Zarf: Has

12. Türlü türlü sada verir ağaçlar

Yüklem: Verir

Özne: Ağaçlar

Belirtisiz Nesne: Türlü türlü sada

13. Balta gelir yatağından yad eder

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gelir

Özne: Balta

Yüklem-2: Yad eder

Yer Tamlayıcısı: Yatağından

14. Usta gelir keman yapar ud eder

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gelir

Özne: Usta

Yüklem-2: Yapar

Belirtisiz Nesne: Keman

Yüklem-3: Ud eder

15. Yanık sesli kaval ne feryad eder

Yüklem: Ne feryad eder

Özne: Yanık sesli kaval

16. Türlü türlü sada verir ağaçlar

Yüklem: Verir

Özne: Ağaçlar

Belirtisiz Nesne: Türlü türlü sada

17. Davul olur gümbür gümbür gümüler

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Olur

Belirtisiz Nesne: Davul

Yüklem-2: Gümüler

Zarf: Gümbür gümbür

18. Zurna olur ince sesle iniler

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Olur

Belirtisiz Nesne: Zurna

Yüklem-2: İniler

Zarf: İnce sesle

19. Gıranata derdlerimi yeniler

Yüklem: Yeniler

Özne: Gıranata

Belirtili Nesne: Derdlerimi

20. Türlü türlü sada verir ağaçlar

Yüklem: Verir

Özne: Ağaçlar

Belirtisiz Nesne: Türlü türlü sada

21. Kalem olup her lisandan okuyor

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Okuyor

Yer Tamlayıcısı: Her lisandan

Zarf: Kalem olup

22. Ana sesi ciğerimi yakıyor

Yüklem: Yakıyor

Özne: Ana sesi

Belirtili Nesne: Ciğerimi

23. Dallarında çeşitli kuş şakıyor

Yüklem: Şakıyor

Özne: Çeşitli kuş

Yer Tamlayıcısı: Dallarında

24. Türlü türlü sada verir ağaçlar

Yüklem: Verir

Özne: Ağaçlar

Belirtisiz Nesne: Türlü türlü sada

Tablo 143.

Türlü Türlü Sada Verir Ağaçlar-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
18.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
19.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
20.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
21.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
22.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
23.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
24.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 144.

Türlü Türlü Sada Verir Ağaçlar-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Ana sesi
Sıfat Tamlaması	Yanık sesli kaval, Yeşil yaprak, Çeşitli kuş, İnce ses, Tütlü türlü sada
Tekrar Grubu	Türlü türlü sada, Gümbür gümbür gümüler
Birleşik Fiil Grubu	Tertip olmuş, Köz olur
Sıfat-Fiil Grubu	Aşka düşen ateş olur
Zarf-Fiil Grubu	Yel estikçe, Yel değdikçe ince dallar ses verir, Kalem olup her lisandan okuyor

2.73. Kükredi Çimenler Açıldı Güller

Kükredi çimenler açıldı güller
Al şala bürünür bahçeler bağlar
Ömrümden gidiyor bu geçen günler
Ah çektikçe didelerim kan ağlar

Sefil baykuş viranede seslenir
Koç yiğitler gurbet ele yaslanır
Her türlü çiçekle kırlar süslenir
Yeşil yaprak giyer dumanlı dağlar

Mart ayında sarı çiğdem açılır
Nisan gelir çayır çimen seçilir
Mayıs sonu yaylalara göçülür
Güzellere eda verir o çağlar

Yağmur yağar şimşek çakar gök gürler
Çoban kaval çalar seslenir kırlar
Güneş vurur buharlanır o yerler
Derin derin derelerden su çağlar

Dağları her türlü gül eden mevsim
Ayları toplayıp yıl eden mevsim
Veysel'i bir aşka kul eden mevsim
Kırılmaz Veysel'i bağlayan bağlar

1. Kükredi çimenler açıldı güller

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Kükredi

Özne-1: Çimenler

Yüklem-2: Açıldı

Özne-2: Güller

2. Al şala bürünür bahçeler bağlar

Yüklem: Bürünür

Özne: Bahçeler bağlar

Yer Tamlayıcısı: Al şala

3. Ömrümden gidiyor bu geçen günler

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Gidiyor

Özne: Bu geçen günler

Yer Tamlayıcısı: Ömrümden

4. Ah çektikçe didelerim kan ağlar

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Kan ağlar

Özne: Didelerim

Zarf: Ah çektikçe

5. Sefil baykuş viranede seslenir

Yüklem: Seslenir

Özne: Sefil baykuş

Yer Tamlayıcısı: Viranede

6. Koç yiğitler gurbet ele yaslanır

Yüklem: Yaslanır

Özne: Koç yiğitler

Yer Tamlayıcısı: Gurbet ele

7. Her türlü çiçekle kırlar süslenir

Yüklem: Süslenir

Özne: Kırlar

Zarf: Her türlü çiçekler

8. Yeşil yaprak giyer dumanlı dağlar

Yüklem: Giyer

Özne: Dumanlı dağlar

Belirtisiz Nesne: Yeşil yaprak

9. Mart ayında sarı çiğdem açılır

Yüklem: Açılır

Özne: Sarı çiğdem

Zarf: Mart ayında

10. Nisan gelir çayır çimen seçilir

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gelir

Özne-1: Nisan

Yüklem-2: Seçilir

Özne-2: Çayır çimen

11. Mayıs sonu yaylalara göçülür

Yüklem: Göçülür

Yer Tamlayıcısı: Yaylalara

Zarf: Mayıs sonu

12. Güzellere eda verir o çağlar

Yüklem: Eda verir

Özne: O çağlar

Yer Tamlayıcısı: Güzellere

13. Yağmur yağar şimşek çakar gök gürler

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yağar

Özne-1: Yağmur

Yüklem-2: Çakar

Özne-2: Şimşek

Yüklem-3: Gürler

Özne-3: Gök

14. Çoban kaval çalar seslenir kırlar

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Çalar

Özne: Çoban

Belirtisiz Nesne: Kaval

Yüklem-2: Seslenir

Özne-2: Kırlar

15. Güneş vurur buharlanır o yerler

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Vurur

Özne-1: Güne

Yüklem-2: Buharlanır

Yer Tamlayıcısı: O yerler

16. Derin derin derelerden su çağlar

Yüklem: Çağlar

Özne: Su

YT: Derin derin derelerden

17. Dağları her türlü gül eden mevsim

Ayları toplayıp yıl eden mevsim

Veysel’i bir aşka kul eden mevsim

Kırılmaz Veysel’i bağlayan bağlar

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Kırılmaz

Özne: Veysel’i bağlayan bağlar

CDU.: Dağları her türlü gül eden mevsim

Ayları toplayıp yıl eden mevsim

Veysel’i bir aşka kul eden mevsim

Tablo 145.

Kükredi Çimenler Açıldı Güller-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik

Tablo 146.

Kükredi Çimenler Açıldı Güller-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Mayıs sonu, Gurbet el, Mart ayı
Sıfat Tamlaması	Bu geçen günler, Sarı çiğdem Al şal, Sefil baykuş, Bir aşka kul eden mevsim, O yer, Yeşil yaprak, Dumanlı dağlar, Her türlü çiçekler
Tekrar Grubu	Derin derin derelerden
Ünlem Grubu	Ah çektikçe didelerim kan ağlar
Birleşik Fiil Grubu	Kan ağlar
Sıfat-Fiil Grubu	Yıl eden mevsim, Gül eden mevsim, Veysel'i bağlayan bağlar
Zarf-Fiil Grubu	Ayları toplayıp, Ah çektikçe didelerim kan ağlar

2.74. Dağlar

Türlü türlü irenklere belertmiş
Çeşit çeşit çiçek takmış döşüne
Yeşil yaprağ ile döşeli dağlar
Çekilir göçleri peşi peşine
Giyinmiş kuşanmış gelin misali
Çıkabilsem şu yaylanın başına
Gülüyor yüzüne neş'eli dağlar
Kuzulu kurbanlı şişeli dağlar

Erimiş karları çekilmiş duman
Açılmış çiçekler yürümüş çimen
Hayali kafamda yaşar her zaman
Başı oylum oylum meşeli dağlar

Yüce dağlar biribirine göz eder
Rüzgar ile mektuplaşır naz eder
Gahi duman bürür gahi yaz eder
Dereli tepeli köşeli dağlar

Kış gelince beyaz çarşaf bürünür
Bahar gelir dağlar yunur arınır
Hangisine baksan cennet görünür
Sizi benimseyip coşalı dağlar

Ovalar bizimdir dağ bizim dağlar
Ağlatma Veysel'i gel gözüm dağlar
Dağlarsa sinemi gurbetlik dağlar
Sevgilimden ayrı düşeli dağlar

1. Türlü türlü irenklere belertmiş

Yüklem: Belertmiş

Yer Tamlayıcısı: Türlü türlü irenklere

2. Yeşil yaprağ ile döşeli dağlar(dır)

Yüklem: Dağlar(dır)

Zarf: Yeşil yaprağ ile döşeli

3. Giyinmiş kuşanmış gelin misali

Yüklem: Giyinmiş kuşanmış

Zarf: Gelin misali

4. Gülüyor yüzüne neş'eli dağlar

Yüklem: Gülüyor

Özne: Neş'eli dağlar

Yer Tamlayıcısı: Yüzüne

5. Çeşit çeşit çiçek takmış döşüne

Yüklem: Takmış

Belirtisiz Nesne: Çeşit çeşit çiçek

Yer Tamlayıcısı: Döşüne

6. Çekilir göçleri peşi peşine

Yüklem: Çekilir

Özne: Göçleri

Zarf: Peşi peşine

7. Çıkabilsem şu yaylanın başına
Kuzulu kurbanlı şişeli dağlar(dır)

Yüklem: Dağlar(dır)

Zarf: Kuzulu kurbanlı şişeli

CDU.: Çıkabilsem şu yaylanın başına

8. Erimiş karları çekilmiş duman

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Erimiş

Özne-1: Karları

Yüklem-2: Çekilmiş

Özne-2: Duman

9. Açılmış çiçekler yürümüş çimen

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Açılmış

Özne-1: Çiçekler

Yüklem-2: Yürümüş

Özne-2: Çimen

10. Hayali kafamda yaşar her zaman

Yüklem: Yaşar

Belirtili Nesne: Hayali

Yer Tamlayıcısı: Kafamda

Zarf: Her zaman

11. Başı oylum oylum meşeli dağlar(dır)

Yüklem: Meşeli dağlar(dır)

Zarf: Başı oylum oylum meşeli

12. Yüce dağlar biribirine göz eder

Yüklem: Göz eder

Özne: Yüce dağlar

Yer Tamlayıcısı: Birbirine

13. Rüzgar ile mektuplaşır naz eder

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Mektuplaşır

Zarf: Rüzgar ile

Yüklem-2: Naz eder

14. Gahi duman bürür gahi yaz eder

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Bürür

Belirtisiz Nesne: Duman

Cümle Dışı Unsur: Gahi

Yüklem-2: Yaz eder

15. Dereli tepeli köşeli dağlar(dır)

Yüklem: Dağlar(dır)

Zarf: Dereli tepeli köşeli

16. Kış gelince beyaz çarşaf bürünür

Yüklem: Bürünür

Belirtisiz Nesne: Beyaz çarşaf

Zarf: Kış gelince

17. Bahar gelir dağlar yunur arınır

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gelir

Özne-1: Bahar

Yüklem-2: Yunur arınır

Özne-2: Dağlar

18. Hangisine baksan cennet görünür

Sizi benimseyip coşalı dağlar

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Görünür

Özne: Dağlar

Belirtisiz Nesne: Cennet

Zarf: Hangisine baksan

Zarf: Sizi benimseyip coşalı

19. Ovalar bizimdir dağ bizim dağlar

[Dağlar ovalar bizimdir Dağ bizim(dir)]

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bizimdir

Özne-1: Dağlar ovalar

Yüklem-2: Bizim(dir)

Özne-2: Dağ

20. Ağlatma Veysel’i gel gözüm dağlar

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Ağlatma

Belirtili Nesne: Veysel’i

Yüklem-2: Gel

Özne: Gözüm dağlar

21. Dağlarsa sinemi gurbetlik dağlar

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Dağlar

Özne: Gurbetlik

Belirtili Nesne: Sinemi

Zarf: Dağlarsa

22. Sevgilimden ayrı düşeli dağlar

Yüklem: Dağlar

Zarf: Sevgilimden ayrı düşeli

Tablo 147.

Dağlar-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
15.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
19.	İsim	Devrik	Olumlu	Sıralı
20.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
21.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
22.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 148.

Dağlar-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Yeşil yaprağ, Neş'eli dağlar, Kuzulu kurbanlı şişeli dağlar, Beyaz çarşaf, Çeşit çeşit çiçek, Dereli tepeli köşeli dağlar, Meşeli dağlar
Tekrar Grubu	Göçleri peşi peşine, Dereli tepeli köşeli dağlar, Dağlar yunur arınır Başı oylum oylum meşeli dağlar
Bağlama Grubu	Rüzgar ile mektuplaşır naz eder
Birleşik Fiil Grubu	Göz eder
Zarf-Fiil Grubu	Ayrı düşeli dağlar, Kış gelince, Sizi benimseyip coşalı dağlar

2.75. Aşıklar

Karadeniz gibi kükrer coşarsa
Dalgası gelince yaman aşıklar
Hırs gelip de ayranlığı şişerse
Kaybeder irade dümen aşıklar

Ağzına geleni hemen atarlar
Ben aşıkım diye çalım satarlar
Haram demez helal demez yutarlar
Bibersiz baharsız çemen aşıklar

Karanlıkta ayna görse ay sanır
Ürüyada şarap içse mey sanır
Mezarlığa yol uğrasa köy sanır
Gözleri kararmış duman aşıklar

İyi demez kötü demez metheder
Bakarsın ki bir tel kırmış çat eder
Sorsan baksan aşka binmiş at eder
Yorulup yollarda kalan aşıklar

Şehvetle aşıktır kıza geline
Arı olan tuz katar mı balına
İbrişimden nazik ipek teline
Dakarlar çeşitli yalan aşıklar

Kabını yumaya bulamaz karı
Hind'den Hindistan'dan bahseder yari
Beğenmez topalı bulamaz körü
İsterler bir kaşı keman aşıklar

Asıl aşıkların arzu cemaldir
Arifler bilirler ehli kemaldir
Aşıklar bizlere yüz yıllık yoldur
Koşsak da peşinden hemen aşıklar

Aşıklar çoğaldı sadık az kaldı
Fikreyle ey Veysel ne zaman geldi
Şiirde ne özet ne bir öz kaldı
Savurur denesiz saman aşıklar

1. Karadeniz gibi kükrer coşarsa
Dalgası gelince yaman aşıklar
Hırs gelip de ayranlığı şişerse
Kaybeder irade dümen aşıklar
“Şartlı Birleşik Cümle”
Yüklem: Kaybeder
Özne: Aşıklar, Yaman Aşıklar (Tekrar eden özne)
Belirtisiz Nesne: İrade dümen
Zarf: Karadeniz gibi kükrer coşarsa
Zarf: Dalgası gelince
Zarf: Hırs gelip de ayranlığı şişerse

2. Ağzına geleni hemen atarlar
“Girişik Birleşik Cümle”
Yüklem: Atarlar
Belirtili Nesne:Ağzına geleni
Zarf: Hemen

3. Ben aşıkım diye çalım satarlar
“Girişik Birleşik Cümle”
Yüklem: Satarlar
Belirtisiz Nesne: Çalım
Zarf: Ben aşıkım diye

4. Haram demez helal demez yutarlar
Bibersiz baharsız çemen aşıklar
“Girişik Birleşik Cümle”
Yüklem: Yutarlar
Özne: Bibersiz baharsız çemen aşıklar
Zarf: Haram demez helal demez

5. Karanlıkta ayna görse ay sanır
“Şartlı Birleşik Cümle”
Yüklem: Sanır
Belirtisiz Nesne: Ay
Yer Tamlayıcısı: Karanlıkta
Zarf: Ayna görse

6. Ürüyada şarap içse mey sanır
“Şartlı Birleşik Cümle”
Yüklem: Sanır
Belirtisiz Nesne: Mey
Yer Tamlayıcısı: Ürüyada
Zarf: Şarap içse

7. Mezarlığa yol uğrasa köy sanır

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Sanır

Belirtisiz Nesne: Köy

Zarf: Mezarlığa yol uğrasa

8. Gözleri kararmış duman aşıklar

Yüklem: Kararmış

Özne: Duman aşıklar

Belirtili Nesne: Gözleri

9. İyi demez kötü demez metheder

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Metheder

Zarf: İyi demez kötü demez

10. Bakarsın ki bir tel kırmış çat eder

“Ki’li Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Bakarsın

Yüklem-2: Kırmış

Belirtisiz Nesne: Bir tel

Yüklem-3: Çat eder

Özne: Bir tel

Cümle Dışı Unsur: Ki

11. Sorsan baksan aşka binmiş at eder

Yorulup yollarda kalan aşıklar

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Binmiş

Özne: Yorulup yollarda kalan aşıklar

Yer Tamlayıcısı: Aşka

Zarf: Sorsan baksan

Yüklem-2: At eder

12. Şehvetle aşıktır kıza geline

Yüklem: Aşıktır

Yer Tamlayıcısı: Kıza geline

Zarf: Şehvetle

13. Arı olan tuz katar mı balına

Yüklem: Katar mı

Özne: Arı olan

Belirtisiz Nesne: Tuz

Yer Tamlayıcısı: Balına

14. İbrişimden nazik ipek teline

Dakarlar çeşitli yalan aşıklar

Yüklem: Dakarlar

Özne: Aşıklar

Belirtisiz Nesne: Çeşitli yalan

YT: İbrişimden nazik ipek teline

15. Kabını yumaya bulamaz karı

Yüklem: Bulamaz

Belirtili Nesne: Karı

Zarf: Kabını yumaya

16. Hind'den Hindistan'dan bahseder yari

Yüklem: Bahseder

Özne: Yari

YT: Hind'den Hindistan'dan

17. Beğenmez topalı bulamaz körü

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Beğenmez

Belirtili Nesne: Topalı

Yüklem-2: Bulamaz

Belirtili Nesne: Körü

18. İsterler bir kaşı keman aşıklar

Yüklem: İsterler

Özne: Aşıklar

Belirtisiz Nesne: Bir kaşı keman

19. Asıl aşıkların arzu cemaldir

Yüklem: Cemaldir

Özne: Asıl aşıkların arzu

20. Arifler bilirler ehli kemaldir

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem: Bilirler

Özne-1: Arifler

Yüklem-2: Kemaldir

Özne-2: Ehli

21. Aşıklar bizlere yüz yıllık yoldur

Yüklem: Yüz yıllık yoldur

Özne: Aşıklar

Yer Tamlayıcısı: Bizlere

22. Aşıklar çoğaldı sadık az kaldı

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Çoğaldı

Özne: Aşıklar

Yüklem-2: Kaldı

Özne: Sadık

Zarf: Az

23. Fikreyle ey Veysel ne zaman geldi

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Fikreyle

Özne: Veysel

Cümle Dışı Unsur: Ey

Yüklem-2: Ne zaman geldi

24. Şiirde ne özet (kaldı) ne bir öz kaldı

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Kaldı

Özne-1: Özet

Yer Tamlayıcısı: Şiirde

Cümle Dışı Unsur: Ne

Yüklem-2: Kaldı

Özne-2: Bir öz

Cümle Dışı Unsur: Ne

25. Savurur denesiz saman aşıklar

Yüklem: Savurur

Özne: Aşıklar

Belirtisiz Nesne: Denesiz saman

Tablo 149.

Aşıklar-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
12.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
16.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
20.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
21.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
22.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
23.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
24.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
25.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 150.

Aşıklar-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Bibersiz baharsız çemen aşıklar, Denesiz saman, Bir öz, Yüz yıllık yol, Bir kaşı keman, Çeşitli yalan
Tekrar Grubu	Hind'den Hindistan'dan bahseder
Ünlem Grubu	Ey Veysel ne zaman geldi, Aşıktır kıza geline
Bağlama Grubu	Bakarsın ki bir tel kırmış çat eder
Edat Grubu	Karadeniz gibi kükrer coşarsa
Birleşik Fiil Grubu	Fikreyle
Sıfat-Fiil Grubu	Arı olan tuz katar mı
Zarf-Fiil Grubu	Haram demez helal demez, Hırs gelip de ayranlığı şişerse, Dalgası gelince yaman aşıklar, Ben aşıkım diye çalım satarlar

2.76. Sular

Gözyaşları gibi ulu dağlardan
İnginden ingine çağlayan sular
Derin derin derelerden dönerek
Arayıp aslını ağlayan sular

Çağlayarak o bahçeden o bağa
Hayat verir kuvvet verir toprağa
İrenk verir çiçeklere yaprağa
Nebatı toprağı bağlayan sular

Ateş olur çiğ bişirir furunda
Ziya verir nurlar saçar yerinde
Saf olarak akar köy pınarında
Güzeller gönlünü eğleyen sular

İnsanoğlu suyu koymaz haline
Setler çeker baraj yapar yoluna
Bunca santraller almış eline
Her bir ihtiyacı sağlayan sular

Her zaman aşıkım suyun sesine
Baharda bulanıp çağlamasına
Akar gözyaşlarım gam deryasına
Veysel'in derdini yenileyen sular

1. Gözyaşları gibi ulu dağlardan
Enginden engine çağlayan sular(dır)
Yüklem: Sular(dır)
Özne: İnginden ingine çağlayan
YT: Göz yaşları gibi ulu dağlardan

2. Derin derin derelerden dönerek
Arayıp aslını ağlayan sular(dır)
Yüklem: Sular(dır)
Özne: Derin derin derelerden dönerek
Arayıp aslını ağlayan

3. Çağlayarak o bahçeden o bağa
Hayat verir kuvvet verir toprağa
Yüklem: Hayat verir kuvvet verir
Yer Tamlayıcısı: Toprağa
Zarf: Çağlayarak o bahçeden o bağa

4. İrenk verir çiçeklere yaprağa
Yüklem: Verir
Belirtisiz Nesne: İrenk
Yer Tamlayıcısı: Çiçeklere yaprağa

5. Nebatı toprağı bağlayan sular(dır)

Yüklem: Nebatı toprağı bağlayan sular(dır)

6. Ateş olur çiğ bişirir furunda

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Olur

Özne-1: Ateş

Yüklem-2: Bişirir

Yer Tamlayıcısı: Furunda

7. Ziya verir nurlar saçar yerinde

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Verir

Belirtisiz Nesne: Ziya

Yüklem-2: Saçar

Özne: Nurlar

Yer Tamlayıcısı: Yerinde

8. Saf olarak akar köy pınarında

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Akar

Yer Tamlayıcısı: Köy pınarında

Zarf: Saf

9. Güzeller gönlünü eğleyen sular(dır)

Yüklem: Güzeller gönlünü eğleyen sular(dır)

10. İnsanoğlu suyu koymaz haline

Yüklem: Koymaz

Özne: İnsanoğlu

Belirtili Nesne: Suyu

Yer Tamlayıcısı: Haline

11. Setler çeker baraj yapar yoluna

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Çeker

Belirtisiz Nesne: Setler

Yüklem-2: Yapar

Belirtisiz Nesne: Baraj

Yer Tamlayıcısı: Yoluna

12. Bunca santraller almış eline

Yüklem: Almış

Belirtisiz Nesne: Bunca santraller

Yer Tamlayıcısı: Eline

13. Her bir ihtiyacı sağlayan sular(dır)

Yüklem: Her bir ihtiyacı sağlayan sular(dır)

14. Her zaman aşıkım suyun sesine Baharda bulanıp çağlamasına

Yüklem: Aşıkım

YT: Suyun sesine Baharda bulanıp çağlamasına

Zarf: Her zaman

15. Akar gözyaşlarım gam deryasına

Yüklem: Akar

Özne: Gözyaşalarım

Yer Tamlayıcısı: Gam deryasına

16. Veysel'in derdini yenileyen sular(dır)

Yüklem: Veysel'in derdini yenileyen sular(dır)

Tablo 151.

Sular-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
9.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
14.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 152.

Sular-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Köy pınarı, Gam deryasına
Sıfat Tamlaması	Ulu dağlar, Bunca santraller, Her bir ihtiyacı sağlayan sular, O bahçeden o bağa
Tekrar Grubu	Enginden engine çağlayan sular, Nebatı toprağı bağlayan sular, Derin derin derelerden dönerek
Edat Grubu	Gözyaşları gibi ulu dağlardan
Sıfat-Fiil Grubu	Enginden engine çağlayan sular, Ağlayan sular, Veysel'in derdini yenileyen sular
Zarf-Fiil Grubu	Baharda bulanıp çağlamasına, Çağlayarak o bahçeden o bağa, Arayıp aslını ağlayan sular

2.77. Köy Enstitülerine

Enstitü bir kovana misaldir
Her türlü çiçekten alır bal yapar
Yurdumuz içinde doğru bir yoldur
Memlekete kanat takar kol yapar

Mahmudiye Hamidiye Çifteler
Enstitü köylere yapacak neler
Bu toplu fikirle dağları deler
Kimisi makine kimi bel yapar

İresim yaparlar plan çizerler
Çözülmedik düğümleri çözerler
Bir kısmı şairdir şiir yazarlar
Kimi saz düzenler kimi tel yapar

Hocaları dersin vermiş okutmuş
Var olsun bu gençler duyduğun tutmuş
Kimi deniz gibi ırmaklar yutmuş
Kimi yağmur olur coşar sel yapar

İnan ki her işi başarır insan
İnsana yoldaştır gayretle iman
Vatan sizden hizmet ister her zaman
Marif sizi memlekete el yapar

Uyarın köylüyü varsın ayılsın
Enstitü kuvveti yurda yayılsın
Herkes kazancının yolunu bilsin
Öğretmenler iz gösterir yol yapar

Yiğitlik cesurluk yılmaz yorulmaz
Tembellere hazır sofra kurulmaz
Veysel'in elinden hiçbir iş gelmez
Çalı gibi yaprak açar gül yapar

1. Enstitü bir kovana misaldir

Yüklem: Misaldir

Özne: Enstitü

Yer Tamlayıcısı: Bir kovana

2. Her türlü çiçekten alır bal yapar

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Alır

Yer Tamlayıcısı: Her türlü çiçekten

Yüklem-2: Yapar

Belirtisiz Nesne: Bal

3. Yurdumuz içinde doğru bir yoldur

Yüklem: Bir yoldur

Yer Tamlayıcısı: Yurdumuz içinde

Zarf: Doğru

4. Memlekete kanat takar kol yapar

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Takar

Belirtisiz Nesne: Kanat

Yer Tamlayıcısı: Memlekete

Yüklem-2: Yapar

Belirtisiz Nesne: Kol

5. Mahmudiye Hamidiye Çifteler

Enstitü köylere yapacak neler

Yüklem: Neler yapacak

Özne: Enstitü

Yer Tamlayıcısı: Köylere

CDU.: Mahmudiye Hamidiye Çifteler

6. Bu toplu fikirle dağları deler

Yüklem: Deler

Belirtili Nesne: Dağları

Zarf: Bu toplu fikirle

7. Kimisi makine (yapar) kimi bel yapar

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Yapar

Özne-1: Kimisi

Belirtisiz Nesne: Makine

Yüklem-2: Yapar

Özne: Kimi

Belirtisiz Nesne: Bel

8. İresim yaparlar plan çizerler

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yaparlar

Belirtisiz Nesne: İresim

Yüklem-2: Çizerler

Belirtisiz Nesne: Plan

9. Çözülmedik düğümleri çözerler

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Çözerler

Belirtili Nesne: Çözülmedik düğümleri

10. Bir kısmı şairdir şiir yazarlar

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Şairdir

Özne: Bir kısmı

Yüklem-2: Yazarlar

Belirtisiz Nesne: Şiir

11. Kimi saz düzenler kimi tel yapar

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Düzenler

Özne-1: Kimi

Belirtisiz Nesne: Saz

Yüklem-2: Yapar

Özne-2: Kimi

Belirtisiz Nesne: Tel

12. Hocaları dersin vermiş okutmuş

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Vermiş

Özne: Hocaları

Belirtisiz Nesne: Dersin

Yüklem-2: Okutmuş

13. Var olsun bu gençler duyduğun tutmuş

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Var olsun

Özne: Bu gençler

Yüklem-2: Tutmuş

Belirtili Nesne: Duyduğun(u)

14. Kimi deniz gibi ırmaklar yutmuş

Yüklem: Yutmuş

Özne: Kimi

Belirtisiz Nesne: Irmaklar

Zarf: Deniz gibi

15. Kimi yağmur olur coşar sel yapar

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yağmur olur

Özne: Kimi

Yüklem-2: Coşar

Yüklem-3: Yapar

Belirtisiz Nesne: Sel

16. İnan ki her işi başarır insan

“Ki’li Birleşik Cümle”

Yüklem-1: İnan

Yüklem-2: Başarır

Özne: İnsan

Belirtili Nesne: Her işi

Cümle Dışı Unsur: Ki

17. İnsana yoldaştır gayretle iman

Yüklem: Yoldaştır

Özne: Gayretle iman

Yer Tamlayıcısı: İnsana

18. Vatan sizden hizmet ister her zaman

Yüklem: İster

Özne: Vatan

Belirtisiz Nesne: Hizmet

Yer Tamlayıcısı: Sizden

Zarf: Her zaman

19. Marif sizi memlekete el yapar

Yüklem: El yapar

Özne: Marif

Belirtili Nesne: Sizi

Yer Tamlayıcısı: Memlekete

20. Uyarın köylüyü varsın ayılsın

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uyarın

Belirtili Nesne: Köylüyü

Yüklem-2: Varsın

Yüklem-3: Ayılsın

21.Enstitü kuvveti yurda yayılsın

Yüklem: Yayılsın

Özne: Enstitü kuvveti

Yer Tamlayıcısı: Yurda

22. Herkes kazancının yolunu bilsin

Yüklem: Bilsin

Özne: Herkes

Belirtili Nesne: Kazancının yolunu

23. Öğretmenler iz gösterir yol yapar

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Gösterir

Özne: Öğretmenler

Belirtisiz Nesne: İz

Yüklem-2: Yapar

Belirtisiz Nesne: Yol

24. Yiğitlik cesurluk yılmaz yorulmaz

Yüklem: Yılmaz yorulmaz

Özne: Yiğitlik cesurluk

25. Tembellere hazır sofra kurulmaz

Yüklem: Kurulmaz

Belirtisiz Nesne: Hazır sofra

Yer Tamlayıcısı: Tembellere

26. Veysel'in elinden hiçbir iş gelmez

Yüklem: Gelmez

Belirtisiz Nesne: Hiçbir iş

Yer Tamlayıcısı: Veysel'in elinden

27. Çalı gibi yaprak açar gül yapar

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Açar

Belirtisiz Nesne: Yaprak

Zarf: Çalı gibi

Yüklem-2: Yapar

Belirtisiz Nesne: Gül

Tablo 153.

Köy Enstitülerine-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
3.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
5.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
17.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
20.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
21.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
22.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
23.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
24.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
25.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
26.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
27.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 154.

Köy Enstitülerine-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Hazır sofra, Her türlü çiçek, Doğru bir yol, Bir kovan, Hiçbir iş, Bu toplu fikir, Çözülmedik düğümler
Tekrar Grubu	Yiğitlik cesurluk yılmaz yorulmaz
Edat Grubu	Çalı gibi yaprak açar gül yapar, Kimi deniz gibi ırmaklar yutmuş
Ünlem Grubu	Var olsun bu gençler duyduğun tutmuş
Bağlama Grubu	İnan ki her işi başarır insan, Bu toplu fikirle dağları deler
Birleşik Fiil Grubu	Var olsun bu gençler

2.78. Tarlam

Tarlam sana üç yüz fidan aşlasam
Tarla coşar fidan coşar el coşar
Gücüm yetse hemen işe başlasam
Kazma coşar kürek coşar bel coşar

Muhitime örnek olsun maksadım
Sevinir evladım söylenir adım
Hız ile yürürdüm olsa kanadım
Yolcu coşar ayak coşar yol coşar

Çalışırsan toprak verir cömerttir
Emeksiz istemek dermansız derttir
Çalışmak insana büyük servettir
Kese coşar gönül coşar el coşar

Yılda bir kez çiçek açan ağaçlar
Hayatta insana ömür bağışlar
Her taraftan cıvıldaşır o kuşlar
Seher coşar bülbül coşar gül coşar

Güzelim zülüfü küpeyi saklar
Ağacın yaprağı meyvayı koklar
Mehtap ile birleşince yapraklar
Gölge coşar mehtap coşar dal coşar

Yel değdikçe sor ki dallar ne çeker
Irgalanır durmaz coşar hu çeker
Demişler ki bu dertleri bu çeker
Saz iniler Veysel ağlar tel coşar

1. Tarlam sana üç yüz fidan aşlasam
Tarla coşar fidan coşar el coşar
“Bağımlı Sıralı Cümle”
Yüklem-1: Coşar
Özne-1: Tarla
Yüklem-2: Coşar
Özne-2: Fidan
Yüklem-3: Coşar
Özne:-3: El
Zarf: Tarlam sana üç fidan aşılasam

2. Gücüm yetse hemen işe başlasam
Kazma coşar kürek coşar bel coşar
“Bağımlı Sıralı Cümle”
Yüklem-1: Coşar
Özne-1: Kazma
Yüklem-2: Coşar
Özne-2: Kürek
Yüklem-3: Coşar
Özne:-3: Bel
Zarf: Gücüm yetse hemen işe başlasam

3. Muhitime örnek olsun maksadım

Yüklem: Örnek olsun

Özne: Maksadım

Yer Tamlayıcısı: Muhitime

4. Sevinir evladım söylenir adım

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Sevinir

Özne-1: Evladım

Yüklem-2: Söylenir

Özne-2: Adım

5. Hız ile yürürdüm olsa kanadım

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Yürürdüm

Zarf: Hız ile

Zarf: Olsa kanadım

6. Yolcu coşar ayak coşar yol coşar

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Coşar

Özne-1: Yolcu

Yüklem-2: Coşar

Özne-2: Ayak

Yüklem-3: Coşar

Özne:-3: Yol

7. Çalışırsan toprak verir cömerttir

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Verir

Özne: Toprak

Zarf: Çalışırsan

Yüklem: Cömerttir

8. Emeksiz istemek dermansız derttir

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Derttir

Özne: Emeksiz istemek

Zarf: Dermansız

9. Çalışmak insana büyük servettir

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Büyük servettir

Özne: Çalışmak

Yer Tamlayıcısı: İnsana

10. Kese coşar gönül coşar el coşar

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Coşar

Özne-1: Keser

Yüklem-2: Coşar

Özne-2: Gönül

Yüklem-3: Coşar

Özne:-3: El

11. Yılda bir kez çiçek açan ağaçlar

Hayatta insana ömür bağışlar

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Bağışlar

Özne: Yılda bir kez çiçek açan ağaçlar

Belirtisiz Nesne: Ömür

Yer Tamlayıcısı: İnsana

Zarf: Hayatta

12. Her taraftan cıvıldaşır o kuşlar

Yüklem: Cıvıldaşır

Özne: O kuşlar

Yer Tamlayıcısı: Her taraftan

13. Seher coşar bülbül coşar gül coşar

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Coşar

Özne-1: Seher

Yüklem-2: Coşar

Özne-2: Bülbül

Yüklem-3: Coşar

Özne:-3: Gül

14. Güzelim zülüfü küpeyi saklar

Yüklem: Saklar

Özne: Güzelim zülüfü

Belirtili Nesne: Küpeyi

15. Ağacın yaprağı meyvayı koklar

Yüklem: Koklar

Özne: Ağacın yaprağı

Belirtili Nesne: Meyvayı

16. Mehtap ile birleşince yapraklar

Gölge coşar mehtap coşar dal

coşar

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Coşar

Özne-1: Gölge

Yüklem-2: Coşar

Özne-2: Mehtap

Yüklem-3: Coşar

Özne:-3: Dal

17. Yel değdikçe sor ki dallar ne çeker

“Ki’li Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Sor

Zarf: Yel değdikçe

Yüklem-2: Ne çeker

Özne: Dallar

Cümle Dışı Unsur: Ki

18. Irgalanır durmaz coşar hu çeker

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Irgalanır

Yüklem-2: Coşar

Zarf: Durmaz

Yüklem-3: Çeker

Belirtisiz Nesne: Hu

19. Demişler ki bu dertleri bu çeker

“Ki’li Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Demişler

Yüklem-2: Çeker

Özne: Bu

Belirtili Nesne: Bu dertleri

20. Saz iniler Veysel ağlar tel coşar

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1. İniler

Özne-1: Saz

Yüklem-2: Ağlar

Özne-2: Veysel

Yüklem-3. Coşar

Özne-3: Tel

Tablo 155.

Tarlam-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
8.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
9.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
17.	Fiil	Kurallı	Soru	Birleşik
18.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
19.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
20.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı

Tablo 156. *Tarlam-Kelime Grupları*

İsim Tamlaması	Ağacın yaprağı
Sıfat Tamlaması	Üç yüz fidan, O kuşlar
Tekrar Grubu	Tarla coşar fidan coşar el coşar, Kazma coşar kürek coşar bel coşar, Yolcu coşar ayak coşar yol coşar
Bağlama Grubu	Demişler ki bu dertleri bu çeker, Hız ile yürürdüm olsa kanadım, Mehtap ile birleşince yapraklar
Birleşik Fiil	Örnek olsun
Sıfat-Fiil Grubu	Yılda bir kez çiçek açan ağaçlar
İsim-Fiil Grubu	Çalışmak insana büyük servettir, Emeksiz istemek dermansız derttir
Zarf-Fiil Grubu	Yel değdikçe sor ki dallar ne çeker

2.79. Kader

Zaman bir saniye yıl yetmiş yedi
Kahpe felek hiç yüzüme gülmedi
Geldin bu dünyaya gülmezsin dedi
Beni kabdan kaba koydu bu kader

On üç sefer hastahaneye yattım
Derman gelir diye yollar gözettim
Bugün yarın dedin gönlüm aldattın
Yıl yetmiş yediye gelene kadar

İstanbul'da Ankara'da Sivas'ta
Yüksek ihtisasta iy'olur hasta
Ömrüne bereket hekimler usta
Ölüm erteledi bilmem ne kadar

Hastahane hastaların yuvası
Yataklardan gelir hastanın sesi
Çetin olur hastaların gülmesi
Sor ki neler çekmiş gülene kadar

Nice zehir içtim dost eli ile
Kafa çatlak gözü perdeli ile
Kırk üç yıl eğlendim bir deli ile
Tükenmez derdim var sanma bu kadar

Gam ile yuğrulmuş bu dertli beden
Yoksa tecelli mi bilmem ki neden
Vasiyetim size budur ölmeden
Oku çalış öğren ölene kadar

Veysel der tükenmez bu benim derdim
Katlandım cefaya şükrettim durdum
Yaşasın milletim bayrağım yurdum
Dilerim Allah'tan sonuna kadar

1. Zaman bir saniye yıl yetmiş yedi
Kahpe felek hiç yüzüme gülmedi
Yüklem: Gülmedi
Özne: Kahpe felek
Yer Tamlayıcısı: Yüzüme
Zarf: Hiç
CDU.: Zaman bir saniye yıl yetmiş yedi

2. Geldin bu dünyaya gülmezsin dedi
"İç İçe Birleşik Cümle"
Yüklem: Dedi
Belirtisiz Nesne: Geldin bu dünyaya gülmezsin

3. Beni kabdan kaba koydu bu kader
Yüklem: Koydu
Özne: Bu kader
Belirtili Nesne: Beni
Yer Tamlayıcısı: Kabdan kaba

4. On üç sefer hastahaneye yattım

Yüklem: Yattım

Yer Tamlayıcısı: Hastahaneye

Zarf: On üç sefer

5. Derman gelir diye yollar gözettim

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Gözettim

Belirtisiz Nesne: Yollar

Zarf: Derman gelir diye

6. Bugün yarın dedin gönlüm aldattın

Yıl yetmiş yediye gelene kadar

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Aldattın

Belirtisiz Nesne: Gönlüm

Zarf: Bugün yarın dedin

Zarf: Yıl yetmiş yediye gelene kadar

7. İstanbul’da Ankara’da Sivas’ta

Yüksek ihtisasta iy’olur hasta

Yüklem: İy’olur

Özne: Hasta

Yer Tamlayıcısı: Yüksek ihtisasta

Yer Tamlayıcısı: İstanbul’da

Ankara’da Sivas’ta

8. Ömrüne bereket hekimler usta(dır)

Yüklem: Ustadır

Özne: Hekimler

Cümle Dışı Unsur: Ömrüne bereket

9. Ölüm erteledi bilmem ne kadar

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Erteledi

Belirtisiz Nesne: Ölüm

Yüklem-2: Bilmem

Zarf: Ne kadar

10. Hastahane hastaların yuvası(dır)

Yüklem: Hastaların yuvası(dır)

Özne:Hastahane

11. Yataklardan gelir hastanın sesi

Yüklem: Gelir

Özne: Hastanın sesi

Yer Tamlayıcısı: Yataklardan

12. Çetin olur hastaların gülmesi

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Çetin olur

Özne: Hastaların gülmesi

13. Sor ki neler çekmiş gülene kadar

“Ki’li Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Sor

Yüklem-2: Neler çekmiş

Zarf: Gülene kadar

Cümle Dışı Unsur: Ki

14. Nice zehir içtim dost eli ile

Kafa çatlak gözü perdeli ile

Yüklem: İçtim

Belirtisiz Nesne: Nice zehir

Zarf: Dost eli ile

Zarf: Kafa çatlak gözü perdeli ile

15. Kırk üç yıl eğlendim bir deli ile

Yüklem: Eğlendim

Zarf: Kırk üç yıl

Zarf: Bir deli ile

16. Tükenmez derdim var sanma bu kadar

“Bağımlı Sıralı

Yüklem-1: Sanma

Yüklem-2: Var

Özne: Tükenmez derdim

Zarf: Bu kadar

17. Gam ile yuğrulmuş bu dertli beden

Yüklem: Yuğrulmuş

Özne: Bu dertli beden

Yer Tamlayıcısı: Gam ile

18. Yoksa tecelli mi bilmem ki neden(dir)

“Ki’li Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Bilmem

Belirtisiz Nesne: Tecelli mi

Cümle Dışı Unsur: Yoksa

Yüklem-2: Neden(dir)

Cümle Dışı Unsur: Ki

19. Vasiyetim size budur ölmeden

Yüklem: Budur

Özne: Vasiyetim

Yer Tamlayıcısı: Size

Zarf: Ölmeden

20. Oku çalış öğren ölene kadar

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Oku

Yüklem-2: Çalış

Yüklem-3: Öğren

Zarf: Ölene Kadar

21. Veysel der tükenmez bu benim derdim

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: der

Belirtisiz Nesne: Tükenmez bu benim derdim

22. Katlandım cefaya şükrettim durdum

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Katlandım

Yer Tamlayıcısı: Cefaya

Yüklem-2: Şükrettim durdum

23. Yaşasın milletim bayrağım yurdum

Yüklem: Yaşasın

Özne: Milletim bayrağım yurdum

24. Dilerim Allah’tan sonuna kadar

Yüklem: Dilerim

Yer Tamlayıcısı: Allah’tan

Zarf: Sonuna kadar

Tablo 157.

Kader-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
8.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
18.	İsim	Kurallı	Soru	Birleşik
19.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
20.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
21.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
22.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
23.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
24.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 158.

Kader-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Benim derdim, Hastaların yuvası, Hastaların gülmesi, Kahpe felek
Sıfat Tamlaması	Bu dünya, Kırk üç yıl
Tekrar Grubu	Bugün yarın dedin, Beni kabdan kaba koydu, İstanbul'da Ankara'da Sivas'ta
Sayı Grubu	Yıl yetmiş yediye gelene kadar, On üç sefer hastahaneye yattım, Zaman bir saniye yıl yetmiş yedi, Kırk üç yıl
Ünlem Grubu	Oku çalış öğren ölene kadar, Yaşasın milletim bayrağım yurdum,
Bağlama Grubu	Kırk üç yıl eğlendim bir deli ile, Kafa çatlak gözü perdeli ile, Nice zehir içtim dost eli ile, Gam ile yuğrulmuş bu dertli beden, Sor ki neler çekmiş gülene kadar
Birleşik Fiil Grubu	Şükrettim, İhtisasta iy'olur
Sıfat-Fiil Grubu	Sor ki neler çekmiş gülene kadar
Zarf-Fiil Grubu	Derman gelir diye yollar gözettim,

2.80. Derdimi Dökersem Derin Dereye

Derdimi söylesem derin dereye
Doldurur dereyi düz olur gider
Rakipler geldi de girdi araya
Korkarım yar benden yoz olur gider

Pervane ateşten sakınmaz canı
Uğruna koymuşum başı bedeni
Doldur tüfegini hedef et beni
Yaram doksan dokuz yüz olur gider

Ilgıt ılgıt yeller eser seherde
Dost beni düşürdü onulmaz derde
Yar ile buluşsak bir tenha yerde
Duyarlar rakipler söz olur gider

Veysel der çıkayım bir yüce dağa
Ağaçlar bezenmiş yeşil yaprağa
Zaman olur tenim düşer toprağa
Karışır toprağa toz olur gider

1. Derdimi söylesem derin dereye
Doldurur dereyi düz olur gider
Bağımlı Sıralı Cümle”
Yüklem-1: Doldurur
Yer Tamlayıcısı: Dereyi
Zarf: Söylesem derdimi derin dereye
Yüklem-2: Gider
Zarf: Düz olur

2. Rakipler geldi de girdi araya
“Bağlı Cümle”
Yüklem: Geldi de girdi
Özne: Rakipler
Yer Tamlayıcısı: Araya

3. Korkarım yar benden yoz olur gider
“Bağımlı Sıralı Cümle”
Yüklem-1: Korkarım
Yüklem-2: Gider
Özne: Yar
Zarf: Benden yoz olur

4. Ilgıt ılgıt yeller eser seherde
Yüklem: Eser
Özne: Yeller
Zarf: Seherde
Zarf: Ilgıt ılgıt

5. Dost beni düşürdü onulmaz derde

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Düşürdü

Özne:Dost

Belirtili Nesne: Beni

Yer Tamlayıcısı: Onulmaz derde

6. Yar ile buluşsak bir tenha yerde

Duyarlar rakipler söz olur gider

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Duyarlar

Özne: Rakipler

Zarf: Yar ile buluşsak bir tenha yerde

Yüklem-2: Olur gider

Belirtisiz Nesne: Söz

7. Pervane ateşten sakınmaz canı

Yüklem: Sakınmaz

Özne: Pervane

Belirtili Nesne: Canı

Yer Tamlayıcısı: Ateşten

8. Uğruna koymuşum başı bedeni

Yüklem: Koymuşum

Belirtili Nesne: Başı bedeni

Yer Tamlayıcısı: Uğruna

9. Doldur tüfegini hedef et beni

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Doldur

Belirtili Nesne: Tüfengini

Yüklem-2: Hedef et

Belirtili Nesne: Beni

10. Yaram doksan dokuz yüz olur gider

Yüklem: Olur gider

Özne: Yaram

Zarf: Doksan dokuz yüz

11. Veysel der çıkayım bir yüce dağa

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Der

Özne: Veysel

Belirtisiz Nesne: Çıkayım bir yüce dağa

12. Ağaçlar bezenmiş yeşil yaprağa

Yüklem: Bezenmiş

Özne:Ağaçlar

Yer Tamlayıcısı: Yeşil yaprağa

13. Zaman olur tenim düşer toprağa

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Zaman olur

Yüklem-2: Düşer

Özne: Tenim

Yer Tamlayıcısı: Toprağa

14. Karışır toprağa toz olur gider

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Karışır

Yer Tamlayıcısı: Toprağa

Yüklem-2: Olur gider

Özne: Toz

Tablo 159.

Derdimi Dökersem Derin Dereye-Cümle çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Bağlı
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
7.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı

Tablo 160.

Derdimi Dökersem Derin Dereye-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Derin dere, Bir yüce dağ, Yeşil yaprağa
Tekrar Grubu	Ilgıt ılgıt yeller, Uğruna koymuşum başı bedeni
Sayı Grubu	Yaram doksan dokuz yüz olur gider
Bağlama Grubu	Rakipler geldi de girdi araya, Yar ile buluşsak bir tenha yerde
Birleşik Fiil Grubu	Düz olur gider, Yoz olur, Söz olur, Hedef et, Toz olur

2.81. Çiftçiler

Dinle çiftçilerin garip halini
İlkbaharda çifte başlar çiftçiler
Hiçbir zaman işten çekmez elini
Durmaz yıl on iki ay işler çiftçiler

Ölçer tohumunu koyar sekleme
Al git der oğluna haydi bekleme
Tarlası herk ise ya ikileme
Tohumu toprağa aşlar çiftçiler

Evvel buğday eker sonra arpayı
Her gün fazla saçar kuşların payı
Tarlada görürse kuşu kargayı
Döner sapan ila taşlar çiftçiler

Tohumu kurtarır bekler yağmuru
Gider gelir bakar tarlası kuru
Yağmur geç yağarsa yüzün azdın
Bekler bulutlardan yaşlar çiftçiler

Yağmur bol olursa güler yüzleri
Bahar göğ ekini görür gözleri
Çayır çimen bürüyünce dizleri
Öküzün boynunu boşlar çiftçiler

Kimi pulluk koşar kimi makine
Kimi eski çifti kullanır gine
Bol bol gözü doymayınca ekine
Şaşar nideceğin n'işler çiftçiler

Ekin firik ığış ığış yellenir
Bıldırcınlar arasında dillenir
Gelinler al giyer kızlar sallanır
Bulur ırgatların çiftler çiftçiler

Biçer ekinini sürer harmanı
Esen yellerinden savurur onu
Bol gelirse dane ile samanı
O sene ırahat kışlar çiftçiler

Veysel anlatırsın çiftçi halını
Kışın yemler davarını malını
Başına toplanır oğlu gelini
Şimdi bol şüküre başlar çiftçiler

1. Dinle çiftçilerin garip halini

Yüklem: Dinle

Belirtili Nesne: Çiftçilerin garip halini

2. İlkbaharda çifte başlar çiftçiler

Yüklem: Başlar

Özne: Çiftçiler

Yer Tamlayıcısı: Çifte

Zarf: İlkbaharda

3. Hiçbir zaman işten çekmez elini

Yüklem: Çekmez

Belirtili Nesne: Elini

Yer Tamlayıcısı: İşten

Zarf: Hiç bir zaman

4. Durmaz yıl on iki ay işler çiftçiler

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: İşler

Özne: Çiftçiler

Zarf: Durmaz yıl on iki ay

5. Ölçer tohumunu koyar sekleme

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Koyar

Belirtili Nesne: Tohumunu

Zarf: Ölçer

Zarf: Sekleme

6. Al git der oğluna haydi bekleme

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Der

Belirtisiz Nesne: Al git haydi bekleme

Yer Tamlayıcısı: Oğluna

7. Tarlası herk ise ya ikileme

Tohumu toprağa aşlar çiftçiler

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Aşlar

Özne: Çiftçiler

Belirtili Nesne: Tohumu

Yer Tamlayıcısı: Toprağa

Zarf: Tarlası herk ise ya ikileme

8. Evvel buğday eker sonra arpayı (eker)

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Eker

Belirtisiz Nesne: Buğday

Zarf: Önce

Yüklem-2: Eker

Belirtili Nesne: Arpayı

Zarf: Sonra

9. Her gün fazla saçar kuşların payı

Yüklem: Saçar

Belirtili Nesne: Kuşların payı

Zarf: Her gün fazla

10. Tarlada görürse kuşu kargayı Döner sapan ila taşlar çiftçiler

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Taşlar

Özne: Çiftçiler

Belirtili Nesne: Kuşu kargayı

Yer Tamlayıcısı: Tarlada

Zarf: Görürse

Zarf: Döner sapan ila

11. Yağmur bol olursa güler yüzleri

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Güler

Belirtili Nesne: Yüzleri

Zarf: Yağmur bol olursa

12. Bahar göğ ekini görür gözleri

Yüklem: Görür

Özne: Gözleri

Belirtisiz Nesne: Bahar

Belirtili Nesne: Göğ ekini

13. Çayır çimen bürüyünce dizleri Öküzün boynunu boşlar çiftçiler

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Boşlar

Özne: Çiftçiler

Belirtili Nesne: Öküzün boynunu

Zarf: Çayır çimen bürüyünce dizleri

14. Kimi pulluk koşar kimi makine

(koşar)

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Koşar

Özne-1: Kimi

Belirtisiz Nesne: Pulluk

Yüklem-2: Koşar

Özne-2: Kimi

Belirtisiz Nesne: Makine

15. Kimi eski çifti kullanır gine

Yüklem: Kullanır

Özne: Kimi

Belirtili Nesne: Eski çifti

Zarf: Gine

16. Bol bol gözü doymayınca ekine

Şaşar nideceğin n’işler çiftçiler

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: N’işler

Özne: Çiftçiler

Zarf: Bol bol gözü doymayınca ekine

Şaşar nideceğin

17. Ekin firik ığış ığış yellenir

Yüklem: Yellenir

Özne: Ekin firik

Zarf: Iğış ığış

18. Bıldırcınlar arasında dillenir

Yüklem: Dillenir

Yer Tamlayıcısı: Bıldırcınlar arasında

19. Gelinler al giyer kızlar sallanır

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Giyer

Özne-1: Gelinler

Belirtisiz Nesne: Al

Yüklem-2: Sallanır

Özne-2: Kızlar

20. Bulur ırgatların çiftler çiftçiler

Yüklem: Bulur

Özne: Çiftler çiftçiler

Belirtili Nesne: Irgatların

21. Biçer ekinini sürer harmanı

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Biçer

Belirtili Nesne: Ekinini

Yüklem-2: Sürer

Belirtili Nesne: Harmanı

22. Esen yellerinden savurur onu

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Savurur

Belirtili Nesne: Onu

Yer Tamlayıcısı: Esen yellerinden

23. Bol gelirse dane ile samanı

O sene ırahat kışlar çiftçiler

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Irahat kışlar

Özne: Çiftçiler

Zarf: O sene

Zarf: Bol gelirse dane ile samanı

24.Veysel anlatırsın çiftçi halını

Yüklem: Anlatırsın

Özne: Veysel

Belirtili Nesne: Çiftçi halını

25. Kışın yemler davarını malını

Yüklem: Yemler

Belirtili Nesne: Davarını malını

Zarf: Kışın

26. Başına toplanır oğlu gelini

Yüklem: Toplanır

Özne: Oğlu gelini

Yer Tamlayıcısı: Başına

27. Şimdi bol şüküre başlar çiftçiler

Yüklem: Başlar

Özne: Çiftçiler

Yer Tamlayıcısı: Bol şüküre

Zarf: Şimdi

Tablo 161.

Çiftçiler-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Sıralı	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
20.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
21.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
22.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
23.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
24.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
25.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
26.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
27.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 162.

Çiftçiler-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Çiftçi halı, Kuşların payı, Dinle çiftçilerin garip halini
Sıfat Tamlaması	Eski çift, Her gün, On iki ay, göğ ekin, Hiçbir zaman
Tekrar Grubu	Bol bol gözü doymayınca ekine, Çayır çimen bürüyünce, Ekin firik ığış ığış yellenir, Oğlu gelini
Ünlem Grubu	Al git der oğluna haydi bekleme
Bağlama Grubu	Bol gelirse dane ile samanı
Zarf-Fiil Grubu	Durmaz yıl, Çayır çimen bürüyünce dizleri, Bol bol gözü doymayınca ekine

2.82. Hastane

Yarı yola vardım geriye döndüm
Kestiler yolumu gitme dediler
Meyve yetmeyince daldan düşmüyor
Zamansız işleri tutma dediler

Görecek günüm var çekecek çilem
Yolculuk ne zaman ben nasıl bilem
İlerde yüküm var onu da alam
Al götür yükünü atma dediler

Bu hastahanenin şu meziyeti
Hekimin hastaya hüsnüniyeti
Türlü dertten kurtarıyor milleti
Sakin ol nankörlük etme dediler

Hemşireler iğne vurur acıdır
Kimisi kardaştır kimi bacıdır
Tedavisi biten hep sılacıdır
Haydi git bekliyor Fatma dediler

Ölmez hatıralar solmaz çiçekler
Hekimler ehbablar başımda bekler
İğne ilaç muayene gerçekler
Daha bu ağrıya çatma dediler

Telgraf telefon mektup gelince
Sivas halkı gelip gönlüm alınca
Veysel ağrıların geri kalınca
Dosta selam yaz unutma dediler

1. Yarı yola vardım geriye döndüm

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Vardım

Yer Tamlayıcısı: Yarı yola

Yüklem-2: Döndüm

Yer Tamlayıcısı: Geriye

2. Kestiler yolumu gitme dediler

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Kestiler

Belirtili Nesne: Yolumu

Yüklem-2: Dediler

Belirtisiz Nesne: Gitme

3. Meyve yetmeyince daldan düşmüyor

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Düşmüyor

Özne: Meyve

Yer Tamlayıcısı: Daldan

Zarf: Yetmeyince

4. Zamansız işleri tutma dediler

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Dediler

Belirtisiz Nesne: Zamansız işleri tutma

5. Görecek günüm var çekecek çilem

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Var

Özne: Görecek günüm çekecek çilem

6. Yolculuk ne zaman(dır) ben nasıl bilem

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Ne zaman(dır)

Özne-1: Yolculuk

Yüklem-2: Nasıl bilem

Özne-2: Ben

7. İlerde yüküm var onu da alam

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Var

Özne: Yüküm

Yer Tamlayıcısı: İlerde

Yüklem-2: Alam

Belirtili Nesne: Onu

Cümle Dışı Unsur: Da

8. Al götür yükünü atma dediler

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Dediler

Belirtisiz Nesne: Al götür yükünü atma

9. Bu hastahanenin şu meziyeti Hekimin hastaya hüsnüniyeti Türlü dertten kurtarıyor milleti

Yüklem: Kurtarıyor

Özne: Bu hastahanenin şu meziyeti Hekimin hastaya hüsnüniyeti

Belirtili Nesne: Milleti

Yer Tamlayıcısı: Türlü dertten

10. Sakin ol nankörlük etme dediler

İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Dediler

Belirtisiz Nesne: Sakin ol nankörlük etme

11. Hemşireler iğne vurur acıdır

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Vurur

Özne: Hemşireler

Belirtisiz Nesne: İğne

Yüklem-2: Acıdır

12. Kimisi kardaştır kimi bacıdır

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Kardaştır

Özne-1: Kimisi

Yüklem-2: Bacıdır

Özne-2: Kimi

13. Tedavisi biten hep sılacıdır

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Sılacıdır

Özne: Tedavisi biten

Zarf: Hep

14. Haydi git bekliyor Fatma dediler

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Dediler

Belirtisiz Nesne: Haydi git bekliyor

Fatma

15. Ölmez hatıralar solmaz çiçekler

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1:Ölmez

Özne-1: Hatıralar

Yüklem-2: Solmaz

Özne-2: Çiçekler

16. Hekimler ehbablar başımda bekler

Yüklem: Bekler

Özne: Hekimler ehbablar

Yer Tamlayıcısı: Başımda

17. İğne ilaç muayene gerçekler

Daha bu ağrıya çatma dediler

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Dediler

Bsizn.: Daha bu ağrıya çatma

CDU.: İğne ilaç muayene gerçekler

18. Telgraf telefon mektup gelince

Sivas halkı gelip gönlüm alınca

Veysel ağrıların geri kalınca

Dosta selam yaz unutma dediler

Yüklem: Dediler

Bsizn.: Telgraf telefon mektup gelince

Sivas halkı gelip gönlüm alınca

Veysel ağrıların geri kalınca

Dosta selam yaz unutma

Tablo 163.

Hastane-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Kurallı	Soru	Sıralı
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
11.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
12.	İsim	Kurallı	Olumlu	Bağlı
13.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
18.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 164.

Hastane-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Hekimin hastaya hüsnüniyeti
Sıfat Tamlaması	Yarı yol, Türlü dert, Zamansız işleri, Bu hastahanenin şu meziyeti, Bu ağrıya
Tekrar Grubu	Telgraf telefon mektup gelince, İğne ilaç muayene gerçekler
Birleşik Fiil Grubu	Sakin ol nankörlük etme,
Sıfat-Fiil Grubu	Çekecek çilem, Görecek günüm var, Tedavisi biten
Zarf-Fiil Grubu	Meyve yetmeyince daldan düşmüyor, "Telgraf telefon mektup gelince Sivas halkı gelip gönlüm alınca Veysel ağrıların geri kalınca"

2.83. Aldanma Cahilin Kuru Lafına

Aldanma cahilin kuru lafına
Kültürsüz insanın külü yalandır
Hükmetse dünyanın her tarafına
Arzusu hedefi yolu yalandır

İnsan bir deryadır ilimde mahir
İlimsiz insanın şöhreti zahir
Cahilden iyilik beklenmez ahir
İşleği ameli hali yalandır

Kar suyundan süzen çeşme göl olmaz
Gül dikende biter diken gül olmaz
Diz diz eden her sineğin bal'olmaz
Peteksiz arının balı yalandır

Cahil okur amma alim olamaz
Kamillik ilmini herkes bilemez
Veysel bu sözlerin halka yaramaz
Sonra sana derler deli yalandır

1. Aldanma cahilin kuru lafına

Yüklem: Aldanma

Yer Tamlayıcısı: Cahilin kuru lafına

2. Kültürsüz insanın külü yalandır

Yüklem: Yalandır

Özne: Kültürsüz insanın külü

3. Hükmetse dünyanın her tarafına
Arzusu hedefi yolu yalandır

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Yalandır

Özne: Arzusu hedefi yolu

Zarf: Hükmetse dünyanın her tarafına

4. Kar suyundan süzen çeşme göl olmaz

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Göl olmaz

Özne: Kar suyundan süzen çeşme

5. Gül dikende biter diken gül olmaz

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Biter

Özne-2: Gül

Yer Tamlayıcısı: Dikende

Yüklem-2: Gül olmaz

Özne-2: Diken

6. Diz diz eden her sineğin bal’olmaz (balı olmaz)

“Girşik Birleşik Cümle”

Yüklem: Bal’olmaz

Özne: Diz diz eden her sineğin

7. Peteksiz arının balı yalandır

Yüklem: Yalandır

Özne: Peteksiz arının balı

8. İnsan bir deryadır ilimde mahir

Yüklem: Bir deryadır

Özne: İnsan

Yer Tamlayıcısı: İlimde

Zarf: Mahir

9. İlimsiz insanın şöhreti zahir(dir)

Yüklem: Zahir(dir)

Özne: İlimsiz insanın şöhreti

10. Cahilden iyilik beklenmez ahir

Yüklem: Beklenmez

Belirtisiz Nesne: İyilik

Yer Tamlayıcısı: Cahilden

Zarf: Ahir

11. İşleği ameli hali yalandır

Yüklem: Yalandır

Özne: İşleği ameli hali

12. Cahil okur amma alim olamaz

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Okur

Özne: Cahil

Cümle Dışı Unsur: Amma

Yüklem-2: Olamaz

Belirtisiz Nesne: Alim

13. Kamillik ilmini herkes bilemez

Yüklem: Bilemez

Özne: Herkes

Belirtili Nesne: Kamillik ilmini

14. Veysel bu sözlerin halka yaramaz

Yüklem: Yaramaz

Özne: Bu sözlerin

Yer Tamlayıcısı: Halka

Cümle Dışı Unsur: Veysel

15. Sonra sana derler deli yalandır

“ İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Yalandır

Özne: Sana deli derler

Zarf: Sonra

Tablo 165.

Aldanma Cahilin Kuru Lafına-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
2.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
4.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
5.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
6.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
7.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
9.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
11.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Bağlı
13.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
14.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
15.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik

Tablo 166.

Aldanma Cahilin Kuru Lafına-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Dünyanın her tarafına , Kamillik ilmin, İlimsiz insanın, Peteksiz arının balı, Kar suyundan
Sıfat Tamlaması	Bir derya, Bu sözlerin, Cahilin kuru lafına
Tekrar Grubu	İşleği ameli hali yalandır, Gül dikende biter diken gül olmaz, Diz diz eden her sineğin bal'olmaz
Bağlama Grubu	Cahil okur amma alim olamaz
Sıfat-Fiil Grubu	Süzen çeşme, Diz diz eden her sineğin bal'olmaz

2.84. Sevdayı Gönlümde Yar Uyandırır

Seher vakti cümle kuşlar ötüşür
Bülbülün feryadı yar uyandırır
Şafak söküp tan yerleri ışırken
Sevdayı gönlümde yar uyandırır

Aşık oldum diyar diyar dolaştım
Nerde derdli görsem derdimi açtım
Ey olmaz dermansız bir derde düştüm
Hasreti kalbimde yar uyandırır

Aşık olan sevda ile savaşır
Güzel olan eda cilve naz taşır
Aşık maşukunu bulur koklaşır
Sevip sevişmeyi yar uyandırır

Gezerim alemde ben bir Mecnûn'um
Dünyadan bi-haber geçiyor günüm
Canı dilden bir güzele vurgunum
Veysel'i gafletten yar uyandırır

1. Seher vakti cümle kuşlar ötüşür

Yüklem: Ötüşür

Özne: Cümle Kuşlar

Zarf: Seher vakti

2. Bülbülün feryadı yar uyandırır

Yüklem: Uyandırır

Özne: Bülbülün feryadı

Belirtisiz Nesne: Yar

3. Şafak söküp tan yerleri ışırken
Sevdayı gönlümde yar uyandırır

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Uyandırır

Özne: Yar

Belirtili Nesne: Sevdayı

Yer Tamlayıcısı: Gölümde

Zarf: Şafak söküp tan yerleri ışırken

4. Aşık olan sevda ile savaşır

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Savaşır

Özne: Aşık olan

Zarf: Sevda ile

5. Güzel olan eda cilve naz taşır

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Taşır

Özne: Güzel olan

Belirtisiz Nesne: Eda cilve naz

6. Aşık maşukunu bulur koklaşır

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bulur

Özne: Aşık

Belirtili Nesne: Maşukunu

Yüklem-2: Koklaşır

7. Sevip sevişmeyi yar uyandırır

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Uyandırır

Özne: Yar

Belirtili Nesne: Sevip sevişmeyi

8. Aşık oldum diyar diyar dolaştım

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Oldum

Belirtisiz Nesne: Aşık

Yüklem-2: Dolaştım

Zarf: Diyar diyar

9. Nerde derdli görsem derdimi açtım

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Açtım

Belirtili Nesne: Derdimi

Zarf: Nerde derdli görsem

10. Ey olmaz dermansız bir derde düştüm

Yüklem: Düştüm

Yer Tamlayıcısı: Dermansız derde

Cümle Dışı Unsur: Ey olmaz

11. Hasreti kalbimde yar uyandırır

Yüklem: Uyandırır

Özne: Yar

Belirtili Nesne: Hasreti

Yer Tamlayıcısı: Kalbimde

12. Gezerim alemde ben bir Mecnun'um(dur)

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Gezerim

Özne: Ben

Yer Tamlayıcısı: Alemde

Yüklem-2: Bir Mecnun'um(dur)

Özne: Ben

13. Dünyadan bi-haber geçiyor günüm

Yüklem: Geçiyor

Özne: Günüm

Yer Tamlayıcısı: Dünyadan

Zarf: Bi-haber

14. Canı dilden bir güzele vurgunum(dur)

Yüklem: Vurgunum(dur)

Yer Tamlayıcısı: Bir güzele

Yer Tamlayıcısı: Canı dilden

15. Veysel'i gafletten yar uyandırır

Yüklem: Uyandırır

Özne: Yar

Belirtili Nesne: Veysel'i

Yer Tamlayıcısı: Gafletten

Tablo 167.

Sevdayı Gönlümde Yar Uyandırır-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
14.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 168.

Sevdayı Gönlümde Yar Uyandırır-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Seher vakti cümle kuşlar ötüşür Bülbülün feryadı
Sıfat Tamlaması	Bir Mecnun
Tekrar Grubu	Aşık maşukunu bulur, Güzel olan eda cilve naz taşır, Diyar diyar dolaştım
Ünlem Grubu	Ey olmaz dermansız bir derde düştüm
Bağlama Grubu	Aşık olan sevda ile savaşır
Sıfat-Fiil Grubu	Güzel olan eda cilve naz taşır, Tan yerleri ışırken, Aşık olan sevda ile savaşır
Zarf-Fiil Grubu	Şafak söküp

2.85. Kara Toprak

Dost dost diye nicesine sarıldım
Benim sadık yarim kara topraktır
Beyhude dolandım boşa yoruldum
Benim sadık yarim kara topraktır

Nice güzellere bağlandım kaldım
Ne bir vefa gördüm ne fayda buldum
Her türlü isteğim topraktan aldım
Benim sadık yarim kara topraktır

Koyun verdi kuzu verdi süt verdi
Yemek verdi ekmek verdi et verdi
Kazma ile döğmeyince kıt verdi
Benim sadık yarim kara topraktır

Adem'den bu deme neslim getirdi
Bana türlü türlü meyva yedirdi
Her gün beni tepesinde götürdü
Benim sâdık yârim kara topraktır

Karnın yardım kazmayınan belinen
Yüzün yırttım tırnağınan elinen
Yine beni karşıladı gülünen
Benim sâdık yârim kara topraktır

İşkence yaptıkça bana gülerdi
Bunda yalan yoktur herkes de gördü
Bir çekirdek verdim dört bostan verdi
Benim sadık yarim kara topraktır

Havaya bakarsam hava alırım
Toprağa bakarsam dua alırım
Topraktan ayrılsam nerde kalırım
Benim sâdık yârim kara topraktır

Dileğin var ise iste Allah'tan
Almak için uzak gitme topraktan
Cömertlik toprağa verilmiş Hak'tan
Benim sadık yarim kara topraktır

Hakikat ararsan açık bir nokta
Allah kula yakın kul da Allah'a
Hakkın gizli hazinesi toprakta
Benim sadık yarim kara topraktır

Bütün kusurumuzu toprak gizliyor
Merhem çalıp yaralarımı düzlüyor
Kolun açmış yollarımı gözlüyor
Benim sadık yarim kara topraktır

Her kim ki olursa bu sırra mazhar
Dünyaya bırakır ölmez bir eser
Gün gelir Veysel'i bağrına basar
Benim sadık yarim kara topraktır

1. Dost dost diye nicesine sarıldım

Yüklem: Sarıldım

Yer Tamlayıcısı: Nicesine

Zarf: Dost dost diye

2. Benim sadık yarim kara topraktır

Yüklem: Kara topraktır

Özne: Benim sadık yarim

3. Beyhude dolandım boşa yoruldum

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Dolandım

Zarf: Beyhude

Yüklem-2: Yoruldum

Zarf: Boşa

4. Benim sadık yarim kara topraktır

Yüklem: Kara topraktır

Özne: Benim sadık yarim

5. Nice güzellere bağlandım kaldım

Yüklem: Bağlandım kaldım

Yer Tamlayıcısı: Nice güzellere

6. Ne bir vefa gördüm ne fayda buldum

"Bağlı Cümle"

Yüklem-1: Gördüm

Özne: Bir vefa

CDU.: Ne

Yüklem-2: Buldum

Belirtisiz Nesne: Fayda

CDU.: Ne

7. Her türlü isteğim topraktan aldım

Yüklem: Aldım

Belirtili Nesne: Her türlü isteğim(i)

Yer Tamlayıcısı: Topraktan

8. Benim sadık yarim kara topraktır

Yüklem: Kara topraktır

Özne: Benim sadık yarim

9. Koyun verdi kuzu verdi süt verdi

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Verdi

Belirtisiz Nesne: Koyun

Yüklem-2: Verdi

Belirtisiz Nesne: Kuzu

Yüklem-3: Verdi

Belirtisiz Nesne: Süt

10. Yemek verdi ekmek verdi et verdi

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Verdi

Belirtisiz Nesne: Yemek

Yüklem-2: Verdi

Belirtisiz Nesne: Ekmek

Yüklem-3: Verdi

Belirtisiz Nesne: Et

11. Kazma ile döğmeyince kıt verdi

Yüklem: Verdi

Belirtisiz Nesne: Kıt

Zarf: Kazma ile döğmeyince

12. Benim sadık yarim kara topraktır

Yüklem: Kara topraktır

Özne: Benim sadık yarim

13. Adem’den bu deme neslim getirdi

Yüklem: Getirddi

Belirtili Nesne: Neslim

Zarf: Adem’den bu deme

14. Bana türlü türlü meyva yedirdi

Yüklem: Yedirdi

Belirtisiz Nesne: Türlü türlü meyva

Yer Tamlayıcısı: Bana

15. Her gün beni tepesinde götürdü

Yüklem: Götürdü

Belirtili Nesne: Beni

Yer Tamlayıcısı: Tepesinde

Zarf: Her gün

16. Benim sadık yarim kara topraktır

Yüklem: Kara topraktır

Özne: Benim sadık yarim

17. Karnın yardım kazmayınan belinen

Yüklem: Yardım

Belirtili Nesne: Karnın

Zarf: Kazmayınan belinen

18. Yüzün yırttım tırnağınan elinen

Yüklem: Yırttım

Belirtili Nesne: Yüzün

Zarf: Tırnağınan elinen

19. Yine beni karşıladı gülünen

Yüklem: Karşıladı

Belirtili Nesne: Beni

Zarf: Gülünen

Zarf: Yine

20. Benim sadık yarim kara topraktır

Yüklem: Kara topraktır

Özne: Benim sadık yarim

21. İşkence yaptıkça bana gülerdi

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Gülerdi

Yer Tamlayıcısı: Bana

Zarf: İşkence yaptıkça

22. Bunda yalan yoktur herkes de gördü

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yalan yoktur

Yer Tamlayıcısı: Bunda

Yüklem-2: Gördü

Özne: Herkes

Cümle Dışı Unsur: De

23. Bir çekirdek verdim dört bostan verdi

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Verdim

Belirtisiz Nesne: Bir çekirdek

Yüklem-2: Verdi

Belirtisiz Nesne: Dört bostan

24. Benim sadık yarim kara topraktır

Yüklem: Kara topraktır

Özne: Benim sadık yarim

25. Havaya bakarsam hava alırım

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Alırım

Belirtisiz Nesne: Hava

Zarf: Havaya bakarsam

26. Toprağa bakarsam dua alırım

Yüklem: Alırım

Belirtisiz Nesne: Dua

Zarf: Toprağa bakarsam

27. Topraktan ayrılsam nerde kalırım

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Nerde kalırım

Zarf: Topraktan ayrılsam

28. Benim sadık yarim kara topraktır

Yüklem: Kara topraktır

Özne: Benim sadık yarim

29. Dileğin var ise iste Allah’tan

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: İste

Yer Tamlayıcısı: Allah’tan

Zarf: Dileğin var ise

30. Almak için uzak gitme topraktan

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Gitme

Yer Tamlayıcısı: Topraktan

Zarf: Almak için

31. Cömertlik toprağa verilmiş

Hak’tan

Yüklem: Verilmiş

Belirtisiz Nesne: Cömertlik

Yer Tamlayıcısı: Toprağa

Yer Tamlayıcısı: Hak’tan

32. Benim sadık yarim kara topraktır

Yüklem: Kara topraktır

Özne: Benim sadık yarim

33. Hakikat ararsan açık bir nokta(dır)

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Açık bir nokta(dır)

Zarf: Hakikat ararsan

34. Allah kula yakın(dır) kul da Allah’a (yakındır)

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Yakın(dır)

Özne-1: Allah

Yer Tamlayıcısı: Kula

Yüklem-2: Yakındır

Özne-2: Kul

Yer Tamlayıcısı: Allah’a

Cümle Dışı Unsur: Da

35. Hakkın gizli hazinesi toprakta(dır)

Yüklem: Toprakta(dır)

Özne: Hakkın gizli hazinesi

36. Benim sadık yarim kara topraktır

Yüklem: Kara topraktır

Özne: Benim sadık yarim

37. Bütün kusurumuzu toprak gizliyor

Yüklem: Gizliyor

Özne: Toprak

Belirtili Nesne: Bütün kusurumuzu

38. Merhem çalıp yaralarımı düzlüyor

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Düzlüyor

Belirtili Nesne: Yaralarımı

Zarf: Merhem çalıp

39. Kolun açmış yollarımı gözlüyor

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Açmış

Belirtili Nesne: Kolun

Yüklem-2: Gözlüyor

Belirtili Nesne: Yollarımı

40. Benim sadık yarim kara topraktır

Yüklem: Kara topraktır

Özne: Benim sadık yarim

41. Her kim ki olursa bu sırra mazhar

Dünyaya bırakır ölmez bir eser

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Bırakır

Özne: Her kim

Belirtisiz Nesne: Ölmez bir eser

Yer Tamlayıcısı: Dünyaya

Zarf: Olursa bu sırra mazhar

Cümle Dışı Unsur: Ki

42. Gün gelir Veysel’i bağrına basar

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gelir

Özne: Gün

Yüklem-2: Basar

Belirtili Nesne: Veysel’i

Yer Tamlayıcısı: Bağrına

43. Benim sadık yarim kara topraktır

Yüklem: Kara topraktır

Özne: Benim sadık yarim

Tablo 169.

Kara Toprak-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
16.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
20.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
21.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
22.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
23.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
24.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
25.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
26.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
27.	Fiil	Kurallı	Soru	Birleşik
28.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
29.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
30.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
31.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
32.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
33.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
34.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
35.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
36.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
37.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
38.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
39.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
40.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
41.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
42.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
43.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 170.

Kara Toprak-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Benim sadık yarim kara topraktır, Hakkın gizli hazinesi
Sıfat Tamlaması	Türlü türlü meyva, Ölmez bir eser, Bir çekirdek verdim dört bostan verdi, Her gün, Her türlü isteğim, Bir nokta
Tekrar Grubu	Dost dost diye nicesine sarıldım, Türlü türlü meyva yedirdi, Yemek verdi ekmek verdi et verdi, Koyun verdi kuzu verdi süt verdi
Sayı Grubu	Bir nokta, Bir çekirdek verdim dört bostan verdi
Bağlama Grubu	Kazma ile döğmeyince kıt verdi, Bunda yalan yoktur herkes de gördü,
Sıfat-Fiil Grubu	Ölmez bir eser
Zarf-Fiil Grubu	Dost dost diye nicesine sarıldım, İşkence yaptıkça bana gülerdi

2.86. Mektup Yare Selamımı Ulaştır

Al katip kalemi yaz bu selamı
Mektup yare selamımı ulaştır
Bir yar için terkeyledim sılamı
Mektup yare selamımı ulaştır

Gider bu hasretlik yıla yetmez mi
İsmin tesbih ettim dile yetmez mi
Bülbülün feryadı güle yetmez mi
Mektup yare selamımı ulaştır

Şarkışla kazamdır Sivralan köyüm
Geçti ömrüm gurbet elde neyleyim
Gel diyorsa bu illerde durmayım
Mektup yare selamımı ulaştır

Gönüle hasiret göze yol yaman
Veysel'i söyletir bir kaşı keman
Mektup ile konuşalım bir zaman
Mektup yare selamımı ulaştır

Yardan ayrılalı yaralı sinem
Gam ile kurulmuş temelim binam
Ağlar mı güler mi gör benim sunam
Mektup yare selamımı ulaştır

1. Al katip kalemi yaz bu selamı

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Al

Özne: Katip

Belirtili Nesne: Kalemi

Yüklem-2: Yaz

Belirtili Nesne: Bu selamı

2. Mektup yare selamımı ulaştır

Yüklem: Ulaştır

Özne: Mektup

Belirtili Nesne: Selamımı

Yer Tamlayıcısı: Yar

3. Bir yar için terkeyledim sılamı

Yüklem: Terkeyledim

Belirtili Nesne: Sılamı

Zarf: Bir yar için

4. Mektup yare selamımı ulaştır

Yüklem: Ulaştır

Özne: Mektup

Belirtili Nesne: Selamımı

Yer Tamlayıcısı: Yare

5. Şarkışla kazamdır Sivralan köyüm(dür)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Kazamdır

Özne-1: Şarkışla

Yüklem-2: Köyüm(dür)

Özne-2: Sivralan

6. Geçti ömrüm gurbet elde neyleyim

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Geçti

Özne: Ömrüm

Yer Tamlayıcısı: Gurbet elde

Yüklem-2: Neyleyim

7. Gel diyorsa bu illerde durmayım

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Durmayım

Yer Tamlayıcısı: Bu illerde

Zarf: Gel diyorsa

8. Mektup yare selamımı ulaştır

Yüklem: Ulaştır

Özne: Mektup

Belirtili Nesne: Selamımı

Yer Tamlayıcısı: Yare

9. Yardan ayrılalı yaralı(dır) sinem

Yüklem: Yaralı(dır)

Özne: Sinem

Zarf: Yardan ayrılalı

10. Gam ile kurulmuş temelim binam

Yüklem: Kurulmuş

Özne: Temelim binam

Zarf: Gam ile

11. Ağlar mı güler mi gör benim sunam

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gör

Özne: Benim sunam

Yüklem-2: Ağlar mı güler mi

12. Mektup yare selamımı ulaştır

Yüklem: Ulaştır

Özne: Mektup

Belirtili Nesne: Selamımı

Yer Tamlayıcısı: Yare

13. Gider bu hasretlik yıla yetmez mi

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gider

Özne: Bu hasretlik

Yüklem-2: Yetmez mi

Özne: Bu hasretlik

Yer Tamlayıcısı: Yıla

14. İsmin tesbih ettim dile yetmez mi

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem: Tesbih ettim

Belirtili Nesne: İsmin(i)

Yüklem-2: Yetmez mi

Yer Tamlayıcısı: Dile

15. Bülbülün feryadı güle yetmez mi

Yüklem: Yetmezmi

Özne: Bülbülün feryadı

Yer Tamlayıcısı: Güle

16. Mektup yare selamımı ulaştır

Yüklem: Ulaştır

Özne: Mektup

Belirtili Nesne: Selamımı

Yer Tamlayıcısı: Yare

17. Gönüle hasiret göze yol yaman(dır)

Yüklem: Yaman(dır)

Özne: Gönüle basiret göze yol

18. Veysel'i söyletir bir kaşı keman

Yüklem: Söyletir

Özne: Bir kaşı keman

Belirtili Nesne: Veysel'i

19. Mektup ile konuşalım bir zaman

Yüklem: Konuşalım

Zarf: Mektup ile

Zarf: Bir zaman

20. Mektup yare selamımı ulaştır

Yüklem: Ulaştır

Özne: Mektup

Belirtili Nesne: Selamımı

Yer Tamlayıcısı: Yare

Tablo 171.

Mektup Yare Selamımı Ulaştır-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
5.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
6.	Fiil	Kurallı	Soru	Sıralı
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Soru	Sıralı
14.	Fiil	Kurallı	Soru	Sıralı
15.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
17.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
20.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 172.

Mektup Yare Selamımı Ulaştır-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Bülbülün feryadı, Gurbet el
Sıfat Tamlaması	Bir kaşı keman, Bu selamı, Bu iller, Bir zaman, Bu hasretlik
Tekrar Grubu	Ağlar mı güler mi
Ünlem Grubu	Mektup yare selamımı ulaştır
Edat Grubu	Bir yar için terkeyledim sılamı
Bağlama Grubu	Gam ile kurulmuş temelim binam, Mektup ile konuşalım bir zaman
Birleşik Fiil Grubu	İsmin tesbih ettim
Zarf-Fiil Grubu	Yardan ayrılalı yaralı

2.87. Seherde Yuvada Uyanır Kuşlar

Seherde yuvada uyanır kuşlar
Dallar sada verir dağlar ses verir
Her biri bir türlü feryada başlar
Güller sada verir bağlar ses verir

Seherde açılır güllerin hası
Sarı çiçek yaylaların libası
Yaprak sesi kaval sesi su sesi
Seller sada verir çağlar ses verir

Coşkun sular gibi akıp çağlarken
Yenilmez aşkınla gönlüm eğlerken
Kelep edip zülüflerin bağlarken
Eller sada verir bağlar ses verir

Görmek için o yavrunun yüzünü
Ekmeğime katık ettim tuzunu
Veysel Şatır düzenlemiş sazını
Teller sada verir ağlar ses verir

1. Seherde yuvada uyanır kuşlar

Yüklem: Uyanır

Özne: Kuşlar

Yer Tamlayıcısı: Yuvada

2. Dallar sada verir dağlar ses verir

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Verir

Özne-1: Dallar

Belirtisiz Nesne: Sada

Yüklem-2: Verir

Özne-2: Dağlar

Belirtisiz Nesne: Ses

3. Her biri bir türlü feryada başlar

Yüklem: Başlar

Özne: Her biri

Yer Tamlayıcısı: Bir türlü feryada

4. Güller sada verir bağlar ses verir

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Verir

Özne-1: Güller

Belirtisiz Nesne: Sada

Yüklem-2: Verir

Özne-2: Bağlar

Belirtisiz Nesne: Ses

5. Seherde açılır güllerin hası

Yüklem: Açılır

Özne: Güllerin hası

Zarf: Seherde

6. Sarı çiçek yaylaların libası(dır)

Yaprak sesi kaval sesi su sesi

Seller sada verir çağlar ses verir

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yaylaların libası(dır)

Özne-1: Sarı çiçek

Yüklem-2: Verir

Özne-2:Yaprak sesi kaval sesi su sesi seller

Belirtisiz Nesne: Sada

Yüklem-3: Çağlar

Belirtisiz Nesne: Ses

7. Coşkun sular gibi akıp çağlarken

Yenilmez aşkınla gönlüm eğlerken

Kelep edip zülüflerin bağlarken

Eller sada verir bağlar ses verir

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Verir

Özne-1: Eller

Belirtisiz Nesne: Sada

Yüklem-2: Verir

Özne-2: Bağlar

Belirtisiz Nesne: Ses

Z: Coşkun sular gibi akıp çağlarken

Yenilmez aşkınla gönlüm eğlerken

Kelep edip zülüflerin bağlarken

8. Görmek için o yavrunun yüzünü

Ekmeğime katık ettim tuzunu

Yüklem: Katık ettim

Belirtili Nesne:Tuzunu

Yer Tamlayıcısı: Ekmeğime

Zarf: Görmek için o yavrunun yüzünü

9. Veysel Şatır düzenlemiş sazını

Yüklem: Düzenlemiş

Özne: Veysel Şatır

Belirtili Nesne: Sazını

10. Teller sada verir ağlar ses verir

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Verir

Özne-1: Teller

Belirtisiz Nesne: Sada

Yüklem-2: Verir

Özne-2: Ağlar

Belirtisiz Nesne: Ses

Tablo 173.

Seherde Yuvada Uyanır Kuşlar-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı

Tablo 174.

Seherde Yuvada Uyanır Kuşlar-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Yaylaların libası, Yaprak sesi kaval sesi su sesi, Güllerin hası
Sıfat Tamlaması	Sarı çiçek, Her biri bir türlü feryada
Birleşik İsim Grubu	Veysel Şatır düzenlemiş sazını
Bağlama Grubu	Yenilmez aşkınla gönlüm eğlerken,
Sıfat-Fiil Grubu	Zülüflerin bağlarken, Yenilmez aşkınla gönlüm eğlerken, Coşkun sular gibi akıp çağlarken
Zarf-Fiil Grubu	Kelep edip, Coşkun sular gibi akıp çağlarken

2.88. Seksen Yıllık Yolu Biraz Düşünek

Seksen yıllık yolu biraz düşünek
Enişli yokuşlu yollar nic'olur
Geldik gideceğiz yoktur gitmemek
Kervan geçen gündüz olur gec'olur

Dizildik katara durmaz yürürüz
Akın edip gidenleri görürüz
Ya biz niçin seme sarhoş dururuz
Tembelin cebi boş karnı aç olur

Eğer çiftçi isen sarıl tutaktan
Ne ekersen onu biçen topraktan
Yaklaşma tembele geç git uzaktan
Tembelin çenesi geveze olur

Karnını doyurmaz tavla domine
Çare düşün bak derdinin emine
Bakma hesabına boş ver cemine
Ne derdine derman ne ilaç olur

Ya bir zenaatkar ya bir memur ol
Düşün her tarafı ehl-i zamir ol
Eline geçeni harcama bol bol
Beyhude sarfolan altın tunç olur

Hamal isen iskelede mağzada
Mebusvari manto alma avrada
Çiftçi isen çarık işler tarlada
Boyalı iskarpin çirkince olur

On kuruş bulursan beşini harca
Doğru hak yoluna düşersin borca
Eğer zengin isen paraca malca
Yabancılar sana kardeş bac'olur

Esnaf isen aç dükkanı bazar et
Eğer seyyah isen geştü güzar et
Aç gözünü bu aleme nazar et
Şimdi genç olanlar sonra koc'olur

Bir şey desem şimdi bana darılın
Dizin tutmaz bir köşeye kurulun
Yolun bitmez belki yolda yorulun
Argın yorgun yola gitmek güç olur

Gençliğinde işe gitmez erinir
Kocalıkta şurda burda sürünür
Paras'olan yiyer giyer barınır
Ecel gelmez belki ölüm geç olur

Başımdan geçeni bir bir anlattım
Ne yanlış söyledim ne yalan kattım
Veysel der alana mücevher sattım
Alan alır almayana aç olur

1. Seksen yıllık yolu biraz düşünek(düşünelim)

Yüklem: Düşünek (Düşünelim)

Belirtili Nesne: Seksen yıllık yolu

Zarf: Biraz

2. Enişli yokuşlu yollar nic'olur

Yüklem: Nic'olur

Özne: Enişli yokuşlu yollar

3. Geldik gideceğiz yoktur gitmemek

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Geldik

Yüklem-2: Gideceğiz

Yüklem-3: Yoktur

Zarf: Gitmemek

4. Kervan geçen gündüz olur gec’olur

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gündüz olur

Özne: Kervan geçen

Yüklem-2: Gec’olur

Özne: Kervan geçen

5. Dizildik katara durmaz yürürüz

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Yürürüz

Zarf: Dizildik katara durmaz

6. Akın edip gidenleri görürüz

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Görürüz

Belirtili Nesne: Akın edip gidenleri

7. Ya biz niçin seme sarhoş dururuz

(Ya biz seme sarhoş niçin dururuz)

Yüklem: Niçin dururuz

Özne: Biz

Zarf: Seme sarhoş

Cümle Dışı Unsur: Ya

8. Tembelin cebi boş (olur) karnı aç olur

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Boş (olur)

Özne-1: Tembelin cebi

Yüklem-2: Aç olur

Özne-2: Karnı

9. Eğer çiftçi isen sarıl tutaktan

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Sarıl

Yer Tamlayıcısı: Tutaktan

Zarf: Eğer çiftçi isen

10. Ne ekersen onu biçen(biçersin) topraktan

Yüklem: Biçen (biçersin)

Belirtili Nesne: Onu

Yer Tamlayıcısı: Topraktan

Zarf: Ne ekersen

11. Yaklaşma tembele geç git uzaktan

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yaklaşma

Yer Tamlayıcısı: Tembele

Yüklem-2: Geç git

Yer Tamlayıcısı: Uzaktan

12. Tembelin çenesi geveze olur

Yüklem: Geveze olur

Özne: Tembelin çenesi

13. Karnını doyurmaz tavla domine

Yüklem: Doyurmaz

Özne: Tavla domine

Belirtili Nesne: Karnını

14. Çare düşün bak derdinin emine

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Düşün

Belirtisiz Nesne: Çare

Yüklem-2: Bak

Yer Tamlayıcısı: Derdinin emine

15. Bakma hesabına boş ver cemine

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bakma

Yer Tamlayıcısı: Hesabına

Yüklem-2: Boş ver

Yer Tamlayıcısı: Cemine

16. Ne derdine derman (olur) ne ilaç olur

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Olur

Belirtisiz Nesne: Derman

Yer Tamlayıcısı: Derdine

Cümle Dışı Unsur: Ne

Yüklem-2: Olur

Belirtisiz Nesne: İlaç

Cümle Dışı Unsur: Ne

17. Ya bir zenaatkar (ol) ya bir memur ol

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Ol

Belirtisiz Nesne: Bir zenaatkar

Cümle Dışı Unsur: Ya

Yüklem-2: Ol

Belirtisiz Nesne: Bir memur

Cümle Dışı Unsur: Ya

18. Düşün her tarafı ehli zamir ol

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Düşün

Belirtili Nesne: Her tarafı

Yüklem-2: Ol

Belirtisiz Nesne: Ehl-i zamir

19. Eline geçeni harcama bol bol

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Harcama

Belirtili Nesne: Eline geçeni

Zf.: Bol bol

20. Beyhude sarfolan altın tunç olur

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Tunç olur

Özne: Beyhude sarfolan altın

21. Hamal isen iskelede mağzada Mebusvari manto alma avrada

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Alma

Özne: Mebusvari manto

Yer Tamlayıcısı: Avrada

Yer Tamlayıcısı: İskelede mağzada

Zarf: Hamal isen

22. Çiftçi isen çarık işler tarlada

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: İşler

Özne: Çarık

Yer Tamlayıcısı: Tarlada

Zarf: Çiftçi isen

23. Boyalı iskarpin çirkince olur

Yüklem: Çirkince olur

Özne: Boyalı iskarpin

24. On kuruş bulursan beşini harca

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Harca

Belirtili Nesne: Beşini

Zarf: On kuruş bulursan

25. Doğru hak yoluna düşersin borca

Yüklem: Düşersin

YT: Doğru hak yoluna borca

26. Eğer zengin isen paraca malca

Yabancılar sana kardeş bac’olur

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Olur

Özne: Yabancılar

Belirtisiz Nesne: Kardeş bac

Yer Tamlayıcısı: Sana

Zarf: Eğer zengin isen paraca malca

27. Esnaf isen aç dükkanı bazar et

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Aç

Belirtili Nesne: Dükkanı

Zarf: Esnaf isen

Yüklem-2: Bazar et

28. Eğer seyyah isen geştü güzar et

“Şartli Birleşik Cümle”

Yüklem: Geştü güzar et

Zarf: Eğer seyyah isen

29. Aç gözünü bu aleme nazar et

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Aç

Belirtili Nesne: Gözünü

Yüklem2: Nazar et

Yer Tamlayıcısı: Bu aleme

30. Şimdi genç olanlar sonra koc’olur

Yüklem: Koc’olur

Özne: Genç olanlar

Zarf: Şimdi

Zarf: Sonra

31. Bir şey desem şimdi bana darılın(darılırsın)

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Darılın(darılırsın)

Yer Tamlayıcısı: Bana

Zarf: Bir şey desem

Zarf: Şimdi

32. Dizin tutmaz bir köşeye kurulun(kurulursun)

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Kurulun(kurulursun)

Yer Tamlayıcısı: Bir köşeye

Zarf: Dizin tutmaz

33. Yolun bitmez belki yolda yorulun(yorulursun)

Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Yorulun(yorulursun)

Yer Tamlayıcısı: Yolda

Zarf: Yolun bitmez

Cümle Dışı Unsur: Belki

34. Argın yorgun yola gitmek güç olur

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Güç olur

Özne: Yola gitmek

Zarf: Argın yorgun

35. Gençliğinde işe gitmez erinir

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Erinir

Zarf: Gençliğinde

Zarf: İşe gitmez

36. Kocalıkta şurda burda sürünür

Yüklem: Sürünür

Yer Tamlayıcısı: Şurda burda

Zarf: Kocalıkta

37. Paras’olan yiyer giyer barınır

Yüklem: Yiyer giyer barınır

Özne: Paras’olan

38. Ecel gelmez belki ölüm geç olur

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Geç olur

Özne: Ölüm

Zarf: Ecel gelmez

Cümle Dışı Unsur: Belki

39. Başımdan geçeni bir bir anlattım

Yüklem: Anlattım

Belirtili Nesne: Başımdan geçeni

Zarf: Bir bir

40. Ne yanlış söyledim ne yalan kattım

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Söyledim

Belirtisiz Nesne: Yalan

Cümle Dışı Unsur: Ne

Yüklem-2: Kattım

Belirtisiz Nesne: Yalan

Cümle Dışı Unsur: Ne

41. Veysel der alana mücevher sattım

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Der

Özne: Veysel

Belirtisiz Nesne: Alana mücevher Sattım

42. Alan alır almayana aç olur

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Alır

Özne: Alan

Yüklem-2: Aç olur

Yer Tamlayıcısı: Almayana

Tablo 175.

Seksen Yıllık Yolu Biraz Düşünek-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Osoru	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
16.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Bağlı
17.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Bağlı
18.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
19.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
20.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
21.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
22.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
23.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
24.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
25.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
26.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
27.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
28.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
29.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
30.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
31.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
32.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
33.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
34.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
35.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
36.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
37.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
38.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
39.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
40.	Fiil	Kurallı	Soru	Bağlı
41.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
42.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 176.

Seksen Yıllık Yolu Biraz Düşünek-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Tembelin cebi
Sıfat Tamlaması	Enişli yokuşlu yollar, Seksen yıllık yolu, On kuruş, Bu alem, Boyalı iskarpin,
Tekrar Grubu	Harcama bol bol, Eğer zengin isen paraca malca, Paras'olan yiyer giyer barınır, Karnını doyurmaz tavla domine, Argın yorgun yola gitmek güç olur
Sayı Grubu	On kuruş bulursan beşini harca, Seksen yıllık yolu,
Birleşik Fiil Grubu	Nazar et, Bazar et, ehli zamir ol, Boş ver, Güç olur
İsim-Fiil Grubu	Argın yorgun yola gitmek güç olur
Sıfat-Fiil Grubu	Alan alır almayana aç olur, Başımdan geçeni bir bir anlattım, Paras'olan, Şimdi genç olanlar
Zarf-Fiil Grubu	Akın edip gidenleri görürüz, Çirkince olur

2. 89. Deli Gönül Değme Çaydan Bulanmaz

Deli gönül değme çaydan bulanmaz
Coşarsa dalgası kendinden olur
Derdsiz aşık diyar diyar dolanmaz
Gezdirir kavgası kendinden olur

Gönül bir deryadır dalgası dinmez
Her güzele meyil verip dost denmez
Taşıma su ile değirmen dönmez
Dökülür çarka su kendinden olur

Gönüle delidir demiştik baştan
Üşümez borandan ıslanmaz yaştan
Boğulmaz denizden yenmez ateşten
Ateşi kor közü kendinden olur

Yüce dağlar ova gibi düzlenmez
Veysel muhannetten kerem gözlenmez
Tilki gölgesine arslan gizlenmez
Yiğidin gölgesi kendinden olur

1. Deli gönül değme çaydan bulanmaz

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Bulanmaz

Özne: Deli gönül

Yer Tamlayıcısı: Değme çaydan

2. Coşarsa dalgası kendinden olur

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Olur

Özne: Dalgası

Yer Tamlayıcısı: Kendinden

Zarf: Coşarsa

3. Derdsiz aşık diyar diyar dolanmaz

Yüklem: Dolanmaz

Özne: Derdsiz aşık

Zarf: Diyar diyar

4. Gezdirir kavgası kendinden olur

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Gezdirir

Yüklem-2: Olur

Özne: Kavgası

Yer Tamlayıcısı: Kendinden

5. Gönüle delidir demiştik baştan

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Demiştik

Belirtisiz Nesne: Gönüle delidir

Zarf: Baştan

6. Üşümez borandan ıslanmaz yaştan

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Üşümez

Yer Tamlayıcısı: Borandan

Yüklem-2: Islanmaz

Yer Tamlayıcısı: Yaştan

7. Boğulmaz denizden yenmez ateşten

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Boğulmaz

Yer Tamlayıcısı: Denizden

Yüklem-2: Yenmez

Yer Tamlayıcısı: Ateşten

8. Ateşi kor (olur) közü kendinden olur

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: (Olur)

Belirtili Nesne: Ateşi

Yüklem-2: Olur

Belirtili Nesne: Közü

Yer Tamlayıcısı: Kendinden

9. Gönül bir deryadır dalgası dinmez

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Bir deryadır

Özne: Gönül

Zarf: Dalgası dinmez

10. Her güzele meyil verip dost denmez

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Denmez

Özne: Her güzele

Belirtisiz Nesne: Dost

Zarf: Meyil verip

11. Taşıma su ile değirmen dönmez

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Dönmez

Özne: Değirmen

Zarf: Taşıma su ile

12. Dökülür çarka su kendinden olur

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Dökülür

Özne: Su

Yer Tamlayıcısı: Çarka

Yüklem-2: Olur

Özne: Su

Yer Tamlayıcısı: Kendinden

13. Yüce dağlar ova gibi düzlenmez

Yüklem: Düzlenmez

Özne: Yüce dağlar

Zarf: Ova gibi

14. Veysel muhannetten kerem gözlenmez

Yüklem: Gözlenmez

Belirtisiz Nesne: Muhannetten kerem

Cümle Dışı Unsur: Veysel

15. Tilki gölgesine arslan gizlenmez

Yüklem: Gizlenmez

Özne: Arslan

Yer Tamlayıcısı: Tilki gölgesinde

16. Yiğidin gölgesi kendinden olur

Yüklem: Olur

Özne: Yiğidin gölgesi

Yer Tamlayıcısı: Kendinden

Tablo 177.

Deli Gönül Değme Çaydan Bulanmaz-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
3.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
6.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
8.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
9.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
10.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
11.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
13.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
14.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
15.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 178.

Deli Gönül Değme Çaydan Bulanmaz-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Tilki gölgesi, Yiğidin gölgesi
Sıfat Tamlaması	Yüce dağlar, Deli gönül, Derdsiz aşık, Bir derya,
Tekrar Grubu	Diyar diyar dolanmaz
Edat Grubu	Yüce dağlar ova gibi düzlenmez
Tekrar Grubu	Üşümez borandan ıslanmaz yaştan
İsim-Fiil Grubu	Taşıma su ile değirmen dönmez
Zarf-Fiil Grubu	Her güzele meyil verip dost denmez

2.90. Gel Birlik Kavline Girelim Kardaş

İtimat edersen benim sözüme
Gel birlik kavline girelim kardaş
Birlik çok tatlıdır, benzer üzüme
İçip şerbetini duralım kardaş.

Son verelim iftiraya bühtana
Kardeşane sevişelim can cana
Elbirlikle çalışalım vatana
Çok okul, fabrika kuralım kardaş

Çalışalım kurtaralım buhrandan
Nedir senlik benlik usandık candan
Irkımız neslimiz aynı bir kandan
Yurdun yaraların saralım kardaş

Yürüyelim Atatürk'ün izine
Boş verelim bozguncular sözüne
Göz atalım şu dünyanın hızına
Yürüyüp hedefe varalım kardaş

Veysel'in sözleri kanun dışı mı
Mantığa uymazsa kesin başımı
Bana düşman etmiş vatandaşımı
Sebebi ne ise soralım kardaş

1. İtimat edersen benim sözüme
Gel birlik kavline girelim kardaş
"Bağımlı Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Gel
Cümle Dışı Unsur: Kardaş
Yüklem-2: Girelim
Yer Tamlayıcısı: Birlik kavline
Zarf: İtimat edersen benim sözüme

2. Birlik çok tatlıdır benzer üzüme
"Bağımlı Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Tatlıdır
Özne: Birlik
Zarf: Çok
Yüklem-2: Benzer
Yer Tamlayıcısı: Üzüme

3. İçip şerbetini duralım kardaş
"Girişik Birleşik Cümle"
Yüklem: Duralım
Belirtili Nesne: Şerbetini
Zarf: İçip
Cümle Dışı Unsur: Kardaş

4. Son verelim iftiraya bühtana
Yüklem: Son verelim
Yer Tamlayıcısı: İftiraya bühtana

5. Kardeşane sevişelim can cana
Yüklem: Sevişelim
Zarf: Kardeşane
Zarf: Can cana

6. Elbirlikle çalışalım vatana
Yüklem: Çalışalım
Yer Tamlayıcısı: Vatana
Zarf: Elbirlikle

7. Çok okul fabrika kuralım kardaş

Yüklem: Kuralım

Belirtisiz Nesne: Okul fabrika

Zarf: Çok

Cümle Dışı Unsur: Kardaş

8. Çalışalım kurtaralım buhrandan

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Çalışalım

Yüklem-2: Kurtaralım

Yer Tamlayıcısı: Buhrandan

9. Nedir senlik benlik usandık candan

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Nedir

Özne: Senlik benlik

Yüklem-2: Usandık

Yer Tamlayıcısı: Candan

10. Irkımız neslimiz aynı bir kandan(dır)

Yüklem: Aynı bir kandan(dır)

Özne: Irkımız neslimiz

11. Yurdun yaraların saralım kardaş

Yüklem: Saralım

Belirtili Nesne: Yurdun yaraların(ı)

Cümle Dışı Unsur: Kardaş

12. Yürüyelim Atatürk'ün izine

Yüklem: Yürüyelim

Yer Tamlayıcısı: Atatürk'ün izine

13. Boş verelim bozguncular sözüne

Yüklem: Boş verelim

Yer Tamlayıcısı: Bozguncular sözüne

14. Göz atalım şu dünyanın hızına

Yüklem: Göz atalım

Yer Tamlayıcısı: Şu dünyanın hızına

15. Yürüyüp hedefe varalım kardaş

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Varalım

Yer Tamlayıcısı: Hedefe

Zarf: Yürüyüp

Cümle Dışı Unsur: Kardaş

16. Veysel'in sözleri kanun dışı mı(dır)

Yüklem: Kanun dışı mı(dır)

Özne: Veysel'in sözleri

17. Mantığa uymazsa kesin başımı

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Kesin

Belirtili Nesne: Başımı

Zarf: Mantığa uymazsa

18. Bana düşman etmiş vatandaşımı

Yüklem: Düşman etmiş

Belirtili Nesne: Vatandaşımı

Yer Tamlayıcısı: Bana

19. Sebebi ne ise soralım kardaş

"Şartlı Birleşik Cümle"

Yüklem: Soralım

Zarf: Sebebi ne ise

Cümle Dışı Unsur: Kardaş

Tablo 179.

Gel Birlik Kavline Girelim Kardaş-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
10.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
16.	İsim	Kurallı	Soru	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik

Tablo 180.

Gel Birlik Kavline Girelim Kardaş-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Bozguncular sözüne, Atatürk'ün izi
Sıfat Tamlaması	Şu dünyanın hızına
Tekrar Grubu	Irkımız neslimiz aynı bir kandan
Ünlem Grubu	Yürüyelim Atatürk'ün izine
Birleşik Fiil Grubu	Son verelim, Düşman etmiş, Boş verelim, Göz atalım
Zarf-Fiil Grubu	İçip şerbetini duralım kardaş, Yürüyüp hedefe varalım kardaş

2.91. Hacı Bektaş

Medet mürvet deyip kapına geldim
İsteğim dileğim ver Hacı Bektaş
İndim eşiğine yüzümü sürdüm
Kusurum günahım var Hacı Bektaş

Kul olanın elbet olur kusuru
Nesli Peygambersin cihanın nuru
Alisin Velisin pirlerin piri
Galma kusurlara Pir Hacı Bektaş

Horasandan ayak bastın uruma
Mucizeler şahit oldu pirime
Bak şu vaziyete bak şu duruma
Eşin yok cihanda bir Hacı Bektaş

Geçmem dedin duvarımdan sinekten
Yalan sadir olmaz ervahı pekten
Sana inanmışım ervahtan kökten
Sana inanmayan kör Hacı Bektaş

Sana yalvarıyor Veysel biçare
Yine senden olur her derde çare
Bir arzuhal sundum gani Hünkare
Keremin ihsanın bol Hacı Bektaş

1. Medet mürvet deyip kapına geldim

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Geldim

Yer Tamlayıcısı: Kapına

Zarf: Medet mürvet deyip

2. İsteğim dileğim ver Hacı Bektaş

Yüklem: Ver

Belirtili Nesne: İsteğim(i) dileğim(i)

Cümle Dışı Unsur: Hacı Bektaş

3. İndim eşiğine yüzümü sürdüm

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: İndim

Yer Tamlayıcısı: Eşiğine

Yüklem-2: Sürdüm

Belirtili Nesne: Yüzümü

4. Kusurum günahım var Hacı Bektaş

Yüklem: Var

Özne: Kusurum günahım

Cümle Dışı Unsur: Hacı Bektaş

5. Kul olanın elbet olur kusuru

Yüklem: Olur

Özne: Kul olanın

Belirtili Nesne: Kusuru

Cümle Dışı Unsur: Elbet

6. Nesli Peygambersin(dir) cihanın nuru

Yüklem: Cihanın nuru nesli peygambersin(dir)

7. Alisin(dir) Velisin(dir) pirlerin piri

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Alisin(dir)

Yüklem-2: Velisin(dir)

Cümle Dışı Unsur: Pirlerin piri

8. Galma kusurlara Pir Hacı Bektaş

Yüklem: Galma

Yer Tamlayıcısı: Kusurlara

Cümle Dışı Unsur: Pir Hacı Bektaş

9. Horasandan ayak bastın uruma

Yüklem: Ayak bastın

Yer Tamlayıcısı: Horasandan uruma

10. Mucizeler şahit oldu pirime

Yüklem: Şahit oldu

Özne: Mucizeler

Yer Tamlayıcısı: Pirime

11. Bak şu vaziyete bak şu duruma

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bak

Yer Tamlayıcısı: Şu vaziyete

Yüklem-2: Bak

Yer Tamlayıcısı: Şu duruma

12. Eşin yok cihanda bir Hacı Bektaş

Yüklem: Yok

Özne: Bir eşin

Yer Tamlayıcısı: Cihanda

Cümle Dışı Unsur: Hacı Bektaş

13. Geçmem dedin duvarımdan sinekten

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem:Dedin

Bsizn.: Duvarımdan sinekten geçmem

14. Yalan sadir olmaz ervahı pekten

Yüklem: Sadir olmaz

Özne: Yalan

Yer Tamlayıcısı: ervahı pekten

15. Sana inanmışım ervahtan kökten

Yüklem: İnanmışım

Yer Tamlayıcısı: Sana

Yer Tamlayıcısı: Ervahtan kökten

16. Sana inanmayan kör(dür) Hacı Bektaş

Yüklem: Kör(dür)

Özne: Sana inanmayan

Cümle Dışı Unsur: Hacı Bektaş

17. Sana yalvarıyor Veysel biçare

Yüklem: Yalvarıyor

Özne: Veysel

Yer Tamlayıcısı: Sana

Zarf: Biçare

18. Yine senden olur her derde çare

Yüklem: Olur

Özne: Çare

Yer Tamlayıcısı: Her derde

Yer Tamlayıcısı: Senden

Cümle Dışı Unsur: Yine

19. Bir arzuhal sundum gani Hünkare

Yüklem: Sundum

Belirtisiz Nesne: Bir arzuhal

Yer Tamlayıcısı: Gani Hünkare

20. Keremin ihsanın bol(dur) Hacı Bektaş

Yüklem: Bol(dur)

Özne: Keremin ihsanın

Cümle Dışı Unsur: Hacı Bektaş

Tablo 181.

Hacı Bektaş-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kuralı	Olumlu	Birleşik
2.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
7.	İsim	Devrik	Olumlu	Sıralı
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
12.	İsim	Devrik	Olumlu	Sıralı
13.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
14.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
20.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit

Tablo 182.

Hacı Bektaş-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Cihanın nuru
Sıfat Tamlaması	Şu durum, Bir arzuhal
Tekrar Grubu	Alisin Velisin pirlerin piri
Ünvan Grubu	Pir Hacı Bektaş
Birleşik İsim Grubu	Hacı Bektaş
Birleşik Fiil Grubu	Şahit oldu
Sıfat-Fiil Grubu	Kul olanın elbet olur kusuru, Sana inanmayan kör
Zarf-Fiil Grubu	Medet mürvet deyip kapına geldim

2.92. Uyan Bu Gafletten

Devri Cumhuriyet yaşsın yirmi
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş
Dünya ayaklanmış aya gidiyor
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

Bırak sarı öküzü varsın yayılsın
Set çekme gözlere herkes ayılsın
Her köşeye bir fabrika koyulsun
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

Yürüyen yolcuyu çekme geriye
Dikkat eyle karıncaya arıya
Gidiş böyle kavuşaman huriye
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

Zarar gelmez sana kaçınma sazdan
Günahın korkusu çıkmıyor bizden
Vazgeç demiyorum sana namazdan
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

Destekle fakiri okut yetimi
Bu hayırlar dinimizce kötü mü
İdrak eyle hidrojeni atomu
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

Dökülen yağmurun kilogramı
Ölçmüş biçmiş metre midir kare mi
Çok yatarsın azdırırsın yaramı
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

Bu işler bir ibret değil mi bize
Göklere fırlıyor bu kadar füze
İstiyor aydaki sırları çöze
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

Diyorlar ki dünya evvel su imiş
Oku anla dünya nedir ne imiş
Yükselenler bilgi ile büyümüş
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

Allahın varlığı mevcut insanda
İlim akıl fikir sermaye sende
Çalıştır gemiyi otur dümende
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

Hiçbir şey bilmezsen dik biraz kavak
Boş gezene derler serseri savak
Yumma gözlerini dünyaya bir bak
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

Veysel ne durursun herkes gidiyor
Zaman uymaz sen zamana uy diyor
Fen çok büyük kerameti yutuyor
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

1. Devri Cumhuriyet yaşsın(dır) yirmi

Yüklem: Yirmi yaşsın(dır)

Özne: Devri Cumhuriyet

2. Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uyan

Yer Tamlayıcısı: Bu gafletten

Yüklem-2: Uyuma

Cümle Dışı Unsur: Yurttaş

3. Dünya ayaklanmış aya gidiyor

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Gidiyor

Özne: Dünya

Yer Tamlayıcısı: Aya

Zarf: Ayaklanmış

4. Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uyan

Yer Tamlayıcısı: Bu gafletten

Yüklem-2: Uyuma

Cümle Dışı Unsur: Yurttaş

5. Bırak sarı öküzü varsın yayılsın

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bırak

Belirtili Nesne: Sarı öküzü

Yüklem-2: Varsın

Yüklem-3: Yayılsın

6. Set çekme gözlere herkes ayılsın

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Set çekme

Yer Tamlayıcısı: Gözlere

Yüklem-2: Ayılsın

Özne: Herkes

7. Her köşeye bir fabrika koyulsun

Yüklem: Koyulsun

Belirtisiz Nesne: Bir fabrika

Yer Tamlayıcısı: Her köşeye

8. Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uyan

Yer Tamlayıcısı: Bu gafletten

Yüklem-2: Uyuma

Cümle Dışı Unsur: Yurttaş

9. Yürüyen yolcuyu çekme geriye

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Çekme

Özne: Yürüyen yolcuyu

Yer Tamlayıcısı: Geriye

10. Dikkat eyle karıncaya arıya

Yüklem: Dikkat eyle

Yer Tamlayıcısı: Karıncaya arıya

11. Gidiş böyle kavuşaman huriye

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Kavuşamam

Yer Tamlayıcısı: Huriye

Zarf: Gidiş böyle

12. Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uyan

Yer Tamlayıcısı: Bu gafletten

Yüklem-2: Uyuma

Cümle Dışı Unsur: Yurttaş

13. Zarar gelmez sana kaçınma sazdan

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Zarar gelmez

Yer Tamlayıcısı: Sana

Yüklem-2: Kaçınma

Yer Tamlayıcısı: Sazdan

14. Günahın korkusu çıkmıyor bizden

Yüklem: Çıkmıyor

Özne: Günahın korkusu

Yer Tamlayıcısı: Bizden

15. Vazgeç demiyorum sana namazdan

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Demiyom

Özne: Namazdan vazgeç

Yer Tamlayıcısı: Sana

16. Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uyan

Yer Tamlayıcısı: Bu gafletten

Yüklem-2: Uyuma

Cümle Dışı Unsur: Yurttaş

17. Destekle fakiri okut yetimi

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Destekle

Belirtili Nesne: Fakiri

Yüklem-2: Okut

Belirtili Nesne: Yetimi

18. Bu hayırlar dinimizce kötü mü(dür)

Yüklem: Kötü mü(dür)

Özne: Bu hayırla

Zarf: Dinimizce

19. İdrak eyle hidrojeni atomu

Yüklem: İdrak eyle

Belirtili Nesne: Hidrojeni atomu

20. Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uyan

Yer Tamlayıcısı: Bu gafletten

Yüklem-2: Uyuma

Cümle Dışı Unsur: Yurttaş

21. Dökülen yağmurun kilogramı Ölçmüş biçmiş metre midir kare mi

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Ölçmüş biçmiş

Blin.: Dökülen yağmurun kilogramı metre midir kare mi

22. Çok yatarsın azdırırsın yaramı

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yatarsın

Zarf: Çok

Yüklem-2: Azdırırsın

Belirtili Nesne: Yaramı

23. Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uyan

Yer Tamlayıcısı: Bu gafletten

Yüklem-2: Uyuma

Cümle Dışı Unsur: Yurttaş

24. Bu işler bir ibret değil mi bize

Yüklem: Bir ibret değil mi

Özne: Bu işler

Yer Tamlayıcısı: Bize

25. Göklere fırlıyor bu kadar füze

Yüklem: Fırlıyor

Özne: Füze

Yer Tamlayıcısı: Göklere

Zarf: Bu kadar

26. İstiyor aydaki sırları çöze

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: İstiyor

Belirtisiz Nesne: Aydaki sırları çöze

27. Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uyan

Yer Tamlayıcısı: Bu gafletten

Yüklem-2: Uyuma

Cümle Dışı Unsur: Yurttaş

28. Diyorlar ki dünya evvel su imiş

“Ki’li Birleşik Cümle”

Yüklem-1: Diyorlar

Yüklem-2: Su imiş

Özne: Dünya

Zarf: Evvel

29. Oku anla dünya nedir ne imiş

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Oku

Yüklem-2: Anla

Yüklem-3: Nedir

Özne: Dünya

Yüklem-4: Ne imiş

30. Yükselenler bilgi ile büyümüş

Yüklem: Büyümüş

Özne: Yükselenler

Zarf: Bilgi ile

31. Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uyan

Yer Tamlayıcısı: Bu gafletten

Yüklem-2: Uyuma

Cümle Dışı Unsur: Yurttaş

32. Allahın varlığı mevcut(tur) insanda

Yüklem: Mevcut(tur)

Özne: Allah’ın varlığı

Yer Tamlayıcısı: İnsanda

33. İlim akıl fikir sermaye sende(dir)

Yüklem: Sende(dir)

Özne: İlim akıl fikir sermaye

34. Çalıştır gemiyi otur dümende

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Çalıştır

Belirtili Nesne: Gemiyi

Yüklem-2: Otur

Yer Tamlayıcısı: Dümende

35. Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uyan

Yer Tamlayıcısı: Bu gafletten

Yüklem-2: Uyuma

Cümle Dışı Unsur: Yurttaş

36. Hiçbir şey bilmezsen dik biraz kavak

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Dik

Belirtisiz Nesne: Kavak

Zarf: Biraz

Zarf: Hiçbir şey bilmezsen

37. Boş gezene derler serseri savak

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Derler

Belirtisiz Nesne: Serseri savak

Yer Tamlayıcısı: Boş gezene

38. Yumma gözlerini dünyaya bir bak

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yumma

Belirtili Nesne: Gözlerini

Yüklem-2: Bir bak

Yer Tamlayıcısı: Dünyaya

39. Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uyan

Yer Tamlayıcısı: Bu gafletten

Yüklem-2: Uyuma

Cümle Dışı Unsur: Yurttaş

40. Veysel ne durursun herkes gidiyor

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Ne durursun

Cümle Dışı Unsur: Veysel

Yüklem-2: Gidiyor

Özne: Herkes

41. Zaman uymaz sen zamana uy diyor

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Diyor

Bsizn.: Zaman uymaz sen zamana uy

42. Fen çok büyük(tür) kerameti yutuyor

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Büyük(tür)

Özne-1: Fen

Zarf: Çok

Yüklem-2: Yutuyor

Özne-2: Fen

Belirtili Nesne: Kerameti

43. Uyan bu gafletten uyuma yurttaş

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Uyan

Yer Tamlayıcısı: Bu gafletten

Yüklem-2: Uyuma

Cümle Dışı Unsur: Yurttaş

Tablo 183.

Uyan Bu Gafletten Uyuma Yurttaş-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
4.	Fiil	Devrik	Soru	Sıralı
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
9.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
12.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
13.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
14.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
16.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
18.	İsim	Kurallı	Soru	Basit
19.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
20.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
21.	İsim	Kurallı	Soru	Birleşik
22.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
23.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
24.	İsim	Devrik	Soru	Basit
25.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
26.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
27.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
28.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
30.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
31.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
32.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
33.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
34.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
35.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
36.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
37.	Fiil	Devrik	Olumlu	Birleşik
38.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
39.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
40.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
41.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
42.	İsim	Devrik	Olumlu	Sıralı
43.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı

Tablo 184.

Uyan Bu Gafletten Uyuma Yurttaş-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Allahın varlığı, Günahın korkusu
Sıfat Tamlaması	Her köşeye bir fabrika koyulsun, Bu işler bir ibret, Bu hayırlar, Sarı öküzü, Biraz kavak
Tekrar Grubu	Boş gezene derler serseri savak, İlim akıl fikir sermaye sende
Ünlem Grubu	Uyan bu gafletten uyuma yurttaş
Bağlama Grubu	Diyorlar ki dünya evvel su imiş, Yükselenler bilgi ile büyümüş
Birleşik Fiil Grubu	İdrak eyle, Vazgeç, Dikkat eyle
Sıfat-Fiil Grubu	Dökülen yağmurun kilogramı, Yürüyen yolcuyu
İsim-Fiil Grubu	Gidiş böyle kavuşaman huriye

2.93. Yeni Mektup Aldım Gül Yüzlü Yardan

Yeni mektup aldım gül yüzlü yardan
Gözletme yolları gel deyi yazmış
Sivralan köyünden bizim diyardan
Dağlar mor menevşe gül deyi yazmış

Beserek'te lale sümbül yürüdü
Güldede'yi çayır çimen bürüdü
Karataş'ta kar kalmadı eridi
Akar gözüm yaşı sel deyi yazmış

Eğlenme gurbette yayla zamanı
Mevlayı seversen ağlatma beni
Benek benek mektuptadır nişanı
Göz yaşım mektupta pul deyi yazmış

Kokuyor burnuma Sivralan köyü
Serindir dağları soğuktur suyu
Yar mendil göndermiş yadigar deyi
Gözünün yaşını sil deyi yazmış

Veysel bu gurbetlik kar etti cana
Karıştır göçünü ulu kervana
Gün geçirip fırsat verme zamana
Sakın uzanmasın yol deyi yazmış

1. Yeni mektup aldım gül yüzlü yardan

Yüklem: Aldım

Belirtisiz Nesne: Mektup

Yer Tamlayıcısı: Gül yüzlü yardan

Zarf: Yeni

2. Gözletme yolları gel deyi yazmış

"İç İçe Birleşik Cümle"

Yüklem: Yazmış

Belirtili Nesne: Gözletme yolları gel

Zarf: Deyi [diye(rek)]

3. Sivralan köyünden bizim diyardan
Dağlar mor menevşe gül deyi
yazmış
“İç İçe Birleşik Cümle”
Yüklem: Yazmış
Bsizn.: Dağlar mor menevşe gül
Zarf: Deyi [diye(rek)]

4. Beserek’te lale sümbül yürüdü
Yüklem: Yürüdü
Özne: Lale sümbül
Yer Tamlayıcısı: Beserek’te

5. Güldede’yi çayır çimen bürüdü
Yüklem: Bürüdü
Özne: Çayır çimen
Belirtili Nesne: Güldede’yi

6. Karataş’ta kar kalmadı eridi
“Bağımlı Sıralı Cümle”
Yüklem-1: Kalmadı
Özne: Kar
Yer Tamlayıcısı: Karataş’ta
Yüklem-2: Eridi

7. Akar gözüm yaşı sel deyi yazmış
“İç İçe Birleşik Cümle”
Yüklem: Yazmış
Belirtisiz Nesne: Akar gözüm yaşı sel
Zarf: Deyi[diye(rek)]

8. Eğlenme gurbette yayla zamanı
Yüklem: Eğlenme
Yer Tamlayıcısı: Gurbette
Zarf: Yayla zamanı

9. Mevla’yı seversen ağlatma beni
“Şartlı Birleşik Cümle”
Yüklem: Ağlatma
Belirtili Nesne: Beni
Zarf: Mevla’yı seversen

10. Benek benek mektuptadır nişanı
Yüklem: Mektuptadır
Özne: Nişanı
Zarf: Benek benek

11. Göz yaşım mektupta pul deyi yazmış

Yüklem: Yazmış

Bsizn.: Göz yaşım mektupta pul

Zarf: Deyi[diye(rek)]

12. Kokuyor burnuma Sivralan köyü

Yüklem: Kokuyor

Özne: Sivralan köyü

Yer Tamlayıcısı: Burnuma

13. Serindir dağları soğuktur suyu

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Serindir

Özne-1: Dağları

Yüklem-2: Soğuktur

Özne-2: Suyu

14. Yar mendil göndermiş yadigar deyi

Yüklem: Göndermiş

Özne: Yar

Belirtisiz Nesne: Mendil

Zarf: Yadigar deyi[diye(rek)]

15. Gözünün yaşını sil deyi yazmış

Yüklem: Yazmış

Belirtisiz Nesne: Gözünün yaşını sil

Zarf: Deyi[diye(rek)]

16. Veysel bu gurbetlik kar etti cana

Yüklem: Kar etti

Özne: Bu gurbrtlik

Yer Tamlayıcısı: Cana

Cümle Dışı Unsur: Veysel

17. Karıştır göçünü ulu kervana

Yüklem: Karıştır

Belirtili Nesne: Göçünü

Yer Tamlayıcısı: Ulu kervana

18. Gün geçirip fırsat verme zamana

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Fırsat verme

Yer Tamlayıcısı: Zamana

Zarf: Gün geçirip

19. Sakın uzanmasın yol deyi yazmış

Yüklem: Yazmış

Belirtisiz Nesne: Sakın uzamasın yol

Zarf: Deyi[diye(rek)]

Tablo 185.

Yeni Mektup Aldım Gül Yüzlü Yardan-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Birleşik
8.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
10.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	İsim	Devrik	Olumlu	Sıralı
14.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
16.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
19.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 186.

Yeni Mektup Aldım Gül Yüzlü Yardan-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Gözünün yaşını, Göz yaşım, Sivralan köyü, Yayla zamanı, Gözüm yaşı, Sivralan köyü, Bizim diyar
Sıfat Tamlaması	Yeni mektup, Gül yüzlü yardan, Ulu kervan, Bu gurbetlik
Tekrar Grubu	Lale sümbül yürüdü, Çayır çimen bürüdü, Benek benek mektuptadır
Birleşik Fiil Grubu	Kar etti
Zarf-Fiil Grubu	Uzanmasın yol deyi yazmış, Mor menevşe gül deyi yazmış, Gün geçirip fırsat verme zamana

2.94. Neyzen Tevfik

Neyzen Tevfik dünyasını değişti
Tel sustu dil sustu neyler nic'oldu
Ebedi yurduna gitti kavuştu
Ağlasın kemanlar yaylar nic'oldu

Değildir bu dünya kimseye baki
Neyzen'e de değdi feleğin oku
Döküldü badeler kahretti saki
Gönüller coşturan meyler nic'oldu

Ne dünyaya tapmış ne mala tapmış
Ne doğruyu koyup eğriye sapmış
Ne bir gecekondu ne saray yapmış
Dünya benim diyen beyler nic'oldu

Nice kahramanlar nice sultanlar
Gelmiş gitmiş bağrı yanık ozanlar
Veysel der haniya nerede onlar
Noldu padişahlar soylar nic'oldu

1. Neyzen Tevfik dünyasını değişti

Yüklem: Değişti

Özne: Neyzen Tevfik

Belirtili Nesne: Dünyasını

2. Tel sustu dil sustu neyler nic'oldu

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Sustu

Özne-1: Tel

Yüklem-2: Sustu

Özne-2: Dil

Yüklem-3: Nic'oldu

Özne-3: Neyler

3. Ebedi yurduna gitti kavuştu

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Gitti

Yer Tamlayıcısı: Ebedi yurduna

Yüklem-2: Kavuştu

4. Ağlasın kemanlar yaylar nic'oldu

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Ağlasın

Özne-1: Kemanlar

Yüklem-2: Nic'oldu

Özne-2: Yaylar

5. Değildir bu dünya kimseye baki

Yüklem: Baki değildir

Özne: Bu dünya

Yer Tamlayıcısı: Kimseye

6. Neyzen’e de değdi feleğin oku

Yüklem: Değdi

Özne: Feleğin oku

Yer Tamlayıcısı: Neyzen’e

Cümle Dışı Unsur: De

7. Döküldü badeler kahretti saki

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Döküldü

Özne-1: Badeler

Yüklem-2: Kahretti

Özne-2: Saki

8. Gönüller coşturan meyler nic’oldu

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Nic’oldu

Özne: Gönüller coşturan meyler

9. Ne dünyaya tapmış ne mala tapmış

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Tapmış

Yer Tamlayıcısı: Ne dünyaya

Yüklem-2: Tapmış

Yer Tamlayıcısı: Ne mala

10. Ne doğruyu koyup eğriye sapmış

Ne bir gecekondu (yapmış) ne saray yapmış

“Bağlı Cümle”

Yüklem-1: Sapmış

Yer Tamlayıcısı: Eğriye

Zarf: Ne doğruyu koyup

Yüklem-2: Yapmış

Belirtisiz Nesne: Ne bir gecekondu

Yüklem-3: Yapmış

Belirtisiz Nesne: Ne saray

11. Dünya benim diyen beyler nic’oldu

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Nic’oldu

Özne: Dünya benim diyen beyler

12. Nice kahramanlar nice sultanlar

Gelmiş gitmiş bağrı yanık ozanlar

Yüklem: Gelmiş gitmiş

Özne: Nice kahramanlar nice sultanlar bağrı yanık ozanlar

13. Veysel der haniya nerede onlar

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Der

Özne: Veysel

Belirtisiz Nesne: Haniya nerede onlar

14. Noldu padişahlar soylar nic’oldu

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Noldu

Özne-1: Padişahlar

Yüklem-2: Nic’oldu

Özne-2: Soylar

Tablo 187.

Neyzen Tevfik-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Soru	Sıralı
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
4.	Fiil	Kurallı	Soru	Sıralı
5.	İsim	Devrik	Olumsuz	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
8.	Fiil	Kurallı	Soru	Birleşik
9.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Bağlı
10.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Bağlı
11.	Fiil	Kurallı	Soru	Birleşik
12.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Devrik	Soru	Birleşik
14.	Fiil	Devrik	Soru	Sıralı

Tablo 188.

Neyzen Tevfik-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Nice kahramanlar nice sultanlar, Bir gecekondu, Bu dünya, bağrı yanık ozanlar
Birleşik İsim Grubu	Neyzen Tevfik
Ünlem Grubu	Ağlasın kemanlar yaylar nic’oldu, Tel sustu dil sustu neyler nic’oldu
Birleşik Fiil Grubu	Kahretti, Nic’oldu, Noldu
Sıfat-Fiil Grubu	Gönüller coşturan meyler, Dünya benim diyen beyler

2.95. Beserek Dağı

Arzusun çektiğim Beserek Dağı
Elvan elvan çiçeklerin açtı mı
Çevre yanın güzellerin otağı
Bizim eller yaylasına göçtü mü

Güney tarafında Kurban Pınarı
Kalktı mı Mezarlı Boyu'nun karı
Garip öter meşeliğin kuşları
Yavru şahin yuvasından uçtu mu

Doğusu Beyyurdu Şahinkayası
Batısı aşılık taşır boyası
Üçoluk'tan geçer Türkmen mayası
Sultan sulağından suyun içti mi

Yeşil atlas giymiş dağlar süslenmiş
Mescit köyü eteğine yaslanmış
Şeme Dağı duman olmuş puslanmış
Sivralan'a nuru rahmet saçtı mı

Zaman gelip göçler geri dönerken
Güzellerin yaylasından inerken
Dilberler doldurup bade sunarken
Veysel Şatır hatırlara düştü mü

1. Arzusun çektiğim Beserek Dağı(dır)

Yüklem: Beserek dağı(dır)

Özne: Arzusun çektiğim

2. Elvan elvan çiçeklerin açtı mı

Yüklem: Açtı mı

Özne: Elvan elvan çiçeklerin

3. Çevre yanın güzellerin otağı(dır)

Yüklem: Güzellerin otağı(dır)

Özne: Çevre yanın

4. Bizim eller yaylasına göçtü mü

Yüklem: Göçtü mü

Özne: Bizim eller

Yer Tamlayıcısı: Yaylasına

5. Güney tarafında Kurban Pınarı
Kalktı mı Mezarlı Boyu'nun karı

Yüklem: Kalktı mı

Özne: Mezarlı Boyunun karı

CDU.: Güney tarafında Kurban Pınarı

6. Garip öter meşeliğin kuşları

Yüklem: Öter

Özne: Meşeliğin kuşları

Zarf: Garip

7. Yavru şahin yuvasından uçtu mu

Yüklem: Uçtu mu

Özne: Yavru şahin

Yer Tamlayıcısı: Yuvasından

8. Doğusu Beyyurdu Şahinkayası(dır)

Yüklem: Beyyurdu Şahinkayası(dır)

Özne: Doğusu

9. Batısı aşılık taşır boyası

Yüklem: Taşır

Özne: Batısı

Belirtili Nesne: Aşılık boyası

10. Üçoluk'tan geçer Türkmen mayası

Yüklem: Geçer

Özne: Türkmen mayası

Yer Tamlayıcısı: Üçoluk'tan

11. Sultan sulağından suyun içti mi

Yüklem: İçti mi

Belirtili Nesne: Suyun

Yer Tamlayıcısı: Sultan sulağından

12. Yeşil atlas giymiş dağlar süslenmiş

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Süslenmiş

Özne: Dağlar

Zarf: Yeşil atlas giymiş

13. Mescit köyü eteğine yaslanmış

Yüklem: Yaslanmış

Yer Tamlayıcısı: Mescit köyü eteğine

14. Şeme Dağı duman olmuş

puslanmış

"Bağımlı Sıralı Cümle"

Yüklem-1: Duman olmuş

Özne: Şeme Dağı

Yüklem-2: Puslanmış

15. Sivralan’a nuru rahmet saçtı mı

Yüklem: Saçtı mı

Belirtisiz Nesne: Nuru rahmet

Yer Tamlayıcısı: Sivralan’a

16. Zaman gelip göçler geri dönerken

Güzellerin yaylasından inerken

Dilberler doldurup bade sunarken

Veysel Şatır hatırlara düştü mü

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Düştü mü

Özne: Veysel Şatır

Yer Tamlayıcısı: Hatırlara

Z: Zaman gelip göçler geri dönerken

Güzellerin yaylasından inerken

Dilberler doldurup bade sunarken

Tablo 189.

Beserek Dağı-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
3.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
5.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Soru	Basit
8.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Soru	Basit
12.	İsim	Devrik	Olumlu	Birleşik
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Kurallı	Soru	Sıralı
15.	Fiil	Kurallı	Soru	Birleşik

Tablo 190.

Beserek Dağı-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Mescit köyü, Şeme Dağı, Sultan sulağı, Meşeliğin kuşları, Türkmen mayası, Kurban Pınarı
Sıfat Tamlaması	Yeşil atlas
Tekrar Grubu	Elvan elvan çiçeklerin
Birleşik İsim Grubu	Veysel Şatır
Sıfat-Fiil Grubu	Göçler geri dönerken, Güzellerin yaylasından inerken, Dilberler doldurup bade sunarken
Zarf-Fiil Grubu	Zaman gelip göçler geri dönerken

2.96. Anlatamam Derdimi Derdsiz İnsana

Anlatamam derdimi dertsiz insana
Derd çekmeyen dert kıymetin bilemez
Derdim bana derman imiş bilmedim
Hiçbir zaman gül dikensiz olamaz

Gülü yetiştirir dikenli çalı
Arı her çiçekten yapıyor balı
Kişi sabır ile bulur kemali
Sabretmeyen maksudunu bulamaz

Ah çeker aşıklar ağlar zarınan
Yüce dağlar şöhret bulmuş karınan
Çağlar deli gönül ırmaklarınan
Ağlar ağlar göz yaşların silemez

Veysel günler geçti yaş altmış oldu
Döküldü yaprağım güllerim soldu
Gemi yükün aldı gam ilen doldu
Harekete kimse mani olamaz

1. Anlatamam derdimi dertsiz insana

Yüklem: Anlatamam

Belirtili Nesne: Derdimi

Yer Tamlayıcısı: Dertsiz insana

2. Derd çekmeyen dert kıymetin bilemez

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Bilemez

Özne: Derd çekmeyen

Belirtili Nesne: Dert kıymetin

3. Derdim bana derman imiş bilmedim

“İç İçe Birleşik Cümle”

Yüklem: Bilmedim

Bsizn.: Derdim bana derman imiş

4. Hiçbir zaman gül dikensiz olamaz

Yüklem: Dikensiz olamaz

Özne: Gül

Zarf: Hiçbir zaman

5. Gülü yetiştirir dikenli çalı

Yüklem: Yetiştirir

Özne: Dikenli çalı

Belirtili Nesne: Gülü

6. Arı her çiçekten yapıyor balı

Yüklem: Yapıyor

Özne: Arı

Belirtili Nesne: Balı

Yer Tamlayıcısı: Her çiçekten

7. Kişi sabır ile bulur kemali

Yüklem: Bulur

Özne: Kişi

Belirtili Nesne: Kemali

Zarf: Sabır ile

8. Sabretmeyen maksudunu bulamaz

“Girişik Birleşik Cümle”

Yüklem: Bulamaz

Özne: Sabretmeyen

Belirtili Nesne: Maksudunu

9. Ah çeker aşıklar ağlar zarınan

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Ah çeker

Özne: Aşıklar

Yüklem-2: Ağlar

Zarf: Zarınan

10. Yüce dağlar şöhret bulmuş karınan

Yüklem: Bulmuş

Özne: Yüce dağlar

Belirtisiz Nesne: Şöhret

Zarf: Karınan

11. Çağlar deli gönül ırmaklarınan

Yüklem: Çağlar

Özne: Deli gönül

Zarf: Irnaklarınan

12. Ağlar ağlar göz yaşların silemez

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Ağlar ağlar

Yüklem-2: Silemez

Belirtili Nesne: Göz yaşların

13. Veysel günler geçti yaş altmış oldu

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Geçti

Özne-1: Günler

Cümle Dışı Unsur: Veysel

Yüklem-2: Oldu

Özne-2: Yaş

Belirtisiz Nesne: Altmış

14. Döküldü yaprağım güllerim soldu

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Döküldü

Özne-1: Yaprağım

Yüklem-2: Soldu

Özne-2: Güllerim

15. Gemi yükün aldı gam ilen doldu

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Aldı

Özne: Gemi

Yüklem-2: Doldu

Zarf: Gam ilen

16. Harekete kimse mani olamaz

Yüklem: Mani olamaz

Özne: Kimse

Yer Tamlayıcısı: Harekete

Tablo 191.

Anlatamam Derdimi Dertsiz İnsana-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
3.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
4.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Sıralı
16.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit

Tablo 192.

Anlatamam Derdimi Dertsiz İnsana-Kelime Grupları

Sıfat Tamlaması	Dertsiz insana, Dikenli çalı, Her çiçek, Yüce dağlar, Hiçbir zaman, Deli gönül
Tekrar Grubu	Ağlar ağlar göz yaşların silemez
Ünlem Grubu	Ah çeker aşıklar ağlar zarınan
Bağlama Grubu	Gemi yükün aldı gam ilen doldu, Kişi sabır ile bulur kemali
Birleşik Fiil Grubu	Derman imiş, Yaş altmış oldu
Sıfat-Fiil Grubu	Derd çekmeyen, Sabretmeyen maksudunu bulamaz

2.97. Kûşe-i Vahdete Çekilsem Dursam

Kûşe-i Vahdete çekilsem dursam
Tahammül babında etsem kararı
Mihnet-i dünyanın derdi bırakmaz
Soldurmam gülümü kondurmam harı
Feragat eylesem sohbetten sazdan
Kin ile kibirden olaydım beri
Sevdiğim güzelin virdi bırakmaz
Nefis var tamah var dördü bırakmaz

Çocuk olsam beleklere belensem
Memin olsam ince'lekten elensem
Mecnun olsam şu alemi dolansam
Anamın babamın yurdu bırakmaz

Şaşkın bir haldeyim nasıl eylesem
Bir derd ehli bulsam derdim söylesem
Başımı sevdadan halas eylesem
Gönül bir güzeli sardı bırakmaz

Tükenmez bir sevda bulunmaz ucu
Hastayım derdimin yoktur ilacı
Gönlümün mihracı başımın tacı
Veysel ikrarını verdi bırakmaz

1. Kûşe-i Vahdete çekilsem dursam
Mihnet-i dünyanın derdi bırakmaz
"Şartlı Birleşik Cümle"
Yüklem: Bırakmaz
Özne: Mihnet-i Dünyanın derdi
Z: Kûşe-i Vahdete çekilsem dursam

2. Feragat eylesem sohbetten sazdan
Sevdiğim güzelin virdi bırakmaz
"Şartlı Birleşik Cümle"
Yüklem: Bırakmaz
Özne: Sevdiğim güzelin virdi
Z: Feragat eylesem sohbetten sazdan

3. Soldurmam gülümü kondurmam harı
"Bağımlı Sıralı Cümle"
Yüklem-1: Soldurmam
Belirtili Nesne: Gülümü
Yüklem-2: Kondurmam
Belirtili nesne: Harı

4. Kin ile kibirden olaydım beri
Yüklem: Beri olaydım
Yer Tamlayıcısı: Kin ile kibirde

5. Nefis var tamah var dördü bırakmaz

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Var

Özne-1: Nefis

Yüklem-2: Var

Özne-2: Tamah

Yüklem-3: Bırakmaz

Belirtili Nesne: Dördü

6. Çocuk olsam beleklere belensem

Memin olsam ince’lekten elensem

Mecnun olsam şu alemi dolansam

Anamın babamın yurdu bırakmaz

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Bırakmaz

Özne: Anamın babamın yurdu

Z: Çocuk olsam beleklere belensem

Memin olsam ince’lekten elensem

Mecnun olsam şu alemi dolansam

7. Şaşkın bir haldeyim(dir) nasıl eylesem(Yapsam)

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bir haldeyim(dir)

Zarf: Şaşkın

Yüklem-2: Nasıl eylesem

8. Bir derd ehli bulsam derdim söylesem

Başımı sevdadan halas eylesem

Gönül bir güzeli sardı bırakmaz

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem: Sardı bırakmaz

Özne: Gönül

Belirtili Nesne: Bir güzeli

CDU.: Bir derd ehli bulsam derdim söylesem

Başımı sevdadan halas eylesem

9. Tükenmez bir sevda(dır) bulunmaz ucu

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bir sevda(dır)

Zarf: Tükenmez

Yüklem-2: Bulunmaz

Belirtili Nesne: Ucu

10. Hastayım derdimin yoktur ilacı

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-2: Hastayım

Yüklem-2: Yoktur

Özne: Derdimi ilacı

11. Gönlümün mihracı başımın tacı Veysel ikrarını verdi bırakmaz

“Bağımlı Sıralı Cümle

Yüklem-1: Verdi

Özne: Veysel

Belirtili Nesne: İkrarını

Yüklem-2: Bırakmaz

Cümle Dışı Unsur: Gönlümün mihracı başımın tacı

Tablo 193.

Kûşe-İ Vahdete Çekilsem Dursam-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
2.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
3.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Birleşik
4.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
6.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
7.	Fiil	Kurallı	Soru	Sıralı
8.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
9.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Sıralı
10.	İsim	Devrik	Olumsuz	Sıralı
11.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı

Tablo 194.

Kûşe-İ Vahdete Çekilsem Dursam-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Gönlümün mihracı başımın tacı , Anamın babamın yurdu, Sevdiğim güzelin virdi, Mihnet-i dünya, Kûşe-i Vahdet, Derd ehli
Sıfat Tamlaması	Tükenmez bir sevda, Bir güzel,Şaşkın bir hal, Şu alem,
Bağlama Grubu	Kin ile kibirden olaydım beri
Sıfat-Fiil Grubu	Tükenmez bir sevda

2.98. Hepimiz Bu Yurdun Evlatlarıyız

Bu nasıl kavgalar çirkin dövüşler
Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız
Yolumuza engel olur bu işler
Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız

Birleşiriz bir bayrağın altında
Biz Türklerin ikilik yok aslında
Yanar tutuşuruz vatan aşkında
Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız

Hedef alıp dövüştüğün kardaşın
Seni yaralıyor attığın taşın
Topluma zararlı yersiz savaşın
Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız

Herkes ilim deryasında yüzüyor
Çıkmış ayın çevresinde geziyor
Yazık bize yollarımız uzuyor
Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız

Kitaplar yazılmış nasihat dolu
Birlikte güçlenir gençliğin kolu
Gençliğe emanet Atatürk yolu
Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız

Söyler Veysel sözlerinden vazgeçmez
Bulanık çeşmeden kimse su içmez
Kanadı olmasa kuşlar da uçmaz
Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız

1. Bu nasıl kavgalar(dır) çirkin dövüşler(dir)

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Bu nasıl kavgalar(dır)

Yüklem-2: Dövüşler(dir)

Zarf: Çirkin

2. Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız

Yüklem: Bu yurdun evlatlarıyız

Özne: Hepimiz

3. Yolumuza engel olur bu işler

Yüklem: Engel olur

Özne: Bu işler

Yer Tamlayıcısı: Yolumuza

4. Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız

Yüklem: Bu yurdun evlatlarıyız

Özne: Hepimiz

5. Birleşiriz bir bayrağın altında

Yüklem: Birleşiriz

Yer Tamlayıcısı: Bir bayrağın altında

6. Biz Türklerin ikilik yok aslında

Yüklem: İkilik yok

Yer Tamlayıcısı: Biz Türklerin aslında

7. Yanar tutuşuruz vatan aşkında

Yüklem: Yanar tutuşuruz

Yer Tamlayıcısı: Vatan aşkında

8. Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız

Yüklem: Bu yurdun evlatlarıyız

Özne: Hepimiz

9. Hedef alıp dövüştüğün kardaşın(dır)

"Girişik Birleşik Cümle"

Yüklem: Kardaşın(dır)

Özne: Hedef alıp dövüştüğün

10. Seni yaralıyor attığın taşın

Yüklem: Yaralıyor

Özne: Attığın taşın

11. Topluma zararlı(dır) yersiz savaşın

Yüklem: Zararlı(dır)

Özne: Yersiz savaşın

Yer Tamlayıcısı: Topluma

12. Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız

Yüklem: Bu yurdun evlatlarıyız

Özne: Hepimiz

13. Herkes ilim deryasında yüzüyor

Yüklem: Yüzüuor

Özne: Herkes

Yer Tamlayıcısı: İlim deryasında

14. Çıkmış ayın çevresinde geziyor

"Bağımsız Sıralı Cümle"

Yüklem: Geziyor

Yer Tamlayıcısı: Ayın çevresinde

Yüklem-2: Çıkmış

15. Yazık(tır) bize yollarımız uzuyor

“Bağımsız Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Yazık(tır)

Yer Tamlayıcısı: Bize

Yüklem-2: Uzuyor

Özne: Yollarımız

16. Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız

Yüklem: Bu yurdun evlatlarıyız

Özne: Hepimiz

17. Kitaplar yazılmış nasihat dolu

Yüklem: Yazılmış

Özne: Nasihat dolu kitaplar

18. Birlikte güçlenir gençliğin kolu

Yüklem: Güçlenir

Özne: Gençliğin kolu

Zarf: Birlikte

19. Gençliğe emanet(tir) Atatürk yolu

Yüklem: Emanet(tir)

Özne: Atatürk yolu

Yer Tamlayıcısı: Gençliğe

20. Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız

Yüklem: Bu yurdun evlatlarıyız

Özne: Hepimiz

21. Söyler Veysel sözlerinden vazgeçmez

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Söyler

Özne: Veysel

Yüklem-2: Vazgeçmez

Yer Tamlayıcısı: Sözlerinden

22. Bulanık çeşmeden kimse su içmez

Yüklem: Su içmez

Özne: Kimse

Yer Tamlayıcısı: Bulanık çeşmeden

23. Kanadı olmasa kuşlar da uçmaz

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Uçmaz

Özne: Kuşlar

Zarf: Kanadı olmasa

Cümle Dışı Unsur: Da

24. Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız

Yüklem: Bu yurdun evlatlarıyız

Özne: Hepimiz

Tablo 195.

Hepimiz Bu Yurdun Evlatlarıyız-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	İsim	Kurallı	Soru	Sıralı
2.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
4.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
5.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
6.	İsim	Devrik	Olumsuz	Basit
7.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
8.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
9.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
10.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
11.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
12.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
13.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
16.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
18.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
19.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
20.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
21.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Sıralı
22.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Basit
23.	Fiil	Kurallı	Olumsuz	Birleşik
24.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit

Tablo 196.

Hepimiz Bu Yurdun Evlatlarıyız-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Gençliğin kolu, İlim deryası, Ayın çevresi, Vatan aşkı
Sıfat Tamlaması	Atatürk yolu, Bulanık çeşme, Bir bayrağın altı, Bu işler, Çirkin dövüşler, Bu yurdun evlatları
Bağlama Grubu	Kanadı olmasa kuşlar da uçmaz
Birleşik Fiil Grubu	Vazgeçmez
Zarf-Fiil Grubu	Hedef alıp

2.99. Çarık- Mes Konuşması

Çarık söylüyor:
Aman kardeş çok üşüdüm
Sen köşede ben dışarda
Senin ile kardeş idim
Sen köşede ben dışarda

Mes söylüyor:
Elin yüzün çamur bu ne
Git ahırda kızınsene
Laf istemem uzun çene
Ben köşede sen dışarda

Çarık söylüyor:
Sen de deri ben de deri
Görüyon mu kör kaderi
Sen tutmuşsun mevkileri
Sen köşede ben dışarda

Mes söylüyor:
Neler gördüm tezgahlarda
Hiç gezmedim uzaklarda
Hakkım vardır bu haklarda
Ben köşede sen dışarda
Gah içerde gah dışarda

Çarık söylüyor):
Güzel güzel halı kilim
Senin kılın benim kılım
Tepeleyip etme zulüm
Sen köşede ben dışarda

Mes söylüyor:
Ben kimseye etmem zulum
Ne çare ki böyle yolum
Halı gene benim halım
Ben köşede sen dışarda

Çarık söylüyor:
Sen gezersin halılarda
Güzel güzel balolarda
Ben gezerim çalılarda
Sen köşede ben dışarda

Mes söylüyor:
Mes çarıktır çarık mestir
Yürürlerse aynı sestir
Veysel söyler bir nefestir

1. Çarık söylüyor:

Yüklem: Söylüyor

Özne: Çarık

2. Aman kardeş çok üşüdüm

Yüklem: Üşüdüm

Zarf: Çok

Cümle Dışı Unsur: Aman kardeş

3. Senin ile kardeş idim

Yüklem: Kardeş idim

Zarf: Senin ile

4. Mes söylüyor:

Yüklem: Söylüyor

Özne: Mes

5. Elin yüzün çamur bu ne(dir)

Yüklem: Bu ne(dir)

Cümle Dışı Unsur: Elin yüzün çamur

6. Laf istemem uzun çene

Yüklem: İstemem

Belirtisiz Nesne: Uzun çene laf

7. Çarık söylüyor:

Yüklem: Söylüyor

Özne: Çarık

8. Görüyon mu kör kaderi

Yüklem: Görüyon mu

Belirtili Nesne: Kör kaderi

9. Sen tutmuşsun mevkileri

Yüklem: Tutmuşsun

Özne: Sen

Belirtili Nesne: Mevkileri

10. Mes söylüyor:

Yüklem: Söylüyor

Özne: Mes

11. Neler gördüm tezgahlarda

Yüklem: Neler gördüm

Yer Tamlayıcısı: Tezgahlarda

12. Hiç gezmedim uzaklarda

Yüklem: Gezmedim

Yer Tamlayıcısı: Uzaklarda

Zarf: Hiç

13. Hakkım vardır bu haklarda

Yüklem: Hakkım vardır

Yer Tamlayıcısı: Bu haklarda

14. Çarık söylüyor:

Yüklem: Söylüyor

Özne: Çarık

15. Güzel güzel halı kilim

Senin kılın benim kılım

Tepeleyip etme zulüm

Yüklem: Zulüm etme

Zarf: Tepeleyip

CDU.: Güzel güzel halı kilim

Senin kılın benim kılım

16. Mes söylüyor:

Yüklem: Söylüyor

Özne: Mes

17. Ben kimseye etmem zulüm

Yüklem: Zulüm etmem

Özne: Ben

Yer Tamlayıcısı: Kimseye

18. Ne çare(dir) ki böyle(dir) yolum

"Ki'li Birleşik Cümle"

Yüklem-1: Ne çare(dir)

Yüklem-2: Böyle(dir)

Özne: Yolum

19. Halı gene benim halım(dır)

Yüklem: Benim halım(dır)

Özne: Halı

Zarf: Yine

20. Çarık söylüyor:

Yüklem: Söylüyor

Özne: Çarık

21. Sen gezersin halılarda

Güzel güzel balolarda

Yüklem: Gezersin

Özne: Sen

YT: Halılarda

Güzel güzel balolarda

22. Ben gezerim çalılarda

Yüklem: Gezerim

Özne: Ben

Yer Tamlayıcısı: Çalılarda

23. Mes söylüyor:

Yüklem: Söylüyor

Özne: Mes

24. Mes çarıktır çarık mestir

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Çarıktır

Özne-1: Mes

Yüklem-2: Mestir

Özne-2: Çarık

25. Yürürlerse aynı sestir

“Şartlı Birleşik Cümle”

Yüklem: Aynı sestir

Zarf: Yürürlerse

26. Veysel söyler bir nefestir

Gah içerde gah dışarda

“Bağımlı Sıralı Cümle”

Yüklem-1: Söyler

Özne: Veysel

Yüklem-2: Bir nefestir

YT: Gah içerde gah dışarda

Tablo 197.

Çarık- Mes Konuşması-Cümle Çeşitleri

	Yüklemin Türüne Göre	Yüklemin Yerine Göre	Anlamına Göre	Yapısına Göre
1.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
2.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
3.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
4.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
5.	İsim	Kurallı	Soru	Basit
6.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
7.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
8.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
9.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
10.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
11.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
12.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
13.	İsim	Devrik	Olumlu	Basit
14.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
15.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
16.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
17.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
18.	İsim	Devrik	Olumlu	Birleşik
19.	İsim	Kurallı	Olumlu	Basit
20.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
21.	Fiil	Devrik	Olumlu	Basit
22.	Fiil	Devrik	Olumsuz	Basit
23.	Fiil	Kurallı	Olumlu	Basit
24.	İsim	Kurallı	Olumlu	Sıralı
25.	İsim	Kurallı	Olumlu	Birleşik
26.	Fiil	Devrik	Olumlu	Sıralı

Tablo 198.

Çarık- Mes Konuşması-Kelime Grupları

İsim Tamlaması	Senin kılın benim kılım
Sıfat Tamlaması	Aynı ses, Bir nefes, Kör kader, Bu haklar, Uzun çene, Güzel güzel halı kilim
Ünlem Grubu	Aman kardeş çok üşüdüm
Bağlama Grubu	Senin ile kardeş idim
Birleşik Fiil Grubu	Etme zulüm
Zarf-Fiil Grubu	Tepeleyip etme zulüm

Sonuç

Çalışmamız sayesinde kültürümüzün bir parçası olan "Âşıklık" geleneğine kendi penceremizden baktık. Bu çercevede Âşık Veysel'e ait 99 adet şiiri söz dizimi açısından değerlendirdik. Bu şiirleri oluşturan cümleleri türlerine göre 99 ayrı tabloda sınıflandırdık. Yine aynı şekilde kelime gruplarını 99 tablo halinde ele aldık. Çalışmamız şiir ekseninde şekillendi. Bu bakımdan şiirlerde kullanılan etkili anlatımın yapı taşları çözümlenmiş oldu. Âşık Veysel'in dil zenginliğini keşfetmiş olduk.

Âşık Veysel'in halkın içinden gelerek yaşadığı yörenin söylemlerini şiirlerine yansıttığını incelememizde görebilmekteyiz. Bunun yanında kurduğu cümlelerde sade bir Türkçe kullanırken, az da olsa Osmanlıca tamlamalarda kullanmıştır. Köy ortamında yaşadığı için ve köyünden dışarı çok fazla çıkmamış olmasından ötürü ağız özelliklerini de şiirlerinde görmekteyiz. Bütün bu bileşenler Âşık Veysel'in dilindeki zenginliği göstermektedir.

Bu çalışma ile geniş bir yelpazede elimizde olan cümleleri, çeşitleri bakımından, söz dizimi açısından incelemiş ve Âşık Veysel ismi bağlamında bu çalışmayı şekillendirmiş olduk. Aynı zamanda incelediğimiz edebi türün "şiir" olması çalışmamızı farklı kılmaktadır. Çünkü şiir, az sözle çok şey anlatabilen, duyguları daha iyi yansıtan bir tür olması bakımından, çalışmamızda daha az sözün oluşturduğu cümleleri, bir nevi dilin özünü incelemiş olduk.

Sonuç olarak uzun soluklu bir süreç sonunda çalışmamızı meydana getirdik. Bu çalışmayla farklı cümle yapılarını, bu yapıların bünyesinde barındırdığı öğeleri derinlemesine çözümleyerek, sınıflandırarak, geniş bir alanın tahlilini yapmış olduk.

Kaynakça

Aksan, D. (2003). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.

Aksan, D. (2004). *Türkçenin Sözvarlığı.* Ankara: Engin Yayınevi.

Aktan, B. (2009). *Türkiye Türkçesinin Söz Dizimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Banguoğlu, T. (1995). *Türkçenin Grameri.* Ankara: TDK Yayınları.

Bilgegil, K. (2010). *Türkçe Dilbilgisi*. Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları.

Çotuksöken, Y. (1992). *Dil ve Edebiyat Terimleri Sözlüğü.* İstanbul: Cem Yayınevi.

Delice, H. İ. (2012). *Türkçe Söz Dizimi.* Sivas: Kitabevi Yayınları.

Demir, N., Yılmaz, E., (2013). *Türk Dili Yazılı Anlatım-Sözlü Anlatım*. Ankara: Nobel Yayınevi.

Develioğlu, F. (2007). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat* (24. Baskı). Ankara: Aydın Kitabevi.

Dizdaroğlu, H, (1974). *Tümce Bilgisi*. Ankara: TDK Yayınları.

Düzgün, D. (2008). "Âşık Edebiyatı". M.Öcal Oğuz (Ed.). *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı.* (s.235-278). Ankara: Grafiker Yayınları.

Ediskun, H. (1992). *Türk Dilbilgisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Eker, S. (2010). *Çağdaş Türk Dili*. Ankara: Grafiker Yayınları.

Emre, C.(1945). *Türk Dilbilgisi.* Ankara: TDK Yayınları, Cumhuriyet Matbaası.

Ergin, M. (2009). *Türk Dil Bilgisi.* İstanbul: Bayrak Yayınları.

Gencan, T.N. (2001). *Dilbilgisi.* Ankara: Ayraç Yayınevi.

Gülensoy, T. (2000). *Türkçe El Kitabı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Hatipoğlu, V. (1972). *Türkçenin Sözdizimi*. Ankara: TDK Yayınları.

Hengirmen, M. (2007). *Türkçe Dilbilgisi*. Ankara: Engin Yayınevi.

Karahan, L. (2010). *Türkçede Söz Dizimi.* Ankara: Akçağ Yayınları.

Karaağaç, G. (2013). *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.

Karaağaç, G. (2009). *Türkçenin Söz Dizimi.* İstanbul: Kesit Yayınları.

Kaya, D. (2002). "Âşık Veysel'in Şiirlerinde Yöresel Kelimeler Ve Deyimler". *Türk Dili, TDK'nin 70. Yılı Özel Sayısı*. (607), 259-262.

Korkmaz, Z. (2008). *Gramer Terimleri Sözlüğü.* Ankara: TDK Yayınları.

Küçükakın H.A. (2009). *Âşık Veysel – Hayatı ve Şiirleri*. Konya: Tablet Kitabevi.

Oktay, A. (1993). *Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Özçelik, S., Erten, M., (2005). *Türkiye Türkçesi Dilbigisi.* Diyarbakır

Özkan, M., Sevinçli, V. (2011). *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*. İstanbul: Akademik Kitaplar.

Türk Dil Kurumu (1993). *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü* I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI. Ankara: TDK Yayınları.

Kültür ve Turizm Bakanlığı. Erişim tarihi: 0 5 Ocak 2016, http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,12798/asik-veysel-satiroglu-18941973.html

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Erişim tarihi: 10 Ocak 2016, http://www.kultur.gov.tr/TR,96410/ataturke-agit--asik-veysel.html

Türk Dil Kurumu. Erişim tarihi: 15 Ocak 2016, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.57641f92e83b68.7744480

EKLER

EK 1.

SÖZLÜK

Bu bölümde Âşık Veysel'in söz varlığında yer alan; yaşadığı bölgenin ağzında bulunan kelimeler ve Osmanlı Türkçesi dediğimiz döneme ait, günümüzde pek de kullanmadığımız kelimeler yer alır.

Âşık Veysel'in söz varlığının çeşitli olmasının nedeni önceleri "usta malı" şiirler çalıp söylemesidir. Pir Sultan Abdal, Karacaoğlan, Dertli, Ruhsati gibi usta ozanların şiirleriyle saz çalıp, söylemeyi öğrenmiştir. Kendisini bu coğrafyada yaşamış ozanların şiirlerini söyleyerek geliştirmiştir. Muhtemeldir ki bu şiirler sayesinde söz varlığı da gelişmiştir. 1933 yılından sonra kendi şiirlerini söylemiştir.

Bu bölümde incelediğimiz şiirlerde bulunan; günlük konuşma dilimizde olmayan, dikkat çekici sözcüklerin günümüz kullanımındaki karşılıklarını verdik.

A

Afat-ı devran (69-3)**:** Âşıkların güzeller için kullandıkları bir tâbir.

Ağu (s.35-4)**:** Zehir.

Ah ü zar (53-1)**:** Ağlayıp inleme.

Alık (36-1)**:** Giyecek eşya, çamaşır giysi.

Aşikar (53-1)**:** Belli, açık, meydanda.

Avaz (43-1)**:** Ses, seda.

Ayranlığı şişmek (92-1)**:** Kızmak, öfkelenmek.

B

Bahar (92-2)**:** Karabiber, karanfil ceviz ve tatlı kabuk gibi şeylerin unu ve bundan pişirilen kahve.

Baz (75-2)**:** 1. Doğan [kus], şehbaz, Şahin.

Belek (48-6)**:** Kundak, çocuk bezi.

Belert- (91-1)**:** Gözleri akını meydana çıkaracak şekilde açmak.

Beniz (44-4)**:** Yüz, benz.

Beyhude (103-1)**:** Boşuna, boş yere

Bezen- (97-4)**:** Süslen-,Özen-

Bezirgan (63-2)**:** Tacir

Bizar (33-5)**:** Rahatsız, bıkmış, usanmış, küskün.

Bühtan (38-1)**:** Yalan, iftira.

C-Ç

Cari (63-2)**:** Cereyan eden, akan, geçen, yürüyen.

Cec (34-3)**:** Çeç: Dalak halinde balsız petek.

Cenup (19-2)**:** Güney

Cer (87-1)**: 1.** Ağacın meyveli dalı, salkım. 2. İğ ve iğlerin ip takmak için yapılmış olan çengeli.

Cevr ü cefa (45-4)**:** Haksızlık, eza, cefâ, eziyet, gadir, zulüm; sitem

Cura (67-4) **:** Küçük zurna

Çarh-ı devran (60-4)**:** Talih, kısmet, kader

D

Dane (99-1)**:** 1.Tane, tohum. 2. Çekirdek. 3. Kurşun, gülle.

Deril- (22-2)**:** 1.Toplanmak. 2. Derli toplu olmak.

Dide (90-1)**:** Göz

Diril- (16-4)**:** 1.Ruh, Hayat bulma. 2. İyi geçinme

Döş (91-2)**:** Göğüs, bağır.

Dudu (37-3)**:** Konuşan papağan

Duluk (63-4)**:** 1. Yüz, çehre. 2. Şakak. 3. Şakaklardaki saç, zülüf.

E

Ebrişim (92-5)**:** İbrişim, bükülmüş ipek.

Ehl-i kemal (92-7)**:** Olgunluk, yetkinlik, tamlık, eksiksizlik gösteren

Ehl-i Zamir (107-5)**:** Düdük çalan, neyzen.

Elvan elvan (116-1)**:** 1. Renkler, çeşitler. 2. Rengârenk, alacalı.

Emmare (63-8)**:** Emreden, emredici, cebreden

Erin- (108-3)**:** Üşenmek tembellik etmek

Ervah (111-4)**:** Canlar, hayâtın cevherleri.

F

Far (21-6)**:** Sıçan, fare.

Feragat (38-3)**:** 1. Vazgeçme, el çekme. 2. istirahat, dinlenme. 3. vazgeçecek kadar zengin olma.

Firdevs-i Âla (69-4)**:** Cennet'teki altıncı bahçe.

Firik (98-7)**:** 1. Olgunlaşmaya başlayan tahıl. 2. Çerez olarak yenen tahıl kavurgası.

G

Gaflet (52-1)**:** 1. Gafillik, boş bulunma, dalgınlık, dikkatsizlik, ihtiyatsızlık. 2. ihmal, endişe.

Geşt ü güzar (108-1)**:** 1. Gezme, gezip tozma. 2. geçme.

Göğ (98-5)**:** Gök, gökyüzü.

Güz (15-8)**:** Güneş görmeyen yer.

H

Hasım (83-2)**:** Düşman

Hasud (83-2)**:** Haset eden, kıskanan, kıskanç

Heva-yı heves (60-4)**:** Zevk ve sehvetler.

Hısım (41-6)**:** Akraba

Hırt'hış (63-1)**:** Kullanılmış işe yaramaz şeyler.

Hor (34-1)**:** Ehemmiyetsiz, değersiz, bayağı, adî

İ

İkrar (118-5)**:** Saklamayıp söyleme

İngin (93-1)**:** Aşağı, alçak, çukur yer

I

Iğış ığış (98-7)**:** Yavaş yavaş.

Ilgıt ılgıt (97-2)**: Yavaş yavaş, hafif hafif (esen rüzgar,akan su vb.)**

Irak (26-3)**:** Uzak

Irgalan- (95-6)**:** Sars-, salla-

K

Karun (25-6)**:** Benî israil'de zenginliğiyle meşhur olan bir insan, Krezüs 2. [bu isimden kinaye olarak çok zengin kimse.

Kavil (110-1)**:** 1. lâkırdı, söz. 2. Sözleşme

Kaygana (13-5)**:** Yumurta ve un ile yapılan bir tatlı.

Kelep (106-3)**: 1. İplik çilesi. 2. Boyunduruk.**

Kendir (13-1)**:** 1. Urgan, ip. 2. Kenevir ya da kenevirden yapılan halat.

Kisb-i kar (31-4)**:** İş güç, kazanç.

Koytak (48-5)**:** Yel değmeyen yer çukur

Koz (60-6)**:** Ceviz.

Köşe-yi vahdet (56-7)**:** Yalnızlık köşesi,

L

Lal (53-1)**:** Dilsiz

Leb (43-4)**:** Dudak

Libas (53-5)**:** Elbise, esbab

M

Mahbub (54-4)**:** 1. Muhabbet olunmuş, sevilmiş, sevilen, sevgili. 2. Erkek sevgili

Meftun (49-3)**:** 1. fitneye düşmüş, sihirlenmiş. 2. Gönül vermiş, tutkun, vurgun. 3. Hayran olmuş, saşmış

Mehman (31-2)**:** Misafir, konuk

Memba (59-3)**:** Kaynak

Meyil (109-3)**:** İstek

Mes (120-2)**:** Ayakları koruyan, abdest alırken ayakların yıkanmasını gerektirmeyen, deriden yapılan bir tür çorap.

Meşakkat (85-1)**:** Sıkıntı

Mihnet (32-3)**:** 1. Zahmet, eziyet. 2. Gam, musibet, keder, sıkıntı, dert.

Minnet (56-2)**:** 1. bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme. 2. Görülen iyilige karşı teşekkürde bulunma. 3. Yapılan iyiliği başa kakma. 4. Şükür, teşekkür etme

Muallak (46-3)**:** 1. ta'lîk edilmiş, asılmış, asılı. 2. havada, boşta duran [bir yere dayanmadan]. 3. Sürüncemede kalmış iş. 4. Bağlı.

N

Nebat (65-2)**:** Topraktan biten, çıkan her türlü şey, bitki.

O

Otak (48-5)**:** Büyük çadır

Oylum oylum (91-3)**:**

P

Pek (111-4)**:**

Pendir (13-1)**:** Peynir

Pür (25-6)**:** Yaşlı, ihtiyar,

R

Rayha (15-1)**:** Koku

S

Sadir (111-4)**:** Hayrette kalan, şaşan.

Sam (86-1)**:** 1. Eleğimsağma, gök kusağı. 2. Ateş, od. 3. Sersemlik hastalığı.

Savak (113-3)**:** Aptal, şaşkın.

Seme (107-2)**:** Aptal, sersem, budala

Sıtır (36-4)**:** Örtü

Sulak (48-6)**:** Hayvan sürülerinin sulandığı yer

Sulb-ü peder (50-2)**:** Babadan gelme

Süve (28-3)**:** Söve: 1. Kapı ve pencerenin yerleştiği kasa, çerceve. 2. Eşik,

Ş

Şagird (29-5)**:** 1. Talebe (öğrenci). 2. Çırak, yamak. 3. Stajyer

Şahbaz (72-5)**:** Doğan cinsi kuş

Şark (29-2)**:** Doğu

Şimal (19-2)**:** 1. Sol, sol taraf, 2. Coğr. kuzey.

Şikar (50-1)**:** 1. Av, 2. Avlama. 3. Avlanan hayvan. 4. Ganîmet, düşmandan ele geçirilen mal. 5 . Ender bulunan sey.

Şule (62-3)**:** Alev, ateş alevi.

T

Tala- (80-2)**:** Talan etmek, yağma

Tamah (63-3)**:** Doymazlık; çok isteme; açgözlülük.

Tevek (80-2)**:** Sakin kılma, kılınma, yatıstırma, yatıstırılma.

Tezene (67-3)**:** Mızrap, saz çalmaya yarayan alet.

Tezvir (56-6)**:** 1.Yalan dolan. 2. Ara bozmak ve bilhassa fenalık kasdıyla yapılan kovuculuk.

U

Ud (56-2)**:** Utanma, sıkılma

Umum (21-2)**:** 1. Umûmî (genel) olma. 2. Hep, bütün, cümle, herkes. 3. Bütün insanlar, bütün halk.

Ü

Üğrün- (18-3)**:** Salına salına gitmek.

Ürgülen- (44-2)**:** Yavaş yavaş sallanmak.

V

Varvara (23-7)**:** Eni sonu olup olacağı.

Velvele (63-4)**:** 1. Şaşkınlık, 2. gürültü, patırdı, yaygara, şamata,

Vird (58-5)**:** Belli zamanlarda okunması âdet olan Kur'ân cüzleri, duaları.

Y

Yamalık (36-1)**:** Yama

Yayla- (53-2)**:** Yaylaya çık-

Yun- (91-5)**:** Yıkan-

Z

Zahir (101-3)**:** 1. Görünen, görünücü, açık, belli, meydanda. 2. Elbette, şüphesiz, 3. Galiba, zannederim, umulur ki. 4. Görünüşe göre, anlaşılan, meğer. 5. Dış yüz, görünüş.

Zar (21-4)**:** 1. Ağlayan, inleyen.

Zay'eyle- (81-2)**:** Kaybetme; kaybolma

Zerdali (12-6)**:** Kayısı.

Zeval (19-2)**:** 1. Yerinden ayrılıp gitme. 2. Zail olma, sona erme. 3. Güneş'in basucunda bulunma zamanı, öğle vakti, saat tam 12.00.

Zülüf (37-3)**:** 1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Meryem Kaya

Doğum Yeri ve Tarihi: Niğde, 01/08/1989

Eğitim Bilgileri

Lisans Öğrenimi: Adıyaman Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı

Y. Lisans Öğrenimi: Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

İş Deneyimi

Stajlar: Adıyaman Anadolu Lisesi

İletişim

E-Posta Adresi: meryemkaya02@hotmail.com

Tarih: 25/01/2017